

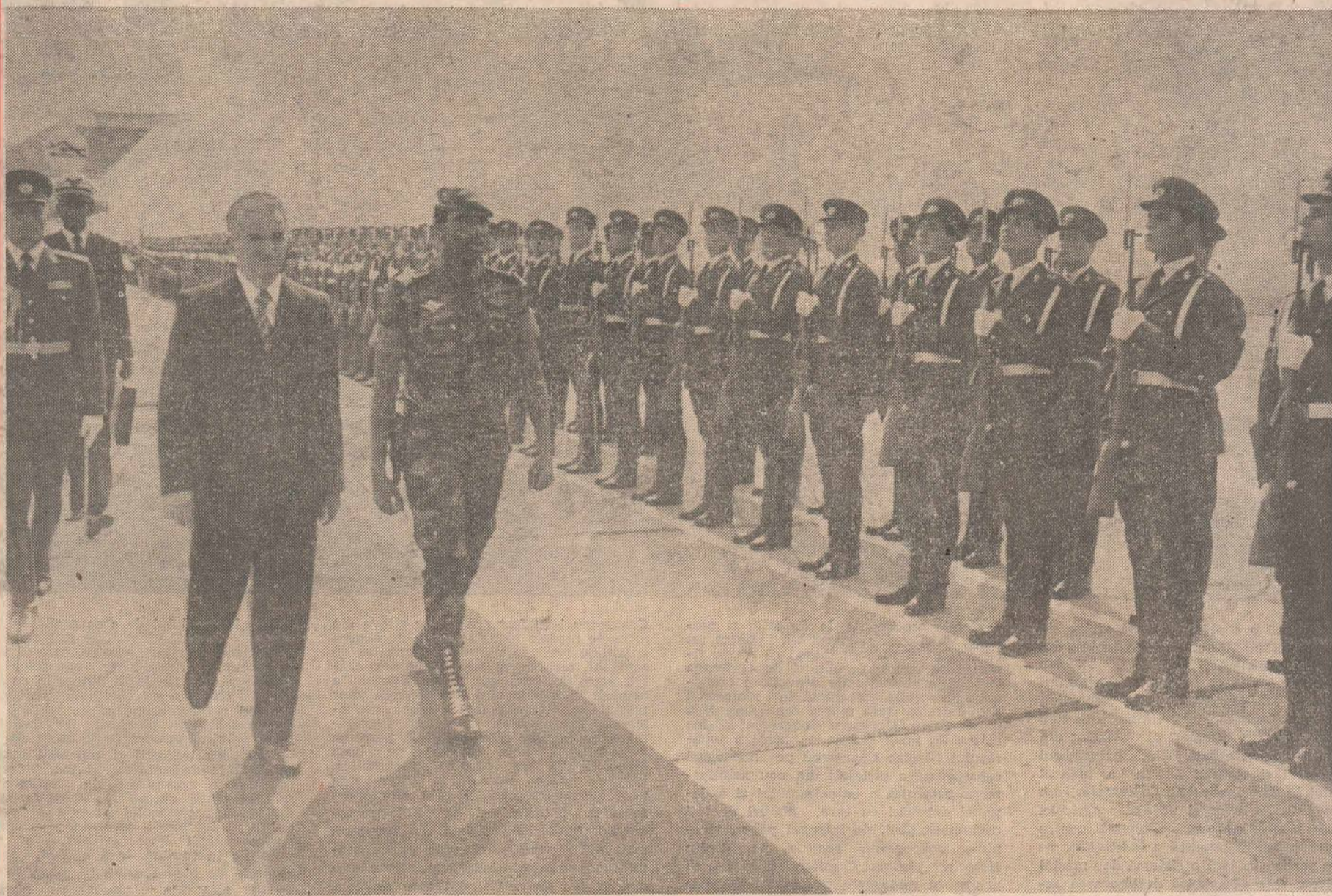
BIROUL NAȚIONAL AL
SALA DE LECTURĂ

flacăra

anul XXXIII
(1519)
30 VINERI
27 IULIE
1984

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

○ nouă întâlnire la nivel înalt pe pământul României NICOLAE CEAUȘESCU - căpitan THOMAS SANKARA

Intâlnirea la Cotroceni în București. În mijlocul grupului, căpitanul francez Thomas Sankara.

Vânt prielnic
pentru
orașul amiral
al patriei

paginile 6 și 7

Timpul ca ritm interior

S-a constatat că întrebarea cea mai frecventă în relațiile dintre oameni a devenit: cit e ceasul? În planul al doilea se înregistrează întrebarea: ce mai faci? Prima dintre ele primește aproape întotdeauna un răspuns exact. A doua se mulțumește și cu un răspuns evaziv. Peste a doua se poate trece cu vederea. Peste prima însă, nu. Persoana autorizată să ne răspundă cu cea mai mare precizie la întrebarea „cit e ceasul” este, de pildă, cercetătoarea Magda Stavinschi de la Observatorul astronomic de pe strada Cuțitul de Argint. Camera în care lucrează poartă două inscripții telegrafice: „Camera 13. Timp”. Scurt și... superstitios. De ce tocmai camera 13? Magda Sta-

vinschi calculează ora noastră astronomică, ora noastră siderală, ora noastră după meridianul de la Greenwich, ora noastră de consum, ora noastră exactă. În camera ei cu numărul 13 de la Observatorul astronomic, în miresme de tei și în liniștea tremurătoare a stelelor care vin cu o punctualitate rece la întâlnire cu lunetele, pulsează monoton și dodecasilabic un ceas enorm, cit un dulap de sufragerie plin de porțelanuri și cristale, un ceas care cenzurează artificial existența noastră, un ceas de cuarț. Oricărui om

(Continuare în pag. 27)

ADRIAN DOHOTARU

Calle și zidari și nouă pietrari, rouă meșteri mari

paginile 8 și 9

Avangarda literară

pagina 20

Grijă statornică pentru dezvoltarea și modernizarea continuă a agriculturii

O nouă întâlnire a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU cu specialiști și lucrători ai ogoarelor din județul Constanța

La numai o săptămână după vizita de lucru efectuată în unități agricole din județul Constanța, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-a întâlnit din nou cu specialiști și lucrători ai ogoarelor din același județ. De astă dată, conducătorul partidului și statului nostru a analizat modul în care institutele de cercetări din domeniul mașinilor și utilajelor agricole, unitățile producătoare acționează pentru transpunerea în practică a indicațiilor de a se realiza în țară o sistemă de mașini agricole care să asigure desfășurarea activității în agricultură în condițiile unui înalt randament, a unor recolte tot mai bogate.

Ca și în celelalte dăți, secretarul general al partidului a fost primit de oamenii muncii de pe ogoarele Dobrogei cu

profunde sentimente de dragoste și prețuire, cu aleasă recunoștință pentru tot ce a făcut și face cu scopul ca aceste ținuturi să cunoască, alături de întreaga țară, ritmuri înalte de dezvoltare economică și socială. Efectuată în momentul cind întreaga țară marca cea de-a 19-a aniversare a istoricului Congres al IX-lea al P.C.R., noua vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu pe meleaguri constănțene a prilejuit din nou manifestarea puternică a entuziasmului și a deplinei aprobări cu care, alături de toți comuniștii țării, de întregul popor, țărâ-nimea dobrogeană susține pe deplin Hotărîrea plenarei Comitetului Central cu privire la re alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, de către Congresul al XIII-lea, în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român, garanția sigură a viitorului luminos al patriei, a independenței și suveranității.

În timpul vizitei, tovarășului Nicolae

Ceaușescu i-au fost prezentate câteva din ultimele modele experimentale de mașini și utilaje agricole destinate lucrărilor de semănat, recoltat și balotat păioase. Astfel, secretarul general al partidului a urmărit la fața locului funcționarea unor mașini de semănat care asigură, concomitent, incorporarea în sol a îngrășămintelor chimice și a asistat la pornirea automată a unui tractor pe baza dispozitivului de pornire pneumatică, inovație care duce la obținerea unor însemnate economii prin eliminarea folosirii bateriei și a electromotorului. Au fost examinate, de asemenea, mai multe parcele cultivate experimental cu diverse soiuri de grâu, create special pentru Dobrogea, din care urmează să se selecționeze acelea care se pretează cel mai bine la condițiile pedoclimatice din acest bazin agricol.

Examinarea acestor mașini și utilaje, a noilor soiuri de grâu, a pus în evidență preocuparea statornică a secretarului ge-

neral al partidului de a se realiza și folosi în practica agricolă cele mai moderne și eficiente mijloace tehnice, care să vină în sprijinul lucrătorilor ogoarelor în bătălia pentru producții din ce în ce mai bogate, obținute cu cheltuieli materiale cât mai reduse, asigurând ca recolta să fie strinsă fără pierderi, iar rodnicia pământului să crească de la an la an.

Soldat cu indicații și concluzii menite să ducă la dezvoltarea și modernizarea continuă a agriculturii, la înfăptuirea noului revoluții agrare în România, noul dialog al secretarului general al partidului cu lucrătorii ogoarelor dobrogene, cu specialiștii din agricultură a pus puternic în lumină, încă o dată, sentimentele de aleasă dragoste, prețuire și stimă față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitorul României moderne, care și-a închinat viața fericirii poporului român, progresului și păcii în întreaga lume.

ION CODRU ■

Noi perspective colaborării și conlucrării dintre România și Volta Superioară

BUCUȘI DE OASPEȚI

Vizita în țara noastră, la invitația tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, a șefului statului voltez, THOMAS SANKARA

Animat de sentimente de profundă prietenie și solidaritate față de popoarele Africii, poporul român urmărește cu interes și simpatie eforturile poporului din Volta Superioară pentru dezvoltarea economică și socială. România a stabilit relații diplomatice cu Volta Superioară pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, ale neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc. De asemenea, între cele două țări există o bună colaborare la O.N.U. și în alte organisme internaționale, în „Grupul celor 77” și în cadrul acțiunilor întreprinse de țările în curs de dezvoltare și cele nealiniate, colaborare vizând consolidarea păcii ca o condiție esențială pentru propășirea economică și socială a tuturor statelor, pentru instaurarea unei noi ordini internaționale. În acest cadru se înscrie și vizita în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintelui Republicii Socialiste România, a președintelui Consiliului Național al Revoluției, șeful statului Volta Superioară, căpitan Thomas Sankara.

În cadrul convorbirilor oficiale, în celelalte documente ale vizitei, au fost abordate cele mai importante probleme privind dezvoltarea colaborării și cooperării dintre România și Volta Superioară pe multiple planuri, precum și cele mai importante probleme actuale ale vieții internaționale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că vizita șefului statului voltez în România constituie un moment important în dezvoltarea multilaterală a relațiilor dintre cele două țări și popoare. Președintele Thomas Sankara a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu mulțumiri pentru invitația de a vizita România, pentru posibilitatea de a se întâlni și a avea convorbiri cu șeful statului român, de a cunoaște înfăptuirile poporului nostru, pentru ospitalitatea ce i-a fost rezervată, arătând că vece în aceasta o expresie a sentimentelor de prietenie dintre cele două popoare, dorința reciprocă de a dezvolta în continuare raporturile dintre Volta Superioară și România. Apreciind bunele relații existente între țările noastre, cei doi președinți au evidențiat posibilitățile dezvoltării colaborării și cooperării dintre România și Volta Superioară în domeniile minier, al geologiei, al agriculturii, al transporturilor, al învățămîntului și ocrotirii sănătății, subliniind necesitatea de a se găsi modalități concrete de acțiune pentru extinderea legăturilor bilaterale pe baze reciproc avantajoase.

În legătură cu aceste probleme, în toaștul rostit la dineul oficial tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Vizita pe care o faceți în țara noastră reprezintă o expresie a evoluției pozitive a relațiilor dintre țările și popoarele noastre, a dorinței comune de a le dezvolta în continuare, în spiritul egalității, stimei și respectului reciproc. Considerăm că există posibilități ca aceste relații să cunoască o mai mare extindere

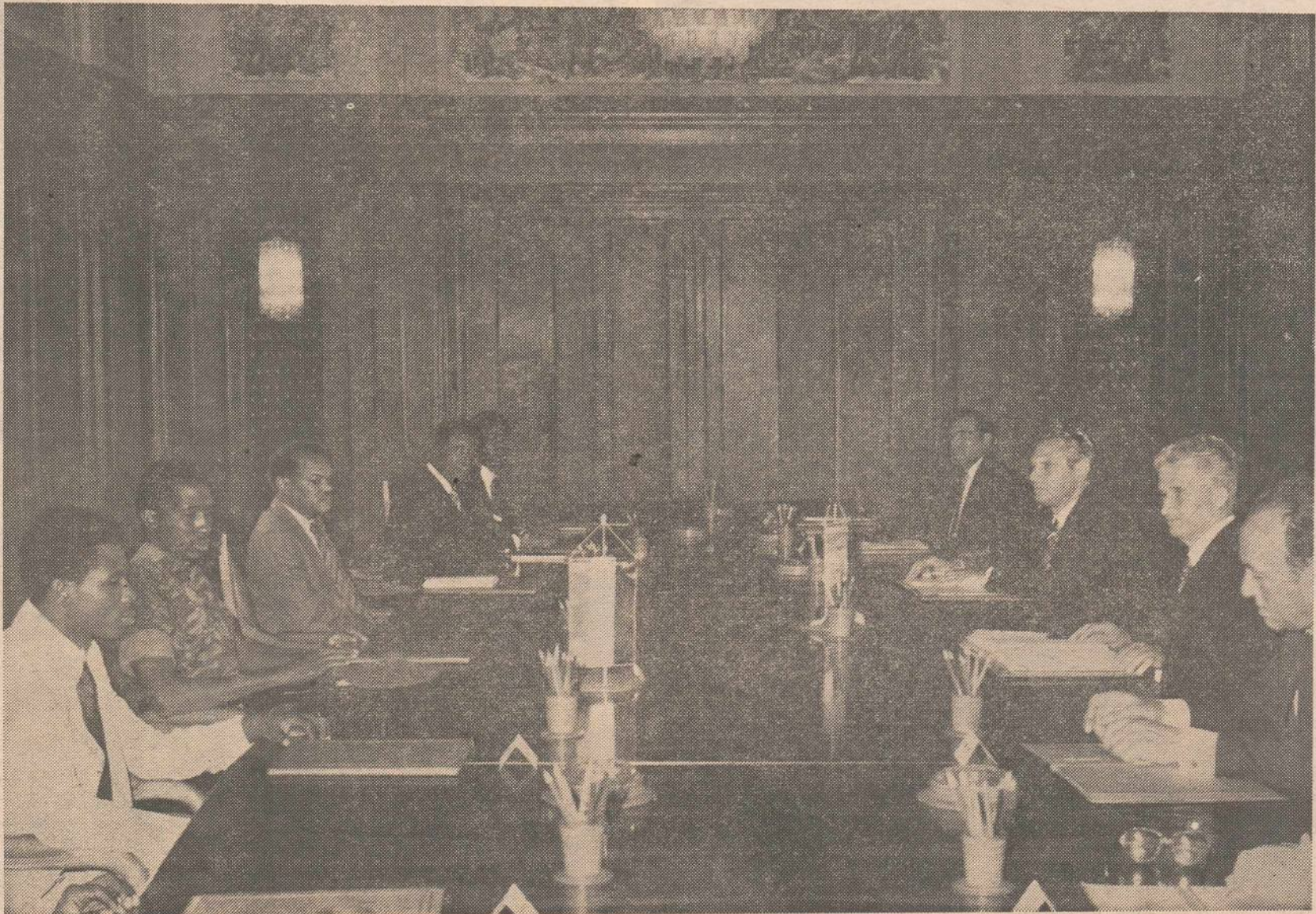
în viitor — îndeosebi în domeniul minier, agricol, al transportului și în alte sectoare —, în interesul ambelor popoare, al dezvoltării lor libere și independente. Sint încredințat că, în cadrul convorbirilor pe care le-am început astăzi, vom găsi căi și mijloace corespunzătoare pentru a pune cit mai larg în valoare aceste posibilități, pentru a așeza pe baze trainice și stabile, de lungă durată, colaborarea și cooperarea reciproc-avantajoasă dintre România și Volta Superioară”. La rîndul său, președintele Thomas Sankara a declarat: „Nutresc speranța că solidaritatea noas-

tră, convorbirile pe care le-am început în această după-amiază și pe care le vom continua în timpul șederii mele în România ne vor permite să aprofundăm și să lărgim cooperarea noastră în domeniile minier, al agriculturii, al transporturilor și al industriei, pentru a o aduce la un nivel de dezvoltare în conformitate cu aspirațiile popoarelor noastre”.

Vizita înaltului șef al poporului voltez în România, convorbirile la nivel înalt care au avut loc cu acest prilej constituie o mărturie clară a dorinței celor două state de a promova relații strînse de cola-

borare pe tărîm politic, economic, tehnico-științific și cultural, de a conlucra mai activ pe plan internațional în lupta pentru soluționarea în interesul tuturor popoarelor a marilor probleme care preocupă omenirea. Fără îndoială că această vizită, înțelegerile convenite vor impulsiona colaborarea româno-volteză în toate domeniile de activitate, în interesul și spre binele țărilor și popoarelor noastre, al cauzei păcii, destinderii și cooperării internaționale.

P. NICOARĂ

● 200 hectare redade agriculturii ● De 30 000 lei nisip ● Un morar pentru podium ●

Un posibil model pentru satul viitorului

Comuna Fundulea, de care cu siguranță a auzit toată lumea, este în județul Călărași și este formată din două localități: Fundulea și satul aparținător Gostile. În urmă cu 6-7 ani, satele A.I. Cuza și Boanca, ținând tot de Fundulea, au fost dezafectate. Atunci s-au mutat în Fundulea, în case noi, mai mult de 250 familii. Cu această ocazie au fost redade agriculturii 200 hectare. Dacă punem la socoteală și suprafața drumurilor de acces devenite inutile, ciștișul de teren agricol a fost și mai mare. În comună s-au ridicat până acum 1 350 case frumoase și trairnice. La ele să mai adăugăm 16 apartamente în blocul destinat specialiștilor și 140 în folosința Institutului pentru cultura cerealelor și plantelor tehnice. În case și apartamente trăiesc peste 7 000 oameni, cam cât într-un orașel răscărit dintre cele două războaie.

Așa cum spune Spiridon Ivașcu, primarul comunei, aici se face agricultură la toate nivelele, de la cel obișnuit până la cercetarea aplicată, experimentală din stațiunile de cercetări de pe teritoriul comunei. Cu alte cuvinte, agricultura e la ea acasă. Oamenii cu funcții de răspundere din consiliul popular și din comitetul de partid ale comunei, pe lângă sarcinile curente privind viața economică, socială și culturală răspund mai întâi de câte o problemă importantă a agriculturii. Spiridon Ivașcu, primarul, urmărește recoltarea și predarea în bune condiții, fără pierderi și la timp a produselor agricole către fondul de stat, Gheorghe Dumitrescu, secretarul adjunct, urmărește întreținerea culturilor CAP. Vicepreședintele Nicolae Răceanu răspunde de eliberarea terenurilor, semănatul culturii a doua și de Ferma vegetală mixtă nr. 2 iar Gheorghe Dincă, secretarul primăriei, de zootehnie.

Deși la o distanță convenabilă pentru navetă, 30 kilometri de București, cei care lucrează în Capitală sînt puțini și fac asta nu pentru că n-ar avea locuri de muncă în comună, ci pentru că așa au apucat de pe vremea cînd era la mare modă să te tragi cu orice preț spre un oraș. Oamenii mai stau în comună și pentru că au create toate condițiile unei vieți îmbelșugate, pentru că nu le lipsește nimic din cele trebuitoare, au unde să-și dea copiii la grădiniță și la școală, au unde să-și petreacă timpul liber, mai ales iarna cînd ziua e scurtă și munca din agricultură le dă răgazul necesar. Nu iredem că exagerăm cînd spunem că Fun-

dulea poate constitui un model pentru o comună a viitorului, o comună în care valorificarea produselor agricole să se facă total și intensiv și în care să se practice o agricultură bazată pe ultimele cuceriri ale științei.

În comună își desfășoară activitatea Institutul pentru cultura cerealelor și plantelor tehnice, unitate de vîrf a agriculturii noastre. Institutul și-a îmbogățit permanent baza materială (complex industrial, instalație de climatizare pentru cercetări, casă de vegetație, stație pilot) iar de rezultatele obținute aici beneficiază întreaga noastră agricultură. Tot aici funcționează cu rezultate din cele mai bune Institutul pentru cultura sfecei de zahăr și a substanțelor dulci, Stațiunea de plante medicinale și aromatice, care pe lângă cercetarea propriu-zisă prelucurează și distilează uleiuri volatile, creează noi soiuri, produce semințe, Centrul de protecție al plantelor, un siloz pentru primiri și livrări de semințe. Anul acesta va intra în funcțiune fabrica de zahăr cu capacitate de prelucrare de 1 000 tone pe zi. Aproximativ 50 de oameni din comună au fost școlarizați la Timișoara, Roman, Giurgiu și Urziceni pentru meseriile de operator și mecanic. Pe lângă Piscicola, care exploatează salba de lacuri a riului Mostiștea, se construiește o stațiune de cercetări piscicole.

Spuneam că cetățeanului din Fundulea nu-i lipsește nimic. Poate să-și procure combustibil, materiale de construcție. Autoservice și prestări servicii pentru populație repară bineînțeles mașini însă nu se dau în lături nici să facă garduri din plasă de sîrmă și să sudeze în curțile oamenilor o boltă pentru vița-de-vie. Cooperația de consum are secții de croitorie, radio, TV, timplărie, marochinărie, magazine de toate felurile. Oamenii își pot căuta sănătatea la dispensar sau la spitalul cu policlinică, cu secții de pediatrie și medicină generală. În Gostile e o școală generală. În Fundulea sînt trei instituții de învățămînt; școala primară, generală și liceu agroindustrial. Pe teritoriul comunei sînt 4 grădinițe dintre care una cu un program prelungit. Activitatea instituțiilor este asigurată cu specialiști de diverse pregătiri. Majoritatea din ei locuiesc pe teritoriul comunei și se simt foarte bine. La I.C.C.P.T. funcționează două cantine și un expres. La fabrica de zahăr va mai fi una. Pe lângă căminul cultural comuna mai are la dispoziție încă trei săli de festivități.

La Fundulea, toată lumea, cu mic cu mare, face agricultură. La loc de cinste este și zootehnia. CAP are o fermă modernă cu o capacitate de 650 capete. În plan se prevede achiziționarea a 800 oi care vor valorifica mai bine grosierele și tăieții de sfeclă de la fabrica de zahăr. I.C.C.P.T. crește peste o mie de bovine, peste 2 000 porci și 14 000 păsări. Toate unitățile din Fundulea, I.C.C.P.T., Siloz, Cooperație, Consiliul popular, C.P.D.A.M., Spital, au gospodării anexe.

Prima explicație a faptului că în Fundulea oamenii trăiesc bine și au ce le trebuie și chiar mai mult decît atît este aceea că aici se muncește și nu oricum, ci bine și organizat. Se folosește fiecare palmă de pămînt, cele din fața curților, dintre clădiri. Rezultatul acestei acțiuni la nivelul comunei și chiar al fiecărei gospodării în parte constituie mai ales pentru cei care au fost vreodată neîncredători o revelație. Oamenii harnici și cu inițiativă, conduși de oameni harnici și cu inițiativă se găsesc la tot pasul. Cei mai buni? Constantin Stanciu e deputat și delegat sătesc. Înainte de asta e membru ceape și crescător de animale. Deputatul Vasile Ștefan, muncitor la Institut, se ocupă de înfrumusețarea comunei. Are rezultate bune în descrierea electorală și în activitatea de crescător de animale. Mecanizatorul Constantin Anton, telefonista Dumitru Stanciu, cooperatorii Gheorghe Emanoil și Vasilica Fuiș sînt alți deputați a căror propagandă este în primul rînd puterea exemplului personal. Cei care se ocupă de legumicultura de regulă cresc și animale. Să-i amintim pe Toma Măturaru, Petre Tăbîrță, Mircea Bordeiașu, Nicolae Nedelcu, Ion Anghel, Dumitru Badea, Nicolae Mirică crește pentru Industria cărnii 200 miei și 5 porci. Pascu Măturaru a contractat cu statul 20 oi, 20 de miei și 800 litri lapte de oaie. Tănase Anghel, zis Oprică, crește 5 viței. Planul în profil teritorial la lapte și carne a fost depășit substanțial. Peste 800 de oameni au contractat suplimentare cu statul. Cele aproape 4 000 hectare ale CAP sînt muncite nu doar cu cei 375 de activi ci și cu oameni ai muncii din unitățile neagricole. S-ar părea după cele spuse pînă acum că în comuna Fundulea nu mai sînt probleme de rezolvat. Din cele mari și importante, într-adevăr nu mai sînt. Loc pentru mai bine este întotdeauna.

În comună a fost introdusă apa potabilă, etapa I, la unitățile administra-

tive și la circa 60 de cetățeni. E drept că nu se poate face totul dintr-o dată, însă în etapa I a fost aprobată construirea puțurilor de adîncime. Un puț costă 200 000 lei. Nefolosit, se innisipează iar deznisiparea lui la darea în funcțiune costă 30 000 lei. Se mai pune problema redeschiderii finanțării, altă alergătură. Se cheltuie în plus niște bani cu care s-ar fi putut face altceva și oamenii oricum n-au apă după etapa I.

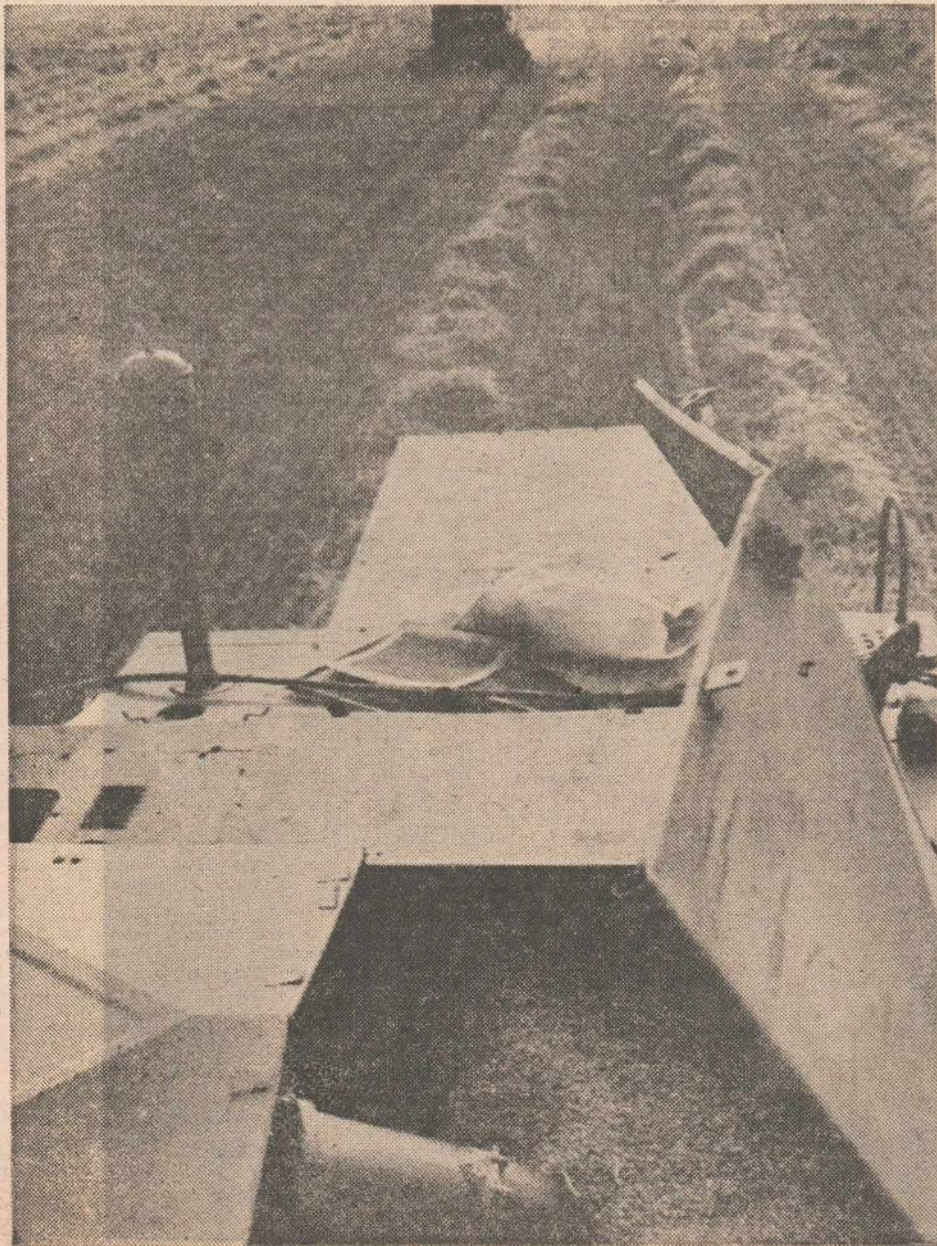
Moara din Fundulea e vestită prin partea locului. Șeful de unitate George Damian o are în grijă de 20 de ani și mai bine. Măcișul e bun, cum se spune. Cu alte cuvinte la moară se stă la rînd pentru că făina e albă și bună, moara își face planul și chiar ceva peste el și în întrecerea socialistă între unitățile întreprinderii de panificație județene George Damian, deși în pragul pensiei, se plasează mereu în preajma podiumului de premiere. Consiliul popular ar vrea ca moara să intre în administrația sa. La o moară bună nu se renunță. Întreprinderea de panificație a renunțat la cele mai slabe. De ce moara să fie la întreprindere sau la consiliu? Consiliul popular ne asigură că dacă ar fi sub tutela sa, în jurul morii s-ar dezvoltat o gospodărie anexă de toată frumusețea. Așa însă pe lângă moară nu crește nici o viciate.

Probleme mici care s-ar putea, spre folosul tuturor, rezolva dintr-o trăsătură de deoid.

Să încheiem acest succint reportaj despre oamenii din Fundulea spunînd că la realizările economice ale comunei, la înfrumusețarea ei, la crearea unei vieți mai bune un aport substanțial îl au Organizațiile democrației și unității socialiste. Inițiativele celor aproape 1 200 de membri privind valorificarea tuturor resurselor existente, recuperarea materialelor re folosibile, creșterea animalelor mici, a albinelor și viermilor de mătase aduc an de an un aport din ce în ce mai substanțial potențialului economic al comunei. Și în Fundulea femeile duc greu în parte cel puțin egală cu bărbații. Președinta Comitetului de femei, Leontina Loghinescu, și femeile din comisiile de femei găsesc timp ca pe lângă muncă de la cîmp și din unitățile neagricole să se ocupe îndeaproape de înfrumusețarea comunei, de supravegherea și îndrumarea grădinițelor, de organizarea cercurilor de artizanat și croitorie.

Fundulea nu are și pe drept cuvînt nostalgia orașului. Fiecare cetățean al ei poate munci aici după posibilitățile lui, își poate face rostul așa cum și-l dorește.

OPREA GEORGESCU ■

Fotografii de CODRUȚA DRĂGOESCU ■

Să fie pâinea țării cât mai bună!

• Timpul muncitorului integru • Secera și combina • O femeie în lan •

Jubileu — tractorul 1 000 000

O foaie volantă a întreprinderii a publicat o fotografie aproape naivă, un om de 60 de ani, îmbrăcat în halat, cu cămașă albă și cravată, cu o mină pe lângă corp, și cealaltă pe maneta unei mașini. Fotografia are ceva de amintire din stațiunea cutare sau de cea în care un om ține neapărat să se fotografieze lângă prima locomotivă care a traversat Europa. Se vede clar că nu lucrează la mașinărie, că s-a așezat lângă ea doar pentru fotografie, pentru o amintire convențională, ca un pensionar lângă o femeie în vîrstă pentru a atrage atenția asupra unei povești de dragoste care s-a consumat cu mulți ani în urmă. Abia citind textul deslușești sensul acestei fotografii de adio, cu Dumitru Diaconescu așezat lângă o mașină, spunînd adio după 44 de ani de uzină, în care fotografie toți ceilalți văd un om lângă un utilaj, el singur văzînd mai mult, toată viața lui legată de tractoare și de oamenii tractoarelor, de acea periferie cenușie care a luat proporțiile unui cartier al Brașovului, în timp ce pentru mine un tractor vechi aduce după el șirul lung al primăverilor ploioase, cu oameni derutați, așteptînd mereu în fața porților, sperînd să se întimplă ceva care să le limpezească viața, îndrugînd tot felul de adevăruri crunte sau minciuni fabulate de frică; o voce îngrozită a unui țaran care alerga pe uliță, ținîndu-și pălăria de paie să nu i-o zboare vîntul, anunțînd ceva mai periculos decît o divizie de tancuri. Lumea a ieșit în grabă și a luat-o spre capătul satului, și bărbați desculți și femei desculțe, și copii desculți alergînd pe piatra mărunță și colțuroasă, imuni la toate obiectele ascuțite și lipsite de apărare în fața pierderii pămîntului au ajuns la marginea satului și le-au văzut, mari și roșii, cam grășane și oloage, cu șenilele strălucitoare ca niște rațe incizmate cu metal, cu niște manete de jucării pe spinare și cu pălării la țevile de eșapament. Rîmău drumul și se întorceau cu nepăsare în mijlocul bălților și arătau ca niște ființe caraghioase, aproape grotesci, fără nici o alură de mașină agricolă, semănînd mai degrabă cu un utilaj de război cu care de fapt și urma să se cîștige lupta împotriva micii proprietăți și cu care, în cele din urmă, s-a și cîștigat. Țăranii stăteau pe marginea șantului și se uitau uimiți la acele mașinării și la cei care le conduceau și copiii le-au botezat imediat, unuia i-au zis Minzul, altelei Mișa, uneia Hector și altelei Rex și nu erau decît ratatele din start tipuri de tractoare K.D. care nu aveau nimic cu celebrele I.A.R.-22 de început, nici cu tractoarele pe roți de cauciuc de mai târziu.

În acea fotografie tipărită în foaia volantă a întreprinderii, Dumitru Diaconescu, Erou al Muncii Socialiste, se despărțea de „Tractorul” Brașov, cu cîteva luni înainte ca pe poarta întreprinderii să iasă mașinării cu numărul 1 milion. Va fi o sărbătoare, cum a fost și la nr. 40 000 și la 400 000, nu pe măsura celei care a fost la ieșirea primului tractor, o ființă necăjită, croit mai mult din ciocan și montat cu cheia fixă și cu patentul, destinat să îndrepte urmele războiului lăsate pe un pămînt răvășit dar care, în clipa cînd a pornit a umplut sufletele mecanicilor de bucurie. Cu fiecare sută de tractoare această armată de oameni a îmbătrînit puțin cîte puțin, pînă cînd toți cei care au lucrat la montarea primului tractor au murit sau s-au pensionat ca el singur, stingher, ruginit și revopsit într-o expoziție să mai dovedească existența lor și a celor care au lucrat pe ele.

La 46 de ani Gheorghe Avram este maistru, un om venit de la țară, de prin părțile Făgărașului. În 1952 a poposit la tractoare într-o împrejurare în care e și întimplare și opțiune și multe altele și a învățat meserie tot la tractoarele pe șenile și, după cîteva ani, a început producția de tractoare pe roți, modernizate, abandonîndu-se cele pe șenile, și el cra tînăr și făcea curte fiicei unui lăcătuș de la secția de montaj, unul mai vechi, Augustin Groza, care a stat vreo 42 de ani la tractoare, și bătrînul meseriaș i-a dat fata, a fost de acord s-o ia de nevastă și au avut un băiat, crescut și el pe nesimțite și dintr-o bună zi sculer matrișer în aceeași întreprindere în care bunicul său, crezînd că participă la construirea unei mari minuni a tehnicii, a semnat certificatul de naștere al mașinării care va avea, în alte forme, un milion de exemplare. Am stat de vorbă cu Gheorghe Avram în preziua întîlnirii cu un deputat al circumscripției Tractorul. Mai erau de față cîteva „tractoristi”. Ce e de făcut? se întrebau ei. Problema pietei prea mici am rezolvat-o noi, că tot Tractorul o extinde! Mai rămîne problema sortimentației alimentare reduse, a legumelor și fructelor puține, a neplăcerilor pe care le au nevestele muncitorilor care se întorc de la scîmbul doi. Soția lui Avram, Doina Avram, lucrează tot la Tractorul. La un moment dat imi vine o idee. Îl întreb pe Gheorghe Avram cînd a fost ultima dată în orașul vechi, în centrul vechi, unde e Biserica neagră și Cer-

bul Carpatin. Cade pe gînduri. Răspunde după un minut de gîndire. Acum doi ani, parcă la o nuntă, zice el. Nu aveți sentimentul că vă închideți în cartierul acesta din imediata vecinătate a uzinei? întreb eu. Tace un minut. În cartier tot ar fi ceva, dar am sentimentul că mă închid în fabrică! Stăm 12 ore, vin și duminica. E o perioadă grea, zice el. Oțelurile de scule nu sînt corespunzătoare, plăcuțele așchietoare sînt slabe și nu avem materiale ca lumea și nivelul producției e mare. Zilnic trebuie să te bați ca producția să stea în picioare, să meargă.

Gheorghe Albotă lucrează la secția T 38. A venit din Moldova în preajma anilor 1954, adus mai mult de un frate care prinsese deja un loc la Tractorul. L-a ajutat și pe el să intre la turnătorie, apoi a devenit activist de tineret și, după ce s-a întors, s-a calificat ca lăcătuș mecanic la motor și a lucrat apoi ca frezor și stătea la Telu și făcea naveta la Brașov și abia tîrziu, după mulți ani, a avut curaj și loc să se mute într-un cămin de nefamilisti și mai apoi într-o casă a lui, în care a stat puțin, a plecat în India la asistență tehnică, unde n-a rămas mult din cauza climii, și după un an a făcut cale întoarsă, la răcorosul și umedul aer de la poalele

puls inexplicabil s-a hotărît să rămînă într-un loc pentru care n-avea nici un argument. Și-au trecut și pentru el 32 de ani și-n acești 32 de ani au încăput sute de mii de tractoare și cîteva bucurii și foarte multe necazuri care l-au lăsat nelămurit la aceeași secție, după ce venise acolo de la al doilea tractor K.D. 35. Între timp întreprinderea Tractorul a născut mai multe întreprinderi de tractoare, și la Timișoara, și la Craiova, și la Miercurea Ciuc pe care tot brașovenii le-au pus pe picioare. Și omul acesta, respectat după primele zile de muncă, de la șabă a fost trecut ca reglor și după asta a făcut școala tehnică de maștri, a devenit și tehnician principal, apoi maistru și maistru principal și în cele din urmă șef de atelier, rămînînd același om al șabei, cu mîinile negre de ulei, cu ochelarii unei stropiți și prăfuiți, cu părul alb, extrem de realist, neiertător în fața prostiei și a dezordinii, a golurilor în aprovizionare. E tipul muncitorului integru. Lucrează corect. Ceea ce nu-l obligă să nu gîndească și să nu-și spună adevărul. Faptul că își face datoria e o dovadă că gîndește, că nu crede în toate balivernele pe care te lasă în pace să i le spui. El are o echipă, cu maistrul Zaharia Androne, și cu reglorii Florea An-

ștergîndu-și transpirația cu dosul palmei. De-abia au terminat recoltatul orzului, c-a și venit la rînd griul ale cărui spice stau țepene, indiferente la orice boare de vînt. Lanul de griu nu se mai leagă, ca în poeziile bucolice, și nici nu mai are acea culoare aurie care-ți ia ochii. Căldura l-a uscat și i-a furat din mlădiere. Griul e atît de copt, încît are culoarea lutului. Cînd combina înaintea-ză în lan, frîngînd spicele, împrăștie în preajmă un sunet aspru. E ca și cînd ai mușca dintr-o piine caldă.

La marginea comunei, unde se află proprietatea C.A.P. Sinești, o femeie înaintea-ză alene prin lan, cînd spicele la o parte cu gesturi molcome. În mină învîrtește o floare de mac, pe care o folosește de evantai. Din cînd în cînd o ține în gură, în semn de oboseală a brațelor. O femeie în lan e o apariție plăcută, chiar și pentru mine care am venit să mă interez de soarta secerișului. O femeie în lan, pe căldura asta, nu poate fi decît o femeie cu funcție de răspundere. Adică șefa fermei nr. 1, Elisabeta Ciuchete. Lîngă mine se află președintele C.A.P. Sinești, inginerul Vasile Mihai, ardelean pogorit de pe dealurile Blajului în urmă cu vreo paisprezece ani. El e direct răspunzător de această campanie a secerișului, începută la sfîrșitul lui iunie, cînd griul a atins umiditatea propice de preluare în bază. Nu apucă să închege o discuție serioasă, căci ardeleanul se ține de șotii, și îndată apare un ARO din care coboară o altă femeie care pune mîinile pînă la gură și strigă: „Dom' ingineer! Tractoriștii n-au vrut să mînce. M-am dus degeaba cu mîncarea”. Este secretara de partid a C.A.P. Sinești, Nela Alexe, care-și face datoria și în felul acesta, adică asigurînd mîncarea oamenilor, de la cantina C.A.P. Ingerul îi face cu mina în semn că nu-i bai și-și continuă povestea. Nu e tocmai convins de intențiile mele și, mai în glumă, mai în serios, imi spune că din suprafața de 820 ha de griu a reușit pînă acum, adică azi, 12 iulie, să recolteze jumătate. Miine ar fi ultimul termen și speră să termine. Mizează pe cele cîteva combine care urmează să sosescă din sudul județului pentru a-i sprijini. „Tocmai miine, zi cu ghinion, credeți că veți încheia secerișul?”, întreb eu, nu fără un pic de maliție. „Nouă, ziua de treisprezece ne-adeuce noroc”, zice inginerul, dînd cu tifla scepticismului meu. (A doua zi, aflîndu-mă la Consiliul popular, vicepreședintele tocmai îl anunță prin telefon pe inginerul Vasile Mihai că un pluton de combine din sud se află la marginea comunei). Bine-ar fi ca C.A.P. Sinești să seceră-ntr-o zi cît în două săptămîni.

Mă uit în jur și văd oț combine, deși sînt paisprezece în dotare. Celelalte nu pot funcționa, fiindcă nu există personal suficient. Probabil de aceea una din combine este condusă de inginerul șef, Ion Ene. Trebuie să spun că aici combinarii sînt și tractoriști. Ziua seceră iar spre seară ară. Procedul secerișului e deja cunoscut: unii treieră, alții cară. La cele opt combine sînt trei-patru autocamioane care merg alături, precum sluga lîngă stăpin, urmînd să transporte griul la baza de recepție din gara Potcoava. Din păcate, ritmul de lucru nu e tocmai accelerat dar mulțumirea inginerului este că cel puțin griul e copt și nu se mai repetă povestea cu orzul care a fost recoltat peste gradul de umiditate admis, dintr-o grabă care a stricat toată treaba și care a dus la pagube destul de măritoare. Griul e frumos, chiar dacă ritmul lent de recoltare, cum spuneam, face să scadă greutatea la hectar. Totuși, C.A.P. Sinești, aparținătoare de comuna Potcoava, a reușit să depășească planul cu 4 000 kg/ha, ceea ce, să recunoaștem, e o performanță.

Cea mai bună producție a fost în zona Vedeța, ceea ce a compensat lipsurile zonei Ogradă, unde însămințările au avut loc în ultima vreme și unde îngrășămintele n-au fost tocmai bune. Președintele C.A.P. e însă mulțumit. E mulțumit și secretarul Consiliului popular, Marin Cirjan, care laudă producția în termeni realiști, renunțînd la efuziunile poetice care compară spicul cu cocoșul. După bucurie vine însă și o mică intristare. Din lipsa mijloacelor mecanice, paiele se string mai încet, cam la o zi diferență. Apoi, tot din cauza ritmului cam lent, unele soluri, precum Libelula, sînt mai sensibile și se usucă vîzînd cu ochii, ceea ce înseamnă o oarecare pierdere.

Îmi mai reamintesc explicația președintelui Vasile Mihai, privitoare la numărul mic al combinelor. „Dacă ar fi mai multe...”, zice eu, încurajîndu-l. „N ar fi nici un cîștig, căci n-ar fi autocamioane suficiente”, imi răspunde el resemnat. Vorba ceea, dacă nema putirînța, ce mai chichirez gilceavă.

Îmi arunc o dată privirea asupra lanului și, în urma combinelor, vad un țaran cu o seceră în mină, mergînd abătut, tînd din cînd în cînd cîte-un spic, scăpat ca prin minune din dinții feroce ai mașinilor. Se simte și aici mina omului, care nu vrea să piardă nimic. Mă gîndesc la faptul că o seceră la oț combine e ca un spic la un lan de griu.

RADU G. TEPOSU

munților și pe nesimțite au trecut 32 de ani de cînd tot lucrează la producția de tractoare și ea nu s-a schimbat cu nimic, tot crește și tot crește și tot populează lumea, și lumea tot nu se mai satură, vrea tractoare așa cum pămîntul uscat nu se mai satură să ceară apă.

După 32 de ani la Tractorul Gheorghe Albotă este un om în vîrstă, demn, frumos, cu cîteva boli. Locuiește cu soția într-o garsonieră și-mi vine să îl întreb cu ce s-a ales după 32 de ani de trudă. Omul stă pe gînduri, zîmbește și răspunde cu un singur cuvînt, muncă, și se ridică, imi întinde mina și iese.

Dumitru Diu are aerul vîoi al unui om din sud. Se vede de departe că e muntean, un om dinspre Dunăre, și chiar este, unul dintre cei ajunși întimplător în Brașov. Lucra în București, la A.S.A.M. Cotroceni și mai apoi la Republica și după armată s-a căsătorit și-a plecat în luna de miere și-a ajuns și la Brașov, unde avea o soră, și sora lui i-a zis să rămînă că orașul are destule uzine și se găsește de lucru, și el a ezitat și nevasta lui fericită a zis că e de acord cu ce hotărâște capul familiei și el s-a întîlnit cu foști colegi de la A.S.A.M., ajunși și ei la Brașov, la fosta fabrică de avioane, și atunci, dintr-un im-

gelescu, Ieronim Brudașcu, Ion Stan și Gheorghe Mihăilescu, care prin faptul că își fac datoria încearcă să demonstreze că aparțin Tractorului dar că pot fi socotiți un razem pentru o gîndire realistă, corectă și dreaptă. În orice vreme, munca te face să gîndești cinstit. Un milion de tractoare ar fi un argument cum nu se poate mai puternic pentru aceasta.

C. NISTORESCU

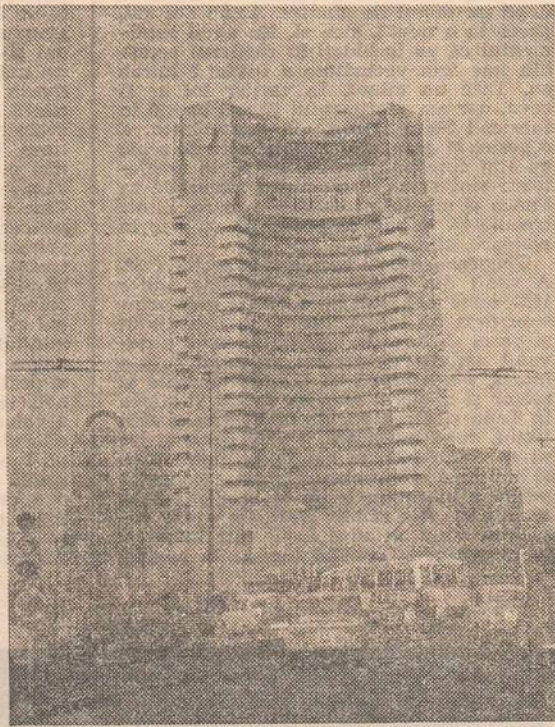
În așteptarea combinelor

În comuna Potcoava din județul Olt e cald, foarte cald. N-a mai plouat de la începutul lunii iunie iar soarele continuă să ardă amenințător, ca o lavă aprinsă, gata parcă să se scurgă pe pămînt. De căldură, au innebunit și muștele. Numai oamenii se încapăținează să stea pe cîmp,

23 AUGUST
40
1944-1984

Vînt prielnic pentru

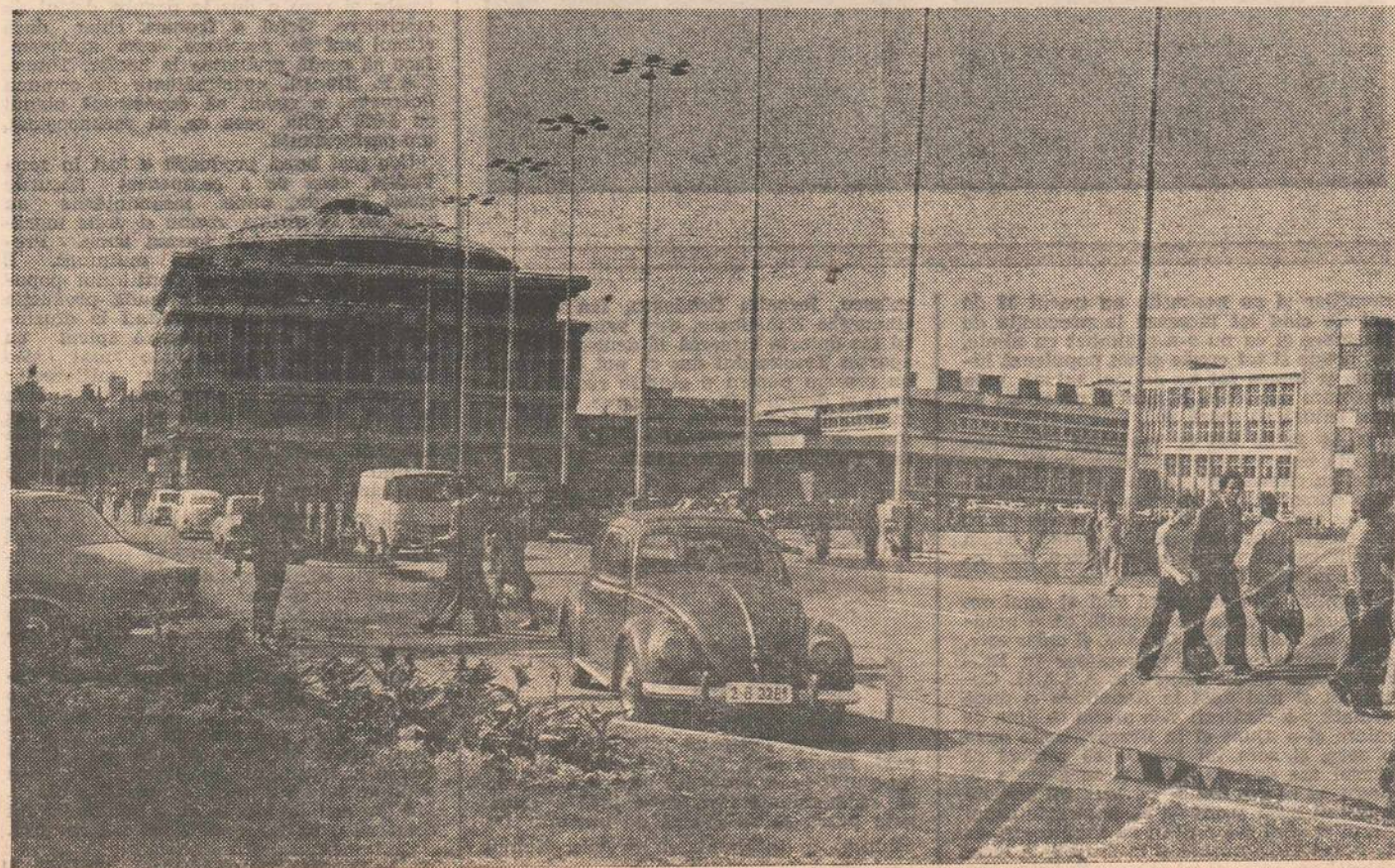
● Centrul de comandă al destinelor națiunii ● Citadelă a spiritului muncitoresc

București — orașul nostru cel mare, orașul marilor iubiri

A fost cîntat ca un zeu. Într-o iluminare a sufletelor noastre, îndrăgostite de el, locul de unde soarele răsare pentru toți românii și-a făurit simbolurile cuceritoare de inimi și descoperitoare de energii și cu temeritatea elanurilor eroice ale atîtor înfăptuiri istorice s-au ridicat aici, triumfătoare, la capătul atîtor jertfe, coloanele templului dragostei noastre de țară. Să vorbim despre București, așadar, cu băgare de seamă, cu sfială chiar, ca despre o mare iubire. Bucureștiul a fost întotdeauna ora exactă a istoriei noastre. Și imaginile alăturate, ca niște frînturi de viață din viața orașului, aduc dovezi semnificative ale acestei lucrări scumpe nouă, edificate prin munca în care ne-am aflat țaria și rosturile în cei 40 de ani de cînd țara, în libertate, și-a consacrat gesturile constructive ideii de a aduce în pacea fragilă a lumii un exemplu despre voința unui popor de a păstra valorile supreme ale vieții pe steaua în necontenită ardere a pămîntului. Iată străzile Bucureștiului de azi, iată noile sale ansambluri de locuințe ridicate, știm cu toții, mai cu seamă de vreo 20 de ani încoace, în acest răstimp în care orașul a crescut monumental, pe măsura rangului său de Capitală și de-a fi în spațiul românesc și dincolo de el, cum spunea Kogălniceanu, un centru de lumină. Fiind un adevăr că bucureșteanul a dovedit întotdeauna rivna, ambiția și bucuria de a-și reconstrui cetatea căreia vremuri potrivnice, de multe ori, și adeseori întimplări tragice i-au prefăcut zidurile în scrum și cenușă. Peste jafuri și războaie, peste ciumă și incendii și bancrute financiare și inundații și cutremure Bucureștiul și-a ridicat însă fruntea și cu o vitalitate niciodată stinsă, niciodată ingenunchată a redesteptat în singele oamenilor țărături pe care alții le-ar fi crezut scufundate. Acele țărături, acele aspirații intruchipate aievea astăzi în înfățișarea modernei metropole care e Bucureștiul, au îngemănat pofta de viață a bucureșteanului, făcută celebră de o întreagă literatură, și felul estetic, am zice, cu care el s-a deprins, o dovadă certă de superioară civilizație, a privi lumea: optimist chiar sub povara necazului, istet, ospitalier, generos, cu un acut simț al demnității și al datoriei. Chiar atunci cînd Bucureștiul îi apărea lui Bernard Shaw ca un „colț de civilizație”, iar afirmația se referea, de bună seamă, la centrul orașului, nu trebuie să uităm că înspre marginile lui, acolo unde se ridicau dintr-un buzunar gol casele sărăciei, în acele case era mult suflet și mult ideal, nu doar ceea ce a acreditat o anume imagine de consum, ca să zicem așa, a Bucureștiului, confundînd literatura cu istoria, partea cu întregul sau virstele orașului. Și nu întimplător cineva adresa bucureștenilor invitația de a-și petrece un concediu în București. Aici, în orașul Capitală unde se află centrul de comandă al destinelor națiunii, se poate spune că în liniștea nopților care se întind ca niște mari frunze de răcoare se aude dinspre halele fabricilor freamătul muncii ca un ecou al mării și ultimele mirisme ale teilor se amestecă blînd cu cele ale griului și în izbucnirea de lumină a fiecărei dimineți Orașul nostru cel Mare, în vatra căruia multe proiecte au luat-o înaintea timpului, trăiește bucuria că și timpul se arată a fi pe măsura proiectelor. Vrem să spunem, puțerea oamenilor de a le înfăptui. Astfel primim și vestea de ultimă oră a construirii canalului navigabil care va lega București de Dunăre. Un proiect pe măsura nobilității acestui oraș al marilor iubiri, despre care un poet avea dreptate să se întrebe: Putem rosti cu mîndrie că în București s-au scris versurile cele mai frumoase ale limbii românilor? Se pare că da.

DUMITRU ELIADE ■

orașul amiral al patriei

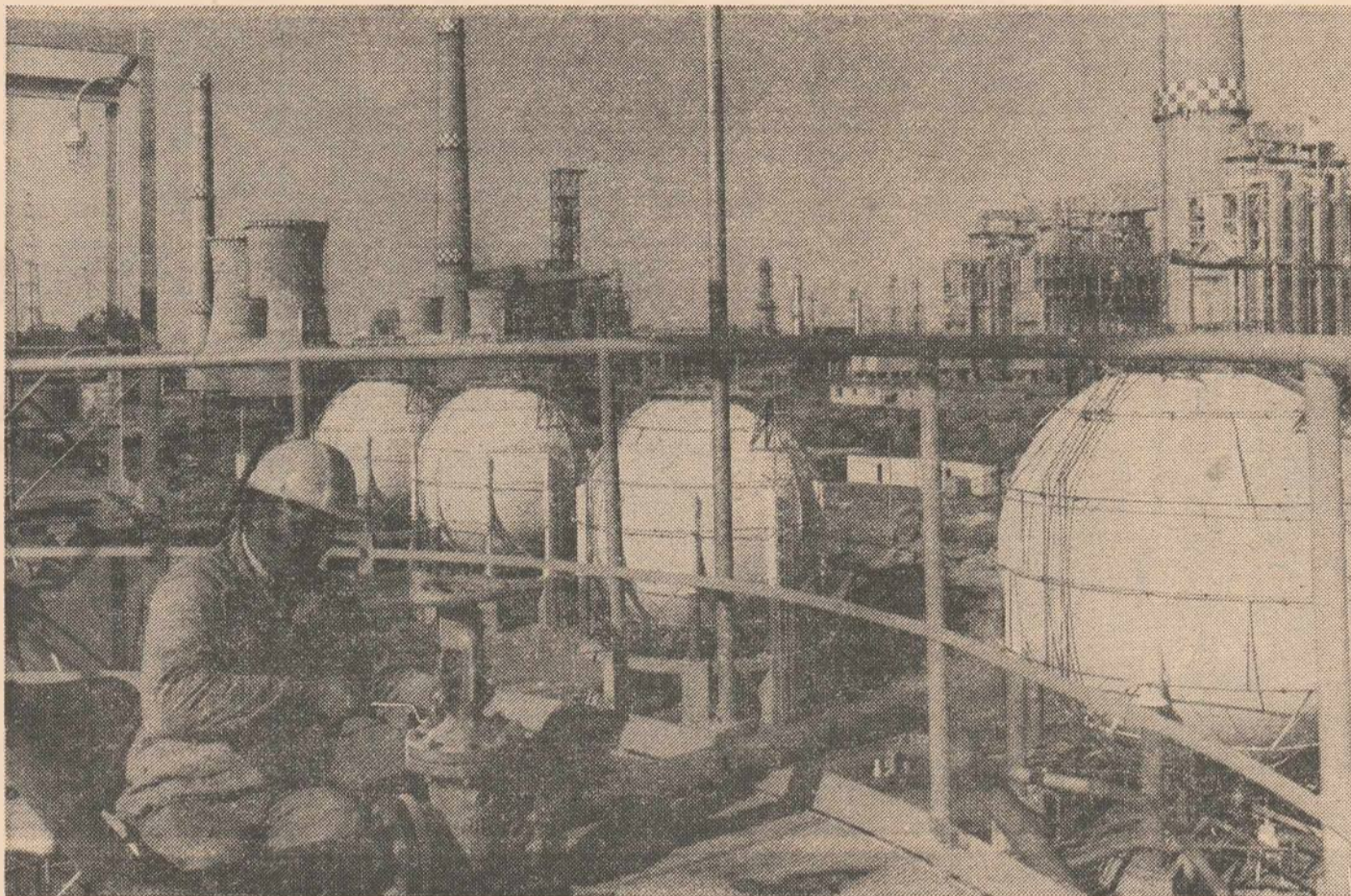
● Metropolă a științei și culturii ● Vatră de noblețe și eternitate românească ●

23 AUGUST
1940
1944-1984

Calfe și zidari și nouă

• Ce înseamnă pentru beneficiarii externi emblema:

Eficiență economică

Dialog cu ing. Ioan Botezatu, directorul Direcției coordonare, organizare și control din Departamentul pentru construcții în străinătate, secretarul comitetului de partid.

— Sub ce auspicii a debutat activitatea de construcții în străinătate și care a fost destinația departamentului pe care îl reprezentați la această discuție?

— Departamentul pentru construcții în străinătate a fost înființat în luna august a anului 1981 din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru a dezvolta cooperarea cu alte țări în domeniul construcțiilor. Scopul principal a fost să se instituționalizeze un organism central care să coordoneze unitar, întreaga activitate de construcții în străinătate. Cred că sintem singura țară care are un asemenea organism cu sarcini de a răspunde pe ansamblul economiei naționale, fiind în același timp titular de plan dar și organ lucrativ executant al lucrărilor, cu funcție de antreprenor general. Până la data înființării departamentului, aceste lucrări se realizau separat prin întreprinderi de comerț exterior, subordonate ministerelor economice, fiecare în domeniul său de activitate. De exemplu, lucrările de căi ferate, drumuri și poduri se realizau prin Contransimex, lucrările de instalații electrice prin Romelectro, cele în domeniul construcțiilor industriale, social-culturale și construcțiile de locuințe se realizau prin ARCOM care până la data înființării departamentului, era subordonat Ministerului Construcțiilor Industriale. Departamentul pentru construcții în străinătate i-au fost subordonate direct ca unități proprii, ARCOM, și, ulterior, ARCIF, prin preluarea ei de la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. Totodată, departamentul a primit și sarcina de a coordona și celelalte întreprinderi subordonate ministerelor. Prin aceasta se asigura coordonarea activității unităților românești ce lucrează în aceeași zonă geografică, asigurându-se creșterea eficienței acestei activități prin folosirea mai rațională a resurselor tehnico-materiale și umane.

— Cum a fost începutul activităților de construcții în străinătate?

— Debutul acestei activități poate fi situat în jurul anilor '60, dar adevărata sa dezvoltare a început după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român fiind, prin îndrumările date de secretarul general, acestui sector de activitate i s-au stabilit sarcini precise.

— Cum a contribuit această activitate la afirmarea potențialului economic al României? La ce probe au fost puse rezultatele tehnicii românești?

— Una din sarcinile de bază primite de la conducerea superioară de partid a fost aceea de a realiza promovarea la export a utilajelor tehnologice și echipamentelor de concepție și fabricație românească, precum și creșterea exportului în domeniul materialelor de construcții și de instalații, utilajelor de construcții și mijloacelor de transport realizate în exclusivitate la noi în țară. Ca urmare a materializării acestei sarcini, Departamentul pentru construcții în străinătate a acționat pentru omologarea și asimilarea de către parteneri externi a produselor fa-

bricate în țara noastră, fapt care a dovedit că acestea nu erau cu nimic mai prejos față de cele realizate de unități cunoscute pe plan internațional în acest domeniu. Astfel, dacă la început noi aveam mai multe compartimente pentru activitatea de achiziții din țări, care achiziții urmau să fie încorporate în lucrările noastre executate în străinătate, de la înființarea departamentului ne-am orientat pentru dezvoltarea compartimentului de asimilări și omologări de produse românești, urmând să executăm lucrări de regulă cu produse românești și în exclusivitate cu mijloace de mecanizare de fabricație românească. Pentru aceasta s-au făcut programe în domeniul asimilărilor, comune cu ministerele care concură la realizarea unor lucrări în străinătate, programe urmărite îndeaproape de reprezentanții departamentului de la faza de proiect până la trimiterea lor în străinătate, pe șantierele românești. An de an au fost încorporate în lucrările executate materiale și alte produse asimilate în valoare de circa 20 de milioane de dolari care altfel ar fi fost incluse în lucrările respective prin achiziții din alte țări.

— Ce a însemnat exportul de inteligență pentru întreprinderile din țară care au participat cu produse la realizarea acestor lucrări?

— Noi executăm construcții în străinătate cu odată de aport valutar către întreprinderile care produc utilaje pe care le folosim la aceste construcții. Pentru ele activitatea s-a materializat în faptul că au avut posibilități suplimentare de realizare a exportului. Conștient, Ministerul Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții are o sarcină de a exporta ciment. Prin lucrările executate de noi în străinătate, acestui minister și unităților producătoare din subordine li s-au creat condiții pentru realizarea unor volume suplimentare la export. Au fost și

cazuri când unele unități din țară, prin intermediul lucrărilor noastre au reușit pentru prima oară să participe la activitatea de export, pe relația respectivă, activitatea noastră constituind astfel pionieratul pătrunderii pe piața respectivă.

— Participarea la activitatea de construcții în străinătate a avut niște consecințe în planul calității lucrărilor. Mă refer la întreprinderile care vă furnizează aparatură, utilaje, tehnologie și care au fost puse în fața situației de a se confrunța cu firme de prestigiu într-un domeniu sau altul.

— Partenerii au solicitat și solicită ca toate produsele încorporate în aceste lucrări (care de regulă înseamnă obiective de mare importanță pentru dezvoltarea lor economico-socială) să fie produse competitive, de cel mai înalt nivel, cu parametrii cei mai ridicai. Ei ne cer ca produsele noastre să se alinieze la nivelul standardelor internaționale. Noi trebuie să dovedim că produsele realizate după standardele românești au calitățile impuse de standardele internaționale. Aceasta a însemnat o intensificare a eforturilor privitoare la calitate, atât pentru unitățile producătoare, cât și pentru noi, cei care le încorporăm în lucrări.

— Ce implică organizarea unei activități economice la mare distanță de țară? Care sînt dificultățile?

— Implicațiile sînt enorme, dar prima măsură care se impune în organizarea unei asemenea activități este pregătirea corespunzătoare a lucrărilor pentru a putea realiza executarea și trimiterea în timp a resurselor materiale și umane, cunoscut fiind faptul că de la data comandării până la data ajungerii unui produs pe șantierul nostru din străinătate durează de regulă 3-4 luni. Deci cadrele tehnice din străinătate trebuie să gîndească conducerea operativă a producției cu 3-4 luni în avans. Apoi e vorba de analiza temeinică a tehnologiilor de execuție pentru a realiza lucrări de foarte bună calitate, cu un număr minim de muncitori, cu o productivitate ridicată, productivitatea muncii reprezentînd factorul hotărîtor al eficienței economice al acestei activități. Important este ca în această acerbă competiție internațională să găsim asemenea tehnologii încît să realizăm o productivitate maximă, cu un

**Țări în care
constructorii români
au fost și sînt prezenți**

Algeria, Austria, Angola, Argentina, Cehoslovacia, Congo, Egipt, Franța, R.F. Germania, Grecia, Iordania, India, Irak, Iran, Libia, Maroc, Mongolia, Mozambic, Pakistan, Siria, Sudan, Turcia, Zambia, Zimbabwe, R.A. Yemen, R.P.D. a Yemenului.

■ Au fost realizate circa 300 obiective, între care:

- obiective industriale:
 - rafinării: Karachi — Pakistan, Baniya — Siria, Zarqa — Iordania
 - complex TSP Homs — Siria
 - fabricii de ciment: Scheik Said — Siria, Kahat — Pakistan, Wotice și Kakany — R.S.F. Iugoslavia, Um-Qqsr, Al Qaim, Sinjar — Irak
 - foraj sonde: Algeria, Egipt, Grecia, Irak
 - depozite petroliere: Angola, Sudan, R.A. Yemen
 - instalații de spălare fosfați: Siria
 - lucrări geologice: Siria
 - proiectare în domeniul minier: China
 - linii electrice și lucrări de electrificare: Egipt, Liban, Iordania, Iran
 - foraje apă: Libia, R.P.D. Yemen
 - drumuri: Libia, Maroc, Irak, Iran
 - siloz: Libia
 - centrale electrice: Austria, Cehoslovacia, R.F. Germania
 - lucrări de îmbunătățiri funciare: Irak, Siria
 - clădiri publice: R.F. Germania, Libia, Sudan
 - școli și universități: Austria, R.F. Germania, Libia, Irak
 - complexe sportive, stadioane, baze de agrement: R.F. Germania, Libia
 - spitale, clinici, sanatorii: Cehoslovacia, R.F. Germania, Libia
 - hoteluri, cinematografe, teatre, circ: Austria, Cehoslovacia, R.F. Germania, Libia, Mongolia
 - locuințe: R.F. Germania, Libia
 - Constructorii români actualmente pe mari șantiere din străinătate: 19 000

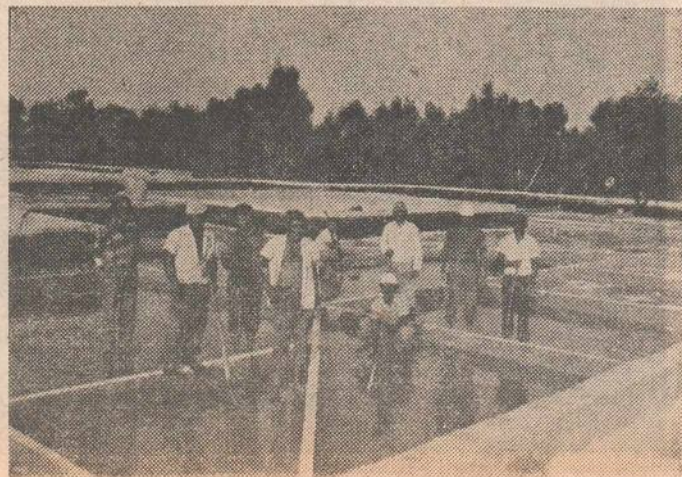
■ Dotare tehnică:

- Circa 2 500 mijloace de transport și peste 1 200 utilaje grele de mecanizare, printre care enumerăm:
 - excavatoare tip 3602 cu cupă de 2,5 m³
 - macarale turn 125 t/m și 200 t/m
 - autobasculante de 27 t și R — 19 256
 - stații de betoane cu instalații de automatizare
 - mașini de drenaj cu productivitate de 1 500 mc/zi
 - instalații de finisat și betonat canale
 - buldozere de 360 CP
 - 4 000 mecanizatori în unitățile din străinătate.

număr cit mai mic de muncitori. Aceasta intervine foarte serios în eficiența economică a lucrării, este cheia de boltă a întregii noastre activități.

— Ce înseamnă pentru beneficiarii externi un obiectiv economic despre care se spune „construit de români“?

— Din întâlnirile pe care le-am avut cu constructorii români în străinătate pe unii dintre ei cunoscîndu-i de pe șantierele din țară, am dedus că majoritatea lor este conștientă de importanța activității pe care o desfășoară, de reprezentanții ai

pietrari, nouă meșteri mari

„CONSTRUIT DE ROMÂNI”

constructorilor români în străinătate. Ei știu că sint mesageri ai politicii de colaborare și pace, de prietenie și înțelegere, promovată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Aprecierea partenerilor noștri externi este aceea că lucrările construite de români înseamnă lucrări de foarte bună calitate. Pentru partenerii străini, construit de români înseamnă o garanție a calității. Aceste lucrări care vor dănu

peste ani reprezintă expresia relațiilor bune, existente între popoarele noastre, între țările noastre. Pentru a satisface această valență politică noi avem o organizare unică, rod al preocupărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru crearea unor condiții optime în vederea realizării activității de construcții în străinătate în condiții de eficiență economică reciprocă, pentru ambii parteneri de contract.

Organizare, rigurozitate, competență

Stăm într-o încăpere sobră, cu o masă lungă și cu multe scaune împrejur, probabil o sală de protocol sau de ședințe și două femei distinsse povestesc pe rând despre fabricile de ciment construite pe cealaltă parte a globului. Vrînd, nevrînd, acesta este un reportaj redactat „pe orb”. N-am fost în nici un obiectiv economic construit de români în alte țări ale lumii. Nu pot depune mărturie cu „am văzut”. Toate cele de mai jos sînt fapte și cifre aflate în încăperi simtitoare, de la oameni pe care subsemnatul i-a considerat de bună-credință. Aceste întâlniri în lipsa hărților și-a dovezilor palpabile s-au desfășurat în prezența cataloagelor. Ce sînt cataloagele? La fiecare întâlnire la care un partener, fie român, fie străin, încearcă să cîștige prin licitație sau prin simplă adjudecare (care nu mai prea există) un obiectiv economic, el vine cu o listă de preferință a tuturor construcțiilor pe care le-a mai făcut. Dacă nu are listă, sau dacă are și ea este goală, atunci, cu o politețe uciagătoare, partenerul se retrage. E vorba de cartea de vizită, pe care i-o oferi în limbi de circulație, care carte are de la 10-20 de pagini pînă la aproximativ 100. Unii nici în 100 de pagini nu termină de înșirat ce au construit în ultimele decenii. Și în fața lor trebuie să cîștige. Cu puțin timp înainte de discuția finală care s-a întins și ea pe parcursul unui an, vine reprezentantul unei firme engleze sau germane care se oferă să construiască obiectivul respectiv și să-l dea la cheie cu un an mai repede, fără nici un ban, ba mai oferă și credit pe 10 ani și fără dobîndă. Toate drumurile, toate zimbetele, toate tratativele, toate pălesc și se duc naibu și nuna de contractare trebuie luată de la început. Cele două reprezentante ale Uzinei exportimport știu toate istoriile fiecărei fabrici construite în străinătate. Inginera Antigona Vlădăreanu are 20 de ani la fabrică de ciment. Știe tipul de fabrică, tipul de linii, ce utilaj tehnologic conține, ce modernizări se mai pot face, ce concurență există pe piața constructorilor de fabrici de ciment, cu cine rivalizăm în cutare domeniu, cu cine nu etc. A supraviețui ca firmă în construcții de obiective pe un glob pe care toate marile firme caută de lucru cu lupa e o mare performanță. „Noi am construit 4 fabrici de ciment în Iugoslavia, la Lukavac, Nasic, Koromasno și Kalkanj. Toate patru produc circa 4 milioane de tone de ciment pe an și funcționează lingă alte asemenea obiective construite de firme din R.F.G. sau din alte țări. Ale noastre produc cu 20% pînă la 50% mai mult decît capacitatea lor nominală. Noi avem o tradiție în acest domeniu și am reușit să ne consolidăm un adevărat prestigiu pe piața internațională. Ultimele fabrici pe care le construim sînt vîrfuri ale domeniului și sînt la cel mai înalt nivel tehnic de pe glob, deși proiectarea este integral românească, cu colaborări doar la echipamentele de profil. Am mai construit sau construim fabrici de ciment în Egipt, în Irak, în Pakistan, în R.P. Chineză, și încercăm să extindem colaborarea cu multe alte țări cu care sîntem în contact”.

contracte, înseamnă o luptă acerbă care durează ani în cazul fiecărui contract, înseamnă putere economică, înseamnă o garanție calitativă. În domeniul fabricilor de ciment Uzineexportimport este un partener deja cunoscut pe piața de construcții și a reușit să-și creeze o anumită reputație. Pe piața cimentului „construit de români” înseamnă o garanție a calității și-a buneii colaborări”. (Ioan Andrei, economist la compartimentul de conjunctură).

În lume se trăiește greu. Contractele se cîștigă greu. Execuțiile la mii de kilometri distanță se fac și mai greu. Uneori descoperi că nu ai un surub care în țară este pe toate drumurile. Faci o comandă. Comanda ajunge în țară. Trebuie luată și trimisă departamentului sau centralei în spațiul căreia se execută. Ea o reparatizează întreprinderii, întreprinderea o introduce în plan, o proiectează, o execută și-o trimite înapoi. Uneori un ciclu durează 3-4 luni. Nu poți să aștepti. Obiectivul economic trebuie dat în timp. Altfel, penalizările te secătuesc. A construi la mare distanță este un fapt extrem de dificil, la care nu se poate rezista decît prin organizare, rigurozitate, competență și mai ales prin lucrări de înaltă ținută tehnică” (Petre Melania, șef serviciu contabilitate secretara comitetului de partid).

A coopera cu firmele puternice de pe piața mondială nu mai înseamnă un compromis de un fel sau altul, ci a găsi căi de valorificare a potențialului economic, de afirmare a creației tehnice. „În institutul de proiectări noi am pregătit deja o serie de oferte tip pentru utilaje metalurgice românești privind exportul de părți de utilaje, pentru modernizări, extinderi, pentru piese de schimb necesare firmelor din diferite țări de pe glob. La ora aceasta, din cauza situației economice, puțini sînt aceia care își mai permit să investească. De aceea ne-am propus ca să facem față și acestei perioade relativ staționare în construcția de obiective economice. Noi încercăm să convingem firmele străine de avantajele cooperării cu noi, că reprezentăm o certitudine, că sîntem o firmă de stat care este străină de insolabilități financiare. Noi avem o industrie puternică, care reprezintă cea mai solidă garanție pentru o colaborare de durată, eficientă” (Ing. Corneliu Ștefănescu, directorul Uzinei exportimport).

De modul cum contractează și cum execută lucrări cei de la întreprinderile de comerț exterior depinde acoperirea cu contracte a capacităților de producție din țară. De modul cum lucrează cei din țară, depinde execuția, prestigiul și numărul contractelor realizate în străinătate. Iar economia românească a propus, în cîteva domenii, și în foarte multe locuri de pe glob obiective românești care se bucură de prestigiu. Uzineexportimport a livrat în străinătate 24 de fabrici de ciment și construcția unei asemenea fabrici durează în medie 3-4 ani, a construit fabrici de aglomerare a minereului de fier, furnale, ofelării cu cuptoare Siemens Martin, cu insuflare de oxigen, cu cuptoare cu arc, laminatoare, fabrici de electrozi de sudură, instalații complexe din diferite alte ramuri ale industriei.

A construi în străinătate este o mare victorie. După ce-ai construit o dată, să te menții este o și mai mare victorie. Este un cîștig de bani și prestigiu. La această oră „construit de români” înseamnă o garanție a calității și a colaborării.

Pagini realizate de BOGDAN NISIPOIU

La Iași, transplantul de ureche medie

O împrejurare specială ne-a readus, doar la cîteva luni de la primul articol, în cabinetul dr. Vasile Ciuchi de la Spitalul militar din Iași. (Scrisesem, prin iarnă, unui cititor își vor aminti, despre metoda sa de refacere a unor perforații timpanice fără bisturiu, cu ajutorul propolisului, într-o formulă pusă la punct de către colegul și prietenul său, dr. farm. Nicolae Oitî. La cea de a 25-a Convenție latină ORL, a cărei gazdă a fost Bucureștiul, între 30 mai și 2 iunie a.c., manifestare științifică de prestigiu, echivalentă cu un congres internațional de profil, care a abordat o temă de extremă subtilitate și actualitate „Microchirurgia în O.R.L., indicații și tehnici”, dr. Vasile Ciuchi a prezentat o lucrare în premieră în țara noastră — transplantele de ureche medie (ciocanul, scărița, nicovala), de timpan și de conduct. Prin homografe ce reprezintă, în general, o tehnică chirurgicală de vîrf pe care o dețin doar centrele medicale mari, clinicile de notorietate. Reputatul specialist dr. Christian Betow din Berlinul occidental, cel ce înregistrează, se pare, cea mai bogată cazuistică din întreaga literatură, circa 2400 de cazuri, aprecia în mod deosebit experiența confratelui său din România.

— **Sînteți surprinzător de tînăr, doctore Ciuchi. De cînd și cum ați ajuns să acordați homografe de ureche, în condițiile în care nu aveați precedente în țară, în condițiile în care, în general, în lume transplanturile de organe și țesuturi umane sînt încă la început, sînt încă un domeniu fragil, delicat și plin de riscuri? Nu v-a fost frică de eșec?**

— Acum nu mai sînt foarte tînăr, cînd am început, poate da, dar cînd să încerci, cînd să ai curajul, dacă nu în tinerețe?! Am 44 de ani și m-am apucat de această treabă cam cu 14 ani în urmă, la Brașov, unde am fost repartizat ca proaspăt medic specialist ORL, cu chirurgia scăriței. Preocuparea pentru chirurgia surdității o datorez uceniciei făcute lingă prof. dr. Dănilă Cincă, în secția de cotochirurgie pe care o conduce în clinica de la Spitalul „Colțea” din București. Acolo am urmat secundariatul, după care, timp de 4 ani (între 1970-1974) mi-am format mina, cum se spune, mi-am perfecționat tehnica și am studiat. Pe măsură ce studiam lucrările profesorului Marquet din Belgia, m-a captivat, m-a fascinat chiar, ideea homografeilor din cauza avantajelor pe care le aduce tehnica.

— **Și care ar fi acestea?**

— Posibilitatea reconstrucției urechii medii, atunci cînd timpanul este absent în totalitate sau cînd, la lipsa acestuia, se adaugă și lipsa osișoarelor. Oferă o perfectă toleranță imunologică și persistența rezultatelor funcționale în timp.

— **Cu alte cuvinte, omul își poate recăpăta o ureche nouă și poate să audă bine cu ea? Pînă la ce grad își poate recăpăta auzul?**

— Să vă spun în decibeli, deși poate e mai greu de înțeles pentru nespecialiști; recuperările sînt între 15 și 35 de decibeli și, avînd în vedere că, de regulă, suferințele urechii mijlocii nu dau surditate absolută, se păstrează un auz la 55-60 decibeli, după operație pacientul ajunge să înregistreze corect vocea de conversație, auzul devine bispațial iar la recuperările pe nerv aude și vocea șoptită de la 4, 5, 6 metri.

— **Să revenim la convorbirea noastră, doctore, cînd ați trecut deci, la transplantul propriu-zis?**

— Nu chiar dintr-o dată, se înțelege. Între 1974 și 1977 am studiat mult și am aprofundat aspectele teoretice și practice ale homografeilor — tehnicele de recoltare, de conservare, implantarea propriuzisă, recuperarea funcțională postoperatorie, problemele de toleranță și așa mai departe. În cursul anului 1977, am urmat și un stagiu de perfecționare în chirurgie funcțională auriculară la Centrul de fonaudiologie condus de prof. dr. Dorin Hociotă din Capitală. Între 1979 și 1982, în 3 ani, am operat masiv — 56 de cazuri. Cu diferite tipuri de reconstrucții, urmărite cu asiduitate pe durata a cel puțin 2 ani, cu fișe minuțioase, cu atenție spre fiecare amănunt. Tot ceea ce am gîndit, tot ceea ce am făcut, toate concluziile le-am prezentat în teza mea de doctorat „Contribuția la problema homografeii timpano-osciculare și osteo-timpano-osciculare”.

— **Cazuistica v-a confirmat speranțele?**

— Incontestabil, întărindu-mi și convingerile asupra avantajelor metodei. Cînd operezi abia atunci constăți cu adevărat diagnosticul bolnavului; la unul n-ai timpan, la altul un oscior, la altul toată urechea medie... Îți iei ce-ți trebuie din frigider și înlocuiești, reconstruiești...

— **Ne provocați, se vede, să vă întrebăm, din care frigider? Cine vă asigură „ceea ce vă trebuie”?**

— Poate că v-am contrariat cînd am afirmat că am operat masiv; 56 de cazuri nu sînt un număr atît de mare pentru o activitate de 3 ani, dar totul îmi procur, îmi rezolv de unul singur și nu am nici echipă operatorie. Homografele se recoltează de la cadavre proaspete, pînă la 36 de ore de la deces, cu un fierăstrău special pe care mi l-am adaptat, pe măsură ce am lucrat. Apoi, se

disecă la microscop, în condiții de aseptie operatorie, e o treabă extrem de migăloasă, greutatea stă în a le mentine pe toate intacte, apoi se individualizează fiecare și se conservă printr-o modalitate anume — fie într-o soluție dezinfectantă, fie prin liofilizare sau alte procedee. Eu am folosit meriolatul ce se utilizează la prepararea vaccinurilor, ceea ce a dat rezultate foarte bune, aducînd pe neașteptate și o contribuție, în acest sens, în literatură. Am făcut-o din lipsă de posibilități pentru un alt procedeu. Avantajul conservării este foarte mare. Menținînd grefa sterilă, îi distruge structura antigenă și astfel nu mai dă reacții de respingere. Dificultatea aici stă, în asigurarea unui stoc, unei rezerve de piese de osișoare, timpane, conducte. Cum sînt de multă vreme unicul medic al secției din spital trebuie să rezolv în întregime asistența de specialitate ORL pentru tot rulajul de bolnavi. Ori, numai intervenția chirurgicală în sine cere mult timp, se execută sub microscop, e o treabă de finețe și, firește, ca orice act medical — de responsabilitate și profesionalism. Alît prin teza de doctorat cit și prin lucrarea prezentată la ediția din primăvară a Convenției latine, asta am vrut — să conving de avantajele deosebite pe care le au homografele în tratamentul surdității, avînd, pe lingă ceea ce am spus, și ascendentul că printr-o singură deschidere a urechii, o singură intervenție, se poate realiza reconstrucția mai multor piese lipsă ori distruse, nefuncționale. Și, în consecință, să conving de necesitatea unei preocupări centrale, printr-un sistem organizat, prin clinici, pentru obținerea homografeilor. În multe centre medicale din lume sînt o veritabilă industrie, se obțin așa cum se obține singele transfuzat, se înregistrează, se ține riguros evidența lor și se livrează la cererea clinicilor — de ureche dreaptă, de ureche stîngă și așa mai departe. Acolo, medicii stagiați și secundari au normă pentru recoltarea de homografe. Și la noi s-ar putea realiza perfect acest lucru, intrucît medicii care se pregătesc să devină ORL-iști tot sînt puși să disecă pentru a învăța anatomia urechii. Mă gîndesc că s-ar putea organiza cîteva centre pe țară, așa cum sînt cele de hematologie, ori pe lingă facultățile de medicină care sînt de țină o bancă de homografe și nu numai pentru ORL, ci chiar de alte organe și țesuturi, pentru alte specialități. La programele actuale ale chirurgiei transplantelor, ce se înregistrează tot mai mult și în țara noastră, devine de mare actualitate și necesitate existența unei bănci de organe și țesuturi. Contribuțiile pe care personal le-am adus în domeniul microchirurgiei urechii se datorează, mai ales, eforturilor pe care le-am depus pentru a adapta tehnicile la posibilitățile locale, la dotarea de care dispuneam într-o secție mică dintr-un spital mic.

— **Și, cum se dovedește, un spital mic cu fapte mari. În medicina esențialul este, credem, nu unde profesezi ci cum profesezi. Vă rugăm, prezentați-ne în continuare cîteva cazuri.**

— O să vă decepționez, dar nu le voi da numele întreg și nici toate datele de stare civilă, deoarece foarte mulți sînt tineri și ar putea provoca în jurul lor suspiciuni, le-am putea provoca neplăceri. La început, firește, au fost numai militari, apoi vестea a răzbătut dincolo de zidurile spitalului și de lumea pacienților noștri obișnuși și ni se adresează oameni de toate vîrstele și profesii. Trebuie să mulțumesc pentru înțelegerea și sprijinul de care m-am bucurat și mă bucur din partea conducerii spitalului. Am operat și tineri de 18 și 22 de ani dar și maturi de 50, 57 de ani. Iată, R.M., de 21 de ani, internat în 1977 cu sechele postotoreice. După operație aude normal. A venit la control, periodic, timp de 2 ani. T.A., 18 ani, dintr-o comună a jud. Neamț. Diagnostic: lipsă de timpan. Acum e la o școală profesională din București, altfel n-ar fi putut urma decît o școală pentru surzi. M.I., 22 de ani. Diagnostic: otoscleroză. I-am înlocuit timpanul dar și scărița, nicovala, ciocanul urechii medii. Avea o surditate foarte avansată. Aude acum ca un om normal.

— **Cum se rezolvă asemenea suferințe, în alte clinici din țară. suferințe ce pot mutila psihic un om, prin complexe de inferioritate, sau, în orice caz, îi pot schimba fundamental destinul de viață?**

— Tot prin niște înlocuiri, ca de pildă, utilizarea de fascie temporală în caz de inexistența timpanului ori proteze anorganice (din teflon, ceramică, plastipore, un teflon spongios) pentru cele trei osișoare. Procedee, de asemenea, moderne, utilizate internațional, dar, e, firește, susțin oportunitatea și efectul mult mai bun al homografeilor, reconstrucția de piese, cu țesut uman.

— **Înțelegem că școala de medicină românească a mai cîștigat un domeniu, a mai cîștigat un chirurg de prestigiu, a mai cîștigat o personalitate. Vă dorim succes în continuare, doctore Ciuchi.**

CICI IORDACHE-ADAM

Lumina bate alt fel în zid, apele, alt fel în țărâm

● Zalău — liniștea sub semnul oțelului ● De pe dealul vechii cetăți feudale ●

Cetate tinăra

Cu cât te apropii cu cât intri mai mult pe străzile regulate, geometrice, care tăiau armura tunelurilor tainice, aparenta liniște se destramă lăsând loc imaginii unui tumult de viață, unei continue transformări. Nu spun că poezii greșiseră odinioară, când privind dintr-un alt unghi, socoteau liniștea atributul suprem al vechiului Zalău. Era o vreme în care jocul umbrelor și al luminilor se desfășura în voie printre casele cu portice boltite ca pe un uriaș cadran solar și în care bătrânele orologii sfirteau din când în când acest joc cu bătăile lor ostentive de scurgerea timpului. Vremea s-a dus, iluziile s-au destrămat, orașul cu edificiile sale din veacurile XV—XVI a ieșit ca printr-o explozie de sub carapacea multiseclară, înălțându-se spre zări, întinzându-se în spații nevisitate, într-un timp relativ scurt — timpul fierbinte al dimineții comuniste.

În drumul de la gară spre centru derularea cinematografică a peisajului pe ecranul ferestrei autobuzului o privesc nu cu indiferența navetistului de altădată ale cărui călătorii nu aveau nimic savuros, ci cu curiozitatea celui care constată pe viu că în acest răstimp de două decenii imaginația i-a fost de-a dreptul depășită. Zalăul de azi a sfărâmat granița vechiului burg ieșind în lume cu o nouă față, luminoasă ca oamenii care s-au ridicat pre ei înșiși într-o omenie și demnitate. În locuri pină mai ieri pustii și ignorate de viață, un briu de fabrici se deschide spre tot Ardealul și spre toată țara. Întreprinderea de anvelope de exemplu este un pionierat al tehnicii românești prin gradul redus de poluare, prin condițiile deosebite în care se lucrează fiind prima ca mărime și dotare din sud-estul Europei. „Anvelopelor” i s-au alăturat alte întreprinderi de mărime națională crescând și ele precum Făt-Frumosul din poveste, prin abnegația și dăruirea fiilor acestor locuri care cu toată sudoarea lor și a strămoșilor lor n-au reușit să zidească în câteva secole ceea ce-au zidit în 40 de ani de libertate și-n mod deosebit în ultimele două decenii, în glorioasa epocă Ceaușescu; Armătura — prima unitate de produs oțeluri din județul Sălaj, Întreprinderea de țevi, Filatura de bumbac, Întreprinderea de materiale de construcții și refractare, Întreprinderea de conductori electrici emailați, Întreprinderea de prelucrare a lemnului.

Mi-ar fi imposibil să vorbesc despre viața noului Zalău făcând abstracție de oamenii ei, exact cum ai vorbi despre un ocean pe care nu l-ai străbătut niciodată. Sint oameni ai zilelor noastre: muncitorii, tehnicienii, inginerii, făuritorii și totodată culegători ai roadelor muncii lor. În secția turnătoriei de la „Armătura” miroase a foc, a metal topit și a brațe tinere. Flăcările se scurg pe țevile de oțel ca niște șerpi roșii. În aer plutesc masive cantități de metal „la roșu” agățate de un circ lig cit un om. Un spectacol uimitor, un spectacol trudit, muncit mult și din greu. Un spectacol luminos în care s-ar părea că focul este actorul principal. Căldura izvorăște din zeci de guri de foc, căldura izvorăște din sutele de inimi tinere. Inimi tinere — oțel tinăr. Oțel innoabil cu vanadiu, cu crom, cu molibden. „Când am venit pentru prima dată aici m-am cam speriat: atita foc, temperaturi de peste 2500 de grade... Asta era prin '80. Mă întreb și eu citeodată cum de-am reușit să ajung oțelar și tot eu imi zic fără să mă laud că am avut voință”. Astfel mi se confesează unul dintre fruntașii secției, topitorul Marin Pop. Are numai 21 de ani. Minuiește cu precizie o imensă bifurcație care poartă metalul înroșit, se mișcă prin hală în urma blocului și nu-l lasă din mâini, din ochi pină nu-l așază în cofraje. Ajuns lângă cuport își potrivește din nou ochelarii de protecție. Se întoarce spre mine:

— Dumneata știi că sub privirile mele se naște unul din cele mai tinere oțelării ale țării?

— Da, îi răspund.

— Și știi ce-nseamnă asta?

— Încerc să-mi canalizez gândurile. Intervine:

— Asta înseamnă să simți cu adevărat că ai 20 de ani. Accent puternic și ris tinerec. Ca din văzduh cazanul se lasă tot mai jos pină ce îl îmbrățișează flăcările. O manevrare scurtă, sar mii de scinteci ca dintr-un artificiu și metalul domesticit este obligat să ia cele mai neobișnuite forme. Mă simt aici ca într-un castel medieval înconjurat de flăcări. O lume dominată de foc: focul topitoriei, focul cazangeriei, focul sutelor de inimi tinere. Veșnicul foc viu.

Tabloul „Fată torcînd” după Grigorescu, așezat la intrarea principală a filaturii de bumbac, mi-a rămas în minte ca o excelentă metaforă care exprimă frumusețea muncii sutelor de tinere din această modernă fabrică torcătoare. Sint fete ale Sălajului, ori din Moldova, ori din Banat

care au urcat pe un fir de lumină pină aici. Furca cu cunoștea de acasă și fusul și cîntecul fusului. Cine altcineva a tors valurile de pinză și minunatul borangic dacă nu ele și neamul lor? Au venit însă la Zalău să învețe cum se toarce un fir lung cit lumina soarelui și a lunii și iată-le lingă miriapodul repetat de o sută, de o mie de ori, prinzind un fir nevăzut și legindu-l cu altul care nu se vede.

Mă uit la aceste frumuseți și mai ales la miștile lor alunecînd pe firele întinse ca într-un balet ceaikovskian. Bătaia sacadată a flayerelor, uruitul cărucioarelor se adună pentru ele într-o muzică secretă cu ritm lent, dar egal și ferm. Mai mare dragul să stai de vorbă cu filatoarele. Îți arată ce au învățat ele, ce pot ele, apoi surid aievea gîndind poate la soarele Chinei sub care se coace bumbacul, ori la cămășile scandinavilor, ori la șalurile pufoase ale japonezelor către care se duc firele toarse de ele aici într-una dintre cele mai moderne filaturii din țară.

De fapt cine sint aceste tinere, acești tineri, forța de muncă a noului oraș industrial? Mulți dintre ei pină ieri nu văzuseră strung ori freză, ori furnal. Au terminat 8 ori 10 clase și au venit aici pentru a învăța o meserie, pentru a deveni în timp record muncitori calificați, muncitori de înaltă calificare, maștrii sau chiar ingineri. Sint cei aproape 100 de tăietorii de lemne din satele învecinate care sâtu de lemnul decojit cu barda au venit aici la IPL pentru a se califica. „Noi am pus pe roate întreprinderea asta, imi spunea fostul țapinar Grigore Taloș, și-o îndrăgim ca pe un prunc. Acum ne-ar fi greu să ne despărțim de ea”.

Sint oamenii acestor locuri întorși acasă după anii petrecuți la Galați ori Hunedoara cu dorința de-a pune umărul la edificarea noii urbe. „Aveam 18 ani cînd am terminat profesionala, dar cum prin părțile noastre nu erau oțelării, am fost nevoit să plec tocmai la Hunedoara. Acolo mi-am petrecut un sfert din viață și nu credeam niciodată că în Zalău imi voi putea practica meseria de oțelar. Iată că a venit și vremea aceea”. (Olah Janos)

Sint oameni veniți din toate colturile țării, din Brașov, din București, din Baia Mare și rămași aici în orașul care se înnoiește de la o zi la alta. „Sint bucureștean, am absolvit Facultatea de construcții din București și la repartiție am cerut Zalăul. Nu aveam de gînd să rămîn prea mult aici, doar anii stagiaturii. Ei au trecut și eu tot la Zalău am rămas. Am îndrăgît acest oraș mai mult ca oricare altul, a crescut sub privirile mele și diferența față de orașele mari a fost aproape

în întregime anihilată”. (Radu Mărghidan) Acestor oameni ar trebui să le aliniem și citeva cifre pentru a face mai completă istoria contemporană a noului Zalău. Fostul centru de plasă, închis între ziduri vechete de turnuri și bastioane, număra la 23 August 1944, 10 000 de locuitori; vostinari, mici negustori ce-și întindeau tabelele pe ulițe și o mină de meseriași înghesuți în ateliere.

Reședința județului Sălaj numără astăzi aproape 60 000 de locuitori din care 25 000 sint oameni ai muncii în întreprinderi și instituții. În ultimii 5 ani producția industrială a Zalăului a crescut în ritm mediu anual cu 40 la sută iar în ultimii 10 ani 13 922 de apartamente au fost predate la chele locuitorilor noilor ansambluri arhitectonice Dumbrova I, Dumbrova II, Brădet, înălțate dincolo de granițele vechiului oraș, pe locuri pină mai ieri pustii. Aliniez oamenii lui Zalăului aceste cifre pentru că cine altcineva mai bine decît ei le cunoaște rostul și puterea care într-un oraș transilvan din nord au produs un miracol. Miracol înseamnă redarea gloriei de care s-a bucurat străvechea așezare, miracol înseamnă trecerea acestor locuri de basm și legendă în marea carte a civilizației socialiste, miracol înseamnă înălțarea lor pe verticala mărețelor planuri ale partidului. Liniștea Zalăului nu era o exagerare de poezii, ci atributul suprem al burgului, așezat acum între două epoci de glorie, cea istorică și cea contemporană. Cifrele zilelor de azi, mai mult ca oricînd, au scurtat distanțele dintre cele două epoci, dintre cele două capete ale istoriei, obligînd timpul trecut să se împletească cu prezentul. Timpul prezent al Zalăului se scurge printr-un univers de schele și este mult mai evocator decît mărturia cronicii.

Ies din primăria orașului instalată într-o clădire istorică pe ale cărui ziduri timpul și-a pus nemilos pecetea. Piața freamătă de viață ca un stup. Oameni încărecați cu răspunderi: ingineri, economiști, constructori, arhitecți vin aici cu propuneri, cu rapoarte, cu planuri. Cu planurile cetății de azi și a cetății de mine.

Liniștea apăsătoare care domnea peste casele cu bolți și pivnițe, peste clădirile arcuite, peste turnurile străjuite de orologii, încet-încet s-au destrămat. Tumultul și certitudinea realității contemporane au înlocuit-o. În această fertilă epocă Ceaușescu și la Zalău ca pretutindeni în țară au mijit zorile anunțînd timpul cel mare, timpul comunist.

VIORIEL VARGA ■

Deva, o perlă a Mureșului

Există la noi, ca și în alto părți de altfel, conglomerate urbane, așezări umane care nu epatează prin grandoare și nu-l coplesesc pe vizitator încă de la primul contact cu turlele mai vechi sau mai noi ale cetății, ci îl cuceresc treptat, irevocabil, pe măsură ce reușește să le dezvăluie secretele, să-i cunoască oamenii. Un asemenea oraș este și Deva, această fascinantă împerechere sonoră de litere venind parcă spre noi tocmai de la davele strămoșilor ce sălășluiau liberi pe cursul mijlociu al Mureșului. Să fi fost oare aici străvechea Singidava amintită de Ptolemeu? Se pare că da. Cercetările au dat la iveală noi urme materiale care dovedesc o locuire continuă a teritoriului de către populația băstinasă nu numai cu mult înainte, dar și după retragerea administrației romane.

Dar primarul municipiului, tovarășul Circo Leru, și prim vicepreședintele comitetului executiv, inginerul Minică Neagoe, nu-s prea dispuși acum să-mi țină o lecție de istorie. Pentru că în anii socialismului s-au făcut și aici atitea, dumnealor mi-au propus să stăruim mai mult asupra acestei perioade neasemuit de bogată în împliniri. Cu deosebire în ultimul deceniu, Deva s-a dezvoltat cu pre-

ponderență pe plan industrial. La vest se află Întreprinderea minieră, iar în apropierea anticiei Micia o mare termocentrală pompează în sistemul energetic național milioane și milioane de kilowați. În partea de sud-est s-a înălțat Întreprinderea de prefabricate din beton, iar în spre nord, Întreprinderea de lianți de la Chișcădia. Lor li se adaugă o fabrică de mobilă, o alta de mătase, serele de la Sintandrei, Complexul de ouă și carne de pasăre de la Mintia, mai multe unități ale industriei ușoare. Cu o valoare a producției industriale de peste 4 miliarde lei, Deva realizează astăzi, printre altele, 12 la sută din producția de energie electrică a țării și 8 la sută din producția națională de ciment, 12,5 la sută din producția de mătase.

Marile unități industriale de la poalele Dealului Cetății încorsetează orașul ca o centură de foc, dîndu-i reședinței județene aura unei localități puternic dezvoltate. Ingerul Neagoe Minică, prim vicepreședintele consiliului popular municipal, simte că cifrele pe care el le înșiră cu o exactitate matematică, nu-mi pot spune totul. Ar vrea să renunțe la ele, dar nu reușește, întrucît — după propria mărturisire — cifrele exprimă niște reali-

tăți peste care nu se poate trece. Primarul îi vine în ajutor și mă întreabă dacă știu cumva ce înseamnă, de pildă, 38 000 încadrați în muncă. Sau: ce înseamnă 18 000 de preșcolari și elevi? Dau negativ din cap și răspund deschis că nu știu. Aflu apoi că, pentru o populație ca a Devei, ajunsă la ora actuală la peste 70 000 de suflete, aceste două cifre înseamnă foarte mult. Mai ales, mi se precizează, dacă se ține seama de faptul că doar cu patru decenii în urmă, atunci cînd s-a declanșat marea epocă a construcției socialiste, urbea avea doar 12 959 de locuitori! Înseamnă mai întii că fiecărui om matur i s-a asigurat un loc stabil de muncă, mai înseamnă că Deva dispune de un detașament foarte puternic de tineri în formare, gata să preia din mers și să ducă mai departe construcția socialistă, să înfăptuiască comunismul.

Dar pentru că tot a venit vorba, trebuie recunoscut că și la Deva s-a construit și se construiește intens. Numai în ultimii cincisprezece ani s-au înălțat aici și s-au dat în folosință peste 20 000 de apartamente, circa 70 la sută din populația municipiului locuind astăzi în blocuri noi, în condiții de confort și civilizație.

Se construiește mult pe vechea vatră. În locul căsuțelor de altădată s-au înălțat blocuri cu multe etaje, cohete și luminoase. S-au înălțat impunătoare edificii social-culturale, hoteluri luxoase, unități comerciale, restaurante și baze sportive, unele dintre acestea rivalizînd cu cele mai moderne din țară. Adevărate bijuterii de arhitectură modernă se dovedesc a fi monumentala Casa de cultură, Hotelul Sarmis, Magazinul universal Ulpia, Hotelul Deva, noul complex comercial central dat anul trecut în folosință. Apoi, nu trebuie uitată, ci puse la loc de frunte în panoplia realizărilor din anii de după eliberare, cele cinci noi localuri pentru liceele municipiului, dintre care cel puțin unul, cel al Liceului nr. 4 construcții, concurează, prin dotare și modernism, cu un institut de învățămînt superior. S-a dat nu de mult în folosință un mare spital, cu 430 locuri, cuplat cu policlinică; a început și continuă să se desfășoare într-un ritm alert acțiunea de termoficare a întregului municipiu. Se fac primele demersuri pentru introducerea troleibuzului, pentru îmbunătățirea și ridicarea gradului de civilizație a transportului în comun. Se execută ample lucrări de modernizare a străzilor, de ex-

tindere a rețelei de apă potabilă și de canalizare.

Privită de sus, de pe dealul străvechii cetăți feudale, ale cărei ziduri seamănă cu o uriașă coroană regală sfărîmată, panorama orașului te fascinează. Mai ales seara, cînd se aprind luminile, ai senzația stranie că jos, la metereze, cit poți pătrunde cu vederea, respiră tolnit un Goliat. Acum însă, la orele amiezii, orașul și se infățișează în toată măreția lui.

Iubirea oamenilor față de frumosul lor oraș nu este doar una pur romanticoasă, ci o iubire adevărată, exprimată în sute de mii de ore de muncă voluntară, în numeroasele obiective edilitar-gospodărești realizate fără fonduri de la buget. În acest sens, o cifră poate fi mai mult decît edificatoare: numai anul trecut, prin munca patriotică a cetățenilor, ani-mați de deputații lor, au realizat valori de peste 110 milioane lei! Și se cuvine a asculta îndemnul primarului, de a aminti, fie și în treacăt, numele citorva dintre cei mai harnici și mai de nădejde cetățeni ai municipiului. Dar înșirîndu-i aici pe deputații Nicolae Cășăleanu, Francisc Zazloti, Florea Zăvoianu, Georgeta Vlad, Alexandru Boșorogan sau pe cetățenii de toată isprava Constantin Avram, Ioan Tarnovschi, Nicolae Florea, Petru Armindean, o facem cu regretul de a săvîrși o nedreptate. Pentru că nu numai ei ar trebui remarcați, ci toți acei care prin munca lor au pus umărul și au dat o mină de ajutor la buna gospodărire și înfrumusețare, la înălțarea urbei care a dat țării întregi atîția și atîția oameni luminați, revoluționari și patrioți înflăcărați.

Cel care scrie aceste rînduri s-a ferit, cit a putut, să facă din însemnările lui o frescă reporterească. Și trebuie să recunoască deschis în fața cititorului că n-a amintit decît foarte firav, în treacăt, despre cultura străveche și mai nouă a acestui oraș, și mai puțin despre minunatele lui opere de artă, despre prestigiosul teatru de estradă și revistă, despre măreția statuii ecvestre a lui Decebal sau despre statuia dr. Petru Groza, unul dintre marii fii ai acestor meleaguri încărcate de istorie și legendă.

Deva ultimilor ani și-a cistigat un binemeritat loc de cinste în rîndul celor mai frumoase orașe ale țării, devenind o adevărată perlă a Mureșului de mijloc, un simbol al marii epoci din anii construcției socialiste. Ea rămîne străvechea și mereu înnoita Singidava, care stîrnește admirația și respectul tuturor.

MIHAI STĂNESCU ■

Nu știi bine un lucru decît multă vreme după ce l-ai învățat

• Un moment de revitalizare a activităților legate de obținerea energiei pe căi neconvenționale •

S-au împlinit cîțiva ani de cînd „Flacăra” și-a inaugurat o suită de articole privind metoda inginerului navalist de la Șantierul naval Brăila de obținere a biogazului și iată sîntem acum în măsură să aducem la cunoștința marelui public (dorința noastră este aceea ca și specialiștii s-o recepționeze așa cum se cuvine) nolle realizări, de dată recentă, cărora le-am fost martori oculari și — de ce n-am spune-o — entuziaști. Vom alege numai două premiere, ale acestui an, pe cea din 19 februarie, cînd vara era departe de a se fi instalat pe litoral, și pe cea de la Băneasa, din 12 iulie curent, adică în plin sezon estival. Mai întîi de toate însă dorim să publicăm o listă, credem noi completă, cuprinzînd toate instalațiile, cu cîteva caracteristici, a stațiilor proiectate de Petre Buleci și aflate în funcțiune, la această oră. Vom acorda o binemeritată prioritate celor din județul Constanța, unde autoritățile locale, începînd cu forurile județene de partid și sfîrșind cu cetățenii comunelor și satelor dobrogene — cit mai ales în ultimul an prin increderea și sprijinul cu care U.J.E.C.O.P. l-a investit pe neobositul cercetător brăilean, funcționează cele mai numeroase stații de biogaz (ori pile biologice, cum le-a numit însuși autorul, în ultima vreme, poate din rațiuni științifice, poate tactice) imaginare, proiectate și construite sub directa sa coordonare. Vom da prioritate cetățenilor care s-au încumetat „să încerce” aplicarea metodei P.B. pentru că, spre a respecta adevărul integral, toate aceste „puncte de foc ieftin” au constituit tot atîtea stații pilot, al căror dar a fost acela de a convinge (pe cei dornici să se lase convinși) de viabilitatea și eficacitatea sistemului. La Palazu Mare, vizavi de moderna stațiune Mamaia, pe malul opus al lacului Siutghiol, tîrînatul septuagenar Ilie Răucui a dat o splendidă lecție de voință și capacitate de a „înfrunța” noutatea, construindu-și singur, din materiale strînse din împrejurimi și provenind de la diverse demolări, o stație care să-i furnizeze biogaz pentru bucătărie, încălzirea apei și a serei de legume instalată chiar deasupra recipientului (se știe că inginerul P. Buleci își amplacează în subteran instalațiile și nu la suprafață). Încă două stații funcționează în Palazu Mare și trebuie considerate ca „pui” ai modelului aplicat de Ilie Răucui; pe șoseaua care duce de la Agiea la Constanța, în dreptul kilometrului 5, Constantin Dumitrache și-a făurit, din beton, o instalație de 30 mc, cărora i-a adus o îmbunătățire: a prevăzut bazinul în care se produce biogazul cu niște toarte metalice, astfel încît, în cazul în care ar fi nevoit să se mute în alt loc, poate transporta cu el uriașă butelie; din beton și cărămidă și-au executat stația Victor Ghidănac din Tulza (30 mc) și Vasile Beciu din Ovidiu (40 mc); Dumitru Dumitrele din Băneasa, folosind ca material tot betonul, a realizat cea mai mare „butelie” particulară (65 mc) ceea ce i-a permis să alimenteze și gospodăria vecinului său cu biogaz; tot la Băneasa, Aurica Simedrea, și tot din beton, dispune acum de o stație de 10 mc; la Mangalia, la sediul cooperativei condusă de vrednică și neînfricată președintă Elena Giurgiușanu (locul întîi în întrecerea cooperativei județului Constanța și al șaselea pe întreaga țară în cadrul competiției vredniciei declanșată de CENTROCOOP), s-a „amorsat” și pus în funcțiune o instalație cu o capacitate de 200 mc, care va avea multiple implicații în activitatea cooperativei și care, deocamdată, alimentează cu căldură un cuptor la care se produc covrigi; în fine, înainte de jumătatea lunii iulie, la Băneasa a intrat în funcțiune stația de 500 mc destinată brutăriei locale, unde se pregătește piinea pentru cîteva sate înconjurătoare; ambele sînt durate din beton; din păcate, stația care ar fi trebuit să alimenteze un bloc de locuințe, tot la Mangalia, în apropierea gării, a fost lăsată în părăsire, tocmai cînd puțin le mai trebuia gospodărilor pînă a ajunge să primească flacăra în casele lor, pentru prepararea mîncării (poate autoritățile locale, care au avut suficientă vreme și exemple spre a se convinge de eficacitatea metodei P.B., vor determina ducerea la bun sfîrșit a efortului părăsit fără o explicație mai oră; aici recipientul este confecționat din tablă; în județul Suceava, la Siret, vechea capitală, în nordul extrem al țării, Albert Lucaci dispune, încă din toamna lui 1983, de o instalație din cărămidă de 10 mc, despre care P.B. afirmă că i se pare cea mai izbită; în județul Tulcea, la Babadag, Nicolae Caraghios folosește o stație de 10 mc (beton); în comuna Ozun, din județul Covasna, poate fi întîlnită în gospodăria lui Wilhelm Mark cea mai mică (de numai 7 mc) „butelie” tip P.B.; la Brăila, în cadrul I.S.C.I.P., continuă să-și demonstreze viabilitatea, cea mai mare instalație de pînă acum (200 mc) și despre care noi am scris în repetate rînduri fără a-i convinge pe cei îndreptățiți s-o facă să-i elibereze certificatul de omologare (inaugurarea în 1981 !!!, material de construcție: beton) la Cooperativa de producție, aprovizionare și desfacere, tot din Brăila, s-a folosit ca material lutul, piestrisul și varul pentru o capacitate de 50 mc, produsul de biogaz fiind folosit la prepararea bulionului și la seră; de menționat că stația nu are fierbător și, poate la fel de important, că a fost omologată

de către CENTROCOOP; în comuna Viziru, din același județ Brăila (unde P.B. ar fi dorit să vadă funcționînd cele mai multe instalații dintr-un orgoliu și atașament local lesne de înțeles), lucrarea a fost amplasată la dispensarul local (10 mc, material utilizat: cărămidă), dar (oare de ce?) stația a fost oprită; în schimb, în curtea țăranelui Niță Marin, din comuna Movila, ea funcționează; la C.A.P. Luncile (județul Brașov), apa tehnologică folosită la curățenia grajdurilor este încălzită cu biogaz obținut după un proiect P.B. (15 mc cărămidă); la Consiliul popular din Zăvoaia (județul Brașov) există o stație de 50 mc al cărei bazin este confecționat din tablă; în județul Ialomița, la Ion Tătaru din comuna Movila poate fi văzută altă instalație de 40 mc la care s-au folosit pentru construcție deseuri de la dale din beton; am lăsat special la urmă o altă stație, de mici proporții dar cu o destinație îndrăzneată: cea de numai 10 mc, aflată în chiar Șantierul naval din Mangalia, tot județul Constanța, utilizată la aprinderea flăcării de bază de la centrala termică dar care a fost gândită pentru a putea fi amplasată, după perioada de probe, chiar pe unele nave, unde — ca urmare a „transplantului” s-ar evita în mare măsură, dacă nu chiar total, poluarea apelor marine și s-ar asigura curățenia la bord, întrucît reziduurile și-ar găsi, pe loc, o în-trebunțare.

desfășurarea lucrărilor de la brutărie). Dumitru Suci, președintele C.U.A.S.C. Băneasa, Iulian Buiculescu, directorul S.M.A. local, Ion Mincu, directorul I.A.S., Gheorghe Mihai, președintele C.A.P.-ului, inginerul Florin Pamuc, care s-a ocupat de construcția stației, seful de echipă Constantin Grosu cit și imaculații brutari, în halatele lor albe ca și potcapurile lor înalte, de zei pămîntesti ai piinii de fiecare zi.

— Instalația pe care am pornit-o, după cum vedeți și în prezenta unui colectiv aparținînd Universității din București, care se ocupă de sursele de energie neconvenționale, cit și a tuturor celor care, vreme de luni de zile s-au străduit să facă o treabă bună, a înregistrat două recorduri, dacă nu chiar trei. Să le enumerăm: cea mai mare, cel mai rapid „aprinsă”, aceasta de la Băneasa, în numai 30 de minute!, față de cele dintîi, pe care le-am pornit după 3 săptămîni și, „recordul” la care tin cel mai mult, acela că utilizarea biogazului servește unei populații de cîteva mii de oameni. Acum, cînd prima flăcără a început să ardă, ce v-aș mai putea spune? Aștept o perioadă de rodaj prudent, pentru a mă edifica mai bine asupra parametrilor, posibilităților de perfecționare, care ar apărea mai repede dacă mi s-ar facilita colaborarea tovarășească cu institutele specializate, cu alți autori. Deocamdată, „trag” de unul singur și nu mă jenez, ba dimpo-

sitaților, cel puțin pe timp de vară. Consumul specific s-a cifrat la circa 100 mc beton ceea ce înseamnă 0,2 mc beton pe metrul cub de bazin de fermentare. Instalația are două camere: una de 250 mc pentru fermentare și alta egală, pentru gaze. Presiunea este relativ constantă chiar în acest moment și va atinge, sigur, un debit de 100 mc biogaz pe zi. (Între timp, ne-a telefonat tovarășul Ion Popescu, președintele U.J.E.C.O.P. Constanța, și ne-a informat că debitul a crescut cu mult și că s-a renunțat complet la folosirea motorinei, n.n.).

— Perspective?

— Mai întîi un regret: acela că modelul meu denumit 5x3 M.B.P. 1000, pe care l-am gândit pentru asociația economică intercooperatistă de la Gropeni — Brăila, unde am găsit o excepțională înțelegere din partea dr. Constantin Ciupală, n-a devenit realitate. Mă gîndesc să completez instalația de aici cu una eoliană pentru scoaterea apei pentru biogaz, cu niște panouri cu celule fotovoltaice pentru iluminare, altele solare pentru creșterea randamentului stației. Rezerve sînt încă nebănuite de multe. Satisfacția acestor oameni mi-a revitalizat încrederea care începuse să se ofilească. În plus, grație sprijinului CENTROCOOP mă pregătesc pentru o călătorie de studii în Republica Populară Chineză de unde sper să vin cu idei proaspete. Deasupra stației de la Băneasa conducerea U.J.E.C.O.P. intenționează — și sînt sigur că-și va duce la bun sfîrșit intenția — o seră și alături o fermă de animale, spre a scuti transportul materiei prime și a contribui, astfel, și la depoluare.

— Știu că, în legătură cu biogazul, mai ales la Mangalia, au existat greutăți ajungîndu-se chiar la... mistere și atitudini retrograde din partea unora, desigur nevizitați.

— Acum, că totul s-a sfîrșit cu bine, putem face haz de ele. Dar la vremea respectivă neîncrederea unora, zvonurile altora, atitudini absolut mistice au obligat-o pe tovarășa Giurgiușanu, președinta cooperativei, să-și ia răspunderea pentru fiecare acțiune privind biogazul. Mă gîndesc la blestemul (pentru a fi în nota mistică!) lui Prometeu care a zis: „cine va face ca mine, ca mine să pătească” și i-aș invita pe cei care au zis că se vor călugări ori că vor merge prin oras în genunchi, dacă va iesi biogaz la Mangalia, să-și respecte cuvîntul. Pentru a conchide, vreau să spun că sîntem de-abia la început. Preocuparea mea este realizarea unei ferme ecologice, așa cum am și proiectat una pentru Sibioara, județul Constanța, în care — pornindu-se de la biogaz — să se asigure independenta energetică totală și evitarea poluării. Fie ca stația Băneasa să constituie un moment de revitalizare a activităților legate de obținerea energiei pe căi neconvenționale. Și la Constanța premisele există, astfel încît vom putea vorbi altă dată, nu știu cît de repede, despre sere, vîrărie, cupatoare ceramice, cuve de supe proteice, plantații de arbori și așa mai departe. Deocamdată vă invit să serviți o bucată de piine, pînă nu se răcește...

EMANUEL VALERIU

Experimentul industrial al metodei Petre Buleci confirmă așteptările!

Încălzirea unei cantități de apă... contra cronometru (se văd în imagine Petre Buleci, stînga, și, cu fata, Dumitru Suci).

Sîntem convinși că mai există și alte locuri în care unul din multiplele modele ale lui Petre Buleci funcționează ori se află în curs de construcție, considerînd că lista, și așa lungă, poate și trebuie să constituie un semnal de atenție (cel puțin!) pentru autoritățile locale cit mai ales pentru cele centrale care încă nu par să acorde credit unei realități ce nu mai poate fi negată. Părerea noastră este aceea că proliferarea și diversitatea soluțiilor propuse de inginerul Petre Buleci ar trebui să se topească într-un număr mult mai restrîns de variante a căror permanentă perfecționare ar avea consecințe profitabile pentru toți cei însărcinați cu asigurarea de energie din alte surse decît cele tradiționale (acum deficitare), pentru cetățeni și instituții (sătești sau urbane) și chiar pentru autorul proiectelor realizate pînă acum.

CE SPUNE AUTORUL ?

L-am întîlnit pe Petre Buleci la Băneasa (județul Constanța) cu prilejul punerii în funcțiune a celei mai mari instalații construite de el pînă acum. Dincolo de fireasca emoție (mai accentuată la localnici care așteptau s-o pornească încă din toamna trecută, aminarea de cîteva luni fiind o consecință a neetanseității rezervorului, care a „respirat” pînă nu de mult și nu a proiectului) el ne-a apărut foarte sigur pe ceea ce urma să se întîmple, iar felul în care-l priveau toți cei prezenți: Ion Popescu, președintele U.J.E.C.O.P. Constanța, cel care îndrăznea să-și asume un „ris” investind forță de muncă, fonduri dar mai ales încredere (de altfel acest Ion Popescu stătuse lîngă Petre Buleci și tovarășii săi de muncă și în noaptea de 17 februarie, la Mangalia, pînă cînd flacăra a izbucnit vioaie și albastră printre lamelele arzătorului, ca și în casa lui Dumitrele, la Băneasa, urmărind apoi, îndecăproape,

trivă, mă mindresc că mi-am folosit zilele de concediu pentru a mă ocupa de punerea în funcțiune a trei stații.

— Cîteva date tehnice, comparative, dacă se poate...

— Se poate dar le voi evita (comparațiile, n.n.), pentru a nu stîrni, iarăși, animozități inutile. Brutăria din Băneasa economisește 110 litri motorină pe zi. O dată la două zile este suficient să se aducă aici o remorcă de gunoi, pentru a asigura biogazul necesar. Deci, economia de motorină se ridică la 210 litri, de fapt. Gunoiul poate fi adus și cu căruța nu numai cu tractorul. Desi puterea calorică a biogazului este mai mică decît cea a motorinei, totuși randamentul este mai mare. Sigur as dori să știu ce forță calorică dezvoltă instalația. Dar asta trebuie s-o cerceteze alții... Arzătorul aflat acum în funcțiune este unul de tip Seitan cu o capacitate de 12 mc pe oră. Ar fi necesar unul mai mare. Coacerea piinii se face tot în două ore, ca și înainte, întregul circuit productiv fiind normal. Maistrul brutar Dumitru Dinu, l-ati auzit și dumneavoastră, declară că s-a întărit bine coaja piinii, miezul îi este elastic, uscat, iar gustul aromat. Trebuie să subliniez că „recordurile” de la Băneasa se datorează în foarte mare măsură experimentului de la Mangalia. Pornind de la covrigii de acolo, astăzi consumă piine prin biogaz cetățeni din Libnița, o unitate de grăniceri, copiii de la grădiniță, personalul spitalului, populația din Negurenii, Făurei, Cărpiniș și, evident, cei din Băneasa, inclusiv oamenii muncii de la S.M.A. și C.A.P. Sînt absolut emotionat de efectul social produs de noutatea la care asistăm. În privința costurilor: sub 1000 de lei pentru fiecare metru cub de fermentator. Ceea ce s-a construit aici, reprezentînd un model de 500 mc, care inițial trebuia completat cu un altul, dar îmi dau seama că și singur el răspunde nece-

IOVAN IOVANOVICI ZMAI

Este unul dintre cei mai populari și fecunzi poeți clasici iugoslavi. Lirismul său se remarcă prin sinceritatea sentimentelor exprimate și prin atașamentul față de tot ce este înaintat.

Iubire

Stol de hidre fabuloase
Ce provoacă frica,
Tirania, pacostea —
Toate sînt nimica;
Ura nu poate curma
Viața omenirii,
Cîtă vreme o păzește
Îngerul iubirii.

Oriunde mai există
Inima fără dor,
Imediat o rănește
Săgeata de amor;
Dar peste aceste
Răni suferinde,
Sentimentul iubirii
Singular se prinde.

Chiar dacă sînt destule
Momente de gheață,
Lacrimi ce umplu ochi
Și ce umezesc o față,
Gheata o mai topește
Astrul fericitrii,
Lacrimile le usucă
Soarele iubirii.

Prefuiți-o, deci,
Mîndri de ea fiți,
Cei slabi din ea
Puterea sorbiți!
Cei cu păcate
Luați aminte
Că numai iubirea
Duce înainte.

În românește de
RADOVAN DESPOTOVICI PAVLOV

Curiozitatea științifică crește prin indetulare

● Cel mai mare complex terapeutic al țării ● Valvă aortică de la porc mistreț ●

„Medicina este într-adevăr o profesiune, dar nu o profesiune ca toate celelalte, ea cere nu numai pricepere, ci multă dragoste pentru om, multă omenie, pasiunea de a te dărui sănătății semenilor.“

NICOLAE CEAUȘESCU

Ultimele patru decenii de viață liberă, de intrare ireversibilă a României în evul său socialist, dar în mod deosebit perioada inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al partidului, au fost marcate și de marea deschidere spre cunoaștere a științei medicale românești. Prin grija Partidului Comunist Român, prin aportul nemijlocit, determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, ocrotirea sanitară a fost ridicată la rangul de politică de stat. În anul 1978, Marea Adunare Națională a votat Legea privind asigurarea sănătății populației, prima lege sanitară din România și primul act juridic care reglementează într-un cadru unitar întreaga activitate de asistență medicală. Pe această bază, preocuparea pentru starea de sănătate a populației se desfășoară în funcție de nevoile și cerințele sociale, asigurându-se mai buna funcționalitate a unităților sanitare, utilizarea eficientă a bazei materiale, sporirea răspunderii profesionale și morale a personalului sanitar. Actul medical s-a transformat dintr-o obișnuită prestare de servicii într-o componentă de esență a unui program consacrat calității vieții, sănătății și vigurii întregului popor, medicina devenind o profesiune în care valuta foarte o constituie pregătirea științifică și dragostea de oameni.

Un colos terapeutic

Așezat în imediata vecinătate a Institutului medico-farmaceutic, Spitalul clinic al municipiului București, cel mai mare complex terapeutic al țării, dispus pe 14 nivele și cu o suprafață desfășurată de 57.000 mp, a fost inaugurat în anul 1978. Construcția lui a suscitat opinii diverse și contradicții încă din perioada proiectului, adversarii ideii invocând variate argumente. Într-un asemenea colos — s-a spus — buna funcționalitate a compartimentelor clinice va întâmpina serioase dificultăți, serviciile anexe vor fi supraaglomerate, spațialitatea edificiului dezumanizând relația dintre medic și pacient, deoarece acesta din urmă va încerca apăsătorul sentiment al claustrofobiei, știut fiind faptul că omul zilelor noastre refuză clădirile gigant, preferându-le pe cele mici, înconjurate de liniște și verdeață. Proba timpului a dat însă cîștig de cauză celor care au gândit și au proiectat această grandioasă cetate a medicinei românești, demonstrând oportunitatea și perfectă funcționalitate a întregului organism terapeutic. Reamintim că spitalul a fost proiectat de un grup de valoroși arhitecți (Constantin Moșinski, Marcel Hornstein, Mircea Săndulescu și Sofica Ungureanu) și cu concursul direct al unor cadre medicale specializate în tehnologia spitalelor.

La ora cînd a fost dat în funcțiune, spitalul putea fi considerat cel mai mare din lume. Ulterior, el a slujit drept model unor construcții din străinătate, dar după știința noastră, în lume, există doar două trei așezăminte spitalicești care depășesc cu puțin capacitatea celui din București. Spitalul clinic al Capitalei adăpostește 1.541 paturi și următoarele 11 clinici: patru clinici medicale, două de chirurgie, două de obstetrică-ginecologie și cite una de neurologie, ortopedie și oftalmologie. În sprijinul acestora a fost înființat un mare serviciu de radiologie și un vast serviciu de explorări funcționale (electrocardiogramă, electroencefalogramă, probe funcționale respiratorii, endoscopii, boli de ochi, explorări digestive, ecografii, radioizotopi etc.). Compartimentele anexe mai cuprind serviciul central de sterilizare, serviciile de terapie intensivă, anatomicopatologie și un mare laborator pentru analize hematologice, biochimice, bacteriologice, virusologice etc. Mai notăm existența excelentei secții de recuperare, prevăzută cu un bazin și chiar cu un serviciu de protezare. La parter funcționează o policlinică prevăzută cu toate specialitățile medicale. Spitalul este amplasat cum aminteam, lângă Institutul medico-farmaceutic, dar și relativ aproape de Institutul de igienă și sănătate publică, de institutele Babeș și Cantacuzino, de Facultatea și Clinica de stomatologie, de Spitalul Panduri și Clinica ORL, alcătuint împreună cu acestea o veritabilă cetate universitară a Capitalei.

Cei șase ani de practică au dovedit deopotrivă că spitalul, prin marea sa complexitate și spațialitate, nu se răsfrînge negativ asupra stării de spirit a pacientului, apariția senzației de claustrofobie fiind un pronostic fals. Dimpotrivă, pacientul face cunoștință cu medicul său curant încă din cabinetele policlinicii. Saloanele au două, sau cel mult cinci paturi, fiecare compartiment beneficiind de grupuri sanitare proprii. La fiecare etaj sînt două sufragerii în care pot fi urmărite și programele de televiziune. La ultimul etaj, o imensă terasă oferă condiții optime de aeroterapie și cea mai splendidă panoramă a Bucureștiului.

Cele 11 clinici se bucură de serviciile unor specialiști de renume ai școlii naționale de medicină. Vom aminti citeva nume, dar asta numai pentru a oferi cititorului nostru citeva exemple și fără a opera în acest sens nici un fel de selecție sau ierarhizare. La secția de interne

lucrează profesorul dr. Leonida Gherasim, rectorul Institutului medico-farmaceutic. În compartimentul de chirurgie, profesorii, dr. Dan Gavrilu și Alexandru Prișcu. La obstetrică-ginecologie, profesorul dr. Traian Rebedea, iar la neurologie, profesor dr. Alexandru Stamatoiu. Serviciul de explorări funcționale este condus de profesor dr. Barbu Romel, iar cel de radiologie, de profesor dr. Emanoil Popescu. Serviciul de anatomie patologică este condus de profesorul dr. Paul Niculescu.

Cei șase ani de activitate au demonstrat din nou un adevăr inexorabil în construcția de spitale: important nu este să construim spitale ieftine, ci spitale economice, eficiente. Sînt noțiuni care uneori se amestecă. Practica a dovedit că, după cîteva ani, costul exploatarei acoperă sau chiar depășește investiția. Spitalul prost gândit costă cel mai mult.

Spitalul clinic al municipiului București a demonstrat că este ceea ce trebuia să fie: o uzină de sănătate. Unitate de referință a școlii naționale de medicină, privită cu interes și admirație de delegațiile de specialiști sosite din străinătate, marele complex terapeutic al Capitalei, se înscrie în șirul marilor înfăptuiri ale ultimilor 19 ani de istorie națională, aducînd dovada grijii permanente pe care statul, partidul, secretarul său general, o acordă ocrotirii sanitară din țara noastră, parte integrantă a procesului de edificare a României moderne.

LIVIU TIMBUS ■

O școală și doi creatori

Dacă un simpozion științific este, de regulă, un eveniment, unul de absolută excepție a prilejuit recenta reuniune medicală „Progrese în cardiologie” organizată de disciplina de specialitate din Institutul de medicină și farmacie din Cluj-Napoca. În cadrul acestui eveniment de excepție (despre care se va vorbi, sîntem siguri, mult mai mult în viitor), a avut loc confruntarea și schimbul de experiențe dintre două colective medicale conduse de doi mari creatori români — prof. dr. doc. Ioan D. Popa și conf. dr. Radu Deac, mentori și conducători de școală, unul în Capitală, celălalt — în Tg. Mureș, într-unul din domeniile cele mai de vîrf ale medicinei moderne — enirurgia cardio-vasculară. Cum remarcă prof. dr. doc. Ștefan Hărăguș, chirurgia cardiacă este una din cele mai îndrăznețe din cite s-au creat pînă azi și, dacă în toate ramurile medicinei se fac descoperiri deosebite, ia nici un domeniu nu se înregistrează progrese atît de fundamentale și într-un ritm atît de rapid. Pe acest drum greu, un Everest al științei în slujba sănătății oamenilor, s-au angajat, de mai mulți ani, și cei doi medici români, porniți de pe bîncile acleiași facultăți, dar la intervale diferite de timp, din aceeași Alma Mater Napocensis, aducîndu-și un aport considerabil la progresele făcute în tehnica chirurgicală și în confecționarea în țară a unor valve biologice și protetice originale, recunoscute ca valori competitive pe plan internațional, ridicînd la cel mai exigent nivel cardiologia din România. Succesele lor au fost posibile, desigur, datorită condițiilor pe care societatea noastră le-a asigurat și le asigură pentru păstrarea stării de sănătate a populației, datorită exigenței ca parte integrantă a politicii sanitare a partidului a unui Program special de prevenire și combatere a bolilor cardio-vasculare a cărei materializare se exprimă și prin dotarea materială modernă a clinicilor de specialitate, ca baze de tratament și baze de cercetare, conform concepției promovate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a imprima un caracter practic cercetării

medicale, integrate și corelate cu nevoile asistenței sanitare a tuturor cetățenilor țării.

În asemenea laboratoare, cu nimic mai prejos decît cele din multe țări ale lumii, animate în plus de spiritul patriotic și înaltul umanism propriu științei românești, după ani de muncă încordată, au pus la punct, independent unul de celălalt, fiecare în concepție originală, un tip de valvă biologică pentru inimă umană, o contribuție de cea mai stringentă necesitate, știindu-se că valvulopatiile și la noi, ca în întreaga lume, sînt afecțiuni ce grevează societatea cu o mortalitate, morbiditate, incapacitate temporală, precum și definitivă de muncă, ca și cheltuielii sociale deosebit de mari. Lucrînd cu încordare, nu de dragul experimentului sau a modei mondiale ci, cum subliniază conf. dr. Radu Deac, pentru „înlocuirea valvei lezate cu una artificială, care să funcționeze normal pentru durata medie de viață anticipată a bolnavilor care necesită această înlocuire”. Să nu uităm că istoria înlocuirilor valvulare nu are mai mult de 22 de ani în lume și că, numai după 6 ani, le abordează și prof. dr. Ioan D. Popa la București, ca și mai tinărul său confrate — la Tîrgu Mureș. S-a dovedit că experiența Clinicii de la „Fundeni”, cu 1.775 valve implantate la un număr de 1.288 bolnavi, cu rezultate foarte bune, este competitivă cu cea a oricărui centru de pe glob, lucru demonstrat, de altfel în egală măsură și de Clinica de chirurgie cardio-vasculară mureșeană.

Dacă înlocuirea valvulare, cu diverse tipuri de valve existente pînă în prezent în lume, s-a efectuat multă vreme cu piese din import, grevind balanța valutară a țării, fiind, se înțelege, extrem de costisitoare și apanajul doar citorva firme (mai ales din S.U.A.) și asta i-a determinat și hotărît pe medicii noștri să acționeze mai rapid în abordarea domeniului construcției unor asemenea piese, acasă, în România. Trăvialul a fost imens și extrem de intens, așa fel încît, într-un timp relativ scurt, s-au pus la punct, în ambele centre, nu numai noi concepții asupra unor noi valve biologice nu numai tehnicile lor constructive și de implantare chirurgicală, nu numai studiile *in vitro* și modalitățile de testare a fiecărei piese obținute, nu numai materialele necesare, dar și aparate și aparatură complexă necesare unui asemenea act extrem de fin, de delicat, de precis, de responsabil. Și asta fără colective prea numeroase, în echipe de circa 15—20 de specialiști, majoritatea integrați și angrenați totodată activității diurne de spital, în terapeutică bolnavilor cardiaci, și asta cu materiale creîndu-se materiale noi, tehnici și tehnologii noi.

Deși ambele valve biologice fiecare este, totuși, altceva, fiecare reprezintă o idee și un patent. Cea tip „Pop D. Popa” este obținută din valvă aortică de porc mistreț ce se sprijină pe un suport din material plastic îmbrăcat într-un tricot special. Pentru fiecare din aceste elemente s-au efectuat studii, cercetări, teste separate și aparate; obținerea tricotelui compatibil, de pildă, a concentrat efortul celor mai competenți cercetători tricoteori de la Institutul de cercetări textile, precum am mai consemnat în revista noastră. Este net, o prioritate mondială, recunoscută internațional, fiind singura valvă aortică obținută de la porc mistreț, celelalte tipuri, realizate de alte firme, fiind construite cu valve aortice recoltate de la porc domestici. De ce de la porc mistreț? Pentru că sînt de citeva ori mai rezistente, oferind garanții mai mari pentru prelungirea vieții bolnavului. De unde atîția mistreți? „Se impusă în fiecare an în România circa 15.000”, ne răspunde profesorul perfect documentat, această întrebare punîndu-și-o singur în momentul cînd a abordat ideea. Asigurarea unei bănci de asemenea piese nu ridică deci probleme. Valvele tip „Pop D. Popa” au fost trimise pentru testări și determinări numeroase în laboratoarele de studii a calității protezei de la Institutul de cercetări Sorin-Biomedica din Saluggia, Italia, recunoscut pentru prestigiu său internațional. Rezultatele confirmă a fi chiar cu mult mai bune decît valvele porcine existente la ora actuală în lume, avînd o deschidere completă, iar certificatul de calitate de la Saluggia este egal cu o garanție absolută pe plan mondial. Îi este astfel confirmată prioritatea și competitivitatea.

Aplicarea clinică s-a efectuat pînă acum asupra a 12 bolnavi bine selecționați, investigați asupra necesității unor asemenea înlocuiri valvulare, și bine pregătiti preoperator. Din cei 12 a decedat unul singur. La peste 6 luni de la intervențiile chirurgicale respective bolnavii se sînt bine, evoluează normal, rezultatele fiind comparabile, afirmă profesorul, cu oricare alte valve biologice folosite azi pe

glob”. Echipa de la „Fundeni” își confirmă observațiile, studiile și cercetările, iată, pe încă o direcție — asupra situațiilor și stărilor postoperatorii.

Valva tisulară „Mureș”, după concepția conf. dr. Radu Deac, a fost prezentată încă în teza sa de doctorat, susținută în 1976, și intitulată chiar „Înlocuirea valvulare cardiace cu valve de țesut biologic” și a constituit prima lucrare de amploare în literatura românească despre acest subiect. În 1979, colectivul clinicii din Tg. Mureș obține primul brevet de invenție al unei valve biologice românești, la capătul a 15 ani de muncă, de studii și cercetări, datele experimentale și clinice confirmînd absența complicațiilor și durabilitatea țesuturilor biologice utilizate, recoltate de la om, de

O acțiune concentrică și de durată în bătălia pentru sănătate

Cercetarea riguroasă a tabloului patologic din țara noastră, cunoașterea necesarului de cadre sanitare, de așezăminte spitalicești, dar și a celor mai noi cuceriri ale terapiei mondiale, au impus două direcții principale în dezvoltarea medicinei românești: crearea unei baze materiale adecvate și continuarea pregătirei profesionale a personalului sanitar.

● În clipa de față, pe teritoriul patriei funcționează 422 spitale, cu peste 200.000 paturi (0,8 paturi la mia de locuitori), 495 policlinici și 5.733 dispensare din care 2.118 urbane și 2.915 rurale.

● Rețeaua sanitară cuprinde aproape 37.000 medici, 7.300 stomatologi peste 6.500 farmaciști și mai bine de 134.000 personal mediu sanitar.

● Investițiile acordate de stat ocrotirii sanitare au însumat în perioada 1981—1984 aproximativ 4 miliarde lei.

● În România au fost practicate eradicate toate bolile transmissibile cu mare pondere altădată în structura populației: malarie, tifosul exantematic, febra recurentă, difteria și în cea mai mare măsură tuberculoza.

● Media de vîrstă a ajuns la aproape 70 de ani, față de 42 cit era în perioada infantilă.

● Mortalitatea infantilă a scăzut la valori sub 30 la 1.000, atîngînd în 1983 cea mai scăzută valoare din istoria României.

la decedați tineri și fără afecțiuni lezionale, folosindu-le, începînd cu anul 1980, pentru reconstruirea valvei mitrale, la 85 de bolnavi. Concomitent cu o importanță acumulare de date a fost perfecționată tehnica de construcție a unor valve tisulare din țesuturile alese, montate pe suporturi rigide sau elastice. La testarea „in vitro”, în stimulatoare de puls pentru uzură accelerată, acceptate în literatură, a rezistența valvei „Mureș” a atins 350 milioane de cicluri, adică echivalentul a 9,7 ani de funcționare. Să prelungim viața amenințată a unui om cu 10 ani, iată o performanță care nu mai are nevoie de alte calificative șitribute! Să mai spunem că testele biologice privind compoziția și structura colagenului, stabilizarea acestuia, precum și rezistența fizică a țesuturilor folosite pentru confecționarea valvelor s-au dovedit identice cu cele efectuate cu valve din import (lotul martor constituîndu-l 172 de bolnavi cărora li s-au implantat, începînd cu 3-mai 1977, valve Ionescu-Shiley, din S.U.A.). 9 decembrie 1983, în clinica de la Tg. Mureș se implantează prima valvă tisulară produsă în laboratoarele sale. Un remarcabil eveniment medical și științific. De atunci, numărul a ajuns la 12. De asemenea 11 supraviețuiri în condiții foarte bune. Plecînd de la o delicată asertiune a lui Alexandru Davila „desi nu vom putea să reproducem niciodată structura naturală — a valvelor cardiace — trebuie să ne străduim să micșorăm deosebirea dintre valva artificială și valva naturală”, omul, medicul și cercetătorul Radu Deac și-a canalizat întreaga gândire acestui dezederat. S-a apropiat de el, deschizînd medicinei și nouă, oamenilor, mari speranțe.

Cele două patente românești de valve biologice artificiale — singurele din Europa pînă acum — atrag tot mai mult atenția lumii medicale și științifice de pretutindeni (valvele „Mureș” fiind recunoscute și confirmate la Viena și citate de mari specialiști în domeniu din Anglia), urmînd curînd a fi propuse și la export. Profesorul Ioan Pop D. Popa ne informează că, la București, va lua ființă un centru de producere și conservare de valve. O bancă, deci, de valve pentru inimă omeniești. Școala noastră medicală a pătruns și a învins, iată, și această tehnică de vîrf a medicinei secolului XX.

CICI IORDACHE-ADAM ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

— Vă rog, cit e ceasul, Mircea Albulescu?

— Două.
— Nu vă e somn?
— Nu.
— Nici mie. Și, dacă tot ne plimbăm pe faleză, ce-ar fi să-mi acordați în sfârșit interviul pe care tot vrem să-l facem de-atâta vreme?
— Cu mare drag. Te ascult.
— Când v-ați arătat în public pentru prima oară?

— La grădiniță. Într-o piesă în care aveam o sarcină de serviciu foarte precisă. De altfel, asta a prefigurat destinul meu de actor. Nu întotdeauna mi-a fost dat să-mi aleg eu ce-aș fi vrut să joc. Dar aș vrea să-ți spun cu sinceritate că un actor nu știe cu exactitate ce să-și dorească să joace într-un anumit moment. Însă văd că nu notezi nimic.

— Vreau să văd cit în minte din cele ce-mi spuneți. Pe urmă, după ce scriu interviul, am să vi-l arăt. Puteți face orice modificare doriți.

— Mă rog, faci cum vrei. Țin însă să-ți atrag atenția că după o experiență de 35 de ani — din care șapte „în ilegalitate”, ca artist amator — am ajuns cit de cit să știu foarte bine ceea ce nu știu!

— Vă aștiați! Mai ales că anul acesta, în octombrie, împliniți 50 de ani. Mulți înainte!

— Mulțumesc. Îți dai deci seama că la 23 August 1944 aveam zece ani. Fac parte dintr-o generație care a fost obligată să probeze realitățile pe care însăși țara și le propunea, fără a avea sentimentul că poartă insernele unui pilot de încercare. De aceea gândurile mele au fost întotdeauna limpezi, deși în viața mea au fost mai multe începuturi. De pildă, de la școala medie de arhitectură pe care o urmam m-am convertit la teatru. A fost o vreme cind făceam propagandă culturală — să nu ne ferim de acest cuvânt pe care unii l-au tocit — în cadrul unor atenee populare. Eram foarte finar. Aveam inconștiența acelor oameni cu o profundă credință că tot ce fac, fac bine și că ei sînt inegalabili în ceea ce întreprind în numele unor idealuri curate. Între noi nu exista un spirit competitiv, cu o finalitate de clasament. Singura noastră întrecere era cu noi înșine, în dorința de a pune ceva din ființa noastră la temelia teatrului românesc. A fost cea mai romantică perioadă din viața mea, o epocă în care poate aveam — ba nu, cu siguranță aveam — false credințe în legătură cu arta, inoculate de o anumită politică culturală prea puțin permeabilă la ideea de valoare, dar atât de inaripată n-am mai fost niciodată.

— V-ați socotit un ales, un om cu o menire înaltă, care e chemat să spună ceva fundamental semenilor săi?

— Mărturisesc că atunci nu m-am gândit la menirea meseriei mele, ci m-am gândit egoist, așa cum este însăși tinerețea, la posibilele mele realizări în actorie, căutându-le chiar cu orgoliu. Peste mulți, mulți ani am început să reflectez asupra muncii pe care o fac și să am, chiar, unele opinii în legătură cu ea. Dar despre asta vom vorbi, poate, mai târziu.

Fotografie de VICTOR STROE

Mircea Albulescu

„Cred în forța teatrului românesc”

— Totuși, ce descoperire importantă ați făcut ca tinăr actor?

— O descoperire importantă? Da, există una... Însă n-am făcut-o singur ci cu ajutorul marelui om de teatru care a fost doamna Bulandra. O animatoare a teatrului cum n-am mai întâlnit. Ea spunea că la început trebuie să „strici” cit mai multe roluri. Cu vremea am ajuns la înțelepciunea ei, că primii 20—25 de ani de carieră nu contează, cu condiția să joci extrem de mult în tinerețe ca să dobîn-dești experiență.

— Cum pătrundeți în lumea unei piese?
— Unul din sfaturile profesoarei mele, Aura Buzescu, era aceasta: cind îți e

greu, cind nu poți rezolva o scenă, întoarce-te la text. Pătrund într-un text animat de dorința de a nu-l trăda din punct de vedere ideatic. Pătrund cu mare grijă. Verific întotdeauna cu circumspecție impresiile primei lecturi. Există și nenumărate excepții care chiar dacă nu au puterea să anuleze regula, cel puțin îi dau dreptul de viață. Dar trebuie să fii mai atent cu întrebarea pe care mi-ai pus-o. Niciodată textul nu-l abordez de unul singur ci sub imperiul ideilor rezonabile. Regizorul face spectacolul, e opera lui, receptiv totuși la punctul de vedere personal al actorului. Dar și despre asta vom vorbi, poate, mai târziu.

— Meseria dumneavoastră se fură? Se învață?

— Nu sînt cadru didactic și a răspunde la această întrebare îmi este greu, nedorind să-mi fie interpretate vorbele. Dar cred în continuare că meseria noastră „se fură” și că menirea esențială a unui dascăl, a oricărui înaintaș, este să te înarmeze și să-ți șlefuiască acele calități care te fac capabil să răspunzi singur la exigențele colectivului din care faci parte, regizorului, textului și publicului.

— Înțeleg că vă referiți la o anumită stare de lucruri.

— Îmi pare rău că o anumită experiență generală de teatru se pierde și nu poate fi transmisă. Dar îmi asum riscul de a-i îndemna pe colegii mei mai tineri să dobîndească încă de pe băncile școlii o strategie proprie în materializarea cerințelor directorilor de scenă. Un actor care se cunoaște bine poate să ia totul, de fiecare dată, de la capăt, pe cont propriu. Evoluția lui are un caracter ciclic. Există și momente de triumf dar și altele de scădere, de incertitudine, ele sînt firești și pot fi depășite dacă dincolo de rampă există regizorul de care teatrul are atîta nevoie.

— Din multe articole pe care le-ați scris am înțeles că vă interesează relația cu publicul.

— Teatrul e o stare în care concură cele două părți ale sale: una fixă, repetabilă — ceea ce se petrece pe scenă — și alta nedrept de mobilă, care se constituie ad-hoc, în fiecare seară alt fel, și de care nu poți să nu ții seamă — publicul. Da, publicul ascultă în liniște — dar la cite feluri de liniști ești obligat să te raportezi!

— Fiind pe scenă, interpretînd un anumit rol, n-ați simțit niciodată ispita de a țese din lumea piesei respective, de a pătrunde din nou în realitate?

— Intrăm într-un alt domeniu al discuției noastre. Am să-ți răspund că nu, n-aș dori să pătrund din nou în realitate, pentru simplul motiv că realitatea ca atare nu mă interesează. Sigur, ceea ce spun se cere argumentat. Să zicem că se ciocnesc două mașini. Reacția trecătoare e promptă, din nevoia de spectacol pe care o simte orice om: încep comentariile, celor care n-au văzut accidentul li se povestește cum s-a petrecut. Dar eu

(Continuare în pagina 19)

GEORGE ARION

Iubirea de frumos

Profesionalizarea

Ducem mereu lipsă de omul care își cunoaște meseria pînă în pinzele albe cel ce lucrează cu stăruință asupra vocației pînă ce iese la iveală aproape desăvîrșit cîntecul. Cred că în profesia noastră în cea legată de scris truda zilnică asupra Logosului este esențială. Din scrisorile lui Eminescu aflăm cit de mult suferea marelui poet că nu are timpul suficient pentru aprofundarea lucrării sale asupra poeziei, deși el a robit la cuvînt ar fi putut, o spune singur, face mai mult.

Voiculescu de asemenea o spune: nu a lucrat n-a avut vremea să lucreze mai mult asupra strofei.

Poezia la noi scrisă de genii totuși ar putea fi și mai mare și mai adîncă. Trebuie să lucrăm mai mult asupra cuvîntului nu ceasuri dia zi nu ani ci o viață, toată viața cum au făcut-o cei ce spun mereu peste veacuri lumii cite ceva esențial.

Primesc plicuri cu poezii și eu de la tineri, primesc și cărți tipărite. În graba de astăzi universală uităm de atîtea ori esențialul tocmai asupra rostului Logosului. Nu esențializarea este importantă în poezie ci intruparea Logosului în ea, realizarea. Nu desfrunzirea dezgolirea cuvîntului ci podoba vîietul fosnetul viața convingerea Duhul Harul cum este această noapte de vară plină de taina tuturor miresmeilor pămîntului. Avem puțini poeți despre care putem spune: iată a fost cu toată ființa toată viața lui slujitor lucrător în adevărul Logosului al Cuvîntului.

Să nu ne sustragem acestui greu acestei responsabilități uriașe de a fi oameni ai cuvîntului de-a sta de veghe la hotarele Patriei în ființa ei ca oameni ai Logosului. Iar ce implică asta înainte de toate este truda de zi cu zi, știința studiu ponosul fără de care spune Pindar nimic nu iese la iveală.

De două milenii și poporul nostru este implicat în existența Logosului cu toată ființa lui în tăcere în vorbire rară. Fi-vor poeții îndeajuns de trudiători și veghetori de-a înțelege cit mai deslușit tăcerea de taină a acestui popor? Ne întreba astfel Nicolae Iorga la mormîntul lui Ștefan cel Mare de la Putna pe noi pe toți cei ce vrem să ne socotim oameni ai Logosului intrupat și în istoria poporului român.

IOAN ALEXANDRU

Fragmente critice

La vie en prose

Alexandra Mușina, fost și viitor navetist (după recomandarea proprie), cultivator de flori — în orele libere — într-un sat de lângă Brașov, a debutat cu poeme sarcastice în volumul Cinci (Editura Litera) împreună cu alți colegi de generație. Revine acum cu o carte de sine stătătoare (Strada Castelului 104), apărută în colecția de debuturi a Cărții Românești. Reia o parte din poemele deja publicate și aduce, evident, altele noi, ordonate în două părți și opt cicluri cu titluri derutante ca acestea: După-amiază lui Hyperion, Poezie în pijama roz, Istoria pantofului mov, La vie en prose, Lecțiile deschise ale profesorului de limba franceză A. M., Lecția de engleză... Formula care exprimă mai bine tema și spiritul poeziei sale este cea imprumutată de mine în articolul de față: la vie en prose. O poezie despre proza existentă, discret ironică și sentimentală, pe alocuri acută și muscătoare. Elementul livresc, așa de cultivat de tinăra generație, trăiește în poemele lui Alexandru Mușina în umbra realului. Un poet citat în mai multe rînduri este Kavafis. Autorul mărturisește chiar că poemele lui reprezintă o imitație subtilă a liricului grec: puțină complica-

ție, emoție narcisiacă și indiferență față de ceea ce se va spune despre toate acestea (Un tinăr aproape ateu, la 1980 d.II.).

Tinărul ateu trebuie crezut numai pe jumătate. Complicația este minimă în poeme, emoția e rareori narcisiacă, iar cit despre nepăsare, ea este greu de controlat. Indiscutabil este faptul că Alexandra Mușina este în mai mare măsură decît confrății lui un poet al realului. Scrie cu precădere despre întîmplări din viața comună și reproduce mai multe scene de gen, experiențe, flash-uri, apocrife, narrează lecțiile de franceză ținute în fata elevilor, face portrete și notează repede pe țesca lui de navetist istoriile pe care le aude în tren, trăgîndu-le ușor spre parodie. Întîmplările sînt, formal, coerente, însă în interiorul lor sensurile se tulbură și faptele bat spre absurd. Un ins, însoțit de un ciine albastru, mîncîncă salam la colțul străzii. Un orb iese dumnică la soare în piața orașului și este condus mereu de un bursuc jîgărit (Culise de ilustrată). Pe acoperișurile caselor stau femei verzi și flutură aștător

(Continuare în pagina 22)

EUGEN SIMION

Eveniment Rigoletto

La o distanță de numai trei zile, neîmînd seama de caniculă, publicul care — am mai afirmat — simte spectacolul-eveniment a umplut Sala Operei Române din București, asistînd la două manifestări de tinută mondială, cu opera Rigoletto de Verdi. Sigur, pe cei prezenți i-a interesat în primul rînd prestațiile artistului poporului Nicolae Herlea și ale Silviei Voinea, dar în aceeași măsură și felul în care își continuă cariera începută atît de timpuriu și în roluri atît de dificile, tinărul tenor Florin Georgescu; în sfârșit, tot cu această ocazie dirijorul Cristian Brăncuși debuta în al doilea titlu liric; iată deci suficiente premise pentru ca iubitorii de operă și specialiștii să ocupe toate locurile din sală.

Distribuția celor două spectacole a fost în general aceeași, singurele modificări fiind făcute în a doua manifestare cind, în rolul titular a apărut Nicolae Urdăneanu, iar basul Teodor Ciurdea i-a luat spada și chipul lui Sparafucile. Florin Georgescu l-a înfățișat pe Ducele de Mantua, Nicolae Herlea, acest uimitor artist, pornit din fostul ansamblu al C.G.M. și de la cîntecul patriotic, ajuns la Metropolitan Opera, nu mai are nevoie de prezentare. Vom arăta doar că aflat la crepusculul carierei sale

(Herlea este astăzi pensionar), pe primul plan a trecut știința de a cînta, de a fraza, de a subinia liric ori dramatic momentul respectiv.

Fiziologic, o dată cu vîrsta amplitudinea vocală i s-a diminuat, dar cită căldură se mai găsește în armonicele și vibrato-ul său ori cită strălucire o mai au încă acutele sale!

Sănătate, Herlea, fie să ne dăruiești încă mulți ani asemenea spectacole!

Silvia Voinea, în rolul Gildel, a fost însă adevărata revelație a seerii; solista se află într-o formă cu totul excepțională și aceasta s-a relevat prin culoarea egală a vocii pe un întins diapazon: căldă în registrul mediu și strălucitoare în acut și supraacut.

Nuanțele, jocul de scenă, știința de a folosi portato-uri și glis-sande-ul, delicatețea degajată din fiecare apariție a sa, toate la un loc ne-au făcut să ne întrebăm de ce această mare cîntăreață nu e folosită așa cum s-ar cuveni, pe plan internațional?

De ce nu se reface un disc cu opera Rigoletto cind vechea imprimare cu valoroasa Magda Ianculescu s-a epuizat de mult?

De ce, în timp, nu s-a creat în

(Continuare în pagina 18)

CLAUDIU NEGULESCU

Delimitări

Registre stilistice mateine

Asupra prozei lui Mateiu I. Caragiale critica a fost de la început și până astăzi unanimă în a recunoaște caracterul ei superior artistic. Artist calificat a fost și Ion L. Caragiale, în direcția proprietății cuvintului și a unui anumit ritm al frazării. Acesta din urmă este mai învedereat la Mateiu, cultivator al efectului plastic, precum și al evocărilor lirice, poetul și el remarcabil manifestându-se însă plenar în proză și neevitând așa-zisele „morceaux de bravure” (fragmentele antologice). Deși minucia cu siguranță și chiar colorat limba franceză, în care și-a scris unele însemnări zilnice și călătoria sa la San-Remo, rare sint sintagmele și expresiile galice, comune bilingvilor noștri, ca „mult-iubitul” (le bien-aimé, Ludovic XV), „marele meu prieten” (mon grand ami), „o cocoonă foarte mare” (une très grande dame), „fără a-și face un rău” (sans se faire un mal), etc.

Puține sint și frantuzismele lui lexicale ca „incanalierea” (encanaillement), adică frecventarea unor oameni de joasă condiție morală, în genul lui Pîrgu, „laboare” (labour), etc.

Sintactic, credem de factură italiană propozițiile începute cu verbul a fi, la perfectul simplu: „Fu o căsnicie sbuciumată...”, „Fu cel dintîi pe care-l întîlni...”, „Fu un Bergani”, „Fu unealta...”

Și la forma pasivă se remarcă același timp: „.... nu fui introdus...”, „....fui purtat prin niste încăperi...”

În lexicul lui Mateiu a fost relevată mai demult predilecția pentru cuvintele vechi, arhaice și evitarea, pe cât cu putință, a neologismului, fie chiar cu prețul creării unor vocabule neviabile ca de pildă „dezalcături” (descompuneri), „desdrumați” (neorientați), tinere „desmăritate” (divortate), sau chiar a unor sintagme, uneori adevărate perifraze, în același scop: „răvașe neiscălită” (scrisori anonime), „trăsură închisă” (cupeu), „paracelis arzător” (chappelle ardente), etc.

Încă de la apariția Crailor (1929), am remarcat slăbiciunea lui Mateiu pentru triadă (în propoziții, substantive, epitețe). Nu-i voi concura pe tinerii mei confrăți care caută cu luminarea sensuri ocultistice la marii noștri scriitori, dar voi explica acest procedeu printr-un proces conștient de stil:

Exemplu sintactic:

„În zăvorțile case ale negustoriei sperioase și speriate, în ferecata cetățuie a ovreimei îmbuibate de belșug, în subredlele cuiburi ale rîiei ciocociști, pretutindeni, Gorică era primit cu brațele deschise, deși nu totdeauna pe ușa din față.”

Substantive începînd cu aceeași inițială, în serie de trei:

„....veninul, veghea, vițiu! îi susținuseră trupul...” (lui Pasadia).

„....o înjura cu foc, făcînd-o putoare, paparudă, pa-ceaură...” (Pîrgu pe Mima).

Epitetul:

„Lătăreată, lăbărtată și lăpoșă...” (Mima)

Aceeași inițială pentru determinat și determinat:

„...scăfîria scoficlă și smochinătă...” (Maiorica)

„....un soi de brotac, cu ochi boboși, bondoc și bont...” (noul logodnic al Raselicăi).

Aceste exemple ar pleda, ca și alte specimene lexicale, chemate să zugrăvească unele medii interlope, pentru calificarea ca naturalist, a stilului matein. Este însă numai una din fețele acestuia, romanul pendulînd între aristocratismul lui Pasadia și Pantazi, deoparte, și vulgaritatea figură sarjată a lui Pîrgu, sortit în mod arbitrar să fie profitorul războiului de întregire: „....de mai multe zeci de ori milionar, insurat cu zestre și despărțit cu filodormă (...), prefect, deputat, senator, ministru plenipotențiar, prezidînd o subcomisie de cooperare intelectuală la Liga Națiunilor și oferind colegilor străini veniți în România cu pantahuza sau în „anchetă” o somptuoasă și sibarită ospitalitate în castelul său istoric din Ardeal.”

Așadar registrului, etic vorbind, al vietii de joase pe-treceri nocturne bucureștene, îi corespunde un stil gras, cu expresii periferice și de argou, dar celuilalt, al celor trei crai, Pasadia, Pantazi și povestitorul, văzuți ca niste „dinasti” ai cosmopolitului veac al XVIII-lea îi este hărăzit stilul artistic pur, atît muzical cît și plastic.

Muzical: romanul vietii nocturne, la birtul lui Covaci, începe și se sfîrșește cu „un vals care era una din slăbiciunile lui Pantazi, un vals domol, voluptuos și trist, aproape funebru. În legănarea lui molatică, pîlpîia, nostalgică și sumbră fără sfîrșit, o patimă așa sfîșietoare că însăși plăcerea de a-l asculta era amestecată cu suferință.”

Oprim citatul aici, ca să-l reluăm din scena finală, a ultimei cine luate cu Pantazi, în ajunul plecării definitive din țară a acestuia: „De îndată ce coardele încălășate porniseră să ingine amara destăinuire, întreaga sală amuțise. Tot mai învăluită, mai joasă, mai înceată, măturînd dușoși și desamăgiri, rătăcirii și chinuri, remușcări și căințe, cîntarea înceată de dor se îndepărta, se stîngea, suspendînd pînă la capăt, pierdută, o prea tirzie și zadarnică chemare.”

Acest moment muzical și totodată sufletesc încadrează viața celor trei Crai de Curtea-Vechi, din care se exclude al patrulea, Pîrgu, ca nevrednic de a figura printre „dinasti” ce retrăiau, în capitolul „Cele trei hegalicuri”, în convorbirile lor, viața de „Cavaleri călugări din tagma sfîntului Ioan de la Ierusalim, ziși de Malta”, străbătînd Europa în lung și în lat, cu castelele și curțile ei fastuoase, precum și cu aventurierii ei: Casanova, Saint-Germain, Cagliostro, Mesmer, Swedenborg, etc. cu oamenii ei de știință și de artă, din pragul revoluției franceze.

Opțiunea estetistă a lui Mateiu I. Caragiale pentru secolul care a cultivat mai bine ca oricare „dulceața traiului” (la douceur de vivre), i-a impus și cel mai atent proces stilistic.

De mirare însă că prohodul acelei societăți ridicată de Mateiu în slăvi, se încheie cu un verb din pasta cealaltă, groasă, a subrediei morale bucureștene: „....în timpul nostru” (al Crailor, al imaginărilor contemporani cu lamura secolului al XVIII-lea!) „trecuse” și „în curînd, avea să stîrvească...”

Secolul marii parăzi a Crailor, stîrv! Curioasă strecurare, a noului verb, creat de Mateiu, într-un final ce-si putea găsi un alt cuvînt!

Pentru faptul că autorul și-a amestecat prea mult cernelurile în Craii de Curtea-Vechi, unele de esență romantică, altele de esență naturalistă, pentru că antiteză de ordin estetic și moral abundă, am preferat acestei în genere scotită capodoperă a lui Mateiu, nuvela sa berlineză **Remember**, mai unitară ca atmosferă și procedee stilistice.

O lumină prea crudă, aceea din romanul ce s-a dorit să înfățișeze Bucureștii anului cometei Halley (1910), — minus panica ce au trăit cetățenii Capitalei, — revărsată asupra unui sector interesant ca tratare, deși prea singular ca să fie veridic, a putut atrage mai mult, atît la apariție, cît și în zilele noastre, decît strania poveste berlineză, stîrnită cu cîtiva ani înainte, de un fapt divers căruia autorul a vrut să-i păstreze taina, chiar după ce i-ar fi fost divulgată.

ȘERBAN CIOCULESCU ■

Scriitori și curente literare

● Inteligență e, în cartea lui Daniel Dimitriu — **Introducere în opera lui Ion Minulescu** (Editura Minerva 1984) — în primul rînd condiția de detașare critic-lucidă care structurează această nouă „singurătate a lecturii”. Cunoscînd, în iustele ei proporții, valoarea poetului, fără supralicitări, dar și fără iconoclastie, Daniel Dimitriu scrie o monografie limpede, bine susținută, care nu pierde o clipă din vedere distanța axiologică necesară. „Opera lui Minulescu datorează foarte mult biografiei, așa cum biografia, la rîndul ei, datorează foarte mult operei”. Daniel Dimitriu își începe eseu cu această afirmație pentru care cartea întreagă pare a fi un argument. Analizele respectă etapele și straturile operei minulesciene (proza, teatrul, literatura de călătorie, poezia) și împletesc informația privind receptarea în epocă, detaliile asupra genezei operei, comentariul teoretic (vezi dispuțata chestiune a importului de formule „decadente” în poezia sa), narațiunea critică, extrapolările de sociologie literară, ș.a.m.d. Iată deci că, după o interesantă exegeză bacoviană, criticul ieșean își întregeste preocupările cu această avizată și densă **Introducere în opera lui Ion Minulescu**.

● **Scriitori și direcții literare**, volumul II, Editura Albatros 1984, de Dimitrie Păcurariu este o culegere de studii pentru uz universitar, axată pe problema curentelor literare. În acest al II-lea volum intră în discuție conceptele de baroc, clasicism, rococo, iluminism, pașoptism, junimism, romantism, realism, fie în cadrul unor articole cu caracter teoretic, expozițiv, fie apelînd la opera unor autori — Ioan Molnar Piuariu, Dinicu Golescu, Ion Heliade Rădulescu, Hasdeu, Eminescu, Călinescu, Preda ș.a. În sumar, aflăm însă și profiluri — **Eugen Lovinescu, istoric literar. Un creator de școală în istoria literară: Dimitrie Popovici**. În paginile noului său volum, Dimitrie Păcurariu nu vizează, pe cit se pare, neapărat **noutatea**, ci claritatea expunerii, disciplina argumentelor și referințelor, păstrîndu-se astfel în marginile obișnuite ale stilului didactic.

Traduceri

● În traducerea lui Balogh József, Editura Albatros publică o selecție din versurile lui Florin Mugur, în versiune maghiară: **Kötelező Elet (Viața obligatorie)**. Sint cuprinse versuri din volumele **Destinele intermediare**, **Cartea regilor**, **Cartea prînzului**, **Piatra palidă**, **Portretul unui necunoscut**, **Viața obligatorie**. Să ne reamintim cîteva frumoase versuri ale lui Florin Mugur: „El trăiește o viață obligatorie / el are fața în întregime scrisă / ca un poem.”

● Pe Tadeusz Rózewicz „criticii polonezi îi socotesc, pe bună dreptate, drept cel mai de seamă dintre poeții generației căreia războiul și ocupația le-au răpit prima tinerețe, a cărei sensibilitate a fost puternic zdruncinată de ororile petrecute în acea vreme, toate acestea lăsînd brazde adînci în imaginația poetică a scriitorului considerat fiind, așadar, poetul suferinței” — aflăm din prefața traducerii din opera poetului polonez semnată de Nicolae Mares și apărută recent la Editura Minerva, în colecția „Biblioteca pentru toți”. Versiunea în limba română poartă titlul volumului de debut al lui Tadeusz Róze-

wicz, **Neliște** și, în cele 250 de pagini ale sale, reușește să contureze o evoluție artistică, un profil poetic semnificativ în peisajul poeziei contemporane a lumii.

● Un volumaș frumos copertat și ilustrat de maestrul Matty Aslan, cuprinzînd **Fabule** de Esop, a apărut la Editura Ion Creangă, în traducerea lui Arcadiu Marinescu — Nour, Patruzeci și șase de texte, păstrîndu-și intacte savoarea și actualitatea (nu numai artistică!) pe care fiecare copil (e un fel de-a zice!) merită să le așeze în rîndul primelor sale lecturi.

Itinerar printre clasici

● „Volumul de față cuprinde studii asupra unor opere singulare (**Ciocoi vechi și noi**, **Amintiri din copilărie**, **Viața la țară**) și studii asupra unor ansambluri articulate de opere aparținînd aceluiași autor (**Dramaturgia** lui Alexandru, **Correspondența B. P. Hasdeu — Iulia Hasdeu**). Ele sint întreprinse într-o perspectivă istorico-literară, amendată prin preluarea de concepte și procedee aparținînd sociologiei literaturii, teoriei lecturii, teoriei textului, dar care recurge și la aportul criticii intuitive, fără de care nu cred că poate exista contact viu și fecund cu opera de artă”. Astfel își definește Paul Cornea noua întreprindere literară — **Itinerar printre clasici** — apărută la Editura Eminescu, sintetizînd o **metodă** și o **perspectivă**, care fac din autorul ei rezultatul (profitabil pentru noi) rivnitului mariaj dintre critică și istorie literară, dintre rigoarea academică și penetranța noilor metode de abordare a textului literar.

● Un interesant studiu monografic — **V. Voiculescu în orizontul tradiționalismului** — publică Mircea Braga în colecția „Universitas” a Editurii Minerva. Mircea Braga se arată aici preocupat de a crea premisele unei necesare fuzionări între Voiculescu cel din **Poeme cu ingeri** și „celălalt” Voiculescu, din **Sonetele inchipuite**... și din proze. Altfel spus, cartea încearcă să afle cheia de boltă a unei personalități ce s-a construit pe sine în timp, sub disciplina unei vitale nevoi de cultură și spiritualitate, oferînd posterității o imagine stratificată, cu denivelări (dar nu cu hiatusuri!) și profunzimi încă neepuizate exegetic. Circumscrierea conceptului de **Tradiționalism** este, de asemenea, nu numai un beneficiu al cercetării literare, ci și „calea de acces” pe care autorul recentului volum se apropie de operă.

Arte

● În colecția „Cartea de vacanță” a Editurii Sport-Turism recomandăm cititorilor volumul lui Grigore Hagiu, **Bucureștii artistice**. Titlul, înșelător prin ambiguitate, ne oferă în locul unui soi de ghid turistic, cum ne-am fi așteptat, mult mai mult: o frumoasă culegere de portrete de plasticieni români (și cîtiva de peste hotare) de ieri și de azi, alcătuite cu multă sensibilitate și pătrundere în miezul actului artistic. Fără a fi talmăcirii metaforice ale universului lui Brâncuși, Andreescu, Petrescu, Anghel, Ciucurencu, Corneliu Baba, Piliuță, Bălașa, Florin Puca, Horia Bernea, Georgeta Năpăruș, Pavel Codiță, Constantin Lucaci, Viorel Mărginean, Eugen Tăutu, și mulți alții — deși metafora nu e deloc cel din urmă dintre instrumentele de aici ale autorului, portretele și însemnările de expoziție ori pe mar-

gina problematicii artelor plastice, vădesc competență și o oportunită clarificare prealabilă a intențiilor: **Bucureștii artistice** nu se vrea un tratat de specialitate, ci „lauda unui poet”.

● **28 de convorbiri inedite despre arta scenică** este subtilul unui tentant volum de interviuri — **Actorul între adevăr și ficțiune**, semnat de Doina Dragnea și Andrei Băleanu (Editura Meridiane, 1984), „o continuare a lucrării **Actorul în căutarea personajului** de aceeași autori, apărută tot la Editura Meridiane în anul 1981. În vreme ce volumul anterior — ne informează, în continuare Nota editorilor — se ocupa cu precădere de specificul muncii actorului în procesul de elaborare a rolului, de configurare a personajului, cartea de față pune un accent deosebit asupra relației slujitorilor scenei cu realitatea înconjurătoare, cu epoca lor, cu societatea, cu publicul”. Își spun cuvîntul, pe această temă, Violeta Andrei, Margara Barbu, Ion Besoiu, Costel Constantin, Mircea Diaconu, Gheorghe Diniță, Mișu Fotino, George Mihăiță, Irina Petrescu, Florian Pittiș, Mitică Popescu, Dem Rădulescu, Alexandru Repan, Carmen Stănescu, Tudor Gheorghe și alții.

La a doua carte

● La destul de mare distanță de romanul său de debut, **Carapacea**, (1977), Constantin Stan semnează un altul, **Nopti de trecere** (Editura Cartea Românească 1984). Stilistic — mult limpezit față de anteriorul, **Nopti de trecere** se inscrie în atmosfera prozei tinere, între altele prin libertatea de a modifica permanent unghiul relațiilor, prin exploatarea pînă în cele mai concrete detalii a realului (automatismele unei vieți de familie constrînsă la limitele meschine ale apartamentului stas, ale programului copilului, ale rigurilor navetei și terenuului). Vizibil e efortul prozatorului de a ordona experiența cotidiană după un sens al experienței existențiale, de a o sili la legături semnificative între gesturi, întîmplări, reminiscențe aparent dispartate.

Divertisment

● La Editura Militară, Radu Vaida publică un nou volum, de „schite și povestiri” — **Urme spre adevăr**. Ele se cer citite nu atît cu exigențe stilistice, cît cu interes și curiozitate pentru încercările lor factice: relatări ale unor cazuri autentice, de diverse faturi, alese din activitatea lucrătorilor miliției (răpirea unei fetițe de 6 ani, cazuri de credulitate de care profită escrocheria, crime, contrabandă etc.) cazuri cărora trebuie să le adăugăm, desigur, aventura deslușirii adevărului.

● O carte tinerească (deși, stupoare! aflăm că autorul ar fi octogenar!) se poate... „pescui” la Editura Albatros, grație focotului pescar și scriitor Petre Grant — **Alte știuci, alte povești**. Dedicată, plină de umor patern („Irinei și Cristinei, fiicelor mele, cărora încă din fragedă pruncie le-am pus un deget în mină, dar, o spun cu regret, fără vreun succes deosebit”) ne anunță un volum de povestiri pescărești, scrise cu vervă, eleganță și admirabil spirit ludic. O lectură de vacanță care, dincolo de valoarea ei de plăcut divertisment, s-ar putea să facă și... prozeții pentru nobila ocupație!

TANIA RADU ■

CAP LIMPEDE

ALMANAHURI DE VARĂ

SPECTACOL. Și prin această adevărată carte despre artă-spectacolului, despre cei ce își pun sufletul sub reflectoare, revista „Tribuna” își sărbătorește centenarul. Un almanah în întregime alb-negru, ce cuprinde dialoguri interesante și deloc formale (o oră cu Lucian Blaga, „care a părăsit o strălucită carieră diplomatică pentru a se dedica exclusiv carierei universitare, filosofiei și literaturii”; cu actorul epigramist Miluță Lăptăș-Dorna despre înaintașii teatrului românesc din Transilvania; cum a descoperit-o și îndrumat-o Harry Brauner pe Maria Tănase; Cella Delavrancea evocîndu-și tatăl; cu Mansi Barberis despre mari personalități muzicale ale secolului nostru; Aurel Stroe despre „Orestia II” montată de Lucian Pintilie la Avignon; Dan Grigore: „Adevăra-

ta operă patriotică pe care trebuie s-o facem pentru muzica românească este încă în fața noastră”; cu compozitorul a 90 de filme și definitorul a 17 premii internaționale, Harry Maiorovici: „Ar trebui să iubim mai mult filmul românesc”; cu balerina Aurora Rotaru: „Lipsa lui Irinel Liciu de la o catedră de coregrafie este o mare pierdere” fragmente de piese de teatru (o replică din „Horea” de Mircea Vaida: „....n-am fost toată viața decît o jalbă pentru neamul meu și acum abia în urmă oi fi o poruncă, o răscumpărare pentru libertatea omului pe pămînt”, articole de specialitate, reușite și emoționante portrete de actori români și străini (se remarcă cele semnate de Ioan Lazăr: „Oricînd la un film cu Adam și Eva e de pe acum sigur că rolul Evei l-ar merita Gina Patrichi”; Ștefan Iordache — „Jocul lui poate servi ca model la

lecțiile de actorie...”; Valeria Seciu „sau arderea de tot”; Octavian Cotescu — „glasul acela inimitabil cu care ștergi orice păcate din lume”; Amza Pellea care „se va întoarce pentru a ne feri de singurătate”, regizori, cîntăreți, trupe, fragmente de jurnale, evocări. ISTORII NEELUCIDATE — ESTIVAL '84. Al citelea almanah excelent dăruit cititorilor de revista „Luceafărul”? Incitantă ideea de a ne invita la aventura intelectuală care este „călătoria în geografia enigmei vii”. Răsfoim împreună cu autorii dosarele deschise ale unor din istoriile neclarificate și neclasificate ale vietii omenirii: procesul postum al cazului Miron Costin; veridicitatea sub aspect istoric a desfășurării piesei lui Shakespeare „Richard III”; blestemul Cloștii cu pui de aur; Terente a fost hot sau haiduc?; cine l-a ucis pe Barbu Catargiu?; urme valahe necunoscute

în Asia; ipoteze despre dispariția Atlantidei și toate celelalte. În ton, proza poliștă ce poartă semnături celebre. Ca orice almanah ce se respectă, găsim și în acesta umr de bună calitate, jocuri, parodii, caricaturi, curiozități.

HRANĂ, SĂNĂTATE, TINEREȚE — Almanahul stăpărului editat de Asociația crescătorilor de albine din România. Cu o literă pentru toate vîrstele, ne convinge de adevărul dictonului *Natura vindecă, medicul doar tragează*. Parcurgîndu-l, dar și pornind de la un desen de A. Dragomirescu, mă gîndesc la un serial-reclama pentru TV în care personajul să ne lămurească că o linguriță de miere este o linguriță de sănătate, precum o face Popey Marinarul cu spanacul. Este o carte ce nu trebuie să lipsească din biblioteca oricărui familii. Se mai găsec la chioșcuri două almanahuri pe care nu le-aș re-

Iată o formulă cu aparență de paradox: geometria visului. Și totuși ni se pare cum nu se poate mai ingenioasă o asemenea alăturare de noțiuni. Există așadar și o geometrie obscură, ale cărei laturi, unghiuri, suprafețe și volume se cer căutate pe întineric, am spune, nu pe calea văzului, ci pe aceea a unor mijloace de detectare folosite de geolog. În felul acesta, și poetul Traian Bălăceanu caută să depisteze prețiosul minereu de lumină din vis. Așa cel puțin rezultă din recenta sa culegere de poeme, al cărui titlu a fost anunțat la început.

Poetul utilizează un fel de baghetă magică, cu care știe să scoată apa vie și din piatra inertă. În speța de față, chiar visul cel mai incoerent, odată explicat sau numai bănuț cu mintea, primește un pronunțat demers către geometrizare. Poetul evocă o curgere — o „gîrlă” a visului. Această „gîrlă” e însă „noduroasă”, mereu intreruptă și sugrumată de neliniști.

Din această grea curgere el scoate „nălbiri de sunet”. Se cuprinde aci înțelesul edificator din poemul-autoportret intitulat *Proces verbal*: „Culeg nălbiri de sunet / Din gîrlă noduroasă...”. Poetul scoate, deci, numai cite un capăt luminos dintr-o magmă tulbure, care poartă semnificația atît a visului cit și a existenței însăși, privite în întregul ei ansamblu. Astfel, „nălbirile de sunet” se văd cu trudă culese ca și acele simple „fîndări de lumină” („Vino cu mine / pe unde este / Tîndări lumina...”) dintr-o altă piesă lirică a culegerii: *Poemul — unde strigă-n popas*. Toate aceste îmbucătățite frinturi intermitente de lumină se încheagă și ele în tot atît de îmbucătățite *Frînturi de gînd*, așa cum sună poemul cu care se încheie culegerea.

Asupra poetului Traian Bălăceanu este cazul să se aplece o mai stăruitoare privire critică, fiindcă ar avea într-adevăr ce să „culegă”.

EDGAR PAPU

surarea viziunilor, edificarea însăși a poemelor, pare să se petreacă într-o lume mereu schimbătoare, întortocheată, mult prea încărcată de sensuri, de trimiteri cultural-afective, psihologice în ultimă instanță. Această voită, și-atît de greu de obținut ca ton general, indecizie aruncă o aură de mister peste plecările mereu aminate, peste așteptările aflate în prag de împlinire, sau peste straniile vizite pe care poetul le suportă exact în clipa în care este mai puțin pregătit. Din această cauză, plus alte citeva încă, desigur, poezia sa este ca un descintec în care hotarul dintre vis și realitate aproape că

nu mai există. La capătul unor astfel de mărturisiri poetul simte cit de goală este însăși rostirea sa, cit de mult l-a înstrăinat rostirea de el însuși: „Materie goală de cuvinte / epidermă plină de adumecări și tactilieri / joc etern de-a degringolada / pe mine mie redăm (mare curaj să te-ncumeți la acest vers!) / / arde-mi privirea care te caută / sfîrîmă punctile, naltă zăgazurile / taie firele de telefon / nici o salvare să nu mai răspundă...”.

● **Mariana Ratiu Țăranu**, autoarea volumului *Văluri*, arareori prezentă în presa literară, transcrie, delicat și simplu, dar cu reală emoție, o poezie care, cum însăși mărturisește, surprinde ca o nouă și ciudată suferință și o altă scăpare nu-i decît să i se supună, să o rostască de-a dreptul, fără alte complicații metaforice: „M-a străpuns / Acul busolei / Ca pe fluturi / M-au străpuns / Acele ceasornicului / Ca pe libelule / M-au prins în durere...” Ceea ce însă urmează acestei suferințe, ceea ce înfrumusează viața poetei, cu un plus de taină și de înțelegere înaltă, răsplătește pe deplin durerea și încumetarea de-a fi străpuns, ai-doma fluturilor și libelulelor, de acele busole și ale ceasornicului: „Un brad și alt brad / în pădurea de brazi / Un cînt și alt cînt / În pădurea de cîntec / Un om și alt om / în pădurea de oameni / / Cum să-i numesc / cu dragostea mea / diferit?” Mariana Ratiu Țăranu, prin chiar poezia sa, redescoperă și numeste din nou lumea și face acest lucru cu însăși dragostea ei de viață și, totodată, cu însăși durerea sa.

● **Emil Dreptate**, în *Vicleana vinătoare*, se dovedește a fi, pictural vorbind, un excelent paisagist, sau, revenind la poezie, un pastelist de forță, un îndrăgostit de natură, un rafinat degustător al naturii, un romantic pierdut în salbătică pădurilor, a munților, a nopților fulgerate de stele, sau mingiate de uriașele discuri ale lunii: „Ce uriasă e luna cînd a-lergi / prin nesfîrșitele păduri...” Dar, așa cum ne avertizează chiar titlul volumului, e vorba doar de un pretext. Invitîndu-ne la o „vicleană vinătoare”, pădurile prin care aleargă sub luna uriașă nu sînt numai păduri, ci, mai apoi, vor fi pădurile nesfîrșite ale copilăriei, pentru ca, spre final, pădurile să închipuie „un cer dedesubt”. Cu alte cuvinte, paisagismul sau pastelistismul acestui poet nu se rezumă la „descrierile” de altădată ale poeziei, ci încearcă și cel mai adesea reușește o interpretare a descrierii, al cărei real vinat este mărturisirea de sine a poetului.

● **Ioana Crăciunescu** experimentează în *Mașinăria cu aburi* virtuțile unui limbaj violent, cu metafore dure, expresive, încărcate parțial ostentativ cu dinamită, delimitînd o zonă aflată permanent între iad și rai: „...Te iubesc azi — / mi-a sopțit în timp ce coboram scările spre iadul meu / în timp ce-mi urcam raiul spre fruntea ei...” În acest spațiu, devenit „în timp ce”, Ioana Crăciunescu vehiculează o imagine îndurerată, necrutătoare, neiertătoare, bărbătesc de aspră: „Steguri vestejite căzute de pe ziduri / la primul vînt mai vineți...” sau „Totul e ceva derizoriu trăit altădată / / Totul e o corabie de smochine și / smochinele verzi sînt săruturile lui...” O tăietură energetică, o metaforă acidă, corozivă, un limbaj dur, o sinceritate dezarmantă, acestea sînt uneltele cu care Ioana Crăciunescu, încruntată și îndurerată, edifică o poezie nu neapărat frumoasă cit, mai ales, adevărată. Adevărată în ceea ce privește viața pe care o conține, viața cu toate ale ei.

VICTOR NIȚĂ

Cronica literară

Utilitatea metodelor

Care este profitul abordării unui scriitor după o metodă mai mult sau mai puțin reputată, contemporana — o problemă criticului Ovid S. Crohmălniceanu în cea mai nouă carte a sa *Cinci prozatori în cinci feluri de lectură* („Cartea românească”, 1984). Este vorba de autori pe care criticul i-a prezentat în mai multe rînduri înainte și ultima dată sintetic în ediția a II-a din *Literatura română între cele două războaie mondiale*, I, 1972. Deși nicăieri nu spune că dă în întregime crezare metodei alese, fiind la curent cu obiectivele ce i s-au adus și neignorînd că orice metodă poartă marca fie a creatorului ei, fie a unei școli, Ovid S. Crohmălniceanu o aplică, desigur și din nevoia de a fi în curent cu noile orientări, dar și din năzuința de a adînci a interpretării.

Hermeneutica începe cu Sadoveanu, tratat înainte ca exponent în literatura română al eposului și confruntat acum cu arhetipurile, complexe, psihice supraindividuale, subsumate de C.G. Jung (*Gestaltungen des Unbewussten*) inconștientului colectiv. Ies la iveală citeva mituri, precum mitul paradisului pierdut, mitul omoriturii de balauri, mitul lui Tristan, mitul amneziei și al recăpătării memoriei pierdute, mitul morții și al resurrecției fertile (Osiris-Isis), parțial detectabil în *Baltagul* și nu integral, cum s-a crezut. Putem subscrice la aceste rînduri: „Datele mitului, țesătura simbolurilor lui suferă tot felul de modificări spre a căpăta viață artistică. Numai un anumit cadru al activității fantastice rămîne astfel prefixat și lucrează ca un tipar, care scoate la iveală nenumărate plasmuiri înrudite. Oricum, atît intervenția celui creator conștient, cit și a celui inconștient se face simțită în toate marile opere artistice”.

Pe Rebreanu criticul îl clasifică pînă acum la „realismul dur”. Noua abordare are în vedere modul cum apare timpul interior la Rebreanu într-o operă de tip obiectiv (în care el este eu) urmînd exegezele lui Georges Poulet din *Études sur le temps human* (în scrieri în care eu este el). Se poate vorbi de o anumită inadecvare în exegeză, probabil Poulet nu și-ar fi ales un astfel de autor, totuși ceva rezultă din cercetarea întreprinsă. Scriitorul are obsesia desfășurării ciclice a existenței după un scenariu în care la un moment dat intervine ceva degradant „ca și cum mișcarea circulară ar fi suferit efectul unei entropii”. Cînd eroul își trăiește timpul interior, ritmul existențial cunoaște o intensificare bruscă, absență înainte. Fenomenul poate fi recunoscut și în caietele de creație ale prozatorului notînd dificultatea sa de a-și regla expoziția-faptele conform cu viteza lor de succesiune în timp.

Romanul de analiză al Hortensiei Papadat-Bengescu nu e scrutat din perspectiva timpului uman, autoarea e chemată prin operă la psihanalist (Freud, *Einige Charakter-typen aus der psychoanalytischen Arbeit*). Cazul prozatoarei, identificabil în eroinele ei, este acela al personalității scindate. Eul autoarei caută să mențină ascendența părții sale ideale asupra celei supuse unor foarte puternice pulsiiuni ale poftii sexuale. Calea aleasă e refuzarea, renunțarea la plăcere, căsătoria cu un soț lipsit de atracție erotică, apoi izgonirea surorii căcătoase (cealaltă parte a eului, inautentică, meprizabilă), în urma identificării cu ceea ce psihanaliza numește „mama castratoare”, mama rea. Acest mit personal e recunoscut în biografia autoarei, născută înainte de căsătoria părinților, ea însăși măritată cu un soț care nu-i aprecia vocația literară și a silit-o astfel să scrie în condiții de frustrare a aspirațiilor ei.

Cel mai important studiu ni s-a părut cel intitulat *Narotologie la Camil Petrescu* cu sugestii din Tzvetan Todorov (*Littérature et signification*), dar și Gérard Genette (*Frontières du récit*), Waine C. Booth, Wolfgang Kaiser și alții. Criticul face de fapt un control al autenticității lui Camil Petrescu, nu din perspectivă fenomenologică, husserliană, ci vînd a ști în ce măsură personajele lui există, au un statut propriu. Concluzia este că autorul, devenit el însuși personaj, pune la cale întregul dosar de existență din *Patul lui Procust*. Publică mai întîi niște scrisori ale unei femei în care se vorbește de un amor singular (iubea, în credința ei, fără a fi iubită). Apoi caută și găsește bărbatul implicat căruia îi cere să povestească faptele. Acesta raportează relațiile lui cu o altă femeie căreia îi parcurge scrisorile trimise de un iubit înșelat. Nu ajunge să-i relateze și cazul pentru care fusese rugat, deoarece pierde într-un accident, așa încît autorul predă femeii de la început numai ce obținuse, lăsînd să plutească mai departe misterul asupra reacțiilor ei. Camil Petrescu nu era romancierul omniscient, declară că nu poate spune decît ce se petrece în sufletul său, la persoana I. Și în *Patul lui Procust* se vede acest lucru, dar autorul se servește de intermediari ale căror mărturie îl întocmește el însuși: ei sînt el.

În sfîrșit Mateiu Caragiale e analizat stilistic după metoda lui Leo Spitzer din *Linguistics and Literary History* (1948). Spitzer era preocupat să ajungă de la unghiul la speca leului, să descopere într-un stil individual pe acela care a făcut școală sau a caracterizat o anumită orientare artistică. Observînd la Mateiu Caragiale un erotism pervers și secret, mascat de ddantele și rafinament aristocratic, o obscenitate distinsă și o monstruoasă fascinantă, o adevărată vrajă a morbideții și a palorilor letale, Ov. S. Crohmălniceanu crede că toate acestea trimit la ceea ce din 1883 s-a numit în Anglia „modern style”, în Franța mai tirziu „l'art nouveau”, iar în Germania din 1896 „Jugendstil” (stilul revistei mîuncheneze *Jugend*). În Anglia reprezentantul stilului modern de bază ar fi fost graficianul Aubrey Beardsley, mort de 26 de ani în 1898, ilustrator între altele al *Salomeei* lui Wilde. Tehnica lui Mateiu Caragiale de a opaciza textul ar veni din arta grafică a acestui Beardsley care mai purta și numele de Aubrey. Criticul nu remarcă însă că într-un pasaj din *Remember* autorul declară c-a voit ca eroul său să rămînă așa cum l-a cunoscut „semînd atît de mult cu acei frumoși lorzi care au petrecut așa de nebunește la Withehall cu Killigrew și Rochester, cu Barbara Villiers și cu Nell Gwynn și pe cari, mîiați în catifele și în mătăsuri inspuimate de horbote și inflorite de panglici, tînd în mină trandafiri sau mîngîind ciini de preț, i-a înfățișat, surizători și mîndri, cavalerul Lely”. Cine nu recunoaște în palatul Withehall curtea lui Charles Stuart II în Killigrew pe dramaturgul Thomas Killigrew, în ceilalți pe contele John Wilmot Rochester, libertin notoriu, favoritul regelui, în Barbara Villiers pe soția ducelui de Buckingham, în Nell Gwynn pe celebra actriță și în cavalerul Lely pe sir Peter Lely (1618—1680), faimosul pictor din epoca stilului galant (vezi și piesa lui John Dryden *The Wilde Gallant*)? Adevăratul Aubrey de Vere (1789—1841) e autorul lui *Julian Apostatul* sau fiul său, Thomas Aubrey de Vere (1814—1902).

AL. PRU

Dintre sute de catarge

Din producția de ultimă oră a Editurii Eminescu, această veritabilă fabrică de cărți de poezie (ce păcat că mai toate copertile sînt cu excepția numelor și-a titlurilor, firește, identice! Mult prea simple, simpliste chiar, și atît de puțin atrăgătoare! Chiar nu s-a putut alcătui o copertă tip, dar expresivă, interesantă, incitantă?!) am ales, pentru a ilustra cit de cit diversitatea poeziei ce se publică la această editură, citeva titluri: *Scrisori către Ariel*, *Văluri*, *Vicleana vinătoare* și *Mașinăria cu aburi*, volume aparținînd, în ordine, lui *Dan Radu Stănescu*, *Mariana Ratiu Țăranu*, lui *Emil Dreptate* și *Ioanei Crăciunescu*.

● **Dan Radu Stănescu** cultivă în *Scrisori către Ariel*, o poezie care excelează atît prin rafinamentul expresiei cit și prin starea de incertitudine pe care o degajă descrierile sale. Aproape nimic nu e limpede, nimic nu e sigur. Totul, adică rostirea sentimentelor, desfă-

CAP LIMPEDE

greta uitîndu-le în tren: **ALMANAH PENTRU PATRIE** și **ALMANAH B.T.T.** Primul arată ca o colecție pe an a căutatei reviste cu același nume, în care autorii unor articole vorbesc despre hoții de buzunare, de exemplu, cu un ton sugubăt, ca despre niște cunoștințe vechi. Al doilea, subțire și înalt, e alcătuit sub emblema publicitară București, Turism, Tinerete. În multe pagini seamănă cu

revista „România pitorească”. Se remarcă o evocare a omului Sartre și proza polițistă. Ba nu. Am remarcat și grupajul „Bravii cavaleri ai chitarei” de Aurora Inoan. „Furată de ritmul scrisului”, cum mărturisește, realizatoarea îi prezintă pe Ștefan Hrușcă, Vasile Șeicaru, Vali Șerban, grupul „Partaj” și Duce Bertzi ca pe niște vechi prieteni, le spune pe numele de alint, e darnică în aprecieri la adresa cîntecelor lor, zice că sînt tulburătoare, strălucitoare, cuceritoare, neuite, superbe, splendide. Se observă că Aurora Inoan este o fire curioasă, dar se vede de departe sau că nu știe totul despre muzica tinăre sau că știe dar nu vrea să spună. Cîteva întrebări țîșnesc printre rîndurile sale: Pe ce scenă cînta Hrușcă un colind cînd l-a văzut la televizor? Cine a girat acțiunea de readucere a colindelor „pe marea scenă a patriei”? Premiile

„cu ghiotura” care i-au năpădit pe acești „cavaleri” — de debut, de compoziție, pentru întreaga activitate — cine le-a instituit și cine le-a acordat? *Cumva Uniunea Compozitorilor?! Dacă a reușit Aurora Inoan într-o noapte să țînă „treaz și fără supărare un bloc întreg” cu „Bieți lampă-gii” sau „Gînd de iarnă”, știe oare în cite nopți treze poetul împreună cu compozitorul au potrivit silabe pe note și note pe silabe ca să fie acum pur și simplu excepțional? Cine îi îndeamnă — zi de zi, noapte de noapte — pe acești tineri capricioși: „Ai o melodie? Hai să facem un cîntec!”? Cine a scris „istoria pe note a unor mealeguri legendare” din „falnicul” „Tron în Apusenii”? „Rugă pentru părinți” sau „Aruncarea în valuri”, dacă ar avea niște versuri în care să rimeze tată cu vatră, mare cu soare, ar mai înflora sufletele, ar mai fi fredonate „o vară

întregă”? Unde și cum s-au întîlnit Magdalena Finna din Reghin și Tatiana Filipoiu din Lupeni ca să fie azi „Partaj” — „după părerea mea cel mai bun grup vocal feminin de muzică folk de la noi”? „Colegul de condei” Duce Bertzi unde publică el și despre ce? Etc. etc. În mod paradoxal, Aurora Inoan laudă realizările celor 6 compozitori-cîntăreți și citează din belsug versuri ale cîntecelor lor, dar nu spune — cu o singură excepție, „Creion” — cine le-a scris. Existența acestei excepții să ne ducă la gîndul că există o regulă? Imi amintesc — și eu! — cum repeta Mircea Vintilă cînd își sîrbătorea 26 de ani: „Dacă nu era Adrian Păunescu, cîntam și azi „Lordul John”. Într-adevăr, pentru a putea vorbi despre valori, trebuie să fii implicat în viața lor, în creșterea lor firească.

REGHINA VIRVICI

„Tineretea românească

Constanța: am unit cele două tribune tot spectacolul și le unim și acum în exprimarea crezului nostru de atașament față

Noul val

Localitatea: Mamaia 18 iulie orele 20, Teatrul de vară.

Năvodari — tabără de elevi, 19 iulie orele 20, Grădina de vară.

Număr de spectatori: La Mamaia 2 500, la Năvodari 10 000.

Atmosfera: cele două zile au fost marcate de sărbătorirea a 19 ani de la Congresul IX al P.C.R. Astfel, printr-o atmosferă încărcată de patriotism și spirit revoluționar s-au petrecut zilele de 18 și 19 iulie.

Calitatea spectacolului: Foarte bună în ambele zile.

Noutăți: La Mamaia au debutat Florin Pișcu, Nicolae Atanase, Grupul „Stress” (Ilie Cristian, Buciu Cristian, Laurențiu Ghimbășeanu, Dan Radu) și foarte bine Florin Șerban care a și devenit din această seară membru al cenaclului. Cristian Buică a prezentat în premieră cu un mare succes (deși A.P. nu e încă mulțumit de refren), cîntecul său pe versuri de A.P., „Bieți lampagii”.

La Năvodari Metropol a prezentat compoziția „Ritm”, versuri A.P.

Aportul organizatorilor: foarte bun.

Spectacolul de la Mamaia a început într-o atmosferă foarte bună. O sală arhiplină, care prima deschis și generos toate eforturile scenei pentru un spectacol bun, a creat toate premisele unei desfășurări la cea mai înaltă cotă. Toate momentele serii au fost primite pe măsura interpretărilor, dar permeabilitatea și generozitatea publicului de la Mamaia au permis, în special, lansarea cu succes a piesei lui Cristian Buică și a lui A.P. și mai ales cea mai bună interpretare a cîntecului „Trăiască România” din ultimii ani, de către un public spectator în seara dinaintea împlinirii a 19 ani de la Congresul al IX-lea, Congresul care a marcat momentul de răscruce cel mai important din ultimii 40 de ani, în viața țării noastre. Toate cîntecele de țară, revoluționare și de pace, au răsunat emoționant sub cupola Teatrului din Mamaia, dar cîntecul drag nouă, cîntec închinat conducătorului acestei țări, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost cîntat la cea mai înaltă intensitate de întreaga suflare existentă în acel moment acolo. Astfel, „la Mamaia au venit zorii zilei de 19 iulie 1984” Dar spectacolul nostru nu a fost nici pe departe un spectacol festiv pentru că întotdeauna am exprimat recunoștința noastră și întreaga adevărată concepția patriotică și revoluționară a Partidului, printr-un program care să emoționeze și să placă. Nu au lipsit cîntecele de dragoste, precum n-au lipsit demonstrațiile de cel mai bun heavy metal rock (atestat nu numai de noi, ci de foarte mulți tineri care solicită în permanentă în spectacole sau în scrisori adresate radioului) prezentat de trupa Totuși, n-au lipsit cîntecele populare, cum n-au lipsit nici cîntecele de circulație internațională. A fost — în cinstea Congresului al IX-lea, care ne-a descătușat și ne-a generat — un spectacol total. Desigur într-un spectacol cu un număr mare de prezențe, se mai poate ca într-o seară să nu cînti, dacă talentul îți joacă feste și conștiința se lasă amăgită de strălucirile scenei. Astfel s-a întâmplat cu Liliana Ioniță (care e uneori o puștancă infumurată), greșeli în comportament apărind și la Mirela Atudorei, care arborează de pe acum aerul unei superiorități care s-ar putea transforma în tichet de întoarcere la Bacău. Așteptăm mai multă voință de cooperare și mai multă generozitate de la Mihaela Popescu, pe care o prețuim atât dar care prin felul ei de a fi n-a putut decât să vină și să plece înapoi de la Mare. Poziția membrilor cenaclului în relațiile cu publicul și în cadrul colectivului este clar stabilită și orice încălcare determină consecințele de rigoare. Nu sîntem vedete ci oameni ai muncii cu norocul unei scene care ne face cunoscuți: Cenaclul Flacăra.

Leția însă poate prinde bine mai ales în cazul oamenilor talentați ce s-ar putea lesne pierde pe drumul atât de întortochat al afirmării. Spre finalul spectacolului A.P. a avut o idee foarte fertilă trimițându-ne în sală de unde ne chema pe cîte unul. Am simțit astfel mai direct pulsul sălii, am văzut cu ochiul spectatorului permanenta zbatere a scenei, efortul depus, întru vesnică mulțumire a celor cărora ne adresăm zi de zi. „Ultima zi” nu a însemnat la Mamaia, decît un frumos mesaj de dragoste nu și unul de iremediabilă despărțire. Așa ne-a găsit ziua de 19, zi pe care avem s-o împlinim peste cîteva ore, la Năvodari.

Aici am găsit un public mult mai tînăr, căruia i s-au alăturat tinerii din brigăzile U.T.C. ale șantierului național al tineretului Canal Poarta Albă-Midia veniți la Năvodari din județele Alba, Arad, Bacău, Bistrița-Năsăud, Hunedoara, Maramureș, Mureș. Sosirea lor la spectacol ne-a emoționat. Au venit cîntînd cîntece de țară lansate de cenaclu în acești ani, și așa s-au și despărțit de noi la plecarea cu aceleași cîntece care de mult nu mai aparțin doar scenei. Este 19 iulie. Azi se împlinesc 19 ani de la Congresul al IX-lea și așa s-a întâmplat ca această zi devenită memorabilă în istoria României, s-o petrecem în mijlocul generației născute în acești ani ai rededeșteptării naționale, în acești ani care ne-au dăruit o generație nouă, născută și crescută într-o atmosferă de liniște și pace. Am deschis spectacolul cîntînd „Poporul român, opere complete” cu Valeriu Penișoară, din dorința de a marca încă odată momentul important în care istoria noastră adevărată, a revenit la matca ei. La Năvodari Lelia Vaida a cîntat la fel de bine, ba chiar foarte bine, iar „Lancea lui Horea” a înregistrat un succes greu de egalat într-o viitoare manifestare. Vorbim despre Revoluție, despre țară, despre tovarășul Nicolae Ceaușescu. Tinerii ovationează și se acompaniază cu cîntece și ritmuri de lozinci calde. Fantastică, atmosfera în care s-au cîntat cîntecele de țară! Generația, născută într-o vreme lipsită de prejudecăți, s-a exprimat tumultuos în seara de 19 iulie la Năvodari. Glasurile tinere s-au ridicat deasupra întregii grupări cerînd o șansă păcii pentru toată tineretea și copilăria. Miezul nopții ne-a găsit cîntînd cu trupa Totuși „Noul val”. Da, în acel moment în scenă și în incinta teatrului era prezent, pe toate liniile, noul val, generația anului 2000. Am încheiat cîntînd un cîntec redescoperit tot în acești ani, cîntec păstrat „în geniala bibliotecă-memorie a poporului român” timp de cîteva decenii. „Treceți batalioane”. Dar înainte de a ne despărți de cei prezenți, tinerii brigadierii au ținut să ne ofere și ei, drept mulțumire, cîteva cîntece. Deși aerul era încărcat de particule de praf, dăunătoare vocilor de care încă mai avem nevoie, i-am înconjurat cu dragoste și am cîntat alături de ei. Ne-am despărțit de tinerii din Năvodari cu revelația prilejuită de întîlnirea cu o parte din cele mai aprinse suflute ale României de azi, generația născută în ultimii 19 ani — purtătorii destinului României eterne spre anul 2000.

DUCU BERTZI ■

Cea mai frumoasă oră din istoria noastră a Cenaclului Flacăra

Localitatea: Constanța, 21 iulie 1984, orele 20,30, stadionul „1 Mai”.

Număr de spectatori: 20 000.

Atmosfera spectacolului: Electrizantă, palpantă și deplin participativă. Au fost însă două ore — la început și spre finalul spectacolului — de emulație și genialitate ale publicului constănțean.

Noutăți: Raul Cârstea propune „Portret cețos”, pe versuri de Adrian Păunescu. Prezențe locale: Cristian Toma Mocanu; grupul „Aerobic” al Ansamblului Comitetului județean Constanța al U.T.C., condus de profesorul Pista Köröslly; trupa „Xirinx” (Eugen Cosma, Maria Scipianov, Vasile Oprea, Gheorghe Tașcu — ultimul cu reale aptitudini vocale); grupul folk „Acoustic” (Vlad Galis și Monica Matei) primul, desi i se precizate cu claritate condiția apariției pe această scenă, forțînd cu insolentă limitele bunei cuviințe; grupul „Atlas” (Ștefan Băiatu și Ionel Lepădatu); formația „Gimbus” (Veselia), compusă din Samara Stere, Gigi Ciobănică, Ali Remzi, Ioan Butcaru, Stelian Fotu. De asemeni, au mai convins de posibilitățile lor artistice: Carmen Vlădila, Corina Dragomir, Florica Alexei, Dan Iordăchioaie, Daniela Slav și Liana Gocan.

Aportul organizatoric: Alături de tinerii noștri prieteni din Iași și Bacău, conștanțenii s-au dovedit a fi aceleași gazde bune, primitoare, cum bine șade acest obicei în firea românului.

Spectacolul a debutat proaspăt și total, fără complexe și sincopă. Aici, la Constanța, cu marea în față și cu marea deschisă spre orizonturile lumii — tineretul dobrogean (și nu numai dobrogean, firește) și-a cîntat istoria trecută și prezentă, în mare tensiune și cu mare sensibilitate. S-au cîntat versuri de pace și aspirație la pacea eternă — idealuri scumpe poporului român și conducătorului României moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cu puține zile înainte de Olimpiadă — avea să remarcă poetul Adrian Păunescu — pe stadionul „1 Mai” din Constanța s-a realizat cu adevărat o seară olimpică! Liderul cenaclului a realizat totul astfel încît spectacolul să capete grandoare. Pe un petec de planetă se cînta, ca nicăieri altundeva, despre pace și bunăînțelegere.

Spectacol fascinant, cu toate că dintru început se părea că meciurile amicale de fotbal ale juniorilor, seniorilor și veteranelor prezenți pe litoral, în compania unor formații similare din Olanda, prezente, de asemeni pe litoralul românesc, vor păli participarea și vor vlăgui energiile participanților la cenaclu. N-a fost așa. Și, mai mult: poate pentru prima oară în istoria de culise a organizatorilor de spectacole, în dauna unui meci internațional în noaptea s-a preferat un act de cultură, cu valențe internaționale, în noaptea! Fie-vă deci, oameni buni, inițiativa laudabilă și spiritul rămină-vă tînăr și realist și în viitor! Izbinzile culturii și ale artei sînt ceva mai încete și mai greu sesizabile, dar, în planul valorii, mai de durată.

Prin urmare, Valeriu Penișoară ne propune să dezlegăm însemnele profunde și detectabile ale „Viitorului” lui Nicolae Labiș, acum cînd, în sfîrșit: „Ne-am cîștigat și dreptul libertății / Și-al cugețării drept nemăsurat”. Emilian Onciu ne aduce un mesaj patetic și patriotic tocmai în perimetrul istoricelor cetăți majestuoase botezate Istria, Tomis și Callatis: ne propune, adică: „O singură Putnă / În mijloc de țară”. Nobilă idee. Ardent deziderat. Bine servite aceste idei dragi poporului român, de o voce instăpînită, ca de metal prețios. Cei tineri au dovedit însă că știu prea bine și să le fie dor de Eminescu și dor de Bacovia și dor de Marin Preda. Trupa „Totuși” este cerută cel mai mult și este aplaudată, în consecință, la scenă deschisă. Ștefan Dinu, inginer la sistemul de hidroameliorații Basarabi își controlează vocea. Octavian Bud a devenit ceea ce de fapt și de drept este: Octavian Bud. Cîntece nereceptate în profunzime ne propusese atât de talentata Mihaela Popescu. Rîsul spumos al lui Nicolae Cenana bine-dispune chiar și atunci cînd ne „muștruluieste” că nu vedem „forma vie cum înoată”. „Poesis” a cîntat, cum se spune, ca acasă! Deci, bine, ca de atîtea ori, altminteri.

Din nefericire lunga audiență a celor 50 de aspiranți la grațiile Euterpei — perioadă în care bineînțeles Adrian Păunescu a ieșit din scenă în vederea audierii —, a

slăbit intrucitva valoarea de ansamblu a spectacolului. Ea, valoarea, avea să crească de îndată ce liderul cenaclului a revenit la pupitrul.

Tinerii din cenaclu și tinerii din tribune, deopotrivă, potențează, în genere, și amplifică atmosfera prin inșiși apanajele specifice vârstei lor, exuberanță și vioșia, pofta de viață. Cu ei te simți, realmente, mai tînăr și mai aproape de pacea dintru început a firii. Căci, aici, la Pontul Euxin, oblăduiți de spiritul tutelar al celor doi coloși ai liricii mondiale, Ovidiu și Eminescu, ale căror statui sînt situate doar la 500 m distanță una de alta, dar ale căror prezențe magnifice le poți detecta peste tot, sînt însemne care dau acea aură, acel respect detașat față de actul de cultură. Imprimă solemnitate și decență față de împlinirea artistică. Așadar, protegiți de spiritul lor suveran, autoritar și tutelar, străjuiți de „Arcașul” lui I. Jalea, s-a realizat, la Constanța, un spectacol în totul excelent. O seară de cultură minunată.

Cu spiritul său integrator, cu emulația și energia impuse de conducătorul Cenaclului Flacăra, împlinirea cultural-artistică s-a mulat perfect atmosferei generale. Atmosferă în genere plăcută, frapantă și deosebită. Cenaclul Flacăra a adus aceste stări generale și o neliniște creatoare.

DORIN SĂLĂJAN ■

Elita publicului tînăr

Localitatea: Costinești, 22 iulie 1984, orele 19,50, amfiteatru natural dintre hotelul Forum și Mare.

Număr de spectatori: 10.000.

Atmosfera: extraordinară, seară „apropiată și curată, petrecută parcă în curtea zeului Mării”.

Calitatea spectacolului: excepțională, cea mai frumoasă seară dintre cele de pînă acum de la Mare, în acest turneu. Aportul organizatorilor: foarte bun, atent și competent. Mulțumim pentru interesul plin de solicitudine arătat manifestării noastre de conducerea taberei, reprezentată de tovarășul Cornel Gogoase, director adjunct cu probleme educative, alături de noi pe toată durata spectacolului.

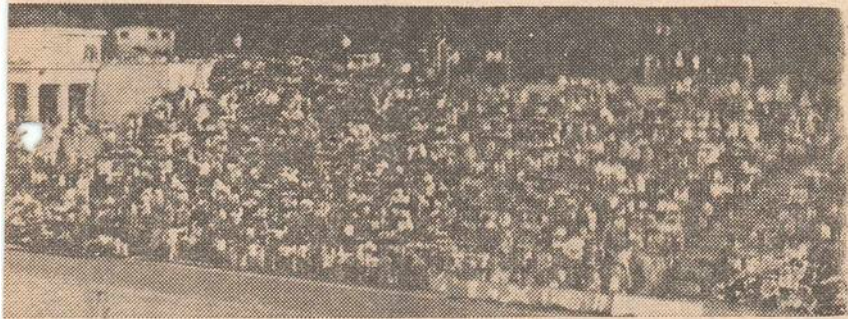
Cerindu-ne scuze pentru „punctualitatea exagerată” începem cu zece minute mai devreme prin Poesis și cea mai frumoasă dintre elegiile lor pe versuri de Zaharia Stancu.

Venirea noastră aici avea să se bucure și acum de un mare interes. Nu ne miră de aceea prezența oamenilor strînși ciorchine de la primul pînă la ultimul nivel al hotelului din față. Fără multe ezitări se încheagă o atmosferă receptivă, de mare intimitate. Vocile se string ca degetele în pumn, la cîntecul lui Ducu Bertzi și A.P., „Gînd despre Pămînt”. Primele bilete vorbesc despre bucuria oamenilor de a ne avea în mijlocul lor și despre dorința de a rămine 'cît mai mult împreună. Dintre ei, gălătenii, spre exemplu, ne scriu că s-au pregătit într-atît încît și-au sacrificat plaja de după amiază pentru somn spre a rezista cît mai mult în noaptea. A.P. creează o nouă structurare a spectacolului, cu cîteva mari recitaluri în prim planul desfășurării sale și, în funcție de timpul disponibil și de dispoziția generală, prezente ale celor mai nou veniți într-o scurtă și revelatoare demonstrație a forței innoitoare a cenaclului. Valeriu Penișoară, deși prezent cu mare parte din cîntecurile sale de greutate, a fost astăzi parcă mai puțin inspirat. Continuă seria recitalurilor și Pro Musica ridică participarea la cota entuziasmului fierbinte. Ies din așteptare primii dintre cei dispuși să testeze „dansul în pantof”, care-și va căpața imediat și alți adreși. După L.P.-ul trupei Pro Musica, momentele foarte bune de poezie, cu actorul Mihail Stan, din creația poezilor Romulus Vulpescu, Nichita Stănescu, Ștefan Au-

PROBLEMA SOCIALISTA ROMANIA!

...re dreptul la valoare

vatoare ale Congresului al IX-lea.

Doinas, Adrian Păunescu, probează
 tă disponibilitate a publicului. Un
 re recital a avut aici Cristian Bui-
 pă „Vremea sărbătorilor”, al căror
 bine chiar și în miez de vară, cel
 umos moment al serii, după acela
 zie cu Mihail Stan, are loc la cin-
 Bieți lampagii” noua versiune mu-
 a lui Cristian Buică, un succes
 t și convingător și care ne bucură
 es pentru că marchează totodată
 rea în circulație a unui text care
 rezintă „Lancea lui Horea”, al că-
 fren este reluat de câteva ori la
 e generos public al acestei serii,
 este extraordinară atmosferă în
 e vor primi cîntecele noastre de
 pace. Apar — dinspre Tîrgoviște
 nele drapele tricolore — vele trium-
 urcînd peste valurile mării invol-
 Se cîntă în picioare. Cuvintele
 d pentru unitate și fraternitate au
 spus aprobator în scandările prin
 rec nucleele cele mai vii ale
 „Trăiască, trăiască, trăiască,
 iască, / Moldova, Ardealul și Țara
 iească!”. „Români, maghiari, ger-
 / Sintem același neam”. Foarte
 remarcă lui A.P.: „Elita publicu-
 r s-a întîlnit aici. Avem în față o
 iste de chipuri minunate însemnînd
 tă un mod special de-a ataca su-
 nostru”. Refacem pentru albumul
 estărilor noastre acea fotografie ca
 nă a vremii „văzută” parcă de
 atent și sensibil al unui mare co-
 ar de rarități. Oamenii incremenți
 teile ridicate par un coral imens, de
 amuseze fascinantă, rostogolit din
 „O șansă păcii” transfigurînd aici
 mare forță de sugestie valențele po-
 noastre de pace, făcută la scara
 ne dezvăluie o imagine al cărei dram-
 vine din arderea fără termen de
 arăție a sufletului uman. Cită gene-
 te, inspirație și aleasă informație în
 ile repetate ale acestui public adap-
 rfect la nevoile manifestării noastre
 mplicare conștientă și trăire afecti-
 remarcabile! „Hora Unirii”, „Deș-
 ie române” și „Lancu la Tebea”
 în virf pe care oamenii îl vor urca
 a avea mai apoi priveștița întreagă
 stei manifestări, despre care vor pu-
 cu îndreptățire: ea există,
 aici, și pentru că noi am avut
 ea acestei ascensiuni. Trupa Totuși,
 și de această dată în numeroase
 le, e primită cu urale. După recita-
 rg oferit, un alt L.P., de astă dată
 upul feminin Partaj. Remarcăm din
 calitatea excepțională a publicului,
 le bun incit nici n-am simțit trece-
 e la heavy metal rock la folkul „de
 ră”, știind să asculte și să aprecieze
 valoroase. Ne bucură s-o spunem,
 id acum la tot ce ce s-a acumulat
 emea din urmă, „în scena cenaclului
 acum o atmosferă din care se pot
 capodopere”. E timpul deci „să
 zem”, să sintetizăm și lucrul acesta
 perfect posibil. Aplauze meritate din
 au obținut umoriștii noștri, Nicolae
 n și — în această seară Florin Con-
 in, membru al grupului ieșean Diver-
 de această dată singur, revenit aici
 ena cenaclului. Intrăm, într-o nouă
 „Cîntec de lumină”, al lui Florin
 n din Constanța, căruia îi urmează
 tr-o trecere în revistă a județelor din
 provin, membrii mai noi ai cenaclu-
 primiți cu multă dragoste și remar-
 deschidere. „Ciuleandra” și cînte-
 „de dan” animă atmosfera într-atît
 ne gîndim că va trebui să revenim
 nele dintre cîntecele pentru care pu-
 „generației rock, redescoperînd as-
 folclorul” a dovedit o mare apetență.
 „Niciodată să nu uităm de cei mai
 ca noi” se cîntă astfel încît îl de-
 ir pe A.P. să afirme: „Parcă sintem
 un amfiteatru din care, de curînd, a
 t Socrate”. Simțim că putem însuși
 ei generații gustul pentru o nouă le-
 a vremii sale. Așa cum sunem,
 exemplu, ca-n „Grecia antică”, să
 n spune peste timp, ca-n „România
 r '80.”

a sfîrși / Plîngem amîndoi ca niste prosti”.
 Și cum să fie altfel cînd totul a fost mi-
 nunat, cu un public care știa chiar și cin-
 tece pe care nici interpretii lor nu le
 știau încă bine, cînd, în fine, întocmai ca
 în textul lui A.P. preluat de Valentin
 Moldovan, această nouă investiție a ce-
 naclului, oamenii aceștia au întărit con-
 vingerea noastră: „Tineretea românească
 are dreptul la valoare / Pofta ei de fapte
 bune este mare”.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Gustul pentru absolut

Localitatea : Eforie Sud, 23 iunie 1984,
 orele 20, Teatrul de vară
 Număr de spectatori : 4 000
 Atmosfera : contemplativă în prima
 parte a manifestării, militantă în cea de-a
 doua.
 Calitatea spectacolului : foarte bună.
 Noutăți : au cîntat pentru prima oară în
 public piesele „Marea liniște” (versuri
 A.P.) grupul Pro Musica și „La Paloma”,
 Lelia Vaida. Prezențe locale : Maria Mol-
 dovan, 23 ani, operater chimist în Bucu-
 rești, cu un superb cîntec popular : „Dra-
 goste peste moarte”.

Aportul organizatorilor : foarte bun.
 Început timid, aici la Eforie Sud, cu un
 public care, deși numeros ne privea ca și
 cînd atunci ar fi văzut pentru prima oară
 o astfel de manifestare. Nu după multă
 așteptare aveam să ne convingem totuși
 de marile disponibilități ale acestor oa-
 meni, încă latente, încă aflate sub ce-
 zura timidității. Valeriu Penișoară, cu o
 perseverență cultivată în timp de-a lung-
 ul a numeroase spectacole, a reușit să
 trezească în cei prezenți cheful de-a cînta
 și simțul unei realități ce avea să prîndă
 de aici înainte contururi tot mai accen-
 tuate. Și cu toate acestea, aspectul primei
 jumătăți a spectacolului avea să fie unul
 contemplativ, cu o participare medie, sec-
 tionat de numeroase contradicții între in-
 tențiile noastre de comunicare și gradul
 de receptivitate. Recitalurile mai ample

ale lui Gil Ioniță și grupul Metropol le-au
 urmat evoluții ale celor mai noi, șansa
 duratei noastre prin permanentă innoire.
 Cîntecele din Bihor au fost susținute din
 scenă de o „formație de dans” înjghebată
 ad hoc compusă din Cristi Minculescu,
 Cristian Buică și Florin Șerban care au
 dansat după o „idee coregrafică” a lui
 Minculescu. De-a lungul turneelor cu
 cenaclul am întîlnit ciudate coincidențe.
 Nici în această seară ele nu au lipsit : în
 timp ce Raul Cârstea cînta „prin oraș
 s-aude delirînd salvarea” cine făcea gă-
 lăgie în stînga scenei? Chiar soferul de
 la salvare! La Eforie Sud cîntecul foarte
 talentatei Mirela Atudorei „Să ne naștem
 din nou” a fost lansat cu adevărat, cu-
 noscînd un adevărat succes. Păcat însă,
 că autoarea continuă să creadă numai în
 posibilitățile sale, nu și în scena care îi
 acordă în continuare credit și un real
 sprijin. Un sprijin pe care unii nu l-au
 primit decît după mulți ani de prezență.
 Sprijin pe care probabil că nici nu-l va
 mai primi, de la înălțimea jenantei sale
 aroganțe. Și cîntecul lui Cristian Buică,
 „Bieți lampagii” a fost primit cum se
 cuvine de către un public care a urcat, la
 cîntecele militante. „Jurămînt la Putna”
 a fost cîntat cel mai bine dintre toate
 cîntecele de țară și așa era să rămînă
 pînă în final dacă finalul ar fi fost final.
 Dar spectacolul a fost reluat, prilej în
 care publicul a cîntat fantastic „Lancu la
 Tebea”. Această a doua parte a schim-
 bat însă tot spectacolul spre extraordinar.
 Din nou la Eforie Sud a fost ca în cei-
 laiți ani. Un final extraordinar cu o mare
 deschidere spre poezie, similar cu cel de
 la Galați. Părăsiserăm deja cu toții scena.
 Cei din grădina aplaudau. A.P. nu uitase
 scara de la Eforie din '83, „nu se poate
 să-ncheiem așa, haideți înapoi”. Ne
 întorcem, reaprîndem luminile, parcă
 nimeni nu plecase! „Bine, continuăm”.
 De data aceasta cîștigători au fost cei
 buni. Tot ce a mai urmat a fost extra-
 ordinar dar peste toate a fost momentul
 de poezie susținut de A.P. S-a recitat
 într-o liniște de catedrală, fantastic.
 Recitat însă e puțin spus. „Repetabila
 povară” a fost mai mult un plîns moco-
 nit, o tînguire dureroasă ce nu se poate
 să nu îi lase urme adînci în suflet. Și de
 la bocet pînă la forța „Pacientului”
 nu a fost decît un pas. Fantastic, întreg
 acel moment. Și nimeni nu părăsea
 grădina. „Ne-a tinut gustul de absolut,
 acela care ne-a apărut de-a lungul vre-
 mii de imperii ajutîndu-ne să rezis-
 tăm trecerii lor”, a zis A.P. mulțumîndu-
 le celor prezenți pentru modul în
 care au știut să primească tot ceea ce
 de fapt le era destinat, poezie scrisă cu
 sufletul deschis. Cînd totuși spectacolul
 a luat sfîrșit, afară ne așteptau toți cei
 prezenți în grădina, nimeni negrăbîn-
 du-se spre case pentru a cîștiga o oră de
 somn. I-am părăsit cu o mare mulțumire
 în suflete, și cu părere de rău, dar feri-
 ciți că într-un moment norocos din viața
 noastră am fost alături de unul dintre
 cele mai mari momente ale poeziei ro-

mâne, ale poeziei scrise și recitate de
 A.P. Din nou la Eforie Sud a fost ca la
 Eforie Sud.

Renașterea de la Medgidia

Localitatea : Medgidia, 24 iulie orele 20,
 stadionul din localitate
 Numărul de spectatori : 10 000
 Atmosfera : foarte bună
 Calitatea spectacolului : foarte bună
 Noutăți : prezențe locale — Mihaela
 Vișan, Nicoleta Marinescu, ansamblul de
 dans turco-tătar (Agisuna Soznur, Saban
 Nevric, Corneli Constantin, Claudia Titu,
 Esen Benali, Lakme Ablachim, Emel Giu-
 mali), Narcisa Pascały. Ca o replică la
 gravele incercărilor ale lui Șeicaru
 Vasile și Șt. Hrușcă față de cenaclul care
 i-a descoperit, susținut și afirmat, și avînd
 în vedere că autorul versurilor pe care au
 cîntat și s-au făcut cunoscuți aceștia doi
 le-a interzis, prin notificare, folosirea
 oricărui vers al său, mai mulți membri ai
 cenaclului au scris, în aceste zile, muzică
 nouă pentru poeziile la care publicul
 dorește să aibă acces. Măsura de retragere
 a textelor s-a luat de asemenea și în ce-
 nclu de la cei care s-a considerat că nu
 merită în acest moment să le mai foto-
 sească. Astfel, la Medgidia, din dorința de
 a reînregi repertoriul cenaclului, s-au
 prezentat în premieră următoarele piese :
 „La nunta ta” (Raul Cârstea), „Antiprimă-
 vara” (Octavian Bud), „Actorul” (Emilian
 Onciu), „Numai trecut” (Constantin Dra-
 gomir), „Fintini” (Camelia Daj), „Arun-
 carea în valuri” (Valentin Moldovan), „La
 adio” (Poesis), „Joc în pierdere” (Ducu
 Bertzi), „Barierele” (Alexandru Zărnescu).
 Desigur, nu toate sînt în formă definitivă,
 dar merituos e faptul că toți cei prezenți
 în cenaclu au înțeles și au răspuns prin-
 tr-un efort lăudabil nevoii de totalizare a
 ceea ce a fost bun înainte de ei.

Aportul organizatorilor : Un număr de
 câteva lucruri elementare, cerute de noi,
 nu au fost înțelese exact de către organi-
 zatorii din Medgidia. Scena pe care noi
 dorim-o cit mai aproape de public se afla
 chiar în mijlocul stadionului și orientată
 în cu totul altă parte decît am solicitat
 noi. Acestea toate s-au reparat printr-un
 efort comun, însă în finalul spectacolului,
 dorînd să stăm de vorbă cu cineva din
 organizare, spre a ne exprima satisfacția
 noastră de a fi susținut un spectacol exce-
 lent la Medgidia și pentru a pune la punct
 câteva lucruri pentru spectacolul următor,
 am avut surpriza să constatăm că toți fac-
 torii de răspundere din organizația de
 tineret orășenească pleaseră. Ciudat, mai
 ales că noi știam că vechiul obicei al
 ospitalității spune că întîi pleacă oaspeții
 și pe urmă gazdele. Noroc că nu ne-au
 lăsat și cheile de la stadion să-l închidem
 noi. Oamenii stadionului rămăseseră totuși.

Sosim în Medgidia devenit acum oraș-
 port la Dunăre și facem cunoștință cu cel
 mai frumos stadion din cîte am cunoscut.
 Din dorința de a fi cit mai aproape de
 public, pentru o cit mai directă comuni-
 care, întîrziem cu 40 de minute specta-
 colul, reușind să ne apropiem de cei pre-
 zenți atît cît doream și cît era necesar
 cînd vrei să implinești un act cultural des-
 tinat de fapt oamenilor. Din start se simte
 dinspre public o mare disponibilitate în
 ceea ce privește participarea la actul
 artistic. Pancarte cu inscripții de pace, se
 scandează numele României, o atmosferă
 excelentă. Ne amenință ploaia, fulgeră, ba
 chiar plouă, nu contează, noi vom conti-
 nua : „Poa' să vină și stihia, noi cîntăm cu
 Medgidia!” La cîntecele de pace cel mai
 tare se aud glasurile unui grup de militari
 aflați în partea stîngă a scenei! Este
 atmosfera pe care am dorit-o și pentru
 care ne-am pregătit așa cum se pregă-
 teste mireasa de nuntă, cu haine noi și
 frumoase, cu cîntece noi care să îmbrace
 fața cenaclului într-o nouă ținută. Publi-
 cul din Medgidia a ascultat aseară 10 cin-
 tece în primă audiere, cel de al zecelea
 fiind unul lansat de puțină vreme de
 Cristian Buică „Bieți lampagii”.

Atmosfera continuă să fie bună, piesele
 noi continuă să apară, parcă toți membrii
 cenaclului și-au schimbat repertoriul peste
 noapte. Totul se poate într-o atmosferă de
 lucru, apropiată. Într-o asemenea atmos-
 feră a crescut în ultimele luni Nica Zaha-
 ria, fată talentată care știe să prețuiască
 împrejurarea de a se afla în acest cadru
 propice care este doar o scenă cu multe
 valențe, dar nu și o trambulină de lansare
 către viitoarele „șuse” unde să apară cu
 numele cîștigat în cenaclu. La Medgidia a
 fost și seara Nicăi, refrenul cîntecului ei
 pe versurile lui A.P. „Miros de coasă”
 fiind interpretat de întreaga asistență. Dar
 nota dominantă a serii a fost tot prezența
 noutăților. La Medgidia, oraș renăscut și
 înflorit pe malul „magistralei albastre”,
 Cenaclul Flacăra a cunoscut un moment
 de creștere într-un scurt timp, fără prece-
 dent. Vrînd-nevrînd, într-unul din cele
 mai noi orașe ale țării, Cenaclul Flacăra
 a îmbrăcat o haină nouă. „Ne-am îmbră-
 cat curat și în cîntece noi, ca să venim
 la dumneavoastră”. Era în seara zilei de
 24 iulie 1984.

DUCU BERTZI ■

fotografi de VICTOR RADULESCU ■

Programul Cenaclului Flacăra

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al
 U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, își continuă
 turneul său pe litoralul Mării Negre, astfel :

CERNAVODA — 27 iulie ; propunere : TECHIRGHIOI — 28 iulie ;
 EFORIE NORD — 29 iulie ; COSTINEȘTI — 30 iulie ; NÁVODARI, tabără
 — 31 iulie ; NÁVODARI, oraș — 1 august ; CONSTANȚA, stadion — 5 au-
 gust ; EFORIE NORD — 6 august ; MAMAIA — 7 august ; MANGALIA
 8 august ; EFORIE SUD — 9 august ; propunere : TECHIRGHIOI — 10
 august ; SATURN — 11 august ; MEDGIDIA, stadion — 12 august ; COSTI-
 NEȘTI — 13 august ; NEPTUN — 14 august ; CONSTANȚA, stadion —
 15 august.

Toate spectacolele vor începe la orele 20.

Cenaclul Flacăra propune organizatorilor din județul Tulcea trei spec-
 tacole în municipiul Tulcea și în județ pentru zilele de 2, 3 și 4 august.
 În cazul în care există și din partea eventualelor noastre gazde dorința de
 a ne primi, înseamnă că :

În zilele de 2, 3 și 4 august Cenaclul Flacăra va fi prezent în jude-
 țul Tulcea.

Pentru toată această perioadă, membrii cenaclului își află sediul, ca
 și în anii precedenți, la hotelul Meduza din Eforie Nord.

Ați citit cronicile manifestărilor cu nu-
 merele : 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334,
 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340.

Un muzeu in labirint

Luchian sau simbolul anemonei (II)

Adevăr și destin

Luchian. Autoportret (1905)

Odaie e albă, cufundată în semiobscuritate, tăcută, cu miros de medicamente și de agonie. Cu capul îngropat în perne, care îi scot în evidență fața osoasă, marcată de suferință, de boală, Luchian stă nemiscat. Numai ochii, lucind de febră, par vii. O cuvertură acoperă trupul paralizat acum. Lingă potul bolnavului se află un fotoliu cu stofă uzată. Ceva mai departe, un dulap de brad cu ustensile de pictor și câteva ucele rustice. Mai există un bust al

pictorului, modelat de Paciurea, un buchet de flori care se vestejesc și o paletă, la care Luchian nu mai poate ajunge; vopsea s-a uscat pe ea. Mai există și un tablou neterminat. Maci Nu mai lipsește decit să coboare seara și să se întimple ceva în această tăcere. Inu-adevăr, se aud pași, cineva intră, scoate dintr-o cutie neagră o vioară și cîntă la căpățul pictorului răstignit în patul de suferință. Cine este? Cine putea fi decit tot un artist? Auzind de drama lui Luchian, George Enescu își exprimase dorința să-i cînte. Virgil Cioflec anunșase familia. Circumstanțele sînt cunoscute, nu e nevoie să insist.

De cite ori n-am auzit povestea romantică a acestei serii? Medicina capitulase, doctorul ieșise ultima oară cu o privire neputincioasă, cu capul în jos. Nu mai era nimic de făcut. Pe aceeași ușă, arta a intrat să aline, să mîngie, să vindece ceea ce medicina nu mai putea vindeca. „Avem arta pentru ca adevărul să nu ne ucidă”, zicea Nietzsche..., desigur, desigur... Muzica risipea ceața de tristețe, destrăma umbrele suferinței, le incendia cu vraja ei. Luchian asculta, ni se spune, cu ochii în lacrimi. Muzica și pictura se întîlneau într-o nobilă, fragilă și caldă fraternitate lingă un pat de suferință, obligînd destinul să se retragă lingă ușă, cuvințos, pentru a asculta și el sunetul omenesc al unei viori... cine ar avea insolenta să conteste importanța acestei ofrande? Cîntecul care se revărsa în odaie spunea că artiștii mor, dar arta e nemuritoare; că adevărul nostru în carne și oase e perisabil, dar adevărul credințelor noastre înfruntă eternitatea. E deajuns pentru ca un astfel de moment să aline în sensibilitatea noastră conștiința slăbiciunilor noastre. Avem ceva ce destinul, moartea, nimeni nu ne poate lua; iluzia că inima care bate are o justiție a ei, pe care nici măcar zeii n-o pot încălca.

În vestibulul în care s-au strîns, emoționați, martorii acestei întîlniri, se petrecea însă ceva care mă determină să-mi pun câteva întrebări, dincolo de omagiul pe care muzica l-a adus, atunci, picturii și suferinței. Cei care ne-au descris seara respectivă ne spun că figurile rudelor și prietenilor care vegheau lunga agonie a lui Luchian nu mai erau intristate și înlacrimate. Toți, absolut toți, erau liniștiți și insenați. Pe chipurile unora „mijea chiar un fel de imbucurare”, iar Virgil Cioflec „părea vesel și mulțumit”. Cum să judecăm acest fapt? Ca pe una din minunile artei, bineînțeles. Muzica se revărsa liniștitoare, purificînd aerul de tristețe, limpezind suferința, calmînd, alinînd, mîngiînd. Sfinții vraja care sancționează suferința și o diminuează! Dar să îndrăznesc totuși să murmur întrebările care-mi vin pe buze. Oare nu cumva martorii unui martiraj n-au același drept, ca martirul, la seninătate? Nu cumva mai puțină suferință, în cazul martorilor (de-atunci și de totdeauna) înseamnă mai puțină compasiune, mai puțină revoltă și, deci, mai puțină dreptate? întorși prea mult cu fața spre cerul bucuriei estetice, nu trădează martorii drama celui țintuit în boală și agonie? Reușesc să înțeleg din ce nevoie artiștii au crezut adesea că pot să exorcizeze suferința, că pot să suspende, fie și numai o clipă, destinul. Fără această sacră iluzie, fără această grandioasă naivitate, arta n-ar fi dat decit produse mediocre. Dar ce este „imbucurarea” martorilor, despre care ni se vorbește? Dreptul fiecăruia de a uita de durere, de a se detașa de ea? Dovada că viața triumfă, ca vara în fructe, învingînd orice tristețe și că, la urma urmei, e normal să se întimple astfel? Că o muzică diafană poate șterge orice lacrimi și insenina orice agonie? Că e deajuns un cîntec vrăjit pentru a uita că dincolo de ușă suferința există? pentru ca martorii unei drame să evadeze din adevărul dramei respective, să se ridice deasupra lui, conciliindu-se astfel, fără voie, cu un destin nedrept? Sigur, peste toate agoniile s-a înălțat în cele din urmă o lumină. Oamenii au reinvățat să suridă. Și, e o binefacere că natura se vindecă de lovitură printr-un cer limpede și indiferent. Dar arta e totuși altceva decit cerul, decit iarba și decit lumina. Lumea n-o avea și i-am adăugat-o noi. De ce? Pentru că adevărul să nu ne ucidă? Imi dau seama că prin adevăr Nietzsche nu înțelegea frumusețea lumii și poate nici ceea ce o urîțește. Dar și dacă aș înlocui „adevărul” prin „destin” tot aș avea motive să ezit înainte de a vorbi despre funcția izbăvitoare a artei. N-o neg, n-o minimalizez, dar mă tem că a o exagera și mai ales a o absolutiza e un risc grav și pentru artist și pentru cel care are nevoie de arta lui ca să dea existenței un sens. Cu un gest ușor teatral, prin care vroia parcă să se autoconvîngă, un meloman imi spunea într-o seară, ascultînd un concert: „în fața unei asemenea muzici nimic nu mai are importanță”. Oare țelul artei poate fi acela de a transcende realitatea pentru a exista într-o suprarealitate a ei? Chiar agonia de dincolo de ușă lui Luchian nu mai are importanță dacă muzica e frumoasă? Mă gîndesc că seara sfințită de lacrimile lui Luchian și de muzica lui Enescu are un înțeles mai adînc decit cel pe care i-l dau evocările romănțioase. Că departe de a fi o minciună consolatoare, arta e un fel dureros de a numi adevărul.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Dascălul

Dumitru Braharu

Aflu cu întîrziere că și-a mintuit zilele, la 26 iunie 1984, în vîrstă de 86 de ani, la Cluj-Napoca — orașul lui de adopțiune — destoinicul profesor, eminent cărturar și istoric, Dumitru Braharu, moldoveanul prin naștere din satul Cui, comuna Dumbrava Roșie a județului Neamț, dar a cărui seminție pe linie paternă vine din Transilvania. Astfel că transplantarea lui de după primul război mondial — cînd se împlinise în sfîrșit visul multiseclar al românilor de pretutindeni — trebuie considerată mai exact și mai firesc nu ca o strămutare, ci ca o întoarcere la matca originară. În orice caz, acolo, în teritoriul național abia eliberat din cătușele imperiului habsburgic, și-a rostit destinul, și-a făcut studiile universitare, luîndu-și licența în specialitatea istorie și limba română cu mențiunea **Magna cum laude** și și-a desfășurat întreaga, laborioasă și rodnică sa activitate în învățămînt, cu o abnegație, o conștiință și o capacitate de dăruire absolut exemplare.

Fiu de plutăș pe tumultuoasa și repedea Bistriță, poate că ancestralitatea asta să-l fi hărăzit valorilor vieții, atît de aprige și de sumeșoase și încercărilor unei involburate și mașterii istoric, cu mendele și cu meandrele ei, cărora s-a străduit să le pătrundă miezurile și sensurile, ca să le fie cu simfă-mintele, cugetul și știința lui, un interpret neobosit, să proiecteze mereu o lumină peste zonele neguroase și să rînduiască întîmplările din letopisețul nostru, cu un riguros respect al adevărului și cu o evlavie în fața documentului pe care-l considera întotdeauna și pentru toate timpurile, în afara controverselor, inalienabil și sacru. Și cred că nu comit nici o eroare afirmînd că viața lui Dumitru Braharu — ea însăși istorie — s-a completat armonios cu Istoria propriuzis ca știință, așa încît să nu fie cu

putință să disociezi pe om de disciplină și disciplină de om.

Fiindcă ce înseamnă în definitiv decit Isotorie, peregrinările sale cu catedra în țara veche la început, apoi de la Unirea cea mare în Sighetul Marmăției și la Cluj, la diferite școli și licee, ca următor monstruosului dictat de la Viena să poposească — în refugiu — dascăl la Craiova și să revină în Clujul din nou al nostru, eradicat în fine de sub neagra dominație a hoardelor hitleriano-fasciste care-l cotorpiseră și, în al cărui pămînt pe care-l îndrăgise cu toată puterea lui de iubire, acum odihnește, după o existență de tătăzuri, de zbucium și de înfăptuiri? Și cum ar putea fi considerată opera pe care ne-a lăsat-o, altfel decit Istorie, intimpinată la vremea ei măgurilor și elogiilor de Nicolae Iorga și bizantinologul Nicolae Bănescu, de Alexandru Lapedatu și Ioan Lupas, de Sextil Pușcariu și Ștefan Metes, de Silviu Dragomir și C. Daicovici, de Teodor Bălan — istoricul și editorul de documente bucovinene — și de eruditul profesor Alexandru Marcu — italianistul?

În volumul omagial scos la Cluj-Napoca, sub egida „Societății de științe istorice” din R.S. România de către Nicolae Trifoiu și V. M. Ungureanu, — închinat lui Dumitru Braharu cu ocazia împlinirii a 80 de ani de viață și 60 de ani de activitate didactică și științifică — la secțiunea bibliografică găsesc menționat, între multe alte titluri, studiul său mai amplu: **Chestiunea română în Italia în timpul Memorandumului, care cuprinde trei părți: Procesul Memorandumului și opinia publică italiană; Chestiunea română în Italia după procesul Memorandumului și Activitatea în România a ziaristului italian Roberto Fava, care a dus o luptă susținută în favoarea memorandiștilor întemnițați.**

Lucrarea apare în 1942 ca o răspuns la atitudinea lui Mussolini care, prin gînerile și ministrul său de externe Galeazzo Ciano, a sprijinit cu dirigențe revendicările horțiste din care s-a născut aberantul dictat de la Viena.

Braharu îi trimite valorosul studiu profesorului Alexandru Marcu, care, după cum se știe, ocupa atunci demnitatea de subsecretar de stat la ministerul propagandei. Citez din volumul omagial la care m-am referit, dedicat lui Dumitru

tru Braharu, scrisoarea de răspuns pe care i-o adresează la 17 februarie 1943 Alexandru Marcu: „Stimate Domnule Profesor, a mprimit lucrarea D-voastră privitoare la Memorandum și Italia. Vă trimit mulțumirile mele cele mai deosebite pentru această operă folositoare cauzei noastre naționale și vă rog să luați înțelegere cu Dl. Zenobie Păclișanu, directorul studiilor și documentării din ministerul nostru căruia i-am vorbit de a trata cu D-voastră pentru o broșură rezumativă în limba italiană a lucrării pe care mi-ați prezentat-o. Primiți, vă rugăm, stimate Domnule Braharu, asigurarea înaltei noastre considerațiuni. Ministru subsecretar de stat, Alexandru Marcu.” (Zenobie Păclișanu — 1886—1957 — specialist în problemele transilvănene, istoric și membru corespondent al Academiei române, are numeroase scrieri privind istoria românilor din ținuturile de peste Carpați, cu luptele lor politice și cu viața oamenilor de acolo în asuprirea și aspirațiile lor. n.n.)

Asta a fost — într-o cit mai succintă prezentare — Dumitru Braharu, veneratul și conștiinciosul dascăl să nu mai vorbesc de cealaltă Ca să numai vorbesc de cealaltă preocupare a lui de căpetenie, tangentă Istoriei — pe care, scriind despre el, am relevat-o cu alt prilej — de a depista casele și locurile pe unde a trecut Istoria și individualități care îi aparțin, și pe care le-a marcat cu cite o inscripție pe tablă sau în marmură și în Țara Motilor — în orașe și sate — și la Cluj-Napoca, în totalitatea lor mai mult de patruzeci, semne făcute din osîrdia și exclusiv pe a lui chel-tuală.

Plecînd din lumea aceasta aproape nonagenar, Dumitru Braharu căruia îi vom fi dat măcar sentimentul stimei, prețurii și dragostei — pentru toate marile lui însușiri și pentru cită energie și împătîmire creatoare a dovedit — ne lasă ulceranta părere de rău că în Clujul pe care-l vom revedează și în care nu-l vom mai vedea, ca să ne strîngem minile cu bucurie, nu va mai fi decit o pildă incandescentă, iar în amintire o absență prezentă, mereu hrănită și umezită de duiosia și lacrima celor care l-am cunoscut.

L. KALUSTIAN ■

Biblioteca in aer liber

Ochelari de irunze

Unul dintre cele mai frumoase poeme ale volumului **Orașul cu un singur locuitor** de Matei Vișniec se află pe ultima copertă a cărții și nu îi aparține autorului, ci altui poet, grafcianului Tudor Jebeleanu. E fotografia unei străzi în pantă: trepte în descrescendă, curate și întregi, zidurile caselor vechi ca o balustradă accidentată, iar la capul de jos al scării un tînră ochelarișt țînd o garoaafă. Ochelariștii cu subțiri rame de metal ai poetului Matei Vișniec (în fotografie) duc un dialog mut cu o altă pereche de ochelari: cele două frunzulițe ale garoaafei s-au rotit lin în cerc și mărginesc două lentile de aer pentru noi, cititorii.

Matei Vișniec domnește, în poezia lui, peste un lung sir de întîmplări mîhnite. O mare exigență față de calitatea vieții, speranța în perfecțiune, capacitatea de a crede că omul poate deveni asemănător cu ceea ce ar trebui să fie — luminos, fără pată — optimismul (uneori dezamăgit, alteori exultant) îi dau poetului puterea de a scrie o poezie a responsabilității față de viitor. Și — de ce nu? — față de prezent. Un asemenea tip de poezie pretinde calități mari (nu numai estetice, ci și morale). E nevoie de inteligență artistică, de o anumită degajare, de o mare libertate față de materia poetică; și e nevoie de forță de caracter. Aparent, se povestesc simple întîmplări. Dar dincolo de povestire e altă povestire: cea a unui sentiment. Iată un extrem de delicat elogiul al fluturelui: „E o zi / cînd fluturile vine / și mi se așează /

pe țigara aprinsă / eu îl privesc uluit / cum se face scrum / imi dau seama / că e vorba de o sinucidere / ... / dar nu înțeleg de ce a ales / tocmai țigara mea”. Am citat din volumul său de debut (**La noapte va ninge**, 1980) și e locul să observăm că poetul nu crede în basmul cu cenzurarea sentimentalității. După opinia unora, sentimentalismul ar fi un fel de boală rușinoasă. Ba deloc, pare să răspundă Vișniec, eu sint cum vreau eu să fiu! (E anulat prin ironie sau prin alt procedeu de „cenzură” sentimentalismul romăntelor lui Eminescu? Nu, romăntele sint pur și simplu sentimentale. Nu numai sentimentele, ci și sentimentalismul pot fi de bună sau de proastă calitate. Sentimentalismul romăntelor lui Eminescu este de o calitate atît de rară, încît nu se simte nevoia nici unei atențiuni.) Să cităm povestea sentimentală intitulată **Astăzi poți să rămii**, istorie despre bunătate și răutate, despre blîndețe și cruzime: „Astăzi poți să rămii acasă, imi zise tata / poți să te odihnești și tu / atîta doar, ia calul cel șchiop / du-l și tu în pădure, du-l și tu undeva / și trage-i un glonte în cap // Astăzi poți să nu vii la instrucție / imi zise sergentul, poți să rămii aici / poți să învîrți și tu ceva / atîta doar, ia calul cel șchiop / du-l și tu în pădure, du-l și tu undeva / și trage-i un glonte în cap // Acum voi fi a ta, imi șopti iubita / auzi, voi fi a ta / dar ia și tu calul cel șchiop / du-l și tu în pădure, du-l și tu undeva / și trage-i și tu un glonte în cap”. Nimic nu salvează acest splendid poem de o sută una acuzații: umanitarism, filantropie (filohipie, eventual), sentimentalism etc. Nici tonul scăzut, nici dezinvoltura liniștită, nici undă de umor crud nu-l pot salva. Numai că nu simte nevoia să fie salvat. În

Orașul cu un singur locuitor (1982) lupta pe care o dă poetul își alege adversari mai greu de numit, intrucitva misterioși. Iată un basm: „Uneori oasele mele nu se mai lasău vopsite / atunci izbeam cu bidineaua tocită în fereastra / împăratului ce se întîmplă, ce se întîmplă / spunea împăratul ieșind în stradă cu picioarele / goale nu e nimic grav spunea eu oasele mele / nu se mai lasău vopsite // împăratul își scoate carnetul de însemnări / numele dumatile spunea el Matei Vișniec / spunea eu împăratul răsfoia dintr-o / dată rîmnea cu degetul în aer izbucnea în ris / da da / am prevăzut-o și pe asta”.

La asemenea nivel, extrem de înalt, ajunge astăzi poezia epică. Pentru că, evident, degeaba am îngropat de vie expresia „poezie epică”; baladele lui Radu Stanca, Ștefan Aug. Doinas, Leonid Dimov, Tudor George, Cezar Ivănescu, ce altceva sint? Iar așa-numitele „parabole lirice” (cum scriu nu numai Maria Banus, Eugen Jebeleanu, Nina Cassian, Adrian Păunescu, Ileana Mălăncioiu, ci și, iată, Matei Vișniec, sau Petru Romoșan, sau Mircea Cărtărescu, sau Nichita Danilov, sau tînrul Radu Stoianescu, sau Dinu Flămînd, sau Traian T. Coșovei, sau Grete Tartler), cum o să fie exclusiv „lirice” de vreme ce sint parabole, adică narează o întîmplare cu tilc?

Cît despre opera în curs de construcție și de desfășurare a remarcabilului poet care este Matei Vișniec, nu putem spune decit că e mult prea devreme să exclamăm împreună cu poetul: „Despre cum se va sfîrși această poezie / nu se știe încă nimic”. Să se sfîrșească? Din fericire, abia a început. Și a început superb.

FLORIN MUGUR ■

Rigoletto

(Urmare din pagina 13)

jurul Silviei Voinea acea aureolă de vedetă (în înțelesul bun al cuvîntului) pe care o merită cu prisosință? Iată întrebări la care ar trebui să mediteze nu numai conducerea operii dar și redactorii specializăți ai Radioteleviziunii.

Florin Georgescu este și el o revelație, calitățile sale vocale, dublate de o mare seriozitate, îl vor duce sigur spre o carieră mondială. Tînrul tenor atrage încă de acum un mare public care îl aclamă furtunos, avînd desigur toate motivele. Vocea sa este atît

de bine impostată de la natură, penetrantă și strălucitoare, iar fizicul său atît de tonifiant încît probabil nu există Gilda sau Violetta care să nu cînte cu cea mai mare plăcere cu el... Și cînd te gîndești că Florin Georgescu, student în anul IV la Conservatorul „Ciprian Porumbescu”, a luat doar în urmă cu citeva zile nota 5 (cinci) la clasa de actorie! De gustibus... Numai că, aici gustul se poate discuta între cerința estetică a miilor de spectatori și a unor mari regizori care vîd în Florin Georgescu un mare artist și între profesorii care-i acordă studentului Georgescu o umilă notă de trecere! Dar s-au mai văzut asemenea discrepante, tot pe la noi și într-un trecut nu prea îndepărtat.

Orchestra a sunat foarte precis și omogen observîndu-se meticulozitatea cu care a lucrat dirijorul **Cristian Brăncuș**. Dramatismul din Rigoletto s-a reliefat încă din scurțul preludiv, într-o continuă creștere a trompeților care anunță laitmotivul „blestemului”; această gradată a continuat pînă în finalul operii, care la o înaltă tensiune sfîrșește cu același laitmotiv.

Încheim, nu înainte de a sublinia aportul celorlalți soliști principali **Octavian Naghiu, Marcel Roșca, Adina Iurașcu, Monica Teodorescu, Dan Zancu, Nicolae Constantinescu, Nicolae Bratu** care, împreună, au născut în publicul spectator acel fior autentic al artei lirice.

atelier literar

de G. Dumitrescu

I. Soare : Un condei destul de sigur de sine și nu lipsit de daruri narative (deși „Contravenienta”, probabil un fragment, rămâne până la urmă ne-rezolvată, „în aer...”). Sint suficiente motive să continuăm.

V. Adel : Nu s-ar putea zice că ați făcut progrese, în această lungă pauză (nici măcar în privința ortografiei, de vreme ce continuați să scrieți „indicanat” !?). Cele mai multe pagini sint simple versificări confecționate, rareori înviorate de cite o „poantă”. Ceva mai bine, în „Nimeni”, „Barca pe lac”, „Pregătiri” (minus ciudățenia „bombastic să rămân” !?).

Ion Ștefan : Cită vreme nu veți fi în stare să învățați gramatica și ortografia, încercările dv. literare vor rămâne o pură pierdere de vreme (iar eșecul despre care vorbiți se va repeta la infinit !).

Em. Bălțianu : Inflație, de data asta, artizanat facil, spre cronică rimată, într-un cuvânt, slăbirea controlului și exigenței. Mai bine, în „Noaptea”, „Mă risipesc”, „Cite-un cuvânt”.

Corneliu Calciu : Uneori, călcați pe lingă umor (poate nu chiar cu bună știință) : „Foate verde, într-un sat / Ne-om iubi aglomerat”... etc. Dar pină la poezie mai va !...

Monica Tudor : „Întotdeauna — ziceți — imi exprim ideile cit mai succint și cu un înțeles cit mai adinc”. E mare lucru, dacă e așa ! E și mai mare lucru că puteți fi atit de sigură și că o puteți afirma fără să clipiți !...

Iată (în întregime) și una din poezile dv., intitulată „Trecut” : „Înainte mea / Se oprește prietenul de anul trecut / Cu o ezmă pe piele”. Succintă — nimic de zis ! Dar „înțelesul cit mai adinc” nu prea se

lasă ghicit — ca să nu mai vorbim de lirism, de poezie, care și ele strălucesc prin absență ! Ziceam ghicit, și într-adevăr uneori textele dv. au acest aer de mici enigme, de cimitiduri, care se cer „dezlegate”. Altele par niște cugetări, aforisme, care, la fel de ocolite de poezie, se împotmolesc adesea în banalitate („Focul” — „Acest prim / și fundamental principiu / al vieții”). Cite unul, în fine („Prevedere”) sugerează „împrumutul” nemărturisit (ceea ce e, dacă e, mai grav !). Sint, însă și unele în care incolțește, sovăitor, poezia („Seară” — „Un fir de păianjen leagă / lacul / de cer”) și de ele (în și speranțele noastre și îndemnuurile și sugestiile din răspunsul anterior (pe care încă le menținem).

Dan Barbu : Ar fi ceva, parcă („Responsabilitate”), dar încă nu e destul de clar. Mai încercați.

C. Bănuț : Nu e rău, pentru început, — inclinațiile lirice sint destul de vizibile și destul de promițătoare. O anumită cheltuială de vorbe în exces, o anumită nesiguranță în conectarea metaforei (care uneori nu se „aprinde”) și alte inerențe imperfectiuni de început, nu ajung să eclipseze bunele premise de ansamblu (și mai ales din „Revelație”, „Ars poetică”, „Declarație”, „Despre fericire”). Așteptăm cu încredere. (Piesele menționate, cu unele cuvinte indescifrabile, ar trebui dactilografiate și retrimise).

A. Valoni : Citeva lucruri care par să părăsească zonele marasmului : „Priviți-mă”, „Vibrăm”, „Deșertul”.

C. Stamate : E amuzantă „Parodia”, dar nițel bosumflată (fără motiv, dealtfel, — ceea ce arată că „supărăciosul” se află,

mai de grabă, pe undeva pe sub căciula dv., adică : „cine zice — ăla e !”). Ne-ar părea rău să vă pierdeți speranța (și mai ales umorul !...) — „ars longa, vita brevis”... N-avem încredere în formule expeditivă și în capricii de moment : dacă există ceva serios, va ieși la iveală („rumenă, suavă, ca o garofiță”) — e o problemă de durată și de răbdare !

Rox. Dobrescu : Inteligență, bun gust, în scrisoarea și manuscrisele dv., un condei alert, spiritual, cu bune aptitudini în minuirea cuvintului, chiar dacă e prea de vreme pentru a ști în care din meseriile scrisului (mai ales, în „Vise și vint”, „Veghe”, „Lubite”, „O altă geografie”), dar ele manifestă și pronunțate inclinații deliberate, abstractizante, cerebraizante, care pot sugera disponibilități creatoare diverse, și în afara poeziei. Vom vedea, în continuare. Cert e că osteneala dv. pe acest drum are toate justificările.

C. Ionescu : Pagini interesante, parcă într-un spor de substanță și adincime : „Monolog”, „Cind Homer”, „Lectie”, „Gestică”, „Telex”.

L. Cătănoi, Cristina Minciu, A. Blanca, Corneliu Mija, M. I. Bencei, Cathi Cara, Gigel Țințas, Pavel Roșu, Tudorel Drăgoi, M. Ch. Olescu, C-ța Heraru, Constantin Atanasiu, V. Gogiltan, Rodica Cozea, Rodica Radu, C. Hrițcu, P. Basarabescu, Nicoară Mihali, V. Sămință, Iuliana Doru, Alina G., E. Bertzi, Const. Damian, A. M. Drumeanu, A. Muzicescu : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

MONOLOG

Norocul uneori m-a ocolit
Cind aveam piine nu aveam cuțit
Mă cățaram de-a dreptul în icoane
Tochmai cind era lipsă de piroane
Curgea destul oțel la robinete
Cind limba imi era iască de sete
Unii au îndrăznit să mă acuze
Că nu i-am sărutat la timp pe buze
De a trăi știam atitea moduri
Că mi-era gitul funie de noduri
Tot căutînd în final nopții acul
Am fost pe rind și petecul și sacul
Norocul uneori m-a ocolit
Cind aveam piine nu aveam cuțit...

VIOREL MUNTEANU

CHEMAREA ARĂTORULUI

Dacă prin vreun miracol
Ți s-au păstrat ceva fosile
De sînge roșu prin inima ta
Neaterisită,
Reinvie-mă !
Cheamă-mă !
Încearcă să-ți dezmoțorști
Un deget arător.
Cu podul palmei în sus,
Sublim viaduct
Încovoai-ți degetul
Și dă-i sensul unic,
Acela al săgeții.
Calcă-i mindria în miini !
Îndoai-ți de citeva ori
Și scurtează-mi
Zgarda !

OVIDIU CLANCA

INEL DE LOGODNĂ

Muntele — inelul nostru de logodnă...
Seara, cind turmele se întorc leneșe acasă,
și cerul e limpede,
munții sint atit de aproape.
După ce soarele
a sîngerat sufletul nostru cu melancolie,
munții se apropie
și noi îi drumețim cu privirea
binecuvîntîndu-i cu împăcarea din noi.
Cind seara ne impresioară
cu armatele ei pasnice de tristeți.
muntele ne îmbrățișează ocrotitor
cu poalele lui de brazi.
Muntele — inelul nostru de logodnă.

VIVIANA ANTONIU

CAPĂT DE DRUM

Pe umărul sting o viperă neagră
pe umărul drept o pasăre albă
și la mijloc
o fișnire de lumină și foc.

Totul merge acum și e viu
dar vine o onrire și un pustiu
un duh cenușiu
va domni peste toate
intimulate și neîntimolate
va fi uitare și singurătate
nici măcar zgomot nici măcar fum
la capăt de drum.

Nu va fi rău
nu va fi bine
nimicul se va plictisi
și va dispăre în sine
ca un poem-care apune
cind nu mai are ce spune.

EMIL GAVRILIU

FOTOGRAFIA PLOII

Sint fotografia ploii mi-a zis
în timp ce contemplam căderea picurelui
și ascultam simfonia lui tulburătoare
mă minunam de bobul de rouă
blind și curat ca un ochi de ied
dar înăuntru am simțit atomul turbure
cum se trezește și prinde forță
bobul greu de uraniu cuibărit în picătura
chineză

sint piatra trecută prin moara vîntului
și loessul se depunea pe cîmpie
sint riul am strigat
și strigătul străbătea apa
întra în adineu-i
trecea prin rădăcini
și se ridica amenințator
acoperind cerul
apoi se involburase de ploaie
sint norul ce trece peste case spunea
peste fețele voastre speriate
apoi a plouat îndelung
și a fost un an bogat

IOAN SUCIU MOIȘA

POLUARE

Deșertam sacii plini de
cuvinte pe cîntarul
Bătrînului Morar.

Tremurind alegea
unul cite unul
așezîndu-le cu grijă în două grămezi :
Cuvinte-cheie,
Cuvinte-flori.

Cind termină cîntăritul
Aruncă grămada cea mare
în apa limpede...

TEODORA PURPUR

MIRCEA ALBULESCU

(Urmare din pag. 13)

...d că arta nu trebuie să povestească, să
nareze ce s-a întimplat, ci să arate ce
s-ar fi putut întimpla. Nu cred în arta
care e istorie — ci în sugestia ei pentru
viitor. E o obligație a mea să ofer o
șansă societății din care fac parte. Eu nu
confund mijloacele mele cu, să zicem,
etica, politica și nici măcar cu estetica.
Fac artă căutînd să intru în dialog peste
rampă cu spectatorul, oferindu-i idei,
incitîndu-l să descopere el însuși altele.
Acasă, pe stradă sint o realitate. Dar
ceea ce mă deosebeste pe mine de ceilalți
e tocmai faptul că eu văd realitatea,
această realitate, dar o filtrez prin
intuiția mea artistică și o urc pe scenă
într-un mod care să-i intereseze și pe
ceilalți. Eventimentul trece prin conștiința
artistului și devine operă de artă.

— De multă vreme doream să vă întreb:
de ce v-a interesat atit de mult perso-
najele puternice, care domină întimplări
și oameni ?

— Pentru că cei puternici au tăria să-și
asume responsabilități. Dar despre asta
vom vorbi, poate, mai tîrziu.

— Aș fi tare curios să aflu dacă v-ați
simțit vreodată fericit în lumea unei piese.
Dacă, interpretînd un personaj, nu v-ați
surprins zicînd : clipă, rîmii că ești
frumoasă !

— N-am fost fericit în multe piese. Mă
bucură însă întrebarea fiindcă ea tră-
dează intuiție. Da, în piese există mo-
mente pe care le joci pentru propria ta
plăcere. Sint cadouri pe care singur ți le
faci. Din păcate, așa cum ți-am mai spus,
astfel de clipe sint rare.

— Credeți că dacă s-ar aduna într-un
anume loc toate personajele pe care le-ați
interpretat dumneavoastră, ar ajunge la
o înțelegere astfel încit să spună : iată
ce mesaj a dorit să transmită actorul
Mircea Albulescu prin intermediul nos-
tru ?

— Sigur că da ! Bineînțeles că acest
mesaj n-a fost clar în mîntea mea de la
început. Dar privind peste umăr... nu,
nu e de fapt un mesaj, e mai curînd
gîndul că nu se poate trăi fără dorința
aprigă de a lăsa un semn în urma ta. De
aceea cred cel mai mult în muncă. Iar
cel mai mult mi-e frică de uitare.

— Vorbeați mai înainte de hotărul ace-
la magic care desparte pe actori de spec-
tatori. V-ați simțit vreodată tentat să-l
treceți ?

— Am avut ocazia. Am jucat într-o pie-
să în care la un moment dat mă adre-
sam direct spectatorilor. Mă uitam drept
în ochii lor. Fascinant ! Erau o prezență

deosebit de reală și am simțit că trăiesc
un moment emoționant. Așa se uită pro-
babil arbitrul de box în ring, să-l vadă
pe combatanții dacă mai au privirea agra-
ră și pot continua lupta. Doi oameni se
află cot la cot, în fotolii alăturate : dar
unuia îi sclipesc ochii de înțelegere iar
celălalt parcă nici nu te vede. De obicei,
actorul se încapăținează, vrea să-l facă să
priceapă și pe acesta și supralicitînd,
... jocul său se alterează. Da, de pe scenă
lumea se vede mult mai limpede.

— Dar lumea teatrului, a actorilor nu e
minunată ?

— Este, n-are cum să nu fie o lume
minunată, o lume frumoasă, cu legi pro-
prie pe care cine nu le respectă n-are
cum să mai rămînă în cadrul ei. E vorba
de niște oameni care la ora 19,30 își untă
bucuriile și necazurile lor pentru a le
prelua pe ale celorlalți. Este vorba aici
de o anumită generozitate fără de care
nu se poate face actorie : aceea de a re-
nunța fie și pentru citeva ore la tine in-
suși. Sigur că în procesul repetițiilor apar
și certuri, dar actorii nu țin niciodată
supărarea de la lucru. Aduc tot — expe-
riența lor de viață, cultură, sensibilitate
și prețuiesc cu prețul maxim munca pe
care o fac. Poate că individual nu toți
sint niște caractere, sau nu sint întot-
deauna deosebit de informați, sau... Dar
ca breaslă sint o forță de care trebuie să
se țină seama. Luată ca grup, colectivele
artistice sint, fără excepție, la înălțimea
propriilor lor exigențe cit și a publicului
spectator.

— E greu de suportat statutul de ve-
detă ?

— Da. E greu de suportat. N-avem
însă cum să ocolim această confuzie
care se face între actorul de pe scenă și
omul de pe stradă. E un tribut al indelet-
nicirii noastre „de vitrină”. Este o popu-
laritate evidentă care te obligă la o anu-
mită ținută, care poate fi dată sau
nu de exemplu. Dacă ești un om prob,
civilizat, chiar cel mai rebarbativ intrus
îți respectă solitudinea de civil pe stra-
dă. Se-nțelege însă clar că-mi displac
profund cei care-și poartă machiajul și
după spectacol.

— Ați spus că vom discuta mai tîrziu
despre relația dumneavoastră cu puterea.
Nu credeți că a sosit momentul ?

— ...cu puterea ca atribut jucat pe scenă.
Ei bine această putere nu poate fi
jucată în șine (nu mă refer la cea fizi-
că). Ea apare din text, din situațiile
imaginare de regizor. Relațiile construite
în spectacol indică puterea unui anumit
personaj prin reacțiile celorlalți perso-
naje. Atitudinile scenice individuale sau de
grup trimit cu forța talentului realizato-
rilor peste rampă, senzația de putere.

— Imi pare curiosă pasiunea dumnea-

voastră pentru Bacovia.

— Eu nu sint critic literar și nici isto-
ric literar dar cred că puterea lui Baco-
via stă tocmai în totala sa dezarmare fa-
ță de urbea aceea înglodată în noroi și
mizerie, și omenească și naturală.

— Încă o dată vă spun că mi se pare
ciudată această preferință literară a
dumneavoastră : pareți un om deosebit
de puternic.

— Vai, dar eu nu sint puternic ! Sint
bintuit de îndoieli și în legătură cu felul
cum ofer, cit și cum recepționez tot
ce ține de lumea spiritului meu și a
celor ce mă inconjoară. Dar cind am o
idee călăuzitoare sint puternic. De obicei,
am chiar o fragilitate sufletească și sint
ușor de rînit și poate de aceea mi-am
făurit o platoșă, fiindcă știu dintr-o
veche experiență că rînille se vindecă greu.

— Mi-ați putea oferi o imagine gene-
rală asupra teatrului românesc ?

— Am o mare credință în forța tea-
trului românesc. Imi asum răspunderea
de a susține acest lucru, deși nu pot s-o
justific, necunoscînd multe spectacole
din provincie. De altfel, nici o credință nu
se justifică. Teatrul bucureștean nu e
teatrul românesc. Capitala teatrului ro-
mânesc e de fiecare dată acolo unde e
cel mai bun spectacol din țară. Și s-a
dovedit că a fost și poate fi pretutîndeni.

— Credeți că există o problemă a tea-
trului ?

— Nu, nu cred că există o problemă a
teatrului, mai problemă decit pro-
blemele care pot apărea în oricare alt
domeniu de activitate fie în cultură,
industrie, agricultură ori în ori care alt
front al muncii noastre. Dar asta nu în-
seamnă că „problema” nu poate apărea
în orice clipă. Teatrul este un joc foarte
serios, la fel de serios ca viața și după
cum bine știi... jocul greseala așteaptă.
Pierderea calității se poate produce ne-
bănuit de rapid, recuperarea ei cerînd ani
mulți de trudă și talent. Iată de ce cred
că trebuie să fim foarte atenți cu felul
în care ne trăim viața teatrului nostru.

Fără îndoială teatrul românesc dis-
pune de forțe colosale, care prin rea-
lizările lor de excepție influențează hotă-
rîtor valoarea medie a teatrului european.
La o oră atit de tîrzie a convorbirii nos-
tre mă tem să dau exemplele care firește
s-ar impune deoarece nu mi-aș ierta dacă
aș omite măcar un singur nume.

Dar să revin. Cred cu tărie că va-
loarea, în sensul cel mai propriu și mai
complet al acestei noțiuni, trebuie pre-
țuită în primul rînd apărînd-o de ne-
răbdarea rezultatelor imediate, de con-
fortul mediocrității care promite cu per-
fidie că nu va pune probleme. Cred că o
mișcare teatrală atit de puternică și di-
versă cum este teatrul românesc este

Un moment dinamic din istoria culturii noastre moderne

Avangarda literară

„Desigur INVENȚIA INVENȚIA. INVENȚIA. De atâtea secole flămândă arta și-a deschis bratele celor cinci continente. E o oră de INTELIGENȚĂ. VIETEZA DE INTELIGENȚĂ cu 60 de etaje ascensor. Teatrul e un tic nervos, scena trebuie coborâtă în public (...) rupte toate cortinele să ne lăsăm invadați de strada, de cetății, de noi. Lumea trebuie reinventată. Mereu inedit!”

Am așezat aceste cuvinte vechi de 60 de ani (pe care Marie Voronea le făcea să apară la vremea respectivă în paginile incitante publicității 75 H.P.) în fruntea dezbaterii ce urmează, pentru că și ele, și intervențiile pe care le veți citi mai jos acreditează valori indispensabile actului de cultură: deschiderea la nou, ieșirea din inerție, îndrăzneala de a lua conținutul totul pe cont propriu, apelul permanent la sugestiile realului. Pornind de la antologia alcătuită de Marin Mincu — Avangarda literară românească — deschidem paginile revistei noastre unui schimb de opinii care conturează mai pregnant aportul avangardei literare românești la unele dintre inovațiile care au schimbat fața culturii românești în acest secol. Indiferent de destinul individual al creațiilor de factură avangardistă, indiferent de faptul că peste unele din ele s-a așternut uitarea, ceea ce rămâne mereu actual este spiritul avangardei — nevoia pe care ea o exprimă, de a te afla permanent la „fruntariile noului”.

Vocația europeană

În vreme ce atâtea alte cadre didactice încarnate să predea limba română la universități străine s-au întors așa cum au plecat, lăsând acolo cel mult o amintire frumoasă, Marin Mincu a înțeles să profite de sejurul său italian într-un chip avantajos și pentru literatura noastră modernă. El a publicat în colaborare cu Marco Cugno o antologie a avangardei românești (Poesia romana d'avanguardia, Feltrinelli, Milano, 1980) care nu a rămas fără ecou. În felul acesta și traducătorii din autorii români contemporani li s-a creat o șansă suplimentară de receptivitate. Căci să nu ne înșelăm singuri: nu se poate publica oricând și oriunde în străinătate, în funcție de criteriile valabile numai la noi. Înșiși alegerea avangardei reprezintă din partea autorilor o probă de abilitate strategică. Pentru conștiința critică europeană avangarda constituie o temă de meditație care nu și-a istovit resursele de actualitate. Mai ales fenomenele avangardiste din est — în măsura în care izbutesc să se facă integral cunoscute — îmbogățesc prin nuanțe specifice conceptul general al avangardei și întregesc curiozitatea față de el. Într-un asemenea orizont de așteptare favorabil, avangarda românească, deținătoare de valori certe și chiar de priorități, își confirmă vocația europeană.

În noua sa antologie, M. Mincu revine mai pe larg asupra temei, punând în valoare tradițiile autohtone ale avangardei românești și situând-o în același timp în contextul internațional fără de care nu s-ar fi putut, probabil, constitui. Corpusul de texte avangardiste care urmează să se prezinte în această antologie este alcătuit din operele avangardiste care urmează să se prezinte în această antologie. Corpusul de texte avangardiste care urmează să se prezinte în această antologie este alcătuit din operele avangardiste care urmează să se prezinte în această antologie.

E instructiv, pentru început, să comparăm în trecere atitudinea critică dominantă în cele trei sinteze pe care le avem deocamdată despre avangardă. Dacă la Ion Pop (Avangardismul poetic românesc), climatul discuției era unul al descoperirii senine și al fixării aproape neutre, în perspectiva istoricului literar, iar selecția și comentariile lui Sașa Pană (Antologia literaturii române de avangardă) deconspirau un subiectivism ce se justifică prin participarea istorică a autorului, atitudinea lui Marin Mincu, deși la o mare distanță în timp, este una neacoperit polemică. El polemizează cu inerția criticii în genere și, mai ales, cu prejudecata, de o anumită circulație la noi în ultimii ani, conform căreia avangardismul, producând mai mult manifeste decât opere de înaltă ținută artistică, trebuie considerat un fenomen periferic. Potrivnicilor obstinați ai noului, autorul le opune „un spirit modernist tutelar” care — susține el — „a reglat întotdeauna forțele poetice din epoca interbelică, îndreptându-le spre ceea ce era esențial”.

Un asemenea „spirit modernist tutelar” reglează și activitatea recentă a lui M. Mincu însuși, din acest punct de vedere în polemica sa de acum intrând și o doză de autocritică, autocritică pe care orgoliul nemăsurat al autorului n-o va face, desigur, niciodată explicită. Sigur este oricum faptul că șansa contactului îndelungat cu critica italiană contemporană — în ipostază mai cu seamă semiotică — a restructurat concepția sa despre literatură și despre posibilitățile de a o aborda și defini. Inclinației sale teoretizante i s-au propus astfel repere mai ferme, intuițiile fulgurante și nu o dată hazardate s-au văzut constrinse să se articuleze într-o argumentație coerentă. Critica lui M. Mincu a câștigat rigoarea pe care n-o avea și între cartea de față sau eseul despre Ion Barbu și volumele anterioare de Critice distanță este apreciazabilă: alte mijloace și alte opțiuni.

Și în cuprinsul studiului de acum originalitatea contribuției autorului decurge în primul rând din aplicarea unor categorii critice noi la un material artistic dispus — prin însăși natura sa novatoare — să le accepte, să li se plieze. Unele exagerări așa-zicând anticipaționiste s-ar putea totuși semnala, dar ele au intrat de mult în practica întreprinderilor de acest gen. Când autorul înțelege însă textul poetic avangardist ca pe o „practică semnificativă” nu putem să nu fim de acord cu el. Un alt merit al acestei sinteze critice

constă în racordul stabilit între experimentalismul avangardist și experimentalismul ultimelor promoții poetice, de la Nichita Stănescu la Mircea Cărtărescu. În felul acesta, se obține, după părerea mea, un dublu efect pozitiv: avangarda e dezistoricizată, actualizată prin productivitatea care i se descooperă în poezia tină; pe de altă parte, această poezie tină este, într-un fel, istoricizată, adică legitimată (și) prin precedentul de la care se (sau nu se) revendică. Desigur, existența acestui precedent istoric nu aruncă automat poezia de azi în epigonism, în „imitație joasă”, cum mai susțin cu vinovată ușurință unii.

Antologia propriu-zisă, cea mai bogată din câte avem până acum, ne rezervă, printre altele, o surpriză: întâlnirea cu un autor — Tașcu Gheorghiu — în legătură cu care circula până acum legenda unei oraltăți neperverteite prin scris, ca probă a autonegației consecutive teoretizate de avangardisti. Eugen Ionescu este și el prezent, nu e greu de priceput din ce motive, una din tezele criticului fiind aceea că „spiritul avangardei românești a impulsional avangarda internațională în toate domeniile”. Mă întreb însă, dacă Eugen Ionescu n-ar fi devenit dramaturgul celebru de astăzi, i-ar mai fi inclus M. Mincu în antologie „elegiile pentru ființe mici”? Cit despre fragmentele scoase din Nu, ele și-ar fi găsit locul mai degrabă în capitolul teoretic al culegerii. În același capitol de texte programatice, mă întreb de ce n-a introdus Mincu un articol de ținută precum acela intitulat Suprarealismul și revoluția semnat de B. Fundoianu și publicat în revista Intelectual (12.IV.1927).

Includerea, în schimb, a „priveliștilor” fundoiene printre poemele avangardiste cit este de potrivită? Faptul că ele nu sînt deloc iraditionaliste nu ne îndreptățește să le considerăm... avangardiste. Câtă vreme o discuție serioasă, delimitativă despre expressionism lipsește din studiul introductiv — și acesta este principala reproș pe care îl aduc autorului — prezența lui Fundoianu ca poet avangardist nu se justifică.

În ce mă privește, înțeleg prea bine rațiunile care l-au determinat pe critic să reducă diferențele între modernism și avangardism până aproape de confuzie — sau de „asimilare”, cum singur scrie — dar de aici decurg nu puține inconsecvențe. Iată una singură: dacă înțelegem expressionismul printre curentele de avangardă și dacă identificăm la Blaga „o primă etapă expresionistă în care schimbă radical formele de expresie de tip tradiționalist”, de ce nu figurează în antologie și autorul Poemelor lumii? Tocmai în vederea stabilirii apartenenței autorilor, o disociere de ordin teoretic între diferitele curente avangardiste ar fi fost necesară. Chiar dacă la noi se înregistrează acea fuziune în constructivism și integralism. (Și, în legătură cu acești termeni, echivalarea între integralism și integrator, ca și aceea între constructivism și constructiv mi se par grăbite și simplificatoare.)

Dar acestea sînt obiecții minore. Avangarda literară românească rămîne o veritabilă Summa la care vom apela în timp, o lucrare solidă, bine orientată și bine scrisă, pe măsura ambițiilor autorului ei.

MIRCEA MARTIN

O adevărată bibliotecă a modernismului românesc

În ciuda aparențelor, spațiul literar al avangardei românești interbelice, pe cit pare de studiat, pe atîta este, în fond, de ocultat. Nu știu cum se face dar, dacă n-ar fi o lucrare de inițiere sintetică a lui Ion Pop, și antologia alcătuită acum două decenii de Sașa Pană, n-am avea mai nimic scris cu perspectivă contemporană asupra unuia dintre cele mai dinamice și patetice momente din istoria culturii noastre moderne. Este simptomatice, dintr-un punct anume de vedere, că din toți cei care astăzi trec ca partizani ai modernismului, unul nu se găsește să pregătească o istorie critică a avangardismului românesc. N-am auzit de o toză de doctorat, de ținută superioară, care să fi fost consacrată acestui subiect. Cît s-a scris trebuie căutat în lucrările de interferență și de vecinătate tematică, ori în cărțile universitare, academice, cursuri. Spun aceasta pentru a începe cu sentimentul de satisfacție pe care mi l-a dat marea antologie, cu studiu cu tot, a lui Marin Mincu, apărută la Mincerva. O adevărată bibliotecă a modernismului românesc concentrată și bine pregătită, superioară tuturor lucrărilor precedente, exponențială pentru toate aspectele pe care le-a îmbrăcat cel mai contestat, mai urit și mai pognegrit dintre toate fenomenele culturale din istoria noastră literară, atitudine care continuă a naște prozele în fiecare generație. Căci avangarda românească a fost noul romantism, noua frondă, noua „revoluție” în materie de cultură, în acest secol. Ce-ar fi fost viața literară interbelică fără baricadele, steagurile, manifestele, dar și operele create în cea mai pură credință artistică de o armată de tineri și maturi, contestatari ai măștilor și prostițiilor literare de toate felurile, care voiau să resacralizeze statutul artei și să dea creației sensul ei superior de suprarealizitate? Avangarda românească era strigătul din subconștient al unei crize de recompunere și de realcătuire a universului artistic, însemnînd o adevărată eliberare și renaștere a artiștilor cu o nouă înțelegere despre artă. Brăncuși nu s-ar fi alipit cercurilor avangardiste dintr-un capriciu artistic. Nici Ion Barbu, nici T. Arghezi! S-a vorbit mult de sincronizarea noastră cu pulsul intelectual, politic și cultural în secolul trecut, dar o dată cu avangardismul se întimplă un fenomen și mai fericit pentru destinul culturii noastre din acest secol. Cu ei, sincronizarea nu se face ca un proces de ajungere din urmă, ca un efort de a justifica, întotdeauna cu un complex de provincie, că li știam pe ceilalți și știam ce fac... și voiam să facem și noi la fel! Acești bravi luptători, gălagioși, deliranti, scandalagii, contestatari scribiști au reușit să dea fenomenului românesc, în multe privințe, un avans european de idee artistică. În bagajele pornite din Gara de Nord spre Occident, se află fermentii unor noi realități: cu Tristan Tzara, cu Brăncuși, cu Victor Brauner, cultura românească (așa cum va fi mai târziu cu Eugen Ionescu, B. Fundoianu, Marcel Iancu) dă lumii o nouă imagine artistică, modifică ecuațiile de gândire și de reprezentare a creației. Nu numai că aceștia vindecă și sint vindecă de orice boală de inferioritate și vasalitate spirituală față de Occident, dar cuceresc Occidentul. Fenomenul românesc se întonează în lume o dată cu ei, devenind o lume. Este acest lucru chiar atât de obișnuit încît modernismul nostru să mai merite etichetări care frizează elementarul? Avangardismul românesc obține o biruință istorică. Cultura, arta nouă nu se mai aduc de la Paris, ci se „exportă” la Paris de la București. Cenacul, școala, academia care i-au format sint de aici. Ei nu vin învățați, ci pleacă pentru a învăța pe alții. Cultura română face dovada capacității sale creatoare și a geniului său apt să intre în competițivitatea inteligentă artistică de orientate. Putem spune, fără a exagera cituși de puțin, că o dată cu avangardismul, literatura și cultura noastră începe eliberarea ei de presiunea și inhibarea superioarății marilor culturi. Acum vin Chagall, Delaunay, Hans Arp, Paul Eluard spre a publica în revistele bucureștene. Drumul spre Paris începea să se metamorfozeze și în drum spre București. Mutația era epocală!

Îi iubim pe acești cutezători, încrezători în temeritatea gestului pur al artei, eliberatori atât de poncife și de vechi și demodate modele literare, cit și de complexe seculare. Cu ei vor fi obținute primele victorii de spirit și de creație de durată și de constanță ale aventurii geniului românesc în lume, depășindu-se micul nivel sentimental și lacrimogen al „gloriei” literare la Paris a unei Elena Văcărescu.

Pe cînd, după acest spectacol, pe care ni l-a pregătit Marin Mincu cu a sa Avangardă literară românească, o mare expoziție, purtată prin marile centre artistice ale lumii, cu avangarda românească în pictură, sculptură, grafică, decorație, arhitectură, un fel de Dada la București?..

MARIN BUCUR

Spiritul polemic

Modul cum a fost întâmpinată de către majoritatea recenzenților apariția antologiei consacrate de Marin Mincu avangardei literare românești e de bun augur. Se pare că, în sfîrșit, se poate discuta fără patimă despre un fenomen literar-artistic care, cu voia sau fără voia unora, a intrat în istoria culturii noastre moderne. Mai există, și vor mai exista desigur, voci care să-i conteste semnificația și valoarea. Nimic surprinzător! Ciudat este totuși că, în funcție de conjunctură, aproape acelorși voci le place să se rostescă pozitiv atunci cînd se dorește subliniată o anumită prioritate românească pe plan european (prin, bunăoară, Urmuz sau Tzara), și vehement negativ, cînd circulația unororii își schimbă sensul.

Autorul antologiei recente invită însă la calm, evitînd el însuși excesele. Mai întîi, pornind de la materia oferită cu prea mare generozitate de Antologia lui Sașa Pană (care are meritul pionieratului și își asumă riscurile lui), Marin Mincu reține numai figurile reprezentative ale mișcării, conturîndu-le mai pregnant profilul prin adosuri și necesare sublinieri. Face dreptate etapei suprarealiste postbelice, înregistrînd texte „uiteate” de precedentă selecție; îmbogățește „dosarul” cu documente programatice de primă importanță.

Concentrat și pătrunzător, studiul său introductiv se cuvine de asemenea apreciat pentru fixarea unui cadru teoretic și istorico-literar adecvat, dar și pentru fermitatea susținerii punctelor de vedere. Acestea, chiar atunci cînd nu sînt cu totuși noi, au meritul dezvoltării și al nuanțării. E importantă, astfel, cred, reactualizarea unei idei afirmate mai de mult, în prefața la antologia lui Sașa Pană, privind caracterul mai echilibrat, „voiața de sinteză” modernistă, a curentelor românești de avangardă, care și-a găsit expresia cea mai caracteristică în integralism. Tot așa, distincția care s-a mai făcut, între avangardă și experimentalism, pe urmele italianului Angelo Guglielmi, corportă în studiul lui Marin Mincu o aprofundare, realizîndu-se prin prisma ei interpretarea fenomenului românesc, situat mai degrabă de partea experimentalismului, cu laturile sale constructive, decît a „avangardei istorice”, înțeleasă preponderent sub semnul negației (v. deosebi pertinentele comentarii la Urmuz, Tzara, Voronea).

Ne putem desigur întreba dacă simpatia lui Virgil Carianopol pentru avangardă și prezența sa în unele publicații sînt suficiente pentru a-l introduce într-o antologie de acest timp, dat fiind aerul prea puțin avangardist al poemelor sale; dacă Elegiile pentru ființe mici ale lui Eugen Ionescu sînt încadrabile în același context; dacă revista Unu ar fi fost „de orientare strict dadaistă la început”, ori dacă apropierea dintre „discursul amoros” al lui Roland Barthes și Gherasim Luca nu e cumva mai mult spectaculoasă decît justificată de realitatea textelor etc.

Oricare ar fi opiniile privind valoarea de facto a rezultatelor avangardiste în domeniul creației, substanțiala antologie în discuție conturează convingător fizionomia unui fenomen literar ilustrativ pentru o „stare de spirit” polemică, deschisă prin definiție înnoirii, interogației asupra statutului scriitorului și al scrierului său în secolul nostru, dialogului cu manifestările confraterne cu alte spații literare. Ea argumentează încă o dată în favoarea necesarei disponibilizării a spiritului creator care se înfățișează dublat de o conștiință critică în continuă efervescență.

Anticonvenționalismul programatic al avangardei a dat, de altfel, roade a căror valoare este deja omologată de istoria noastră literară. De la „generația războiului”, din anii '40, pînă la experiențele unora dintre cei mai tineri poeți de azi, spiritul său nonconformist și-a dovedit durabilitatea. Nu ca epigonism — cum prea rapid și superficial se crede uneori — ci ca factor de catalizare. Căci, oricît s-ar afirma contrariul, avangarda de fapt nu „se repetă”. În realitate, avem de-a face cu niște reacții de tip avangardist, față de trecutul sau prezentul literaturii, reacții perfect definite și motivate în interiorul contextului socio-lingvistic al unui anumit moment cultural. Fiecare epocă literară își creează, inevitabil, la un moment dat, sistemul său de constrîngeri și limitări, de limbaje riscînd osificarea, față de care se simte nevoia unei eliberări. Și dacă, de la „avangarda istorică” încoace, disponibilitatea este (în principiu) absolută, și toate porțile par a fi fost închise (e părerea citatului Angelo Guglielmi), din acest „Tot”, fiecare moment literar „critic”, „polemic” își alege, ca să spunem așa, libertatea... necesară. Vorbînd despre „trăsăturile avangardiste ale scrierului celei mai noi generații, ar mai fi, poate, de adăugat că evidentul său experimentalism, „interesul esențial pentru formă”, nu poate fi despărțit de reacția la adresa „conținuturilor”. De o asemenea prozaică, „materialistă” raportare — fie ea moștenită de la vechea „avangardă istorică” — idealizării oricărei epoci vor fi jigniți sau se vor preface a fi ca atare, incriminînd simpla și inutilă preluare a unor atitudini de mult depășite.

ION POP

Totul pentru libertatea țării

ISTORIA NOASTRĂ,
VIAȚA NOASTRĂ

● O anulare între patru ochi a Dictatului de la Viena ● Misiunea prințului Știrbey la Cairo ●

Primăvara anului 1944 : Frontul, în nordul Moldovei

Topirea zăpezilor, ghiocelii, reinvierea naturii nu mai bucură pe nimeni. Frontul se află în nordul Moldovei și întreaga țară cunoaște acum devastările războiului. După 4 aprilie, atacurile aviației anglo-americane se succed rapid, la ele participând un mare număr de bombardiere: la 1 mai Ploieștiul și împrejurimile sunt atacate de aproape 500 de bombardiere cu 4 motoare („Liberatoare”-B-24 și „Fortărețe zburătoare”-B-17); la 18 mai atacul este repetat de 700 de bombardiere, la 23 iunie, Giurgiu și Ploiești sunt bombardate de 761 aparate... Clădiri distruse sau avariate — un fapt ce devine obișnuit în peisajul principalelor orașe ale țării. Crește mereu numărul familiilor îndoliate. Țara este în pragul catastrofei. Comuniștii își continuă, neabătut și neobosit, eforturile pentru realizarea frontului național care să pună capăt dictaturii antonesciene și să-l alunge pe ocupantul hitlerist. Dialogul lor cu celelalte partide, formațiuni și personalități politice nu este întotdeauna lesne de purtat. Partidele național-tărănesc și național-liberal se arată reticente la colaborarea cu comuniștii și preferă ca mareșalul Ion Antonescu să fie cel care încheie armistițiul. În această formulă ca și în prezența în țară a trupelor anglo-americane — pe care le invită și le așteaptă și ele și mareșalul — partidele burgheze văd garanția că ieșirea din orbita hitleristă nu va fi însoțită de prefaceri economice și social-politice care să zguduie temeliiile lumii burgheze. „Războiul memoriilor” către Ion Antonescu li se părea mai potrivit, decît acțiunea directă pentru răsturnarea regimului, de aici minimalizarea activității Partidului Comunist Român. Încă din primăvara anului 1943, I. Maniu spusese delegatului Partidului Comunist Român, referindu-se la aceste memorii, că „nimeni în țara română nu a avut curajul lui”. La obiectivul interlocutorului său în privința comuniștilor, I. Maniu a spus: „Știu că lupta pentru dvs. este foarte grea, mai grea ca pentru noi, de aceea nu puteți face prea mult”. Replica a venit imediat în față: comuniștii făcuseră mai mult decît orice pentru cauza salvării națiunii. „I-am răspuns că cele câteva mii de oameni ai noștri care zac în închisori și lagăre sînt una din dovezile că totemai noi sîntem acei care luptăm, că noi realizăm de mult punctele din platforma de acțiune și continuăm și vom continua s-o facem”. Un răspuns plin de adevăr și demnitate în fața încercării lui I. Maniu de a diminua însemnătatea luptei comuniștilor pentru a justifica propria-i inactivitate.

Operațiunea „Bodyguard” în România

În vederea discutării condițiilor de armistițiu, la sfîrșitul lui februarie, a sosit la Cairo, prințul Barbu Știrbey, a cărui întreagă activitate politică fusese desfășurată în culisele scenei politice. La 16 martie, emisarul român a avut o lungă convorbire cu col. E.C. (Ted) Masterson din Special Operations Executive, Știrbey i-a spus că, deși trimis de Maniu, îl văzuse pe mareșalul Ion Antonescu, înainte de plecarea la cererea acestuia. Dictatorul i-a declarat prințului că „era acum sigur 100% că germanii nu pot câștiga războiul, dar că prin scurtarea liniei Riga-Carpați-Focșani-Nămoloasa-Galați, pot să reziste”. La întîlnirea cu reprezentanții celor trei mari puteri ale coaliției antihitleriste — U.R.S.S., Marea Britanie și S.U.A. — Știrbey a declarat că îl reprezintă pe I. Maniu, dar că I. Antonescu știe de venirea sa.

Începerea discuțiilor între emisarul neoficial român și reprezentanții celor trei mari puteri, a fost folosită de anglo-americani în beneficiul planului „Bodyguard”. După cum se știe, acest plan de înșelare strategică a inamicului, urmarea să-i facă pe germani să creadă că anumite zone (între care România) sînt în primejdie de a scăpa de sub controlul Germaniei și a-i determina astfel să aducă acolo noi trupe, care ar fi fost luate din Franța; în acest chip, erau reduse efectivele din țara unde avea să aibă loc debarcarea, în vederea deschiderii celui de al doilea front (Operațiunea „Overlord”). Mai puțin trupe germane în Franța, sporeau șansele de succes ale „Overlordului” și de pierderi mai mici la debarcare.

S-a hotărît deci ca tratativele începute de Barbu Știrbey la Cairo să fie „valorificate” pentru „Bodyguard”; în acest scop — intrucît negocierile erau secrete — s-a comis o indiscreție (o „scurgere”) voită în presă și corespondențelor lui „Daily Mail”, Monks a transmis știrea despre venirea lui Știrbey. Pentru a-i alerta pe germani, s-a spus că „Știrbey este purtătorul propunerilor oficiale ale guvernului român”, adică este reprezentantul lui Antonescu. Știrea a fost preluată și de alte ziare. Pentru a da mai multă credibilitate știrii (în timp de război circula tot felul de „zvонuri de cafea”), radiodifuziunea britanică — B.B.C. — a transmis și ea știrea.

Care a fost reacția Germaniei naziste? În zilele cînd s-a răspîndit vestea despre sosirea lui Barbu Știrbey la Cairo, în Germania se pregătea punerea în aplicare a

planului „Margareta I” (ocuparea Ungariei). La 19 martie, planul a fost pus în aplicare și unitățile Wehrmachtului au pătruns pe teritoriul Ungariei. În aceste condiții, ministrul Germaniei la București, Manfred von Killinger s-a prezentat la Mihai Antonescu căruia i-a spus că: „presa anglo-americană și radioul vorbesc foarte multe lucruri despre misiunea Știrbey și că acest lucru va produce, desigur, noi frământări și interpretări”. Reprezentantul Reichului în România a recurs apoi la obișnuitul șantaj cu Transilvania. El a adăugat „că era mai bine ca lucrul acesta să nu se producă totemai acum, cînd chestiunea ungară a creat noi condiții în raporturile germano-romăno-ungare”.

În acest zile de tensiune, provocată de ocuparea Ungariei și de zvonurile despre misiunea Știrbey, mareșalul Ion Antonescu a fost invitat de Hitler să-i facă o vizită. La București, această convocare a fost interpretată ca de rău augur. Deși planul „Margareta II” (ocuparea României), nu era cunoscut, s-a crezut că întrevăderea voită de Hitler preluda o astfel de acțiune. Mareșalul a încercat să se derobeze, invocînd motive de sănătate. Factorii de conducere nazisti au devenit bănuitori. Plin de suspiciune, Ion Antonescu s-a lăsat, în cele din urmă convins de ministrul său la Berlin, Ion Gheorghe, că e mai bine să-și înfrunte ochi în ochi „marele aliat”.

Intrevăderea urma să aibă loc în caste-

Reichul de autouri diplomatice, Hitler nu-i putea oferi lui Antonescu decît o anulare între patru ochi (dacă-l excludem pe interpret) a Dictatului de la Viena. Pentru a înțelege mai bine aspectul ridicol al acestui demers, să amintim că, la 12 septembrie 1944, deci după Actul istoric de la 23 August — același Hitler, avînd de astădată drept interlocutor pe generalul Vörös János, șeful Marelui Stat Major ungar, i-a spus că dacă Ungaria persevera în alianța cu Germania, ea putea dobîndi după război noi regiuni! Convins că I. Antonescu a mușcat din nada oferită, Hitler a anulat operațiunea „Margareta II”.

La București, alarma continua însă. Reîntors acasă, mareșalul confruntat și cu ofensiva sovietică (Operațiunea Uman-Botoșani), a întreat, prin colonelul Traian Teodorescu, atașatul militar la Ankara, pe ce ajutor militar poate conta de la anglo-americani, în cazul în care ajunge la o ruptură cu Germania. Aceeași întrebare a pus-o și Maniu prin Știrbey, căruia îi comunica amenințarea iminentă a unei invazii în România și, la 26 martie, generalul Maitland Wilson, comandantul forțelor aliate din Mediterana, a redactat pentru Maniu un mesaj, în care se spunea printre altele: „după opinia mea cele mai bune șanse de succes militar se află în evitarea oricărei confruntări directe cu forțele germane și în concentrarea asupra întreruperii comunicațiilor acestora, astfel, încît să aibă dificultăți în toate prvințele. Nici un fel de asistență terestră

tru o lovitură de stat sau pentru o schimbare a politicii mai favorabile decît, probabil, oricînd în viitor...”. Scurtul timp pe care l-am petrecut cu Maniu n-a fost din nefericire, folosit cel mai bine, deoarece el a insistat asupra unor probleme de acum doi ani și despre alte străine de problema urgentă în discuție. Cuvintele sale la despărțire au fost: „Balonul e pe punctul de a se înălța” și că noi ne vom întîlni în viitorul apropiat”.

În zilele de 13—14 aprilie, Chastelain a decodat condițiile de armistițiu trimise prin Barbu Știrbey. La 17 aprilie, Piky Vasiliu și Eugen Cristescu i-au spus lui Chastelain că atît Antonescu cît și Maniu găseau aceste condiții inacceptabile. Pentru a scoate discuțiile de la Cairo din impas, la 25 mai, a sosit acolo C. Visoianu, dar, așa cum se va vedea, nici el nu a avut mai mult succes decît Barbu Știrbey.

Frontul unic muncitoresc

În timp ce regimul de dictatură al lui Antonescu și opoziția burgheză așteptau soluția de la aceste discuții, care aveau să se dovedească, în cele din urmă sterile, Partidul Comunist Român a perseverat în convingerea sa că ieșirea din dramaticul impas în care se afla țara, trebuie căutată în țară însăși. Poporul român, cu toate clasele și categoriile sale sociale putea și trebuia să fie autorul propriei eliberări. Ca și în anii '30, în lupta împotriva fascismului, și acum comuniștii știau și spuneau că orice unire a forțelor social-politice de orientare antifascistă trebuie să se întemeieze pe unitatea de acțiune a clasei muncitoare.

Contactele și discuțiile între Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat s-au înmulțit la începutul anului 1944, în scopul elaborării unei platforme comune de acțiune. În cadrul Partidului Social-Democrat s-a consolidat curentul care milita în favoarea unității de acțiune cu comuniștii. Siguranța era îngrijorată: „Nu ar fi nimic — avertiza ea, la 16 februarie 1944 — dacă s-ar organiza pe vechile principii ale Partidului socialist, dar ei (social-democrații — n.n.) au schimbat complet baza și au adoptat principiile comuniste”.

Ora cînd clasa muncitoare avea să fie chemată de Istorie să joace principalul rol în salvarea țării și a poporului român se apropia. Orice întîrziere nu făcea decît să agraveze situația și altminteri dramatică. Negocierile au progresat rapid în aprilie: la 10 aprilie s-au stabilit principiile colaborării; la 18 aprilie s-a realizat înțelegerea asupra textului unui manifest ce urma să fie lansat de 1 Mai; la 21 aprilie manifestul lua drumul tipografiei clandestine a Partidului Comunist Român. Ieșit sub teascurile ei, manifestul semnat Frontul Unic Muncitoresc, s-a răspîndit apoi în întreaga țară.

Un APEL VIBRANT, înălțător și dă-tător de speranțe, era îndreptat către întregul popor: „Români! Pacea pe care întreaga națiune o dorește, trebuie cucerită prin lupta poporului care trebuie să ia în propriile sale mîini soarta sa. Muncitorimea în front unic își stringe astăzi rîndurile, la noi ca pretutindeni. În ziua de 1 Mai, ziua ei de luptă și de speranțe, muncitorimea organizată unită, de la comuniști la social-democrați, cheamă întreaga clasă muncitoare, pe toți muncitorii organizați și neorganizați, întreg poporul român, toate clasele și păturile sociale, toate partidele și organizațiile sociale, toate partidele și organizațiile, indiferent de culoare politică, credință religioasă și apartenență socială, la luptă hotărîtă pentru: Pace imediată, răsturnarea guvernului Antonescu, formarea unui guvern național din reprezentanții tuturor forțelor antihitleriste, izgonirea armatelor hideriste din țară...”

Constituirea Frontului Unic Muncitoresc a avut un larg ecou în întreaga țară. Ziarul clandestin „România liberă”, din 9 mai, a salutat crearea acestuia; în marile întreprinderi ale Capitalei, precum Atelierele C.F.R. — Grivița, „Malaxa”, „Lemaitre”, „Vulcan”, S.T.B. etc. în orașele industriale ale țării — Ploiești, Reșița, Brașov, Constanța etc. — au luat ființă comitete de acțiune ale Frontului Unic Muncitoresc, care au început să acționeze imediat atît pe plan local, sprînjind acțiunile revendicative din întreprinderi cît și pe plan național, în vederea răsturnării regimului dictatorial și a întoarcerii armelor împotriva Germaniei hitleriste.

Insemnătatea istorică a constituirii Frontului Unic Muncitoresc a fost subliniată în toată semnificația ei de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a arătat că făurirea Frontului Unic Muncitoresc „a marcat refacerea unității clasei muncitoare din România, ceea ce a determinat creșterea rolului muncitorimii din țara noastră în întreaga activitate, în lupta împotriva dictaturii și pentru înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, constituind factorul determinant al tuturor victoriilor pe care le-am realizat ulterior, inclusiv al făuririi cu succes a socialismului în România”.

În orizontul întunecat al verii anului 1944 apărea o geană de lumină...

Dr. IOAN CHIPER ■

Ieșirea din dramaticul impas prin noi înșine

lui Klessheim, lângă Salzburg, astfel că Antonescu a sosit în orașul lui Mozart. Era nervos și speriat. „Ei, despre ce este vorba? Ce soartă ni se pregătește?” au fost primele cuvinte adresate lui Ion Gheorghe. Acesta a căutat să-l liniștească. Dejunul dat de Hitler oaspeților săi nu numai că nu a risipit temerile, ci le-a agravat. Führerul era indispus; în timpul mesei el s-a referit la sondajele întreprinse de fostul premier ungar Kállay Miklós pe lângă anglo-americani: oaspeții români nu se simțeau bine auzind impuțări ce le puteau fi și lor adresate. Și, deodată, explozia de minie a lui Hitler: „De ce nu l-ați arestat?” i-a strigat el lui Himmler. „Nu am avut ordin”, a răspuns Reichsführerul S.S. „Ordine, ordine! Toți așteptați de la mine numai ordine!” — a încheiat Hitler această discuție — „Privirile — își amintește Ion Gheorghe — mi s-au încreușat, fără voce, cu cele ale lui Mihai Antonescu. Nu m-am putut opri să zîmbesc, cînd am văzut ce teamă îi inspira fața miniată a lui Hitler”.

Și totuși, în cazul acestei întrevăderi, temerile lui Ion Antonescu nu erau întemeiate. Dimpotrivă, Hitler era acela care, alarmat de agitația făcută în jurul sosirii lui Barbu Știrbey la Cairo (agitație declanșată și dirijată în cadrul operațiunii „Bodyguard”) voia să se asigure de fidelitatea lui Antonescu. Alternativa militară — aplicarea planului „Margareta II” — însemna imobilizarea de trupe în România, iar reacția care era de prevăzut din partea poporului român — o spuneau un șir de oficialități germane — ar fi luat forma unui război de partizani, costisitor pentru Wehrmacht. Hitler era decis să seducă și nu să sperie. Ce mai putea el oferi unui aliat a cărui pierdere ar fi avut consecințe de excepțională gravitate?

Rămăsese doar cu Ion Antonescu și cu interpretul (Paul Schmidt) Hitler i-a spus vizitatorului său că acum nu mai consideră valabil... Dictatul de la Viena; îl ruga însă pe Antonescu să nu spună nimănui despre această declarație! Rostul acestei străni conduite era lesne de înțeles. Într-un moment, cînd infringerile suferite de Wehrmacht pe toate fronturile privau

nu vă poate fi oferită de acest teatru de operații (comandament — n.n.), dar o acțiune aeriană poate fi întreprinsă asupra obiectivelor sugerate de dvs”. Este interesant pentru mecanismul de funcționare al operațiunii „Bodyguard” că, în timp ce la 27 martie, Ministerul de externe britanic și-a dat consimțămîntul pentru transmiterea mesajului, cu eventualele modificări propuse de sovietici, cuvintele „Nici un fel de asistență terestră nu vă poate fi oferită...” au fost suprimate pentru ca germanii să nu știe că nici o primejdie de debarcare nu există nici în România, nici în Peninsula balcanică. Rațiunile reci ale războiului își spuneau cuvîntul și pe autorii „Bodyguard”-ului nu-i interesau condițiile în care România avea să se smulgă din orbita Berlinului, ci ca numărul morților și răniților din trupele anglo-americane-canadiene, care aveau să debarce pe plajele Normandiei să fie cît mai mic.

„Autonomous” la lucru deși în detenție!

Grupul celor trei agenți ai S.O.E. — Chastelain, Porter și Mețianu — se aflau, cum am arătat, deținut la Inspectoratul general al Jandarmeriei, postul lor de radiotelegrafie fiind folosit de Antonescu pentru comunicări cu anglo-americanii după întoarcerea sa de la Klessheim. Cum trei cristale au dispărut misterios Chastelain, i-a dezvăluit generalului Tobescu că Maniu avea și el un post radio-telegrafic și a sugerat ca să fie luat cu imprumut. La 2 aprilie, a avut loc o întîlnire Chastelain-Maniu, relatată astfel de cel dintîi în jurnalul său: „Am fost condus de generalul Tobescu în mașina sa particulară, cu număr fals, într-o mică pădure, la scurtă distanță de București, unde l-am întîlnit pe Maniu, care fusese condus de generalul Vasiliu (e vorba de Piky Vasiliu). Am avut cu Maniu o conversație particulară, care a durat o oră și jumătate, în cursul căreia am stăruit să nu mai amine intrarea în acțiune, deoarece deruta armatei germane în sectorul român al frontului rus făceau împrejurările pen-

Cu clopoței de argint și sentimente arzătoare

• Tot ce-am strins, am câștigat •

Un compozitor al sincerității

Nicolae Brinzeu s-a născut la Pitești, în anul 1907. Pe atunci acest oraș nu era suficient dezvoltat și nu i-a oferit un mediu favorabil pentru a se forma ca muzician. Norocul a fost numai acela că, familia lui (tatăl — profesor de latină, mama — casnică, foarte pricepută la pian), cînta și oferea tînărului Nicolae, audii ale unor piese clasice sau romantice. Al doilea imbold l-a aflat la liceul din Pitești, unde profesorul Constantin Albu organiza în fiecare clasă coruri pe trei voci, formînd un vast repertoriu și insuflînd dragostea elevilor pentru muzică. Prin intermediul profesorului cunoaște și muzica de cameră, participă ca pianist în trio-uri și cvartete, deschizîndu-i-se astfel un neînuit orizont artistic, hotărîtor pentru cariera muzicală pe care o alege mai tîrziu.

În anul 1926, a fost admis la cursurile teoretice ale Conservatorului din București. Din cauza virstei, nu a intrat la pian, dar nu a abandonat pentru nici o clipă studiul acestui instrument. La Conservator a fost copleșit de personalitatea lui Alfonso Castaldi (profesor de armonie și contrapunct), de vastitatea talentului și culturii sale. Viața muzicală a Capitalei, concertele simfonice, de cameră și opera l-au introdus într-o ambianță nouă de simțiri și fantezie. Atracția cea mai mare o avea pentru operă, îndeosebi pentru Wagner, „Lohengrin” a fost una din cele mai mari descoperiri și bucurii ale tîneității compozitorului. De atunci a simțit cea mai profundă înclinare pentru drama muzicală, care, mai tîrziu, s-a manifestat în cele cinci lucrări lirice pe care le-a compus.

Paralel cu studiile de la Conservator, urmează și cursurile Facultății de drept, pe care-o absolvă în anul 1931. Dar pasiunea pentru muzică a fost mult mai puternică și din dorința de a studia în continuare muzica se îndreaptă spre Paris, la Schola Cantorum, unde a continuat studiile de compoziție și dirijat precum și pianul cu renumitul profesor Vincent d'Indy. El se imbolnăvește și se stinge din viață curînd după sosirea compozitorului la Paris. Clasa de compoziție a fost preluată de Guy de Lioncourt, care preda cursul după principiile maestrului, urmînd cu fidelitate linia istorică a celebrului tratat al lui d'Indy.

Albert Bertelin, coleg și prieten cu George Enescu, preda contrapunctul. Un alt profesor, care l-a impresionat în mod

deosebit, a fost Paul Braud, ce conducea clasa de pian. Viața muzicală pariziană cu numeroasele orchestre simfonice, — Lamoureux, Colonne, Pasdeloup — cele două opere, formațiile de cameră și recitalurile erau o ispită permanentă. La concertele Colonne, a ascultat pentru prima dată „Suita I” de George Enescu, dirijată chiar de autor, după ce în prima parte a programului interpretase — ca violonist — „Concertul” de Beethoven. Una din cele mai adînci impresii artistice i-a fost dată prin recitalul de sonate George Enescu — Yves Nates (Beethoven, Brahms, C. Franck). Puterea de convingere a celor doi artiști cu o claritate a frazării desăvîrșite și cu o noblete sonoră i-au creat una din cele mai fericite seri muzicale.

După terminarea studiilor se reîntoarce în țară. Munca pe lărimul compoziției este încununată în 1934 de un prim succes: Premiul II la concursul de compoziție „George Enescu” pentru „Fantezie simfonică și scenă din Monna Vanna”, lucrare ce a fost de altfel prezentată și la examenul de diplomă la Schola Cantorum, în iunie 1934.

Compozitorul se stabilește la București în anul 1935, doi ani mai tîrziu l se oferă postul de dirijor al corului Operei Române. Îl cunoaște apoi pe regizorul Constantin Pavel, de care îl leagă o mare prietenie. În această perioadă lucrează la opera „Săptămîna luminată” (după o piesă de teatru de M. Săulescu). Regizorul Constantin Pavel îl invită în prima vacanță la Bistrița Birgăului unde avea locuința familială și-l ajută la definitivarea lucrării. Alături de George Enescu, care în ianuarie 1942 îi acordase Premiul I de compoziție, pentru „Preludiu și Fuga”, Constantin Pavel a avut asupra compozitorului o înrîurire deosebit de favorabilă, căci premiera „Săptămînilor luminate”, la 29 aprilie 1943 (la Opera Română) a însemnat pasul cel mai hotărîtor făcut în viața artistică a compozitorului.

Părăsește Capitala și se îndreaptă spre Sibiu, unde a fost invitat să preia conducerea artistică a Operei ce luase aici ființă. În scurt timp Opera se desființează. De-aici se îndreaptă către Arad, unde a știut că este o sală de concerte recunoscută nu numai în țară și unde în 29 iunie 1948 a dirijat primul concert al orchestrei municipale care cîteva luni mai tîrziu devenea Orchestra simfonică a Filarmonicii de stat. Din acest moment atenția i-a fost îndreptată către un repertoriu simfonic care trebuia studiat și pus în valoare.

A prezentat în primă audiere lucrări de P. Constantinescu, D. Cuclin, S. Toduță, Mircea Chiriac, Th. Grigoriu, P. Benteoiu, D. Capoianu și mulți alții. A prezentat, de asemenea, în primă audiere absolută toate lucrările proprii concepute după stabilirea la Arad: „Suita simfonică”, cele două Simfonii, două Rapsodii, „Simfonia concertantă pentru pian și orchestră”, „Nocturna”, „Uvertura” (sportivă și festivă), cantatele „Închinare” și „Mesterul Manole”, oratoriul „Luceafărul”.

opereta „Scufița Roșie”, opera comică „Dragostea triumfă” după un libret al scriitorului arădean Gheorghe Haiduc. În octombrie 1979, a avut loc audierea absolută a celei de a treia simfonii. La fel a terminat opera feerie în trei acte după basmul cu același titlu de Ion Slavici, pe un libret al poetului Lucian Emandi „Zina Zorilor” și a compus „Poemul pentru vioară și orchestră”.

Ultimele lucrări, „Uvertura festivă”, „Simfonia a III-a” (închinată memoriei lui C. Ravel, o reeditare orchestrală a sonatei pentru violoncel și orchestră, neexecutată încă) și corul cu acompaniament de pian și soliști precum și orchestra „Somnoroase păsările” după celebra poezie de Mihai Eminescu, precum și liedul „Inscripție pe amintiri” de Lucian Emandi și corul „Omăgiu Patriei” de

Stimată redacție,

În paginile revistei dumneavoastră din 18 mai a.c. a apărut la rubrica „Cap limpede” o așa zisă „Precizare teoretică” semnată în finalul acesteia, înghesuit între două paranteze, Pompiliu Marcea.

Personal nu l-am cunoscut și nu-l cunosc pe autorul acestor rînduri al cărui ton și conținut este iesit din comun, prin acuzațiile pe care mi le aduce cu atîta dezinvoltură în prestigioasa d'tră revistă.

S-a împlinit anul de cînd am debutat cu această „cărțică” — cum o denumește autorul articolului menționat mai sus — „cărțică” care a obținut un valoros loc 2 (doi) pe țară în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României”, editia 1981—1983, precum și cronici în: „Săptămîna culturală a capitalei” — nr. 32 din 12 VIII 1983 (Dumitru Bălăeț în art. „Rupte din viață”); „România literară” din 1 sept. 1983 (Laurențiu Ulci în „Prima verba”); „Ramuri” din 15 sept. 1983 (Valentin Dascălu în „Umorul conciliant”); „Neue Banater Zeitung” din 25 oct. 1983 (Horst Samson).

Mi-e neplăcut să mai amintesc că însăși revista „Flacăra” în numărul din 2 decembrie 1983 (pag. 28), făcîndu-se probabil ecoul procesului la care eram supus în Tîrgul de Jii al provinciei, își înmează cititorii la o rubrică scrisă cu majuscule — „Personaje împotriva autorului” — făcînd o scurtă apreciere (de altfel elogioasă) asupra cărții.

Este în sprijinul democrației noastre socialiste și al dreptului la cuvînt, la replică, să-mi aprobați publicarea acestei scrisori deschise în paginile revistei d'tră pentru a răspunde acuzațiilor grave care Pompiliu Marcea le aduce cărții, dar mai ales persoanelor mele, deși, pe undeva, autorul articolului se scuză de început afirmînd că „i-a parvenit” această carte printr-un „gest de bunăvoință” — gest foarte „interesant” în plin proces la care eram supus la Tribunalul Județean Gorj, precum și faptul că expresiile folosite de autorul articolului sînt curențele în acuzațiile scrise din dosar.

Ar trebui să-mi accordați toate paginile revistei d'tră pentru cel puțin trei numere consecutive pentru a răspunde și a mă apăra detaliat față de fiecare acuzare în parte formulată de Pompiliu Marcea, acel de pomină articol.

Mă voi rezuma, din considerente intelectuale să ofer drept răspuns domniei sale, eu, un simplu debutant din Tîrgu-Jiu Gorjului — aceleași vorbe pe care Minulescu i le-a spus cîndva maestrului Șerban Cioculescu (interviul din „Flacăra” din 18 mai a.c., pag. 15): „Înjură-mă, dar nu mă ignora”.

Cu stimă,

Ion Popescu-Sohodol

Sînt un simplu personaj

Sînt un simplu personaj
N-am nici bani și nici bagaj
Ca să colind pămîntu-n lung și-n lat

N-am cerut și n-am să cer
Altă viață, vreau transfer
Aici e locul meu adevărat

Nu mă port în negru frac
N-am pantofi frumoși de lac
Nici droguri n-am ca să visez cau-can

La ruletă n-am jucat
Tot ce-am strins, am câștigat
Prin munca mea cîștită an de an

Sînt un simplu personaj
Nu-mi dau viața mea în gaj
Pentru un pachet de Kent să-mi las alți frați, surori

Și să plec ca un nebun
Să-mi las mama tatăl bun
Așteptînd un telefon de sărbători

Nu am țară de lăsat
Nici prieteni de uitat
Oricît de greu mi-ar fi nu i-aș lăsa

Pentru-o cioară de pe gard
Să mă-nchin la alt stîndard
Și-n altă limbă să-mi cînt dragostea

BĂIATU ȘTEFAN

Gh. Haiduc, urmează neabătut linia tradiționalistă muzicală în mod creator și original.

Un accident stupid îi provoacă moartea și astfel ne părăsește definitiv Nicolae Brinzeu, după ce, cu cîteva luni în urmă a fost sărbătorit de către Filarmonica din Arad, cu ocazia împlinirii virstei de 75 de ani.

La împlinirea unui an de la plecarea lui din mijlocul nostru, îi închinăm toți ăare l-am apreciat și iubit, aceste rînduri ca un omăgiu memoriei lui. Se cuvine să nu-l uităm pe acela care prin muzica creată a cîntat frumusețile patriei române, dragostea pentru oameni, iubirea apropielii și pacea.

GHEORGHE HAIDUC

La vie en prose

(Urmare din pagina 13)

măruntăiele de aur; trecătorii se simt ruginăți și o ușurare plutește în aer / fiindcă soarele stă să apună și femeile verzi se aratău din ce în ce mai pline de oboșală și strălucire” (Intimplare XI). Într-o dimineată poetul este vizitat de îngerul său exterminator care poartă plete exagerat de lungi și poetul îi recomandă să se tîndă; îngerul îl leagă cu o eșarfă la ochi și apoi trupul poetului miroase a femeie (Într-o dimineată). Altădată îi bate la ușă astenia de primăvară îmbrăcată în halat alb, îl șterge, matern, cu batista pe frunte și-l alintă „în dușuri ușor maniacale” (Intimplare XIII).

Fantasticul, absurdul, grotescul intră într-o fabulă cu multe elemente brutale concrete în genul poemelor lui Mircea Ivănescu. Poezia se hrănește din mediocritatea vieții, dar viața iese din poezie cu dimensiuni fabuloase. Alexandru Mușina citește cu un ochi ironic pe vechii suprarealiști, reduce narcoticul imaginii și întărește structura logică a poemului. Poemul este, în fapt, o mică fabulă cu înțelesuri sentimentale, în limbaj adeseori alegoric. „Prințesa clar de lună” trimite motanul ei preferat la cină, iar cîna e compusă dintr-un „rosignol fără cîntec”. Prințesa e dornică de iubire și tremură în așteptare ca marile eroine literare, iar

poetul e, se pare, chiar rosignolul servit la cîna motanului. Faptul nu e însă sigur pentru că sensul poemului rămîne obscur. Desenul se simplifică și semnificația lirică apare mai lămurită în Intimplarea cu numărul XXI: „Eu sosisem cu marfarul de 4,50 / Îmbrăcat în hainele albe, de gală. / Ea mă întimplase cu inima / Plină de indoilei ca un cornet cu seminte. / „Tu, neprihănită, i-am zis, ce mai fac / Liliecii necomunicabili și sofisticati / Ai grădinilor tale?” / Ea mă priți cu un fel de reproș / Mirată că nu îi sărut mina sau nu îmi arăt / Bucuria de a o revedea; / Apoi îmi desprinsese de pe umărul drept / Un gîndac auriu, și, fără să spună nimic, / Cobori încet treptele tocite / Ale centenarei noastre catedrale”, sau în această definiție a poeziei idilice și sentimentale în stil dezinvolt tineresc: „poezia în pijama roz nu / ajunge niciodată la semnalul / de alarmă din tren ea nu / poate crea evenimente feroviare ea / poate doar flutura batista de la / fereastră deși / nimeni nu a rămas în gară /”.

Stilul parodic este mai puternic în foarte frumoasele Lectii deschise... unde Alexandru Mușina ia în ris în chip inteligent, cu multă fantezie, aventura lui de dascăl de țară. Iată Lectia întâi, numită Spre culmi: „călătorînd cu trenul dis-de-dimineată” / de bon matin spre locul muncii / în torsura buzăului potul frigului exclamă / prima reacție desigur în topor și această figură / de puști pe care abia acum / încep să-l înțelegă, să-l apre-

cieze cînd viața / i-a dat și lui niște pumni în gură nu mai e / așa colțos nu mai poate face rău nimănui / de bon matin răspunzînd zîmbetului cariat / al cefeștilor politicoși cu studii incomplete / bonsoir mes élèves pînd / lumina de mercur de pe fețele navetiștilor / cu satisfacția de a te cufunda ușor / lăsînd doar ochii afară de bon matin / trecînd cohorte de trei pe hirtie ațipînd / pe banchetele roșii în drum / spre locul muncii auzi gîfîitul locomotivei / urcăm mereu e greu la deal numai să nu / se strice iar în drum rabla asta”.

Himerele realului, cum le zice poetul, întîlnesc o memorie saturată de icturi și un spirit ludic, obișnuit să treacă tragedia spre comedie. Parodia nu acoperă însă de tot fondul elegiac al poeziei. Citim într-un loc (Mnemosina) aceste suave versuri jeluitoare: „Adu-mi aminte, duce, / De fleacul acesta dulce, / De colțul de mătăgună, de femeia / La care nu mi se potrivesc / Nici gesturile, nici cheia. / Adu-mi aminte, prințe, / De fleacul acestei semînte. / Pe care-am să-o dau afară / Ca pe un bisturiu uitat / În rana senzorilor din greșeală. / Oh, adu-mi, aminte, înălțate, / De picioarele astea nedebrăcate. / Să o uit adu-mi aminte, / Să o înrop sub jegul meu gros / De cuvinte”.

sau, în Senzație de iarnă, dăm peste notații de o enigmatică transparență: „Scoate-mi un ochi. E prea frumos astă seară / Și trupul meu o javră de lux. / Zdrobește-mi falangele

de prima casă / Și lasă singele să curgă în zăpezi. / E un moment al adormirii / Îngerilor în rădăcinile putrede. / E un moment al retragerii senzorului / Din rana imaginii. / E ca o limpede toropeală. O injecție / Pîndînd drumul prin artere. Cerul negru și calm. / Scoate-mi un ochi, E frumos astă seară”.

Alexandru Mușina este un poet talentat și debutul său este semnificativ pentru el și generația din care face parte. Îmi plac în Strada Castelului 104 mai ales versurile care vor să surprindă, într-un limbaj iute și direct, epifaniile banale și aventura spiritului tînăr în lumea lor lipsită de grandoare și patetism. Unele notații (îndeosebi cele din partea I — îndreptar sentimental) sînt de un alegorism greoi și confuz, cu aluzii ce îmi scapă. Îmi prefer pe tînărul autor în însemnările agere și subțiri, atunci cînd reușește să prindă pasărea fizică a poemului în pădurea obscură (ii împrumut o imagine) a vieții de toate zilele: „Dar el nu există, poemul. / Ca un animal vinat în păduri. / Cînd cerneala e groasă vom prinde / Un greoi poem, un fel de hipopotam. / Cînd e foarte ageră și subțire / Pasărea fizică, din paradis. / Căci el nu există, poemul. Și totuși, neînduplecate fiare, / Noi îl vinăm cu prapuri frumoși, / Cu clopoței de argint și sentimente arzătoare. / Ca pe-o licornă, ca pe un grifon / Cu inima de sare.

Monumentul de la Bartolomeu

Bătălia Brașovului, din octombrie 1916, a fost una dintre cele mai dramatice și singeroase episoade ale epopeii românești din primul război mondial. Luptele de 2 zile pe linia Sinpetru — Brașov — Zărnești au fost zguduitoare, o crâncenă bătălie purtându-se între artileria dușmană foarte numeroasă și infanteria română care se apăra în tranșee mai mult improvizate. O astfel de tranșee a devenit ramboul căii ferate din dreapta gării Bartolomeu, pentru o companie din Regimentul 45 Vlașca. În zorii zilei de 8 octombrie, a doua zi a rezistenței, inamicul a reușit să infiltreze o grupă de mitraliere în magazinele

gării, nimicind, prin surprindere, cu grenade întreaga companie. Aici, pe locul luptei, la 7 iulie 1921 s-a inaugurat printr-o manifestare grandioasă un **complex monumental**. Nu demult, proiectanții și edili orașului, într-un neinspirat moment, din comoditatea gândirii lor, au făcut să dispară cimitirul, mutind osemintele în altă parte. Monumentul, și el, este astăzi în pericol; proiectul privind construirea unui pasaj peste calea ferată îl afectează îngrijorător. Monumentul de la Bartolomeu, un simbol al eroilor noștri, trebuie însă apărat.
Căpitan IOAN VLAD, profesor de istorie

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Dulgheriu Costică din Fălcișeni**, Aleea Trandafirilor bl. 8, sc. B, ap. 19, are o frumoasă carte de vizită profesională: maștru mecanic în atelierul Filaturii de in și cânepă din orașul numit, minte neastimpărată, care l-a determinat să gândească soluții noi, bune de aplicat în producție (mașină de mortezat, de găurit plăcuțe cardă, tole la mașinile de pieptănat verticale etc.). Una dintre ele, considerată invenție (mașina de confecționat țevi aluminiu — tuburi profilate) încă din luna noiembrie a anului 1981. De atunci și până acum, adică de doi ani și jumătate, dosarul privind recompensa ce-i revine nu s-a putut rezolva fiind, probabil, „obosit” de drumurile făcute între întreprinderea din Fălcișeni și Ministerul Industriei Ușoare, Dulgheriu Costică ne cere o sugestie. Iată-o: să inventeze o mașină de perforat birocratismul!

■ **Mai mulți cetățeni din Ocnița**, județul Vilcea, propun ca într-una din casele dezafectate în urma cutremurului din 1977, acum nefolositoare, să se instaleze un magazin alimentar, la partea care corespunde acestui scop. Nu reușesc însă să-i convingă pe gospodarii locali. Dacă spațiul respectiv n-are o altă destinație, credem că dorința cetățenilor merită să fie luată în considerație.

■ **În numărul nostru din 21 iunie a.c.** și-a găsit loc o notă privind activitatea cursului foto al Casei de cultură a sectorului 3, București. Desigur, nu măguitoare... Cu atât mai mare ne este satisfacția să găzduim, la rubrica noastră de astăzi, o informație pozitivă, provenită chiar de la cei cărora li se adresează „mustrarea”: activitatea respectivului curs, atât cea teoretică dar și cea practică, s-a îmbunătățit și intensificat. S-a luat și o măsură suplimentară, aceea de a se prelungi ca încă o lună durata cursului, în vederea unei mai temeinice pregătiri a cursanților cât și efectuarea lucrărilor color în laboratorul Casei de cultură.

■ **Dispărut de la domiciliul său din Șoseaua Olteniței-Brincoveanu**, București, **bătrînul Viotor Zaharia (75 de ani)**, suferind de scleroză avansată și incapabil de a se orienta, este căutat de familie. Poartă haine de culoare gri-închis, cămașă cărămizie. Cei care-l recunosc (alăturăm și o fotografie) sint rugați insistent să telefoneze la 84.37.67 sau 30.93.04.

■ **Din partea Consiliului popular al județului Prahova** primim înștiințarea că scrisoarea **Florică Dragomirescu din orașul Slănic-Prâjani**, prin care solicita ocrotirea copiilor săi, s-a rezolvat prin întocmirea dosarelor de internare a celor patru minori în unități specializate, măsură la care și tatăl acestora, muncitor la Uzina mecanică Plopeni, și-a dat asentimentul.

■ **Cristina Ionescu din București**, str. Mureșana nr. 2, bl. 43 B, ap. 9, sectorul 3, a fost încadrată în muncă la Cooperativa „Cartonajul”, ca muncitoare necalificată, începând de la 19 iunie a.c., ne informează

D.P.M.O.S. municipiul București.

■ **Aflată în concediu medical, acordat pentru îngrijirea copilului său minor, Ady Diaconescu**, încadrată la „Dacia service” Pantelimon, în funcția de tehnician principal, a fost depistată de organele de miliție din municipiul Constanța în anturajul unui turist străin, la un bar de zi al Hotelului „Alcor”, din Mamaia, fapt pentru care a și fost amendată, potrivit normelor în vigoare. Cum rămâne însă cu îndatoririle morale pe care orice mamă le are pentru copiii săi? La acest capitol cine o mai penalizează pe Ady Diaconescu?

■ **Pensionarului Dumitru Roșca din București**, str. Valea Roșie nr. 7, bl. Z 6, ap. 60, sectorul 6, având numărul 79741 la dosarul de pensie, i se rețin în mod repetat cite 100 de lei dintr-o evidentă eroare. Cu toate intervențiile sale de până acum (poate nu și de astăzi încolo), Administrația financiară a sectorului 6 continuă să-l șicaneze (deși poate fără un motiv anume, ci numai din neatenția cuiva), punându-l pe drumuri pentru noi deșeu... vechi explicații. Cererea sa, scrisă la 28 aprilie a.c. și înregistrată cu nr. 18532, nu și-a primit, încă, răspunsul așteptat. Și timpul trece...

■ **Gheorghe Maiovski din București**, str. Gaidac Gheorghe bl. 25, sc. 3, ap. 45, sectorul 6, așteaptă pe patru ani (!!) ca să fie oprită infiltrarea apei prin tavanul locuinței sale cât și prin conducta de lumină (?). I.C.R.A.L.-ul respectiv l-a îndrumat spre Grupul 4 construcții, deoarece, ziceau cei de-acolo, blocul nu a fost încă dat în primire. Măsurile luate de Grupul 4 (turnare de smoolă și izolare cu carton) s-au dovedit ineficiente, drept pentru care petentul doarme pe unde apucă, dar plătește la bloc.

■ **Comitetul de bloc al imobilului situat în str. Știrbei Vodă nr. 110 A, sectorul 1**, ne informează că la camera nr. 6, et. II, locuiește o femeie bolnavă și singură, incapabilă să se controleze, fiind suferindă de schizofrenie, neavând ocupație, nici rude apropiate și, drept urmare, nici posibilități de a-și achita obligațiile firești. O locatară nu-i îngăduie accesul la W.C.-ul la care are dreptul, fiind de uz comun, iar de aici, alte urmări pe care le poate subînțelege oricine... Sintem rugați să atenționăm organele de resort ale administrației sectorului respectiv, cât și pe cele de asistență socială și sanitară. Ceea ce și facem.

■ **Câteva propuneri privind îngrădirea speculei** care se face cu vânzarea florilor în stradă ne comunică cetățeanul **Dumitrescu Traian din București**, str. Spătarul Milescu nr. 56, sectorul 2: anularea autorizațiilor de vânzare și acordarea altora numai producătorilor direcți, organizarea periodică de controale în vederea depistării speculanților ca și a celor care-i sprijină.

■ **Aflăm de la Elena D. Gurău din comuna Valea Lungă, satul Ogrea, județul Dimbovița**, că deși localitatea respectivă beneficiază de două cămine culturale nu se poate spune nimic despre activitățile cu acest profil. Tineretul din sat resimte în mod neplăcut „letargia” culturală locală și solicită inițiativa forurilor respective de la județ ori un util schimb de experiență cu alte cămine, ca cele din satele învecinate, unde ajung din când în când și tinerii din Ogrea, dar cu eforturile cerute de distanțele de citiva kilometri, care separă respectivele așezări din zonă.

■ **Contabilul Comănescu Gh. din comuna Vedea, județul Argeș**, mulțumindu-ne pentru sprijinul pe care l-a primit privind încadrarea sa în muncă, ne înștiințează că postul ce i s-a oferit era... ocupat! Cel puțin

așa i s-a spus, deoarece, după propriile sale constatări, postul este și acum liber. Dispoziția de repartizare, emisă de Direcția muncii a județului respectiv, nu a fost onorată de Direcția agricolă careia i se adresa. Așadar, există sau nu postul repartizat lui Gh.C.?

■ **Constantin Ghiorcotea din București, strada Drumul Sării nr. 92, sectorul 6**, este (pe drept) nemulțumit de faptul că cei însărcinați cu stabilirea programului de funcționare a gazelor nu se arată dispuși să găsească o oră convenabilă în care cel ce ne scrie (și alții ca dînsul) să poată sta acasă pentru a primi vizita celor de la întreprinderea de gaze. Orele 15.00, care reprezintă limita de timp convenabilă acestora din urmă, nu țin seama de posibilitățile celorlalți. Oricum, măsura de a li se opri oamenilor gazul tocmai când vin de la muncă și trebuie să mănince și să se spele nu este cea mai bună. Și totuși așa s-a procedat.

■ **Analizându-se scrisoarea tovarășului Gheorghe Căprărescu din București, str. Teiu Doamnei 110, bl. 16**, prin care sesiza unele nereguli în modul de obținere a împrumuturilor (C.A.R.), întreprinderea de echipamente periferice ne înștiințează că respectiva corespondență cuprindea și inexactități, printre care data înscrierii corespondentului nostru în C.A.R. ni se pare cea mai... jenantă (pentru autorul scrisorii). În rest, s-a ajuns la adoptarea unor măsuri care să evite, în viitor, și alte reclamații. Nu le reproducem fiind destul de numeroase, „amănunt” ce ne îndreptățește să credem că, în ciuda susținerilor întreprinderii, tovarășul Gheorghe Căprărescu știa el ce știa...

■ **Laurența Obogeanu din Caransebeș**, str. Ștefăniței bl. 22, sc. A, ap. 4, județul Caraș-Severin, mamă a patru copii, a parcurs o iarnă grea din pricina lipsei de apă caldă și a căldurii. Ne-a scris acum, în plină vară, pentru ca cei vizati să ia măsurile de îndreptare a situației până la venirea sezonului rece, la blocul respectiv fiind vorba despre unele modificări necesitate de instalația respectivă și nu de altceva.

■ **Poate exista unsoare de rulmenți stricată?** Da, aflăm din corespondența pe care ne-a adresat-o **Vinceanu D. Vasile, din Roman**, str. Bistriței nr. 4, județul Neamț. Ca om al muncii, la întreprinderea de țevi din localitate, nu poate fi indiferent față de neajunsurile pe care le creează calitatea necorespunzătoare a unsoării livrate de **Depozitul „Peco” Roman** cu factura nr. 26080 (RUL 145 și RUL 165). Dar nu numai atât: la solicitarea schimbării mărfii, cei de la „Peco” nici n-au vrut să știe de vorbă cu „păgușii”. „Ofensatul” nu este altul decât șeful depozitului „Peco”, inginerul Asaftei. Cei de la Piața Neamț s-au dovedit mai înțeleghători și, prin telexul 249 din 1 iunie a.c., i-au invitat pe tovarășii de la țevi să se deplaseze pentru a schimba unsoarea. Din păcate, diferența de atitudine nu a corespuns și cu una de calitate: și unsoarea cea „nouă” tot „veche” era.

■ **D.P.M.O.S. din cadrul Consiliului popular al județului Brașov** a rezolvat cererea tovarășei **Țăran Eugenia din Brașov**, str. N. Iorga nr. 18, repartizându-i un loc de muncă la Cooperativa „Munca colectivă”.

■ **Dorinta tovarășului Petru Murgoci din orașul Gura Humorului, județul Suceava**, de a primi o categorie superioară de încadrare, va putea deveni fapt împlinit după ce acesta va absolvi cursurile de instruire la locul de muncă la care a fost înscris, ținându-se seama de faptul că respectivul a executat, în ultimii doi ani, și faze de lucru superioare calificării sale actuale.

■ **Televizorul marca „Dacia”, aparținând Emiliei Rus din Satu**

Mare, micro 14, bl. 49, ap. 59, deșus spre reparare la unitatea nr. 32, din localitate, a ajuns în posesia cuiva din orașul Petrla, județul Hunedoara, dintr-o eroare de care nu se poate face vinovată tovarășa Rus. Toate demersurile sale s-au soldat cu primirea unui sfat: de a primi televizorul persoanei din Petrla! Pentru ce, ne întrebăm laolaltă cu E.R.? Cooperativa pare să nu resimtă vinovăția sa dar nici măcar o elementară jenă față de o eroare inadmisibilă, lăsând pe seama organelor de justiție și procuratură rezolvarea neplăcuței situații. Dacă însă se va ajunge în instanță, atunci pe banca acuzării vor sta tocmai cei de la unitatea 32. Ni se pare mai simplă o altă soluție. Sugerăm o scurtă și eficientă revizuire a stării de fapt și, evident, soluții echitabile.

■ **Victor Vloneu din Suceava**, str. Oituz nr. 25, bl. M1, sc. C, ap. 4, vrea să știe de ce stațiile de umplere a buteliilor de aragaz din Iași refuză încărcarea tipurilor produse în Polonia și U.R.S.S. atita vreme cit acestea se pot cumpăra și sint considerate ca foarte bune (după cum susține că i s-a spus, la Suceava, de către specialiști). Tot același, afirmă că buteliile de tip „Turist” cit și cele duble de proveniență străină, sint confiscate la centrele de umplere. Problema fiind de un interes mai larg, tovarășul Vloneu Victor solicită un răspuns pe măsura îndreptățitei curiozități a deținătorilor de butelii străine.

■ **Vladimir Grosu din Deva**, str. Duiliu Zamfirescu 7, revine asupra unei chestiuni care privește difuzarea presei. Practic, dînsul dorește să aibă nr. 13 al „Flacării” din acest an, Oficiul de difuzare a presei din Deva nu-i satisface cererea, oferindu-se pentru acest serviciu să plătească abonamentul și pe perioada trecută cit și viitoare, cu singura condiție de a intra în posesia acelei reviste, căci, ne asigură, „nu se va lăsa pină nu o va obține”. Dincolo de interesul particular pentru acel număr (13 pe 1984), tovarășul Grosu Vladimir se consideră îndreptățit să-l pretindă deoarece abonamentul său era pentru exact 13 „Flacări” și nu pentru 12.

■ **Sesizind unele greutăți în utilizarea pletei electrice din apartamentul său din Galați**, micro 13 b, bl. C 4, sc. II, ap. 30, tovarășul **Pohrib Dumitru** este înștiințat, acum, prin revista noastră, că în cursul trimestrului III, anul curent, blocul citat va fi racordat la rețeaua de gaze naturale de care va dispune conform cu necesitățile sale gospodărești.

■ **I.C.V.L. București** aduce la cunoștința tovarășului **Georgescu Dan**, din str. Lăptari Tei nr. 1, bl. 26, ap. 43, sectorul 2, că în urma verificării afirmațiilor sale s-a constatat că erau juste. Ca urmare, remediile solicitate se vor efectua în chiar acest trimestru al anului.

■ **Gheorghe Maximciuc din Iași**, str. Stejar nr. 37/A, bl. A1, sc. C, et. III, ap. 4, întreabă conducerea **Întreprinderii de transport a municipiului Iași** dacă reziduurile de metanol de la Întreprinderea de fibre sintetice, folosite (experimental) drept carburant pe taximetre (dînsul fiind de 10 ani șofer de taxi) nu sint, cumva, toxice? Se afirmă, în scrisoarea sa, că medicul întreprinderii nu și-a dat avizul pentru folosirea lor.

■ **Florea Scarlat Victor din Găești**, str. N. Bălcescu nr. 66, județul Dimbovița, invalid de război, lovit de 32 de schije, dintre care unele se mai află în corpul său, nu poate beneficia de prevederile unui Decret care

l-ar avantaja (Decret nr. 425 pe noiembrie 1981), scutindu-l de impozitele anuale, deoarece nu poate produce procesul verbal de clasare (copie) ca invalid de război. Instituțiile cărora li s-a adresat (M.A.N., Ministerul Muncii, U.M. 02405 Pitești) nu-i pot satisface îndreptățita cerere. Din documentele obținute de la M.A.N. (Certificat nr. C.S. 53979 din 29.XII.1983), rezultă că a făcut front, că a fost rănit și clasat în trei rânduri, ultima dată la 17 sept. 1946, cu revizuire după 3 luni. Ceea ce constituie un fapt cert pare să scape atenției celor în drept: că Florea Scarlat Victor este, totuși, de la 1946 încoace invalid de război și că mai poartă în corp, ca eventuali martori, niște schije...

■ **Alexandru Manolescu din Drobeta Tr. Severin**, str. Alion nr. 1, bl. B 2, sc. 3, ap. 2, cartier Kiseleff a deșus acum opt ani (!) o cerere pentru instalarea unui post telefonic la adresa menționată, cerere asupra căreia a revenit cu perseverența demonstrată de chiar trecerea timpului. Dar... fără succes. Ultimul demers: la 19 martie 1984! Alți locatari, ai aceluiași bloc, și-au auzit telefonul sunind după numai 3 ani deși se mutaseră acolo mult după cel ce ne-a scris. De altfel, blocul respectiv este cablat la rețea din 1973.

■ **Mecanicul agricol Ștefan Paraschiv, de la S.M.A. Cobadin**, județul Constanța, s-a dovedit, de-a lungul ultimilor ani, un vrednic muncitor realizând o depășire de peste 150 000 de ore pe anul 1983, fiind remunerat în raport cu eforturile sale suplimentare (care pot duce la câștiguri oricît de mari). Cu surprindere și vădită nemulțumire avea să constate că, în urma unui control de fond financiar, i s-a imputat o sumă de 3521 lei cu care ar fi... păgubit unitatea în care muncește! Culmea ipocriției a fost alta: la contestația introdusă de Ștefan Paraschiv i s-a răspuns că norma sa era de numai... 8 ore pe zi, așa că restul... Dacă faptele ar fi stat așa, atunci de ce s-au înaintat formele de plată în raport cu muncile efectuate și de ce nu i s-au oprit atunci diferențele considerate a fi nemeritate? La o astfel de logică nu vedem cum se poate răspunde altfel decît sistindu-se poprirea care-l afectează pe mecanicul din Cobadin.

■ **Diaconu Mihai din comuna Lipovăț, jud. Vaslui**, roagă și în numele concetățenilor săi să se reînființeze brutăria transformată acum în magazie (necorespunzătoare) de cereale, cit și fosta moară dezafectată din care cauză sătenii trebuie să-și care, cale de 12 km, ceea ce au de măcinat.

■ **Locuitorii străzii Decebal, din municipiul Sibiu**, revin cu o mai veche rugămințe: aceea de a se asfalta respectiva cale de acces spre locuințele lor, deoarece, în prezent, ea este înglodată în noroai. Argumentele cetățenilor sint suficiente. Reținem numai unul dintre ele: pe cel al respectului și cinstitiei ce i se cuvin regelui dac al cărui nobil nume îl poartă o stradă dată uitării.

■ **Octogenarul Țăparu Cristea din orașul Săcele**, str. Trandafirilor nr. 25, județul Brașov, ne roagă să transmitem mulțumirile sale tovarășei **doctor Magdalena Rădulescu** cit și întregului colectiv pe care-l conduce, pentru modul exemplar în care a fost tratat și considerat, ca și celor din administrația Institutului de Gerontologie și Geriatrie pentru condițiile de cazare și masă.

Pagină realizată de EM. VALERIU

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cât mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10—13.

● Se va produce sortimentul Carpați ● O doagă se arată cu degetul una pe alta ●

Copilul s-a născut. Mai trebuie învățat să meargă

Întreprinderea Plafar Roman a Trustului Plafar București coordonează activitatea din județele Neamț, Bacău și Vaslui. Întreprinderea, ne spune inginerul șefă Marioara Stafie, organizează rețeaua de achiziții din flora spontană și culturi, împachetează ceaiuri, fabrică uleiuri volatile din brad, pin, molid, chimion, mărar și coreandru. În plus față de aceste activități obișnuite și tradiționale, de profil, la Roman se fabrică băuturi răcoritoare și siropuri din cătină, măceșe și un sortiment ceva mai nou din măceșe și soc, care poartă denumirea neînspărată după părerea noastră de sambucovit. Se realizează într-un an 50 tone siropuri, valorificate prin magazinele plafar din țară și în special în județele apropiate. Întreprinderea mai realizează în jur de 6000 sticle de băuturi răcoritoare într-o zi, desfăcute prin chioscurile și magazinele de alimentație publică și chiar prin restaurante. Întreprinderea ar putea face chiar mai mult însă deocamdată nu sunt asigurate contractele respective.

Discuția despre siropurile și băuturile răcoritoare amintite mai sus a început printr-o degustare la care au asistat Marioara Stafie și tehnicianul Petre Gherghel și care, din motive lesne de înțeles, au preferat cafeaua. S-o spunem de la început, sucurile, pentru ele am avut criteriu de comparație, au fost foarte bune (siropurile, evident, nu se pot bea fără si-fon sau apă minerală) chiar la temperatura normală, fără gheață.

Sintem mai noi pe piața sucurilor, continuă inginerul Marioara Stafie. Ne fac concurență sucurile produse de I.L.F., cu care lumea este mai obișnuită. Anul acesta, situația e mai bună. S-a revenit la rețeta valabilă până în urmă cu patru ani. Le-a crescut calitatea și în același timp termenul de garanție. Desfacerea este mai bună, am realizat planul. Sucurile din plante medicinale se desfac în cofetării, patiserii și restaurante. Lumea întreabă de ele. Și totuși...

Și totuși. Deși întreprinderea are fixată o zi pe săptămână în care sucurile sunt desfăcute la sate, deși ele sunt foarte bune și chiar mai ieftine decât celelalte — cătină și măceșele costă 1,50 lei sticla iar sambucovitul 1,75 lei — mai noi veniți pe piața sucurilor nu au contracte la nivelul planului la siropuri iar planul de 1.900.000 sticle de sucuri pe an este nerealizabil

tot din lipsă de contracte. E drept că I.L.F. are o bază mai „veche”, relații cu beneficiarii mai stabile însă loc pentru sucurile și siropurile plafarului este suficient, mai ales la vreme de vară. Și cum reclama e suficient de comercială să încercăm să lămurim pentru început chiar acest aspect atât de necesar mai ales când e vorba de un produs nou. Siropurile de cătină și de măceșe se desfac în sticlele obișnuite, bine cunoscute și au etichete pe care scrie cătină și măceșe. Sambucovitul se desface în același fel de sticle. Eticheta este una improvizată, multiplicată la xerox și creează o impresie de provizorat și experiment. Sucurile, cele trei sortimente, se livrează cumpărătorilor în obișnuitele sticle de un sfert de litru, nu au nici un fel de etichetă sau inscripție. Cum să știe consumatorul ce bea? Culoarea galbenă, nuanță mai deschisă sau mai închisă, te duce cu gândul la sucurile obișnuite, cele cu care ne-am obișnuit și după care, s-o recunoaștem, nu ne prea omorim cu firea. De altfel, ne spune tehnicianul Petre Gherghel, pentru ca sorturile de sucuri să nu se încurce între ele și cele de 1,50 lei să nu fie vindute cu

1,75, într-o lună nu se produce decât un fel de suc. Luna următoare se produce celălalt. Să recunoaștem că este un mod cu totul simplist de a face sucuri mai ales de a le vinde din care nimeni n-are de ciștigat. În toamnă, din sirop de cătină și din sirop din fructe de soc se va produce sortimentul Carpați. Se va deosebi el cu ceva, din punct de vedere al aspectului comercial de celelalte? Și de ce să se numească așa? Numele munților noștri a fost dat la fel de fel de obiecte: mobilă, stilouri, corturi etc. De ce să se numească un suc Carpați și să nu se numească bunăoară Grohotiș sau Piscul Soldatului?

Ca o concluzie, la Roman copilul s-a născut. Mai trebuie învățat să meargă. În ceea ce ne privește, asigurăm că de cite ori ni se va ivi prilejul vom prefera siropurile și sucurile din plante și fructe realizate de plafar cu condiția să le putem deosebi de celelalte fără investigații laborioase ci doar prin citirea unei banale etichete sau diferențiate printr-un ambalaj aparte.

OPREA GEORGESCU ■

Totu-i nou și totu-i vechi!

Ne așteptăm ca, după Simpozionul din martie de la Brașov, piața să fie beneficiara acelei mari varietăți de băuturi răcoritoare din fructe, plante și legume indigene prezentate acolo (și chiar degustate) și care ni se promite cam demult (semnata acestor rânduri scrie de cel puțin 7-8 ani despre unele dintre ele). Au fost pe podium, într-o fericită concurență, nu numai produsele, ci chiar și tehnologiile.

La Galați, Facultatea de chimie alimentară realizează an de an cercetări și tehnologii, și chiar o mică producție, pentru extracte, concentrate și arome din plante și fructe ce pot constitui baza unei largi game de asemenea băuturi nealcoolice pentru vară și iarnă, pentru orice sezon! Mai mult, unele fiind studiate în așa fel încât să contribuie la profilaxia unor boli. În stația pilot de arome și coloranți naturali din cadrul unei noi și moderne stații de cercetare, proiectare și micro-producție pentru industria alimentară a facultății, un prestigios colectiv de cadre didactice universitare condus de remarcabilul om de știință care este prof. dr. ing. Brad Segal, a pus astfel la punct extractul de crategus, cu acțiune cardiotonică și neurotonică, extract pe care, cu greu a reușit să-l promoveze drept concentrat de bază pentru realizarea băuturii Tonigal, de către I.L.F. Galați. Cantitatea este atât de redusă încât un raid pe care l-am întreprins prin cofetăriile orașului ne-a provocat dezamăgirea de a nu-l găsi, nici măcar în unitățile mari din centru. Facultatea poate pune la dispoziție (conform contractelor legale, desigur) oricărei alte unități de produse alimentare ori I.L.F. din țară tehnologia obținerii concentratului. Nu se oferă, în schimb, nimeni, cu toate că această senzațională plantă medicinală — păducelul, cum i se spune popular — crește în toate regiunile țării. „În felul acesta, spune profesorul Brad, (adică la fabricării industriale de TONICGAL — n.n.) se poate realiza o acțiune de masă pentru profilaxia afecțiunilor cardiovasculare, concomitent cu punerea la dispoziția populației a unei băuturi plăcute și agreabile. Deci, foarte ieftin pentru societate. Băutura a fost apreciată atât la Institutul de igienă și sănătate publică din Iași — unde a fost analizată și avizată — pentru calitățile nutriționale și protective —, cât și la simpozionul pe tema răcoritoarelor de la Brașov”. De asemenea, în retortele stației pilot se obțin siropuri din cătină albă, un ex-

celent tonic pentru copii, pentru bătrâni, pentru convalescenți, dar și pentru noi toți; cine se poate lăuda că are în exces vitamine?!

Deținind o hală multifuncțională cu utilaje și instalații pentru extracție, concentrare, distilare, sterilizare și uscarea prin liofilizare, facultatea poate oferi proiecte pentru linii întregi tehnologice, pentru instalații care se pot realiza integral în țară în vederea producerii concentratelor din numeroase alte fructe de pădure și fructe de cultură din țară, ca și din planșete aromatice, ca și din combinații de fructe cu legume pentru sucuri, siropuri, băuturi răcoritoare și tonice, preocupări ale industriei alimentare să fie. Iată că problema concentratelor atât de mult invocate în lipsa diversificării și calității acestora atât de către industrie cât și de către comerț nu mai există, nu mai poate sta în picioare. Nici măcar a conservării, a păstrării acestora pentru o perioadă mai lungă de timp, de la un sezon de producție la altul, soluții existând și în această privință, cercetătorii îndreptându-și în aceeași măsură atenția și asupra rezolvării acestei probleme.

În consecință, cine taie nodul gordian? Căci, atâta vreme cât există un program prioritar pe linie de stat pentru producerea și diversificarea băuturilor răcoritoare, pentru îmbunătățirea calității acestora, s-au alocat și fonduri Departamentului industriei alimentare pentru dotarea unor secții și modernizarea altora cu instalații moderne de profil. Precum sarcini speciale s-au trasat Centralei pentru valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, ca și Trustului PLAFAR.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Omul și Citromul

Când în urmă cu vreo sută cincizeci de ani un neamț formula legea zisă a factorului minim, el avea în vedere un adevăr dintr-acelea care sînt atât de simple încât după ce se găsește cineva să le exprime toată lumea e de acord că le știa de mult. Într-o expresie plastică ar fi vorba despre următoarea întrebare: nu-i așa că nimeni nu poate să strîngă apă într-un butoi, bunăoară, decât pînă la înălțimea doagei celei mai mici? În industria băuturilor răcoritoare s-ar părea că o doagă se arată cu degetul una pe alta, ca să spunem așa. Întreprinderile comerciale spun că asta-i marfa, că nu e întotdeauna de calitate, că se alterează repede. Întreprinderile producătoare au de zis că ar putea livra băuturi răcoritoare mai multe, într-un sortiment mai bogat, dar comerțul

nu le contractează și prin urmare ele n-au de ce să le producă. Deasupra acestor întreprinderi pentru care s-au cheltuit bani mulți și nu întotdeauna cu folosul cuvenit, se află însă, ca o doagă înaltă, o fabrică aparținând întreprinderii județene pentru legume și fructe Brașov și numită oficial secție a acestei întreprinderi. În toată lumea băuturile răcoritoare se fac din concentrate iar aici, la Brașov, fabrica despre care vorbim reușește să producă și să livreze în toată țara concentrate naturale din care alții, la rândul lor, prepară băuturile răcoritoare. Fabrica produce și băuturi răcoritoare din concentrate pe care tot ea le face și acest fapt este de natură să stîrnească o mare nedumerire. Concentratele sînt, fără îndoială, de bună calitate. Atunci de ce chiar pe mesele unor cofetării din Brașov am văzut sticle băute pe jumătate?

Mai întii ar fi de precizat că fabrica poate să facă 19 feluri de concentrate naturale și are o capacitate de producție anuală de 5.000 de tone, dar că producția pe acest an se ridică la ceva peste 3.000. Întreprinderile de sucuri și răcoritoare nu cer mai mult, nu contractează cantități mai mari, iar cit privește bogăția sortimentală pe care și-o asigură prin comenzi ea devine de tot limpede dacă vom spune că fabricii din Brașov i se cere să facă mai mult concentrat Citrom. Acesta a ajuns să reprezinte 90 la sută din totalul producției. De altfel, nu-i greu de observat că și la Brașov tot Citromul este la mare preț. Citrom și numai Citrom era de vânzare la cofetăria Căprioara, de lângă gară, la restaurantul cu autoservire Rapid, la cofetăria Tosca. În centrul orașului, împreună cu economistul Adrian Anca de la Direcția comercială a județului am văzut că tot Citrom, numai Citrom, aveau și cofetăria Cibo și patiseria Unic de pe strada Republicii, ca și alte două cofetării din zona primăriei vechi, una numindu-se Modern și fiind considerată printre cofetăriile selecte ale Brașovului. Citrom pe toată linia, așadar. O băutura galbenă, 2 lei sticla. Am cumpărat și ne-am convins că nu întotdeauna merită banii. Uneori e chiar bună, altele e prea acizulată iar citeodată e „apatoasă”. Ne lămurim de ce unii au lăsat

Tot felul

Avem o scrisoare de la Cooperativa Instalatorilor. Sună la Instalator! Ce număr are? Nimeni nu-l știe ca pe cel de la Gara de Nord. Repede un 030. Ocupat! Încă o dată. Pierd tonul! Am ton! 030! Ocupat! Sun iar. Ocupat! Sun iar. În mare viteză ceasul trece de ora 14. Arde și eu tot nu nimeresc la 030 ca să aflu ce număr are Instalatorul. Mă mut în alt birou. Poate nu mă mai suportă telefonul. 030, ocupat! Repetir! Sună, în sfîrșit, sint un om norocos. După al zecelea apel dezonant nu mai cred nici în norocul meu. Încep să mă gîndesc la telefoniste. De pe coridor se aude: n-ai dat mă de Instalatorul ăla? Ce să dau! N-am dat nici de 030. Au trecut 20 de minute. Unde s-au dus 20 de minute se duce și jumătatea de oră. Îmi crește și tensiunea, încep să vorbesc ceva mai nepoliticos, dar numai în gînd. Mi-aduc aminte de faptul că 1 leu înseamnă mai multe pretenții decât 25 de bani. Dacă nu le pasă? Sau e schimb de tură? 030? Poate o fi centrala în verificare. Atunci de ce sună ocupat? Poate că s-au ridicat de la masă. Dar cite mese or avea și cite operatoare? Ating 45 de minute! Sint la cota maximă. Or prind 030, or merg și-mi string mina la ușa de la intrare. 030! Parcă ar fi număr pe care

am pariat și nu-mi iese nicicum. Să formez cu alt deget. Poate e mai norocos. Formez cu toate zece, în ordine! Telefonul mă știe și mă urăște. Formez cu creionul. Tot degeaba. În sfîrșit, 030 răspunde. Cer Instalatorul. Telefonista 67 îmi zice scurt 16.73.29. Dacă aveam țeva spartă apa mi-ar fi trecut de mult peste cap. Cer o legătură cu șefa de tură. Telefonista 67 îmi dă alt număr. Sun la 40.23.60. Sună ocupat. Acum și așa a ars sau s-a înecat. Măcar să le spun adevărul. Dar șefa de tură are telefonul ocupat. Pînă la urmă cineva ridică receptorul și zice telefonista 23. Dragă 23, vreau cu șefa de tură! Șefa de tură e cu pontajul la ingineră. Dragă 23, am pierdut o oră și un marfar de nervi. Ce dorii, spuneți că eu ies din tură și vă servesc, mă duc să vă aduc numărul. Nu, mersi, ad-o pe șefa de tură! E cu pontajul. Insist, dar ca simplu abonat nu voi ajunge niciodată la o șefă de tură. Încerc în numele revistei. Vine șefa de tură. Zic eu cum mă cheamă. Ea zice Supraveghetoarea 3. Cum vă cheamă? N-avem voie să vă spunem! Ce s-a întimplat. Îi spun că am pierdut o oră, deși activitatea telefoanelor s-a îmbunătățit. Sint multe apeluri și facem un fel de parcare. Uite că am fost parcat timp de o oră și-am uitat să opresc motorul. Cu examenele astea la licee și facultăți e foarte mult de lucru și n-avem fete. Păi de ce nu mai luați operatoare

pentru că sună mereu în gol. E criză de personal, dumneavoastră nu știți că e vară, sint și ele femei, sint concedii. De ce nu angajați? Cu 1 leu, 030 nu e totuna ca și cu 25 de bani. E un respect în plus care valorează în jur de încă 75 bani. Sint în medicale, sint femei, zice supraveghetoarea 3 (strict secretă ca silozurile pentru rachete). Și cite fete v-ar mai trebui ca să faceți față? Nu știm! Dacă nu știți înseamnă că degeaba supravegheați. Ce, o să ni le dați dumneavoastră? Nu, eu dau leul. Da, dar și noi răspundem la 36.000 de apeluri în 24 de ore pe 030, 031 și 032. Nu se poate! O să-i urască pe toți care vin la admitere. Inclusiv Instalatorul pentru că are telefon. Inclusiv telefonul meu de pe birou care e bezmetic și-mi dă tot alte numere și reumatic și ofticos cînd plouă. Ies pe hol și, în loc să flutur hîrtia cu numele cooperativei, întind creionul și zic, eu sint instalator, cine dorește ceva?

La Ștrandul tineretului din București ar trebui să funcționeze citeva dușuri. Ceva dovezi și urme există, ar mai trebui să vină Fred și Barney. Între Aeroportul Internațional Otopeni și orașul București, pe o parte și pe alta a șoselei, sint tot felul de reclame pentru Akai (ia-l de undă nu-i!) și de utilaje străine. În schimb lipsesc reclamele pentru produsele românești foarte căutate în străinătate. Asta s-ar numi inteligentă, dar inspirație nu! La Cîmpulung, între

19 și 22 iulie are loc Olimpiada elevilor cimentisti. O idee ajunsă la a VIII-a ediție. ● Cu ani în urmă revista Flacăra scria că așfizele din pasajul subteran din Piața Ștefiei s-au cam învechit. Acum revine și scrie că pasajul arată părăsit, întunecat și e folosit adesea ca toaletă publică ● Locuitorii comunei Scurtu Mare județul Teleorman au serioase dureri de cap din cauza durerilor de dinți. În ultima vreme n-au medic stomatolog și orice durere se remediază în comunele vecine. Ca urmare, Scurtu Mare este o localitate în care toată lumea se tine de falcă. Cînd s-o auzi la Direcția sanitară județeană? ● De la doctorul Bogdan Marinescu, directorul Maternității Giulești, aflăm că în primul semestru al acestui an au venit pe lume 1465 de copii. Toti trăiesc și-n curînd vor ajunge șoimi. ● Cugirul a devenit unul din cele mai liniștite orașe ale țării. Și asta după ce cu numai citiva ani în urmă era preferabil să-l ocolesti. ● Simbătă și duminică (14 și 15 iulie) la Satul de vacanță din comuna Bragadiru s-a vîndut bere alterată. În ciuda faptului că fabrica producătoare se află la mai puțin de 100 de metri de loc cu desfacerii. Ca să se strice, berea trebuia încărcată în cotigă și trimisă într-un ocol pe la Baia Mare! ● Ca să cumperi un pahar de apă minerală de la cabana Susai trebuie să cumperi și un litru de

și le așteptăm pe cele promise

MARTOR OCULAR

• Dureri de cap din cauza durerilor de dinți •

sticlele băute doar pe jumătate. Dar rămâne să ne lămurim și de ce băutura răcoritoare Citrom dovedește aici, la Brașov, o anume instabilitate. Rezultă ea numai de pe urma faptului că multe unități comerciale nu au spații de depozitare adecvate și că lăzile cu sticle nu sînt depozitate numai în locuri unde temperatura să nu treacă de 15 grade? Ar fi și aceasta o explicație, dar e încă una mai importantă pe care o aflăm de la șeful secției sau fabricii din Brașov, Șerban Rădulescu, și de la Constantin Pricop, răspunzător de producția industrială a Trusului județean de horticultură.

Concentratul de Citrom făcut la Brașov este trimis, bunăoară, la întreprinderea Munca din Constanța și acolo se fabrică răcoritoarele Citrom, după rețeta care zice că pentru o tonă de răcoritoare dintr-asta e nevoie să se adauge, pe lângă concentratul respectiv, 85 kilograme de zahăr. La Brașov s-au pus într-o vreme, tot pentru o tonă, 2 kilograme iar acum se pun 40. Inșă nu despre cantitatea în sine este vorba, pentru că fabrica din Brașov dispune de zahăr suficient, într-un depozit al ei din "Zizin" stau 500 de tone a căror folosire depinde doar de o aprobare a Direcției generale economice a horticulturii din Ministerul Agriculturii. În fața unor recomandări firești de cumpărare și a nevoii, înțelegese de toți, a unei alimentații raționale, se vede că unii factori de răspundere în industria băuturilor răcoritoare au ales calea cea mai comodă de a-și face datoria, schimbînd rețetele și păstrînd numele sub care aceste răcoritoare ajunseseră a fi cunoscute.

DUMITRU ELIADE ■

O bătălie pentru sănătate

Dacă problema răcoritoarelor m-am convins, în mare parte rezolvată la Buzău, cantitativ mai ales, asta se datorează faptului că o unitate specializată a I.L.F. poate produce zilnic o sută de mii de sticle. Adică, spre a fi și mai explicit, cam treizeci de mii de litri, grație cărora întreprinderea realizează prin răcoritoarele 15 la sută din plan și, la fel de important, satisface nevoile locale, ale orașului și județului. Cum problema cantității e, repet, soluționată, chiar dacă necazuri mai sînt (se mai oprește apa, se mai oprește curentul etc), l-am invitat pe inginerul șef al I.L.F., Sandu Lambru, la o discuție privind calitatea și diversitatea sortimentelor. Iată stenograma acestei convorbiri.

— Tovarășe inginer Lambru, cite feluri de răcoritoare se fac la Buzău?

— Norma internă, rețetarul,

prevede 16 sortimente. Noi am făcut 15, mai puțin sucul de struguri muscat, dar și unul în plus, sucul de cătină, denumit „Tina“. Din cătină am realizat, în 1983, peste o sută de mii de litri, „Tina“ vinzîndu-se bino datorită calităților ei dietetice, medicinale.

— A prins sucul de cătină?

— Începuse să prindă, numai că, luați cu altele, am abandonat cam repede ideea. În zona de munte a Buzăului se găsește materie primă din belșug, dar numai prin centrele noastre de achiziții, ale I.L.F., ne-am descurcat greu. Intenționăm însă să reluăm în toamnă.

— Sinceritatea dumneavoastră ne bucură, dar ea, veți fi de acord, nu poate înlocui sucul de cătină! Mai concret, tovarășe inginer, ce produceți acum, azi?

— Opt sortimente: lămîiță, citrin, quick-cola, rocola, vișinel, litoral și două sucuri de struguri cu aromă, de zmeură și, respectiv, lămîie. Trei dintre ele, sucurile și litoralul, un fel de must concentrat, sînt naturale, realizate pe bază de concentrate locale. Restul concentratelor ne vin de la Brașov.

— Ce bem noi acum? Îmi place, are gust, are aromă!

— Lămîiță, băutura, ca să zic așa, cea mai căutată. Are la bază ulei de lămîie indigen obținut din plante medicinale. De cînd i s-a modificat rețeta, ponderea zahărului crescînd de la unu la patru la sută, lămîița e foarte cerută. Are și avantajul că ține și o săptămînă fără să depună.

— Depunerile sînt un impediment?

— Din păcate, da. Am realizat, de pildă, anul trecut, mero, pe bază de mere. Gustos, sănătos, dar n-a avut vînzare pentru că depunea. În general, zahărul depune. Ea a fost însă, prin noile rețete, în bună măsură înlocuită. Intervine aici, cred eu, o prejudecată. Numai sucurile naturale depun, e normal să depună. La noi, insuficient avizat, omul refuză să cumpere o sticlă cu depuneri. El vrea, așa s-a obișnuit și s-a obișnuit greșit, o sticlă limpede. Împotriva acestei mentalități mai avem de luptat.

— Văd în rețetar o hantură de care n-am auzit pînă acum, uva-soda!

— Numele e ciudat, de acord, dar, și continutul! Un fel de cea de tei neîndulcit, care n-a cîștigat adeziunea oamenilor. Nici acum n-am izbutit să lichidăm tot stocul de anul trecut!

— Quickul e, nu mi-o luați în nume de rău, foarte prost la gust, metalic! Am încercat să beau o sticlă, în centru, lînză „Pietreșele“, mi-a fost imposibil! De rece, era rece, dar parcă beam caștran!

— N-are zahăr, ci zaharină, nu e foarte bun, de acord, dar se caută. Noi mergem, în ultima vreme, tot mai mult pe rocola care, pe lângă că e mai plăcut, mai aromată, e produsă sută la sută din materiale indigene, quickul avînd concentrat din import.

— În ceea ce privește producția?

— Mergem înainte. Una dintre linii, „Tehnofrig“, ne-a dat bătăi de cap, dar au trecut. Cealaltă, „Nagama“, ar fi trebuit casată din 1982, dar încă funcționează la capacitate maximă. Față de aceeași perioadă a anului trecut, aproape că am triplat vînzarea la răcoritoare. Am fost, sincer vorbind, și sprijiniți. Comitetul județean de partid a organizat, la începutul verii, o ședință de lucru în domeniul răcoritoarelor, invitînd la cu-

vînt, deschis, toți factorii, furnizori și beneficiari. S-a discutat concret, s-au degustat produsele și s-a stabilit un plan de acțiune cu bătăie lungă. Și noi am făcut ceva: n-am mai așteptat, ca altădată, să vină clienții, ci am mers în întîmpinarea lor. Am așezat cîteva tone în zona industrială, la ieșirea din întreprinderi. Am intensificat comerțul stradal: în fugă, venit după o roșie sau după un castravete, omul bade și-un suc. Nu-i mai puțin adevărat că și îmbunătățirea rețetelor, care nu mai sînt hipocalorice, a contribuit substanțial la mărirea desfacerii.

— Situația e, ca să zic așa, bună, numai că ea, gresesc?, putea fi și mai bună. În domeniul calității mai rămîn destule de făcut.

— Așa e. Am renunțat prea repede la sucul de cătină și la altele. Avem sucuri naturale, dar ele nu ne-au preocupat în suficientă măsură. Sîntem însă, cu dovezi, pe un drum bun și vom persevera. Bătălia e abia la început.

Poate că bătălia nu mai e chiar la început. Ea s-a declanșat mai demult, dar progresive, în materie de îmbogățire și diversificare a producției de sucuri naturale, amar greu. Se mișcă multe, se mișcă însă încet. Nu doar producătorii sînt de vină, ci și o anume mentalitate a beneficiarilor, I.A.P.L., cooperatie sau chiar consumatori ocazionali. Lupta pentru răcoritoare de calitate superioară nu e doar una pentru un comerț cit mai civilizată, ci și una pentru sănătate. Din acest punct de vedere se poate mai mult și mai bine.

OVIDIU IOANIȘOIA ■

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Gustul sucului se schimbă pe drum

În zăpușeala care s-a prăvălit în aceste zile peste litoral, majoritatea tonetelor care desfac băuturi răcoritoare sînt pur și simplu asaltate, asta și pentru că nu sînt prea multe care să ofere asemenea licori, dar și pentru faptul că la unele se desfac băuturi răcoritoare și sucuri ceva mai bune, la altele viceversa. Bunăoară, sînt recepții de hoteluri sau cofetării și chioșcuri care s-au încumetat să comande și nectaruri. Cum le-au primit, așa le păstrează. Puțini consumatori își dau ghes să le încerce. Pornind dinspre exterior spre interior, trebuie să spunem că nectarurile de pierici, caise și, mai nou, în ideea diversificării gamei, de vișine, sînt imbuteliate în sticle cu un design depășit, pe care sînt aplicate niste etichete pe care o anumită întreprindere poligrafică le tipărește ca pentru muscamor. Apoi este și problema conținutului. L-am întrebat pe inginerul Eugen Pirvu, șeful serviciului C.T.C. de la Întreprinderea de producere și industrializare a legumelor și fructelor din Constanța, ce părere are despre nectar? „Eu beau dar nu-mi place. Rețeta e proastă și dacă s-ar reveni la vechea rețetă, atunci am putea reveni la nivelul de producție și vînzare dinainte.“

Concurența cea mai mare pentru nectaruri o reprezintă băuturile carbo-gazoase. Dintre acestea, la întreprinderea amintită, se produce mai toată cantitatea de pepsi necesară unui sezon turistic. Linia de imbutelire lucrează din plin și, după toate cele patru controale efectuate de reprezentanții firmei Pepsi Cola, aceștia n-au avut de făcut nici o obiecție la calitatea băuturii. Și cu toate acestea, în rețeaua comercială mai apar sticle cu băutură fermentată sau cu depuneri. Iată ce ne spune directoarea tehnică a întreprinderii producătoare: „Mulți responsabili de unități fac comenzi dar nu pun în vînzare întreaga cantitate, fac stocuri întreaga cantitate calduroasă sau pentru sfîrșitul de săptămînă și o depozitează în șoproane sau în magazine care nu îndeplinesc condi-

țiile impuse, cu o temperatură de 18-20°C. Nici o băutură răcoritoare din lume nu rezistă la infinit și-n orice condiții. Mai mult, rețeaua comercială ne creează probleme cu sticlele. La această oră avem imobilizate în rețea între 700 000 și 900 000 de sticle care nu ne vin înapoi și sîntem puși în situația de a nu putea lucra cu întreaga capacitate zilnică“. Problema desfacerii continuă. Dacă pepsi se vinde de la sine, iar nectarul în ciuda preocupărilor întreprinderii producătoare își cam face stagiul prin rafturi și magazine, celelalte băuturi răcoritoare se vînd și ele de la caz la caz. Adică după gust. Am descins la fabrica de răcoritoare Constanța și, spre deosebire de celeași băuturi care le-am „testat“ pe la diferite chioșcuri, aici am găsit sucuri naturale de fructe, plăcute la gust și proaspete. Adică exact ce trebuie. Șeful fabricii de răcoritoare, inginerul Nicolae Doga, ne-a pus la îndemînă cîteva sortimente, suc de lămîiță, citrom, socadă, suc de struguri cu aromă de zmeură, suc de struguri cu aromă de vișine, simbură de caisă și suc de struguri cu aromă de lămîie. Nu se produce suc de struguri cu aromă de struguri! Dar din cele șase sortimente, stabilite împreună cu beneficiarii, fabrica produce zilnic la capacitatea maximă, dar această capacitate înseamnă circa 900 000 de sticle. Sucurile se imbuteliază tot în sticle nesemnificative (sterse, mici, cu un design depășit) și se livrează la diverse unități care le primesc, le depozitează pe trotuar și, lingă ele, gheața, care, după părerea ziarului județean e ținută să răcorească asfaltul. Pentru a putea vinde întreaga cantitate produsă, fabrica de sucuri a hotărît să desfacă aceste băuturi și la tonetele I.L.F. de care aparține și producția de sucuri. La acestea, pe lângă fructe, se găsesc cele mai proaspete sucuri, ținute la gheață, consumabile fără probleme. Dar aceleași sucuri (hrănitore, dulci, fără nimic artificial, conținînd numai produse naturale) nu ajung nici în restaurante și nici în baruri.

Sucurile naturale sînt necesare. Calitatea lor pe litoral a cunoscut o schimbare. Mai rămîne desfacerea, operativitatea rețelei de vînzare (exceptînd magazinele I.L.F. unde merge strună) pentru că sucul ajunge la consumator după niste ocoluri adesea enorme, sau atît de încet că îmbătrînește pe drum. Uneori sînt sucuri care ajung la turist abia după ce acesta a părăsit litoralul. Adică niciodată.

CORNEL NISTORESCU ■

— Sucurile mult dorite din fructe de pădure există, dar nu știm să le vindem

— Etichete terne, ambalaje monotone, denumiri butucănoase și neinspirate

— Un laitmotiv al producătorilor spulberat la Galați: a fost creat un sortiment de concentrate permanent și variat

— Inerția cumpărătorilor greu adaptabili la sortimentele noi

— Metode simpliste de individualizare a produselor

— Promisiuni care ne lasă gura apă

vin (prost). Ca să cumperi două pahare de apă minerală trebuie să-l cumperi și pe responsabil. ● Articole dulci: La bufetul C.F.R. din gara Slatina bomboanele se vînd invlitate în hirtie de ziar. De ce nu s-or vinde bomboane direct la chioșcurile de difuzarea presei? ● La grădina Argeșul din Pitești sticlele de bere sînt desfacute cu o lingură. Păstrînd logica, butoaiele se desfac numai cu polonicul. ● Strada Pajurei din București n-a mai văzut mătura de cînd n-a văzut nici mașinile pe care scrie Păstrați curățenia orașului. O păstrezi cit o păstrezi dar de la un moment dat mai trebuie și esență de mătura. ● La liceul I.O.R. conducerea școlii nu vrea să primească nici o contestație la examenul de treaptă. E și normal, din moment ce toate facultățile primese inclusiv pentru examenul de admitere. ● Popasul turistic Horezu, aparținînd de cooperatie, a avut și are un program civilizată, mai puțin luni, 16 iulie, cînd ospătarul au baricadat unitatea cu mese (goale) susținînd că vine tovarășul președinte. Și în jurul orei 13,30 au sosit două autoturisme, 1 VL 8914 și 1 VL 2315. Întrebările sînt cum s-a făcut planul și cine a plătit consumația? ● Am primit mai multe telefoane prin care sîntem întrebați cînd va avea loc concursul pentru dobîndirea atestatăului de maistru bucătar? Chiar nimeni nu-și imaginează răspunsul? Conform datelor pe care le de-

ținem, nu știm! ● Un excavatorist care lucrează la șantierele din comuna Peștișani (județul Gorj) — care șantiere a înobilat apele Bistriței pînă le-a înnegrit — a făcut o tură prin sat și cu cupa ridicată a rupt instalațiile electrice și copacii care i-au ieșit în cale. Excavatoristul era treaz, doar utilajul era în stare de ebrietate. ● La crama hotelului Montana din Predeal o solistă de muzică populară cîntă „Procuror nu mă lega / Că miine fi-o da ceva“. Cam multă muzică de subsol în acest local de alimentație publică ● La Turceni filtrele de motorină ale locomotivelor nu se mai aruncă, se recondiționează ● Spre ieșirea din Colectina, în stația Doamna Ghica, I.T.B.-ul a plasat un indicator cu un design îmbunătățit (cum au început să apară prin toată Capitala). Respectivul indicator acoperă culorile semaforului. Cînd se vede una nu se vede cealaltă ● Florile de mină din Maramureș (cele din colecția Muzeului județean) au făcut o scurtă călătorie în Austria unde au făcut vilvă ● Numărul tramvaielelor care circulă în orele de vîrf în cartierul Militari este cu totul insuficient. Între orele de vîrf, pe același traseu, tramvaiele sînt supraaglomerate ● Ioan N. Lungu, pensionar de 72 de ani din Focșani, a absolvit Liceul economic din localitate. La 70 de ani încă mai era elev la șeral iar în această vară fostul poștaș, în vîrstă de 72 de ani,

și-a văzut visul cu ochii: a obținut diploma de bacalaureat ● Nicolae Vlăceanu, gestionar magazinului din Costeni, județul Gorj închide și deschide magazinul sătesc după cum bate vîntul sau după cum se invîrt interesele. Dacă e se îngăduie, o să facă și mai multe ● Locuitorii comunei Gratia, județul Teleorman, beneficiază de o centrală telefonică. Mai nou, beneficiază și de un program îmbunătățit. Telefoanele nu funcționează de vineri pînă luni dimineața la ora 8. Asta s-ar numi schimbă și duminică liberă la telefoane ● Gheorghe Moc, din comuna Pucloasa, județul Dimbovița a lucrat între 1939 și 1944 la patronul Gheorghe Dumitrescu, după cum atestă și adeverința eliberată de Filiala Arhivelor Statului, Tirgoviște. Funcționarul oficiului județean de pensii zice că adeverința nu-i valabilă. În ce sens? Că Gheorghe Moc n-a muncit s-au n-a trăit în anii respectivi? ● Locuitorii din comuna Frăsinet sat Luptători (jud. Călărași) ne scriu că nu primesc presa decît cu o întîrziere de 2-3-4 zile cînd tot ce scrie au aflat deja de la radio sau de la televizor. Emisiunile nu sosesec cu întîrziere ● În satul Cîmpulungușoia, com. Mărgăritești, jud. Buzău, este o stare de iritare împotriva gestionarului de la magazinul sătesc. Se spune în scrisori că Ion Rache vinde pe sub mină, preferențial, jignoște consumatorii și le vinde

sticle cu băuturi fără etichete. Unii consumatori au descoperit că în sticlele fără etichete sînt băuturile rămase de la nunta fiului gestionarului ● Președintele C.A.P.-ului din localitatea Supuru de Sus, jud. Satu Mare, s-a hotărît să comită o faptă eroică și demnă și omenească, a decis ca pensionarei Govor Floarea de 72 de ani să i se ia lotul ajutat. Frumos! ● Maria Alexandru din Tirgoviște a cumpărat o pereche de pantofi care s-au defectat imediat. I-a pus la poștă pe adresa fabricii din Mediaș și n-a primit nici un răspuns. Cine știe cum s-o fi defectat și coletul expediat ● Sora Oprea Onisifor din Sibiu, în ciuda studiilor superioare, este menținut pe postul de lucrător comercial la I.L.P.P. Sibiu. În urma unui memoriu centrala PECO îl găsește vinovat că nu și-a manifestat „dorința ocupării vreunui post“. Ce ușor este să răspunzi la o petiție de parcă ai ride de nemulțumirea unui om ● Vineri, 20 iulie, pe la orele 17, cineva pre numele său Pavel se amuza să desumile cauciucurile de la mașinile parcate pe o iarbă atît de pirjolită de soare și neîngrăjită, încît nu aducea cu nimic aminte de un gazon verde. Cel care i-a spus să facă așa ceva, pre numele său Șerban, sustine că e vorba de o măsură educativă. Noi însă știm că a educa înseamnă a preveni, nu a pedepsi aprioric. Chiar și-n Mamaia.

CORNEL NISTORESCU ■

SĂ GÎNDIM
CU CAPETELE
NOASTRE

Știința este fiica experienței

● Vorbiți în șoaptă, omul aude ● Tratamentele Panait în același impas ●

Argument la o mare realizare

Cazul și cazurile dr. Florea Dinu (X)

Ploiești, 23 iulie. Zi caniculară iar noi, în penumbra încăperii cu storiile trase, vorbim despre lucruri petrecute într-o iarnă. Femeia din fața mea, profesoara Aurelia Negulescu, tremură ușor de un frison rece provocat de amintirea acelor întâmplări. Noapți întregi n-a dormit și zile întregi a alergat din medic în medic.

Într-o dimineață de noiembrie 1978, fiul său cel mare, Călin, care abia împlinise 12 ani, vine repede, precipitat, în bucătărie, la ceai, deoarece trebuia să plece la Radio-club unde activa ca radioamator, o pasiune puternică la care n-ar fi renunțat pentru nimic în lume. Dar nu poate să-și bea ceaiul, fiindcă lichidul i se prelinge din gură. Mama crede că se alintă și-l apostrofează. Băiatul își pune mina pe obraz, e inert. Se ciupește, își trage o palmă, nu simte nimic. Mama îi observă atunci gura într-o parte, ochiul drept mai mic și lacrimind. Își cheamă speriată soțul din baie. Doctorul Marius Negulescu, fiind într-o zi liberă, se bătărește lent, cu vădită plăcere a unui timp care îi aparține, fără graba obișnuită a zilelor de lucru. Cu un obraz jumătate ras, cu celălalt spumuit, se repede în bucătărie, își privește băiatul, îl pune să fluiera, să se încrunte, să închidă ochiul. Nu poate. „Da, e cert, vorbește ca pentru sine, e paralizie facială!”. Cauza? Incepe să-l investigheze pe puști, ce-a făcut, unde a stat în ultimele zile. Sta de multă vreme la școală, în clasă, în curent, în dreptul unui geam mereu deschis iar în recreație, copiii nu închid, de regulă, ușa. Deci, „paralizie afriagore facială dreaptă”. S-a dus radio-clubul! În apropiere de casă se află Policlinica nr. 3. Îl arată neurologului, dr. Băltărețu, acesta confirmă diagnosticul și prescrie tratamentul: Prednison, doză crescândă, până la 8 comprimate pe zi (adică foarte mult), vitamine din grupa B. (Afiț de des am întilnit acest tratament la cazurile pe care le-am investigat, incit l-am putea prescrie și noi). La controlul după tratament — nici un rezultat! Se adresează atunci, secției de neurologie a Spitalului municipal nr. 1. Același tratament, în plus, Glicocool — intravenos —, Sulfactin și alte câteva medicamente... Tot nimic! Dimpotrivă, ochiul se agravează; neputindu-l închide, neprotejat, i se accentuează conjunctivita. Mama face nopți după nopți albe, aco-

perindu-i cu căldura palmei sale ochiul bolnav, ochiul cu pleoapa inertă, ochiul care rămânea de veghe în catifeaua nopții, fără să vadă, căci el dormea în felul acesta straniu, imagine ce o înfricoșă și o îngrijora. „Mergem la București!” își imploră soțul! Trebuie să găsim ceva, caută, te rog, pe cel mai mare specialist, ești medic, doar!”. Ajung astfel, la Spitalul nr. 9 din Capitală, la prof. dr. Vlad Voiculescu. Același tratament. Același rezultat fără rezultat! Încearcă și la „Colentina”, la Clinica de neurologie, la doctoria Ionescu. Le recomandă în plus, fizioterapie și masaj; le face, totodată, o măturisire lucidă, deschisă, fără menajamente, ca între confrăți „dacă n-a dat atâtea luni rezultat, și la un tratament atit de intens, intră în degenerescență și copilul va rămâne așa. Mama, ca mamele, e disperată, nu poate să accepte un asemenea destin. Speră că trebuie să mai existe ceva!, deși știa prea bine că s-a făcut tot ce s-a putut, tot ce se știe în materie, cu cel mai deplin profesionalism. „Pe 16 ianuarie 1979, printr-o cunoștință, am ajuns la Cimpina, la dr. Florea Dinu, își reamintește până și ora, și cel mai mic amănunt din cabinet. Ne-a primit imediat, deși nu eram programați, deși era foarte aglomerat; o mare de oameni se afla în sala de așteptare. L-a examinat, i-a făcut testele pe care le cunoșteam atit de bine, după atitea examinări și i-a și aplicat prima ședință cu aparatul său electronic. Pe 6 februarie, după șapte asemenea ședințe, era sănătos, perfect sănătos. Sint sigură, mi-am amintit că pe 7 februarie s-a dus la școală; lipsea de pe 20 noiembrie”. „Și chiar nu se mai cunoștea nimic?”. Insistăm. „Doar la mari oboseli are, uneori, o asinergie la pleoapă, un ușor spasm, i se zbate ochiul cum se zice popular. Ar fi trebuit să mai continue tratamentul, măcar până la 10 ședințe, dar n-am mai putut să ne ducem. Între timp, doctorul aflase că sînt soție de medic și m-a rugat să mergem la dr. Pănescu, directorul Direcției sanitare județene Prahova de-atunci, să-i arătăm rezultatele și să luăm aprobare pentru continuarea tratamentului. N-am putut s-o facem, poate că am fost lași față de doctorul Dinu, dar soțul meu era atunci medic aici, în Ploiești. (Acum, e radiolog la Spitalul „Colțea” din București — n.n.). Știți care erau relațiile

dintre dr. Dinu și dr. Pănescu?! În această situație n-am mai avut curajul să mai revenim la Cimpina. În orice caz, dr. Dinu rămâne pentru noi salvatorul copilului nostru și-i purtăm o vie recunoștință. Și nu numai al nostru. Numai cine n-a poposit măcar o zi acolo, nu știe ce cazuri îi veneau, cîți copii, și nu numai copii, cîți oameni mutilați, și cum plecau?! Cam în aceeași perioadă cu Călin a fost și băiatul cu piscina, Nae Dănuț, despre care ați și scris dv.; pot să spun oricui cum arăta — era mai mare doar cu un an, mi se pare, decit al meu —, umflat de la Prednison incit abia îi distingeau ochii din orbite. Am fost plăcut surprinsă, cind am citit că s-a făcut un tinăr frumos și armonios dezvoltat. Și Călin se îngrășase exagerat de la același medicament și ne îngrijora starea lui; Cortizonul, știți, fiind o sabie cu două tăisuri. Era acolo și o profesoară universitară, Lucia Moise, de la Facultatea de farmacie a I.M.F. Iași. Cu hemiplegie de mină și picior, pe partea dreaptă, de la un accident vascular cerebral. Era internată la Poiana Cimpina, într-o secție de recuperare, unde completa tratamentul dr. Dinu cu fizioterapie, gimnastică medicală, masaj... Venea în aceleși zile cu noi — marțea și sîmbăta —, ne imprietenisem, ne căutam prin sala de așteptare una pe cealaltă și discutam, ca să ne treacă mai ușor timpul, pină ne venea rindul. Numai în cele șapte zile cit am fost noi acolo, se recuperase vizibil, putea să-și folosească mina și piciorul. În baston, dar mergea, reușea să-și îmbrace singură

paltonul și să se încheie la nasturi, ceea ce era, cum recunoștea, o mare victorie, pentru a nu fi povara nimănui. Era, firește foarte conștientă de ceea se petrecea cu dinsa. Îl admira enorm pe doctorul Dinu și regreta, ca și noi, toți, că nu este pus în valoare, oficial, așa cum se cuvine. Sechelele de poliomielită mergeau mai greu, unele aveau vechime de zeci de ani, și totuși doctorul nu refuza nici pe acești pacienți pe care, de regulă, nu-i prea primește nimeni, fiind socotii nerecuperabili, și depunea mult efort pentru tratarea lor. Rezultatele la aceștia, nu erau spectaculoase, dar erau, chiar vizibile. Mai presus de toate schimba optica de viață a respectivilor oameni. Nu sint medic, dar am simțit atunci cit de extraordinar poate fi să faci un om ca acesta să zîmbească și să spere iar cu atit mai mult, să-și poată folosi picioarele, de pildă, mai bine decit înainte. Din sala aceea de așteptare s-ar fi putut scrie cărți și realiza filme întregi despre lupta cu viața, studii de psihologie și sociologie despre numeroase psihologii umane în stări de excepție, dar și despre un medic care, anonim, în ciuda opreliștilor ce i se pun, luptă îndirjit și cu credință pentru ceea ce știe să facă, pentru viața și sănătatea semenilor săi. Ajutați-l, dacă puteți!”.

...Sulițele soarelui sint sus. Părăsim răcoarea salonașului semiobscur cu același gînd: Să-l ajutăm, dar cum?

CICI IORDACHE-ADAM

Mai zicem o dată: trebuie găsită o soluție

Despre Nicolae Panait, ca și despre ameliorările și vindecările realizate de el în tratarea unor grave afecțiuni dermatologice, a psoriazisului indeobște, am scris ultima dată în 26 iunie 1983. Arătam atunci, cum o mai făcusem în 10 decembrie 1982 și 7 februarie 1983, că N.P. a izbutit să pună la punct, pe baza căutărilor personale (ei însuși a suferit de psoriazis) și a colaborării cu Pavel Kozak (cărui i-a fost, un timp, pacient), o terapie naturală (ceaiuri, regim alimentar etc.) capabilă să intervină cu succes în lupta împotriva unor boli de piele cu etiologie necunoscută, socotite incurabile. N-am susținut, după cum nici autorul nu s-a încumetat s-o facă, păstrind măsura, că remediile propuse de N.P., inspirate din simplitatea și echilibrul naturii, ar înlătura toate relele dermatologice. Dar am demonstrat, insoțindu-ne pledoaria de dovezi limpezi, între care opiniile unor medici (fără excepție favorabile), că Nicolae Panait e în stare, numai el știe cum, să aline suferințele multor bolnavi, vindicându-i. Acum, cind dosarele aflate pe masa lui N.P. s-au înmulțit, numărul pacienților tratați sau sub tratament depășind o mie, ne este cu atit mai clar că n-am greșit atunci cind, urmărind pătrunderea noului, pe orice canal, am supus atenției opiniei publice și a forurilor competente situația în

discuție. Pentru că, chiar dacă am păstrat și păstrăm o anumită rezervă, impusă de lipsa unei rigori științifice în verificarea metodei folosite de Nicolae Panait, am descoperit, în timp, noi și noi „piese” la dosarele autorului, pleind toate, fără excepție, în favoarea terapiei N.P. Nu ne-ar ajunge, vă asigurăm, o revistă întreagă pentru a găzdui alte și alte cazuri de psoriazis (și nu numai) tratate și soluționate în Șoseaua Olteniței 396! Gh. B., 51 de ani, Sebeș, județul Alba, Z.I., 53, Rimnicul, județul Buzău („Toți medicii m-au descurajat, spunindu-mi că am psoriazis și zicind că n-o să mă mai fac bine niciodată... Acum, cind sint pe deplin fericit fiindcă sint perfect sănătos, cu pielea curată, știu că datorz vindecarea tovarășului Panait”), E.C., 27, Timișoara („Am urmat tratamente și în alte spitale, în județele Alba, Cluj și Hunedoara, dar m-am vindecat, cind nu mai aveam nici o speranță, cu ceaiurile și alifile date de Nicolae Panait”), T.O., 60, București, M.C., 9, Turnu Măgurele, județul Teleorman etc. etc. sint numai citeva din zecile, sutele de cazuri rezolvate de N.P. în ultima vreme (după apariția articolului nostru de anul trecut), față de care, date fiind documentele medicale (iesiri din spital, rețete, fotografii comparative etc.) existente, nu poate fi acceptat nici un dubiu, nici o indoială. Oameni care au suferit, adesea cronic, de psoriazis și care azi sint vindecați, fără ca boala, despre care se zice că prezintă unele remisuni spontane, să mai fi revenit, după multe luni!

Am aflat despre toate acestea, și despre multe altele, zilele trecute, cind ne-am întors la Nicolae Panait. L-am găsit, ca și în urmă cu un an, asaltat de bolnavi și neputincios. Neputincios nu în fața bolii, ci a numărului de pacienți care n-au încetat să-l asalteze. Dar Panait nu e, oricît s-ar zbate să-și depășească statu-

tul, condiția, decit un om. Energia și timpul lui sint limitate, după cum limitate, îi sint, firește, și cantitățile de plante din care prepară, ca un alchimist modern, remediile binefăcătoare. El ar vrea, dar nu-i poate primi pe toți solicitanții, oricît ar dori. Din păcate, în situația lui, la mai bine de un an de la apelurile noastre adresate Ministerului Sănătății și Academiei de Științe Medicale, nu s-a schimbat nimic!

Vinovățiile sint, pină la un punct, împărțite, în sensul că nici cu Nicolae Panait, am mai spus-o, nu e ușor de colaborat. Ca și alții plasați în conjuncturi asemănătoare (Ionescu Dimbovița, Iulică Voinea ș.a.), el adoptă uneori o poziție retrăcită și temătoare. De parcă, tot timpul, cineva ar urmări să-i fure ideile, să-i pună bețe în roate. Cu astfel de oameni, caractere adesea ciudate, mai greu de modelat, se cooperează cu pocticell, vanitatea jucind un rol important. Cind îi atragi însă atenția lui Nicolae Panait, și i-am atras-o, că n-are dreptul, legal și, mai ales moral, să facă un secret din terapia sa, avind datorita s-o pună la îndemina unui număr cit mai mare de pacienți, el se ridică tacticos de pe scaun și-ți pune în față, parcă triumfător, citeva foi dactilografiate: propunerea de colaborare înaintată, la 27 mai 1983 (A/691), Academiei de Științe Medicale, la care n-a primit pină acum nici un răspuns!! S-ar fi putut, gîndim, ca propunerea respectivă să nu fi găsit ecoul sperat la A.S.M. S-ar fi putut, continuăm judecata, ca rîndurile semnate de Nicolae Panait să fi fost socotite trufășe sau nefondate, dar la un răspuns, oricare ar fi fost el, autorul avea dreptul, nu-i așa?! Mirarea noastră este cu atit mai mare cu cit în fruntea respectivului organism activează una dintre personalitățile de primă mărime ale medicinei românești și mondiale, academicianul Constantin Arseni, a cărui dispo-

nibilitate față de nou a fost, în atitea rînduri, dovedită! O tăcere care durează, iată, de 14 luni și care nu face altceva, veți fi de acord cu noi, decit să ascze într-un unghi mort, lipsit de lumină, o idee care merita, nu vom inceta să credem asta, mai multă atenție, mai multă grijă. N-am fost și nu sintem, așa cum s-au grăbit unii să ne acuze, de partea lui Nicolae Panait. Am constatat însă, cit mai obiectiv cu putință, vîzînd, cercetînd, comparînd etc., că metoda de tratament propusă de el poate aduce mari servicii în lupta cu psoriazisul, cu alte maladii ale pielii grave. Nu ne-am asumat nici o altă responsabilitate în afara celeia, decurgînd din misiunea presei revoluționare, de a aduce în discuție o situație (publică încă înainte de apariția articolelor din „Flacăra”) și a milita pentru promovarea noului, așa cum, cu fiecare ocazie, ne-a cerut-o, înțelept și harnic, cirmaciul destinului național, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

S-a scurs, cum ziceam, mai bine de un an și nu s-a realizat nici un progres! Nu că nu s-a procedat, cum ar fi fost normal și cum ar fi fost legal, la experimentarea metodei, spre a se ajunge la o concluzie fermă, dar tovarășii de la Academia de Științe Medicale, care dacă nu greșim, sint unii dintre i, plătiți tocmai pentru asta, n-au găsit nici măcar timpul necesar și dispoziția să-i răspundă lui Nicolae Panait la cele 3 pagini dactilografiate expediate la 27 mai 1983! Nădăjduim că măcar acum se va întimpla acest lucru, căci tăcerea, se știe, nu poate rezolva nimic! Am cerut și cerem o cercetare obiectivă și o decizie, albă sau neagră, în situația Nicolae Panait. Zecile, sutele de bolnavi care bat la poarta din Șoseaua Olteniței 396 continuă, ca și noi, să aștepte. Întrebarea e pină cind?

OVIDIU IOANIȚOIAIA

Fiți amabil, cât este ceasul?

CIND
VA BATE
GONGUL...

● Mașinaria cea mai răspândită a timpului ● Ora exactă a codului genetic ● Trăim într-un orologiu enorm ●

(Urmare din pag. 1)

I-ar fi imposibil să trăiască în aceeași cameră cu un ceas de asemenea dimensiuni care bate exact, de zeci de ani, și care nu are voie să se oprească niciodată pentru că ar interveni perturbarea în calculul exact al timpului nostru suprem. Magda Stavinschi și sotul ei Victor Stavinschi fac de gardă la acest telefon public al orei noastre exacte și privesc cu schimburi pe cer prin lunetele albastre ale legăturii noastre ombilicale cu universul ca să stabilească ora exactă după mersul stelelor. Cu toate acestea ora exactă nu e o problemă de familie. E, dimpotrivă, o problemă socială acută. Fiecare om vrea să știe cât e ceasul. Indiferent de pregătirea sa. Fiecare om ridică privirea spre cer și se întreabă cel puțin de trei ori pe zi cât e ceasul. Și ceasul a devenit cu timpul cea mai răspândită mașină a lumii moderne, înaintea mașinilor cu aburi, a mașinilor electrice, de uz casnic, a motoarelor în doi timpi sau în patru timpi, înaintea mașinilor de bărbierit sau a aparatelor de zbor. În antichitate „ceasurile” mergeau cu nisip, cu apă, cu lapte, mergeau după soare, după lună, după vânt, după stele, în evul mediu conform unor principii mecanice din ce în ce mai sofisticate, în anii noștri ceasurile merg cu baterii, cu pile electronice, cu pile de uraniu, cu tranzistori care seamănă frapant cu cili vibratili văzuți prin microscop. A fost o vreme în care posesorul unui ceas era un privilegiat. Acum sursi se vind la fiecare colț de stradă. Cei prin contrabandă, e adevărat). A fost o vreme în care părinții le cumpărau copiilor ceasuri de mină de jucărie cu arătătoare și cadrane simulate. Acum copiii poartă ceasuri adevărate, ceasuri cu baterii extrem de ieftine. Ceasul nu mai este un obiect de lux deși în nomenclatorul Comitetului de stat pentru prețuri a rămas considerat un obiect de lux! O bisolă în oceanul timpului. Într-o fabrică la ora aceasta orologii de mină cu baterii, deci după ultimele depeșe ale tehnicii, este întreprinderea de mecanică fină din București. O întreprindere etalon, o întreprindere care seamănă cu o farmacie și în care se lucrează sub lupă, într-o atmosferă în care firul de praaf este un accident și în care aerul condiționat și temperatura constantă, de seară, se păstrează egale fie că e vorba de patruzeci de grade la umbră sau de minus treizeci de grade la lumina zăpezilor. (Stefan Blaier, șeful secției de orologerie industrială, nu vrea să spună că am putea face concurență, de la prima șarjă de ceasuri electronice, firmelor elvețiene sau japoneze dar știe că prin perseverență experiența câștigată pentru producția de ceasuri de mină poate fi ideală pentru orologiile industriale pe care producem și care sînt căutate pe mariond. În acest fel, ceasornicarii de la întreprinderea de mecanică fină din București se învecinează din ce în ce mai ambițioși cu ceasornicarii elvețieni.)

Un om rămas fără ceas din întimplare, din grabă, dintr-o defecțiune e mai derutat decît dacă ar nimeri singur, legat la ochi, într-o intersecție aglomerată. În orice caz senzația de disconfort, de teamă în fața neantului unui cadran de ceas fără arătătoare, senzația de incertitudine și debusolare seamănă cu o tortură psihologică. Pentru că sîntem legați de cronometrele timpului nostru cel de toate zilele (dar și de toate nopțile) din cauza accelerației lumii moderne. De aceea apar tot mai multe ceasuri la colțuri de stradă, pe coridoarele instituțiilor, în birouri și la ghișee, în scuaruri publice, în stații de metrou, în magazine universale, în gări, în aeroporturi, pretutindeni unde se intersectează drumurile oamenilor. Societatea tine să atragă mereu atenția asupra timpului în care trăim. Pentru că de cele mai multe ori cel mai greu lucru este să fi contemporan cu tine însuși! Adică paralel cu tine însuși, constient de timpul pe care îl trăiești. Ceasul de la universitate e un punct de reper celebru care poate fi sentimental. Ceasul de pe peronul Gării de Nord ține de mersul trenurilor care, la rindul său, e un orar per-

fect scandat în timp, un ceas al călătoriilor noastre de serviciu, al deplasărilor pe teren, al drumurilor de agrement, de vacanță, al ghișilor și al speranțelor. Ghișeele din Gara de Nord funcționează non stop. Adică 24 de ore din 24! Cele din clădirea monumentală a poștei funcționează după un orar care trebuie respectat și care corespunde unei zile luminate. Audiențele pentru instalarea unui post telefonic se dau între anumite ore. Pe cererea de rezolvare a spațiului nostru locativ scrie „Urgent”. La restaurantul expres din blocul Central se mănîncă repede și în picioare, în cîteva minute. La chemarea unui telefon, ambulanța cu numărul 23-B-1839 se deplasează rapid pentru un infarct miocardic, o embolie, o congestie cerebrală. O știre de ultimă oră a agenției noastre de presă se comunică în cîteva minute prin telex, pînă la antipod. Un avion Rombac fabricat la Întreprinderea din Băneasa scurtează distanța dintre New York, făcută cu vaporul, de la două săptămîni la cîteva ore. Librăriile sînt pline de agende de lucru, de calendare. La intersecții pîlpie semnalele colorate ale semafoarelor în fața cărora oamenii devin de multe ori nerăbdători. Li se pare că timpul de respirație dintre două semnale verzi e prea lung. Ne aflăm într-o perioadă de vîrf a civilizației noastre care se poate numi o civilizație a nerăbdării, a grabei, a spaimii de a nu pierde timpul. Oriincotro am întoarce privirile simțim pulsul grăbit al timpului în mersul trecătorilor de la șapte dimineața pe bulevard, în goana mașinilor care claxonează pentru că soferul lumizinei din față manevrează acceleratorul prea lent, în rumoarea peroarelor Gării de Nord sau a stațiilor de autobuz, de troleibuz, de tramvai, într-o hală de uzină textilă unde războaiele lucrează în ritmurile unui ceas nebun și unde o femeie supraveghează mai multe mașini deodată, pe un stadion în care Maricica Puică încearcă să doboare recordul mondial pe distanța de cinci mii de metri, să ciștige cîteva secunde, să accelereze ritmul pașilor în lupta ei minuscule cu timpul. Trăim într-o lume în care simbolul existenței noastre este acceleratorul!

La nivelul unei singure generații rit-

acelui timp comprimat paroxistic și aberant reținem drept tonic faptul că în țara noastră, de pildă, după statisticile profesorului Vladimir Trebic, specialist de table mondială în probleme de demografie, se nasc 1000 de copii pe zi sau faptul că se căsătoresc 1000 de tineri pe zi! Semn că la români există o propensiune fabuloasă spre căsătorie (una dintre cele mai tulburătoare din lume), spre întemeierea unei familii, a unei familii care se constituie și ea, printr-o îmbrățișare ca a emisferelor de Magdebur, într-un orologiu cosmic. Pentru că în solstițiul ei, în ora douăsprezece pe care trebuie să o împlinească fiecare cuplu la un moment dat, se află germenele unui viitor imprezvizibil. Fiecare nou născut poate fi un Michelangelo, Rafael, Mozart, Beethoven, Shakespeare sau Einstein!

Statistic se nasc, prin urmare, 1000 de copii pe zi. Aceasta este valoarea supremă a unei zile din viața noastră. Celelalte valori pe care le primește timpul se pot înregistra, tot statistic, prin numărul de tractoare, excavatoare, biciclete, autoturisme, aparate de radio, aspiratoare de praaf, frigider, mașini de spălat sau în numărul de tone de ciment produse într-o zi în țara noastră. Statisticile nu mai fac diferențe de timp, de timp biologic, psihologic, istoric, social etc., ele înregistrează aici doar timpul economic. Ele au devenit un fel de cronometre pentru fluxurile și refluxurile proceselor noastre tehnologice. Trăim într-un orologiu enorm. Sîntem chirașiți unui timp pe care încercăm să-l supunem, să-l constrîngem, să-l investim, să-l prelucrăm, să-l integrăm, să-l exploatăm etc. Materia noastră primă a devenit mai mult ca oricînd timpul. Pentru că ajungînd conștienți de valoarea sa îl putem transfigura. În acest sens fiecare metaforă poetică, fiecare invenție sau descoperire înregistrată la O.S.I.M., fiecare nou baraj de hidrocentrală construit, fiecare nou bloc de locuințe dat în folosință, fiecare unealtă, fiecare mașină nouă reprezintă un mod de a da valoare timpului.

Chioșcul de ziare din intersecția de alături propune, la rindul său, un alt cronometru al existenței care este chiar gazeta proaspăt ieșită din vațurile tipo-

unde timpul a rămas incremenit la o anumită oră, într-un anumit moment în care pictorul sau sculptorul a lăsat din mină culorile și formele dramatice ale pietrei sau bronzului. Un muzeu de artă nu e altceva decît un orologiu al clipeilor cărora artiștii le-au strigat să rămîna pentru totdeauna așa cum sînt. Priviți din cînd în cînd „Anemonele” lui Luchian de la Muzeul de artă al republicii și veți avea senzația că reprezintă cea mai bună definiție pentru celebra expresie: clipă, stai! Acolo, în acest tablou, în această pinză e un orologiu care a stat într-adevăr. Valoarea acelei clipe însă se confruntă cu eternitatea. De fapt, ce altceva au încercat să facă toți meșterii care au propus lumii de-a lungul secolelor instrumente de măsurat timpul, decît să cenzureze eternitatea, să măsoare eternitatea? O operă de artă poate conține această eternitate.

Ceea ce pare ciudat unui necunosător unui om mai puțin informat este că, paradoxal, timpul poate fi cîștigat prin miniaturizare. Este exact ce ne propune unul dintre cele mai elegante institute de cercetări pe care le-am vizitat vreodată, în plină pădure Băneasa, alături de grădina zoologică, grădina care s-a constituit într-un alt gen de orologiu, al evoluției! Este vorba de Institutul de cercetări pentru componente electronice, unde sîntem inițiat în tainele unei lumi liliputane de către directorul Ioan Bătrina. În ce moment al evoluției tehnicii electronice ne aflăm acum? Să facem o socoteală, ca să vă dați seama ce înseamnă timpul în acest moment al tehnicii noastre: în 1978 construim circuite electronice de 5 microni, în 1980 de 2 microni, ne-am apropiat de dimensiunile celei drojdiei de bere care are 1 micron și credem că în 1985 vom realiza elemente electronice de 0,5 microni, apropiindu-ne de mărimea unor bacterii, pentru că în 1990 să producem elemente de 0,1 microni și în perspectivă — din moment ce natura a creat viruși ca acela poliomieltic care are valori și mai mici — ne gîndim să ajungem la dimensiuni electronice de 0,01 microni, sau chiar de 0,0002 microni, ceea ce reprezintă dimensiunea unui atom ca element funcțional. Pe măsură ce creăm elemente electronice mai mici crește viteza, se micșorează consumul de materiale, de energie, se cîștigă timp dar, evident, se consumă inteligență. Schimbările în domeniul nostru sînt atât de rapide încît aproximativ la patru ani trebuie să transformăm complet fluxul tehnologic și să ne reciclăm. În meseria noastră e greu să rezistiți din acest punct de vedere. Îți trebuie o mare forță fizică și psihică, o mare putere de adaptare și asimilare. De aceea, e preferabil, de cele mai multe ori, să trecem la un nou produs cu o echipă complet nouă de electroniști. Aici nu mai e loc de rutină. Iată unul din aspectele concrete ale școlii viitorului la nivelul nostru.

Tot statisticile ne atrag atenția că urmare a accelerației lumii moderne, bazată în mod special pe efectele tehnologiei, omul începe să devină prea lent. Reflexele sale nu au promptitudine, sînt lipsite de rapiditate. De aici o seamă de drame, de șocuri care pot duce la anumite dereglări. Esențial este ca omul să fie educat încă din școală la nivelul unei rate a schimbării din ce în ce mai mari. De aici și fenomene care țin de sfidarea timpului, de indiferență față de timp, de evadare din timp, de refuz a realităților în continuă schimbare sau chiar de încercare de a trage timpul înapoi. Fenomene care se pot trata sau care nu se pot trata decît tot... temporar.

În finalul acestui reportaj am încercat să-l regăsim pe cel mai vechi ceasornicar din București, pe Gheorghe Vasilechi, a cărui ceasornicarie din spatele Muzeului de Istorie, înghesită în fața Teatrului de comedie, îmi amintește de o imagine din filmul lui Ingmar Bergman „Fragii sălbatici”. Deasupra vitrinei, un ceas enorm, fără arătătoare, ca într-un coșmar. În vitrină, diploma cu marele premiu obținut la unul din cele mai mari concursuri de meșteri de ceasuri din lume, la Berlin, și trusa pentru meșterii ceasuri care a fost considerată acum cincizeci de ani, unică pe mapamond. Se poate spune că bărbatul acesta încă monumental din fața noastră, care a reparat ceasurile multor oameni celebri, de la regele Ferdinand, la ministrul de externe Titulescu, de la Iorga la Madgearu, de la Enescu la Luchian, este unul dintre cei mai mari meșteri ceasornicari din lume. Acum nu mai repară, de ani de zile, decît ceasuri ce reprezintă lucrări de artă în care îi place să intre „ca într-un palat”. Întreb ce ar recomanda unui tînar care își cumpără din primii săi bani un ceas. Rămîne puțin pe gînduri, apoi scurt și precis: să-și facă din timp un aliat nu un dușman.

P.S. Am scris acest reportaj cu intenția de a supune meditației cititorilor faptul că în acest moment al istoriei timpul are altă valoare decît în urmă cu zece ani sau cinci ani și că astăzi nimeni nu-și mai poate permite să încheie „o pace separată” cu timpul, ca să se simtă protejat de schimbări, nimeni nu poate obține „imunitate diplomatică” în raport cu timpul care ne obligă mai mult ca oricînd să trăim într-o stare de revoluție permanentă față de noi înșine.

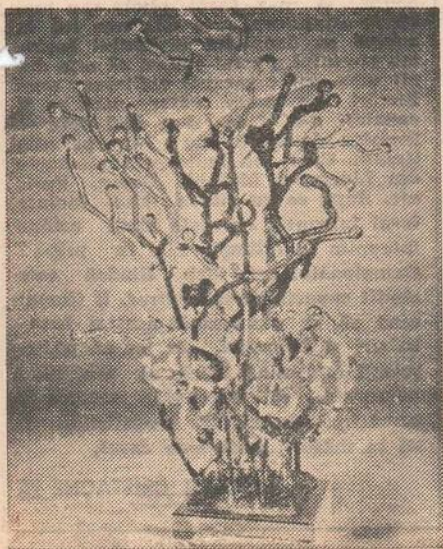
Timpul ca ritm interior

mul vieții noastre a crescut de zece ori față de ritmul în care își desfășurau viața părinții noștri. Profesorul universitar doctor Vladimir Trebic ia ca punct de reper faptul că primele fosile umane datează de un milion de ani și transcrie această evoluție în parametrii unui maraton pe distanța de o sută de kilometri. Concluzia este că tot ceea ce am realizat noi ca progres și civilizație am întîlni abia pe ultimii cinci metri pentru ca pe ultimii doi metri să intrăm în era modernă iar pe ultimii centimetri în epoca miraculosului nostru salt economic, al televiziunii, radioului, zborurilor spațiale, descoperirilor genetice etc. Am avea astfel imaginea unui cronometru care și-a ieșit brusc din minți acum, pe ultimii pași ai maratonului. Asta ca să rămînem la nivelul imagini sportive, atît de familiară astăzi.

Geneticianul Constantin Maximilian de la Institutul de Endocrinologie „C.I. Parhon” ne amintește că în ultimii ani am coborît și mai adînc în timp. Ceasornicul evoluției biologice al unui individ e dat mai devreme și consultat prin investigații sigure încă din anii prenatali. De altfel în lume se și discută la ora actuală dacă nu cumva ființa din perioada intrauterină nu trebuie înestrată juridic ca statut de om! În laboratorul său doctorul Constantin Maximilian cercetează viața prenatală stabilind în ce măsură viitorul copil este sănătos sau nu din punct de vedere genetic. Și astfel, deși prin culturile sale de celule extrase din lichidul amniotic și studiate sub microscop se adîncește în timp, într-un timp necunoscut pînă acum, omul de știință face cercetare de anticipație, pentru că se ocupă, de fapt, de viitorul omului. Omul, ne spune doctorul Maximilian, este un orologiu biologic precis programat de natură pentru că în codul său genetic sînt trecute, sînt înscrise, din primele faze ale dezvoltării sale, duratele fiecărei celule, fiecărui organ. Omul, este el în-suși compus din nenumărate alte orologii intime, mai mult sau mai puțin secrete, mai mult sau mai puțin cunoscute. Ceasurile noastre bat încontinuu ca o orologerie cosmică. Dar nu bat niciodată la fel, nu bat în același ritm. Pentru că timpurile noastre nu sînt aceleași. De pildă, pentru unii ceasornicul vieții bate mai repede, fulgerător în raport cu al altora. Înregistrăm cazuri ciudate în care un copil nou născut trece prin toate fazele vieții, pînă la devitalizare și senilitate, în șase luni de la ziua în care a fost înscris în registrul stării civile. Șase luni în care a parcurs toate fazele existenței. Evident, astfel de cazuri sînt anormale, dar sînt. Pentru ele timpul nu poate fi același ca timpul nostru, al oamenilor care se dezvoltă normal.

Dincolo de frisonul înregistrat la auzul

grafiei, încă electrică și umedă de cerneală. În cîteva cuvinte sîntem informați că valorificarea insuficientă a acestor zile și acestor ore de seceriș duce la pierderi irecuperabile, că ne aflăm în ultimele trei zile de semănat al culturilor duble, că orice întîrziere duce la compromiterea recoltei de rapiță, că unele întreprinderi îndeplinesc planul trimestrial cu cinci, cu zece zile mai devreme, că alte obiective de construcții industriale și de locuințe și-au scurtat durata recepționării, că producția industrială a anului 1945, se realizează astăzi în mai puțin de patru zile, iar aceea a anului 1965 în 66 de zile, că productivitatea muncii a ajuns acum la 326 mii lei pe o persoană ocupată în industrie, ceea ce demonstrează că e de zece ori mai mare decît în anul 1950. Fiecare știre încearcă să ne fixeze mai atent, mai sensibil în timp, ca să realizăm ce înseamnă de fapt ziua, ora, minutul, secunda în care ne aflăm. În acest sens ziarul, cu toate titlurile lui care sînt uneori mai expresive decît articolele și pun în temă urgent asupra unei situații sau unui eveniment, cu toate rubricile și clișeele lor care suplinesc uneori magistral mii de cuvinte printr-o fotografie expresivă, reprezintă tot un orologiu, un orologiu al vieții cotidiene, al informațiilor necesare. Ziarul este un orologiu care nu ne lasă să trăim în afara timpului. Pentru că una dintre bolile cele mai grave ale lumii moderne este incapacitatea de a accepta nouă, succesiunea evenimentelor, a știrilor, a informațiilor, a descoperirilor care se contrazic cu o viteză derutantă. Între „Curierul de ambe sexe” care a apărut în secolul trecut și ziarul care iese dimineața din tipografia e o diferență ca între un ceas cu nisip și un orologiu electronic sau ca între caleașca expusă la Muzeul tehnicii și ultimul tip de automobil care circula pe străzile Bucureștilor (cu comandă electrică tranzistorizată), ca între telefonul lui Bell și televizor, ca între orologiu mecanic din vechiul turn al Colței (păstrat în același Muzeu al tehnicii) și orologiu cu cuarț de la Observatorul astronomic. În sine, un muzeu e și el un orologiu al timpului trecut, al unor clipe rămase, printr-un miracol, în memorie. Și nici un alt muzeu nu poate fi mai expresiv decît Muzeul tehnicii „Dumitru Leonida” pentru ideea de timp, prin faptul că întreaga istorie a umanității n-a fost altceva decît o luptă pentru a cîștiga timp, fapt concretizat fabulos prin progresele tehnologiei și științei. Mergeți, prin urmare, să urmăriți istoria științei și tehnicii românești și mondiale pentru a cunoaște pulsul timpurilor din care ne revărsăm în acest sfîrșit de secol zbuciumat ca o avanpremieră la o nouă naștere. După cum e bine să mergem din cînd în cînd să recunoaștem valoarea timpului într-un muzeu de artă

Cea mai mare demnitate a unui campion este câștigarea meciului prin partide decise

● A căzut cel mai vechi record al atletismului nostru ● Femeia în postură de șofer ●

Fanatismul lui Bobby (9)

I s-a reproșat lui Fischer că ar fi câștigat campionatul mondial în anumite condiții, iar acum dorește să modifice regulamentul cu scopul de-a putea păstra mai mult timp titlul. I s-a mai reproșat scrisoarea adresată lui Boris Spasski la Reykjavik, unde Fischer considera că este un handicap prea mare pentru el pierderea fără joc a primei partide la care nu s-a prezentat în ziua în care trebuia să înceapă meciul, nefiind în localitate. Aceasta ar fi însemnat realizarea a 12,5 puncte din 23, în timp ce campionul ar fi trebuit să realizeze doar 12 din 24! Fischer a scris acest lucru, care mai tirziu a fost răstălmăcit în defavoarea sa, uitându-se mereu, parcă voit, că Fischer demonstra handicapul dacă se pierde fără joc și nu prin joc. De altfel a dovedit prin acel 2:0 cu care a fost condus inițial de Spasski, că nu este handicapat psihologic nici de un debut nefavorabil.

Ultimul termen al confirmării partici-

pării în meciul pentru titlu mondial a fost dat pentru data de 1 aprilie 1975. La 31 martie salangerul a confirmat, campionul mondial nu a informat sub nici un fel pe președintele FIDE asupra intențiilor sale. S-a făcut acuzația că președintele nu ar fi așteptat suficient pentru a primi eventuala telegramă a lui Fischer. Dacă Fischer ar fi trimis la 1 aprilie o telegramă din Pasadena, ea ar fi sosit la Amsterdam, la sediul FIDE, abia pe 2 aprilie având în vedere diferența orară. Doar la 3 aprilie după ora 11, președintele a dat o declarație privind soarta meciului: conform articolului 2.3 din regulament, meciul nu mai putea avea loc. Președintele a comunicat în aceeași zi salangerului felicitându-l pentru titlul de campion mondial, ce îi revenea.

Toți aceia care l-au cunoscut bine pe Bobby Fischer, au atribuit hotărârea sa principiilor vieții sale închinată dreptății și sentimentului său de recunoștință adresat șahului. Fischer considera că cea mai mare demnitate a unui campion mondial este câștigarea meciului prin partide decise și nicidecum apărarea lui printr-o eventuală egalitate, profitând de clauza favorizantă a regulamentului privind cumulara remizelor.

De la retragerea sa din luptă, Bobby nu a mai apărut în competiții. Federația internațională a încercat să-l determine să revină în viața competițională. Președintele actual al FIDE, Florencio Campomanes, a sperat că meciul anului 1975 va putea fi jucat oficial sau neofi-

cial, dar „la începutul anului 1980 am părăsit încercarea de-a îl readuce pe Robert Fischer în șah și am pus în aplicare intenția mea în altă direcție — de a deveni candidatul la postul de președinte FIDE...”

R. Fischer a fost o personalitate puternică, reflectată atât prin principiile sale de viață, cât și prin stilul său de joc. În cariera sa a jucat (potrivit unei statistici aparținând marelui maestru iugoslav A. Matanovic) 731 partide de turneu (între 1955-1972) împotriva a 184 parteneri și 13 meciuri. A fost declarat câștigător în 25 turnee internaționale, de cinci ori a fost pe locul I-II. A câștigat 11 meciuri, iar două s-au încheiat cu un scor egal. Doar 13 șahisti în lume au avut scor favorabil la Bobby: Tal, Gheller, Janosevic, și ceilalți nu s-a jucat decât o singură partidă. Între anii 1970 și 1971 Fischer a realizat 85% din partidele jucate (+86, -4, =30). Prin jocul său a dat o nouă viziune șahului apropiindu-l de artă prin frumusețile combinative, cât și de adevărurile matematice prin tehnica finalurilor. Fantezia sa, momentele sale supreme de creație șahistă, geniul său, dar mai ales fanatismul său pentru șah constituie motivația atitudinii sale ieșite din comun. Cel mai mare jucător al tuturor timpurilor s-a retras aidoma lui Paul Morphy și are acum doar vârsta adevăratei maturități șahiste: 41 de ani...

MARGARETA MUREȘAN ■

La peluză

Așa, nu!

Uite așa și pe dincolo, mai în glumă, mai în serios, ajungem să discutăm de-adevăratelea, cu voluptatea nechibzuintei, și să transformăm într-un punct de interes penibilul. Fiindcă în ce alt fel putem considera P.S.-urile din josul unor interviuri cu antrenori schimbați peste noapte la două luni după încheierea campionatului și cu o lună înainte de începerea altuia? Cu ce teme mai privim spre roadele fotbalistice ale toamnei când perioada de transferi se încheie în august și corpul de elită colcăie în incertitudini, fugi, lipsuri la apel? Miroase a bisniță și a... obor, era să spun și nu mai zic deoarece oborul este un lucru temeinic și gospodăresc. A bilci, da, uite că între timp mi-a venit cuvântul, s-au scos tarabele afară și negustorii își strigă clienții, îi trag de minecă, uite baba nu e baba, este inadmisibil.

Pe cuvântul meu dacă eu mai înțeleg ceva din seriozitatea oamenilor de fotbal dacă primordially griji, pregătirea riguroasă a unei campanii toamnă—primăvară, care cere știință, competență, organizare, efort, timp, foarte mult timp, este privită cu mentalitate de precauție. Colegii mei care s-au întors de la Campionatul european au adus cu ei zărele sportive ale continentului, care, pe pagini întregi, în chenare ordonate și limpezite, dau loturile echipelor cu noii antrenori și achizițiile de jucători imediat după terminarea campionatelor. Noi abia acum publicăm regulamentul de transferi care nu este suficient de lung ca să fie complet și este insuficient de scurt ca să fie clar. Un regulament de transferi n-ar trebui, după opinia mea, să depășească opt-zece puncte formulate concis și limpede, principiile generale.

O vară de tranzacții în loc de o vară a muncii. Nu e o treabă serioasă. Un regulament stufos și încălțit ascunde lipsa fermității. Stăm și citim, oameni altfel serioși, tot felul de năzbii despre cutare care nu mai pleacă la Iași și a cerut transferul la Galați, despre iesulescu care dă un interviu gata-gata de a fi luat în serios și îndrăgii la o echipă ca a doua zi, dacă nu chiar în ziua aceea, să aflăm că iesulescu nu mai este acolo unde părea că va rămâne în vecii vecilor, ci aiurea... Unde ne aflăm, zău așa?... Dumneavoastră vă dați seama cât de ridicole sunt toate acestea? De penibilul situației? Miine-poimîne începem să ne lamentăm de jocurile anoste, confuze, de lipsa de pregătire temeinică a jucătorilor uitând că în vara muncii noi am alergat după cai-verzi-pereti și ne-am furat căciunile. Dăm vina pe campionat de parcă el, campionatul ăsta, ar fi un lucru în sine, un dat divin, o pogorie naturală, nicidecum o organizare umană, condusă, controlată, gândită sau ar trebui să fie gândită cu răspundere și pricepere. Nivelul campionatului nu reflectă atât talentul jucătorilor cât înălțimea lui organizatorică. Vezi discrepanța între tehnicitatea fiecărui jucător în parte și nivelul general al jocurilor din campionat. Este de neconceput cum elanul nostru deștept de a merge la campionatul mondial de fotbal sau de a fi în sferă prezentă într-o finală europeană este balmăjit de talmeș-balmeșul rocadeilor dintre care cele mai multe n-au nici un chichirez, pentru că nu vreau să cred că cineva poate pretinde în mod serios că un antrenor care a avut la îndemână de-a lungul timpului loturi solide, mai trainice decât al lui acum, și n-a făcut nimic sau mai nimic altundeva, prin aducerea lui la echipă cu două-trei săptămâni înaintea startului, numai pentru că este din alt oraș, poate garanta calitatea unei lucrări pe care, chiar dacă ar fi capabil s-o facă n-ar mai putea-o termina deoarece nu i-o permite timpul. Cum poți lupta pe stadioanele din Liverpool, Madrid, Roma, Paris etc. după ce cu câteva zile înainte te-ai înfruntat cu niște biete echipe incropite la întâmplare și în pripă? Campionatul este slab fiindcă este gândit superficial și arbitrar. E timpul cred să se pună capăt acestei harababuri și federația, în loc să nădușească întocmind tabele și mizgăind paragrafe, să porcească imediat la urmărirea seriozității pregătirilor. Și să ia măsurii, unde este cazul.

NICOLAE CRISTACHE ■

Cronica șoselei

Ce ți-e și cu mașinile astea!

Este un lucru cert că emanciparea femeii în țara noastră, ridicarea ei la rolul pe care îl merită pe deplin în societate, punerea în valoare a numeroaselor ei calități, talente, cuprind și un aspect deloc lipsit de importanță, dar mai puțin cunoscut și mai ales remarcat de marele public. Este vorba despre femeia în postură de șoferiță. Anii care au trecut de pe vremea când numărul femeilor șoferițe a crescut de la câteva sute, la mai multe sute de mii ne-au arătat, ne-au convins, de marile atuuri ale reprezentantelor sexului frumos la volan.

Răbdătoare, în cazul aglomerației excesive, al ambuteiajelor, al deplasării impuse cu viteză de melc, deloc puse pe ceartă, calme în situația când lipsa de cultură, educație și civilizație a unora debordează sub forma bătăraniei, femeile pot servi în multe cazuri ca model de comportare în circulație, bărbatilor.

Lipsa lor de dorință pentru a participa la fel de fel de întreceri ignorante și riscante pe șosele, lipsa lor de apetit pentru tot felul de acțiuni de bravadă în care se întrec reprezentanții „sexului tare”, modestia majorității femeilor în a-și etala calitățile de șoferițe, fac din tovarășele noastre de viață o categorie tot mai numeroasă de șoferi care contribuie la securitatea circulației, spre binele nostru al tuturor.

Să nu fiu înțeles greșit, în domeniul conducerii auto, femeile sînt și handicapele la citeva capote. Cu mai puțină aplicație pentru tehnica auto, deși sînt reprezentante ale sexului frumos care cunosc motorul și, în general, mașina ca pe continuutivul propriilor lor poșete. Ca să fim sinceri, o femeie, mai ales mai firavă, oricîtă bunăvoință ar avea, nu are puterea necesară pentru niște operații mai „de forță”, cum ar fi, de exemplu, înlocuirea unei roți. Mai serioase sînt tarele femeilor la capitolul stăpînire de sine, rezolvarea cu sine rece a unor situații grele care survin în practica circulației. Emoțiile femeilor în situații limită au dus nu o dată la pierderea controlului mașinilor, cu toate consecințele previzibile.

Condiția femeii în traficul rutier este însă îngreunată mult din cauza unor bărbai care, în ignoranța lor, apreciază drept glume, provocarea deliberată a unor situații mai mult decît periculoase. Ce act diabolic este să guști hazul, în niște situații care pot avea consecințe fatale în orice moment. Mă gîndesc la cei care frînează puternic pentru a se delecta de efectul produs în spatele mașinii, unde șoferița reușește cu greu să evite o coliziune ori la trecerea instantanee în fața mașinii începătoare, mai, mai să-i steargă farul.

Dar există și un alt mod de a împinge inconștient femeia la pericol pentru ea, pentru familia ei, și pentru cei din jur. Este vorba de șoferii care are nevoie de un șofer, în realitate un fel de căraș pentru ocaziile cînd el, datorită stării babei, nu mai e capabil să conducă. În acest scop se zbate, face totul ca propria consoartă să devină șoferiță. După ce bea doar sifon toată noaptea, ostenită adesea după o zi de muncă, la care se adaugă oboseala după o petrecere care pentru ea parcă nu se mai termină, spre ziuă e pusă să conducă, nu rareori distanțe lungi, pentru a-și depune soțul, viu și

nevătămat, în confortabilul pat de acasă. Deseori, în fotoliul din spate sînt așezați copilași, care adorm imediat, mărînd și mai mult apetitul pentru somn al șoferiței.

Cam asta era situația în care s-a pomenit Mirela, o femeie de 28 de ani, economișă, în acea frumoasă dimineață de duminică, cînd s-a așezat la volan, zimbînd forțat (cît de greu era să facă acest lucru, știind ce o așteaptă) și mulțumind gazdelor pentru extrem de reușita petrecere organizată. „Te descurci tu, Mirela, ești doar fată isteală. Cît despre talent la volan ai cu carul, n-ai probleme. O sută cincizeci de kilometri îi parcurgi repede. Drum bun! Pa!” „Ușor de zis, 150 de kilometri, cînd eu mă simt că n-o să pot conduce nici 15. Dar ce să-i faci, o îndur și pe asta, cum am îndurat atîtea în viață”. „Hai Corneluș, hai Oana, culcați-vă. Mama vă duce în zbor acasă”. Copiii, cu ochii roșii de oboseală și de fum de țigară în care au stat o noapte întreagă, mai jucîndu-se, mai moțîind pe lingă fusta mamei, adorm repede. Fiecare kilometru înghițit de mașină e parcă un pas spre salvarea ei de primejdie. Își impune să nu oprească pentru a se odihni pentru simplul motiv că nu știe dacă va mai avea putere să reia călătoria. Cînd simte că e la capătul puterilor, trage totuși pe dreapta spre a închide ochii măcar citeva minute. Bărbatul simte și bolborosește prin somn. „Hai, termină cu haltele și apasă mai tare pe accelerație. Doar nu vrei să ajungem diseară. La cinci începe meciul la televizor”. „Să apăs mai tare? Poate fi și asta o soluție. În acest fel calvarul va trece mai repede”. Apasă mai cu nădejde pe accelerație. „Știe el ce știe. Doar are permis de 10 ani”. Șuieratul vîntului, răcoarea pădurilor de brad pe care le traversează parcă îi dau putere.

Încearcă să-și amintească secvențe de la petrecere. Prea s-au îmbătat unii și-au început să vorbească prostii. O singură vorbă de spirit i-a rămas în minte. De fapt, un compliment făcut ei, de unul dintre musafiri. „Dv., doamnă, sînteți frumoasă, dar, după cum aud, și bună. Vorba lui Napoleon I: „cînd femeia e frumoasă, place ochilor, cînd e bună, place inimii, una este o bijuterie, cealaltă o comoară”. Da, era un om rafinat, cult, spiritual.

Intrarea într-o comună. Femeia nu reduce viteza, bazîndu-se pe circulația rară la ora aceea și pe șoseaua largă. În față rulează un biciclist pe care îl observă tirziu. Oboseala își spune cuvîntul. Încearcă un viraj la stînga ceva cam brusc și mașina intră într-un fel de balans, apoi se dezzechilibrează puțin. Femeia se sperie de comportarea curioasă, neobișnuită a Daciei, de altfel nepericuloasă pentru un șofer experimentat, dar, nu uitați, Mirela are la volan doar două mii de kilometri. Virează la dreapta și lovește în plin biciclistul. Nu frînează. Practic, mașina nu mai e condusă. Totul e pierdut! Biciclistul, urcat pe capotă, își arată pentru o fracțiune de secundă fața îngrozită spre șoferiță. Parcă imploră ceva, cere ajutor. Apoi e proiectat undeva pe asfalt. Rămîne în urmă, pe asfalt, cu bicicleta fărîmată lingă el. Piciorul Mirelei parcă e lipit cu adeziv puternic pe pedala de accelerație. Mai întîi, mașina urcă pe trotuar, apoi

merge un timp, paralel cu gardul, călcînd brutal straturile de ceapă și cartofi ale gospodariilor. Urmează trecerea rapidă prin fața scîrilor școlii. Parcă e un rapid mindru care nu oprește în orice gară mărunță. Mai parcurge citeva zeci de metri și apoi, oboseală. Dacia se oprește pe un strat de flori, în fața primăriei. Femeia îngrozită rămîne citeva clipe blocată în fotoliul ei. Apoi, încet, încet, realizează periplul prin care a trecut. În total 400 de metri parcursi haotic, care puteau secera nu o viață, ci mai multe. Noroc că toți au văzut mașina fantomă și s-au ferit. Cei doi copilași din mașină încep să plîngă. Se trezeste și bărbatul. „Cei-i, Mirela, cu zdrucciturile astea? Doar n-ai mers pe un drum de cîmp, ci pe asfalt. Dar ce-i cu parbrizul soart, ce s-a întimplat?” „Parcă s-a mai trezit din beție. Începe s-o certe pe neîndemînatică de nevestă, care nu răspunde nimic. Și-a luat obrazul între palme și plînge, plînge... Sătenii s-au adunat în jurul mașinii.”

„I-a luat viața bietului Vasile, om cu patru copii, s-a nerocit și ea. Ce ți-e și cu mașinile astea!”

VICTOR BEDA ■

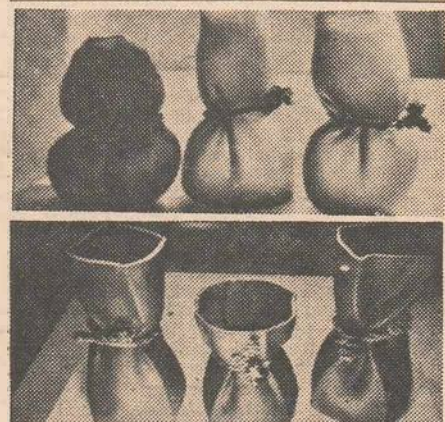
Reporter: spectatorul

Ștafeta

București. Campionatele internaționale de atletism. La triplu salt, Bedros Bedrosian doboră cel mai vechi record al atletismului nostru, 17,27 m! Aflat pe stadion, în calitate de antrenor, fostul deținător al recordului, Carol Corbu, dispărea pentru o clipă. Reapare cu o lacrimă discretă în colțul ochiului și cu o sticlă de șampanie în mînă. Se îndreaptă spre noul recordman și-l felicită. Cei doi se retrag în liniște, la umbra tribunei. Marile bucurii, ca și marile dureri, sînt mute.

După renunțarea la sport, Carol se vede obligat să renunțe și la titlul de recordman. Într-o zi și Bedros va păți la fel. Aceasta este soarta recordurilor și a recordmanilor. Dar fără așa ceva am fi mai puțin oameni și ne-am simți mai triști.

DAN DĂNUȚ DORU ■

În acest număr reproduceri după lucrări în sticlă ale plasticianului DIONISIE POPA

Mîine încep Jocurile Olimpice de vară

SPORT, TIMP LIBER

• Succes tricolorilor români • Actele la control! •

Valorificarea tradițiilor populare

Consecvent și siesi, Muzeul Satului, după ce a organizat într-un foarte scurt răstimp o sumedenie de expoziții care au atras în sălile și pe aleile sale un mare număr de vizitatori, pune la dispoziția iubitorului de folclor și de frumos o nouă expoziție, „Apusenii — muncă și creație”. Zeci și zeci de exponate preluate direct din colecția (a se citi tezaurul) muzeului, plus un masiv set de fotografii vin să illustreze legătura mai mult decît intimă dintre om și munte. Nu exagerăm cu nimic dacă vom spune că realizatoarea expoziției, cercetătoarea Jeana Negoită, care este totodată și directoarea muzeului, a alcătuit nu o expoziție ci un veritabil scenariu al vieții celor ce locuiesc pe versanții Munților Apuseni. Vizitatorii vor pătrunde, încet cu încetul, în lumea de basm a satelor de moti, văzute în specificul lor arhaic, în viața și munca acestor oameni care sînt agricultori, păstori, aurari, fierari, mesieri în prelucrarea lemnului, iscusiti (a se citi iscusite) țesători și, în

acelasi timp, gratie fotografiilor, îi vom intîlni copii pe ulițele satului, adolescenți în hore, oameni maturi, părinți și, desigur, bătrîni ce vîd și știu lumea. „Apusenii — muncă și creație” este, fără doar și poate, o expoziție alcătuită nu numai cu competență științifică, ci și cu mult suflet, cu multă dragoste față de-acest țărîm care a fost leagănul atîtor și-atîtor importante evenimente din frîmintata istorie a poporului nostru. • Aflată la cel de-al zecelea disc, din care șapte LP, Viorica Flintașu adaugă la celelalte discuri datorate altor minunate interprete ale cîntecului bihorean, o nouă pagină de valorificare și conservare a muzicii populare din acest mult frumos colț de țară. Ceea ce o deosebeste pe Viorica Flintașu de celelalte „flori” ale cîntecului bihorean este chiar vocea sa, o voce mai neaoșă, o voce care s-a ferit de sugestiile artei vocale culte. Se simte în cîntecul acesteia apreciate interpretate plăcerea și bucuria de-a cînta ca acasă, aidoma tuturor celor ce-si

mingie viața, cu durerile și bucuriile ei, prin intermediul cîntecului. „Modelul suveran este pentru mine, mărturisete Viorica Flintașu, felul în care cîntă o fată la se-zătoare, femeia și bărbatul la nuntă și bătrînele care bocesc după cel dus. Ceea ce adaug eu după aceea nu e decît un suflu de viață, o reînviere a cîntecului, încît oamenii să mă recunoască și să se recunoască în aceste cîntec”. Minunată profesie de credință, cu atît mai mult cu cît Viorica Flintașu o respectă într-un tot și în acest al

zecelea disc de pe care am auzit: **Mindre-s horile-n Bihor. De cînd is cu dor și drag, Umblă noroc pe lume, Dragă mi-i lumea, mi-i dragă, Bine-i tînăr și holtei, De ti-s bade dragă tare, Duce-maș către Arad, Măi vecine, măi vecine, Greu îi dorul ce m-ajunge, Hai bîdîtă-n deal la coasă, Colo-n jos, în ulicioară și Faceți-mi un pic de loc, Viorica Flintașu, ca să preluăm ultimul cîntec, și-a făcut, prin ea însăși, un pic de loc mare, un pic de loc pe care-l merită din plin. (Victor Niță).**

Joaca de-a regulamentul continuă!

Vă propunem o scurtă poveste. Campioana județului Maramureș, I.S.S.M. Sighetu Marmăției, a pierdut recent, 1-2 și 0-1, barajul pentru promovare în C. Viitorul Cimpulung Moldovenesc a câștigat pe merit, a recunoscut președintele I.S.S.M., economistul Vasile Prodan, nimic de zis, dar noi nu sîntem lămuriti c-o problemă. Concret: simțind că poate ajunge la baraj, I.S.S.M. și-a întărit lotul cu 4 jucători de la divizionara C din localitate, C.I.L. Cei 4, adică frații Shohan, Petruș și Szekeli, au și fost folosiți, pe bază de tabel, în meciul cu Zorile Moisei (4-0 pentru I.S.S.M.), numai că, judecînd cu legea în mină, comisia județeană de fotbal a invalidat transferul și a schimbat rezultatul de pe teren, dînd 3-0 pentru Zorile. Repetăm, pe bună dreptate, căci articolul 1 din Regulamentul de transferare a jucătorilor (reprodus nu demult de „Sportul”) precizează că, în afara perioadei anuale, „se pot transfera (n.n. în tot timpul anului), cu avizul comisiei județene de fotbal, la echipe de categorie inferioară, numai în cadrul aceluiași județ, și jucători divizionari A și B care sînt dați disponibili de către clubul (asociația lor)”. Cum frații Shohan și ceilalți proveneau din C, I.S.S.M. și-a recunoscut culpa, a suportat pedeapsa și, logic, a renunțat la transferuri.

Numai că, la baraj, cei din Sighet au constatat că articolul valabil pentru ei nu operase și pentru adversari! Viitorul Cimpulung a utilizat 2 jucători, pe Candra și Voicu, veniți în returul campionatului de la A.S.A. Cimpulung și, respectiv, Avîntul Frasin, adică din divizia C! Au făcut, firește, contestație, dar cu ea au rămas! Li s-a explicat, cum ni s-a explicat și, nouă, că unele comisii județene au aplicat articolul 1 din regulamentul, iar altele nu, ca și cînd regulamentul ar fi o chestiune facultativă și nu, așa cum s-ar cuveni, o lege egală pentru toți! Ba, mai mult, străduindu-ne să dezlegăm misterul, am aflat că de vină e... regulamentul care, alcătuit în grabă, a omis să stipuleze că și jucătorii de C au dreptul, pe lîngă cei de A și B, să „coboare” oricînd în aria aceluiași județ!

Din întîmplare este vorba, acum, despre aceste două echipe, una din Sighet și alta din Cimpulung. Puteau fi altele, oricare, problema se pune, credem, în principiu. Există un regulament sau nu? Trebuie el respectat sau fiecare acționează cum găsește de cuviință, interpretîndu-l și completîndu-l?! Că I.S.S.M., căreia F.R.F. i-a respins (într-o primă instanță) memoriul, are dreptate, ni se pare clar. Mai puțin clar e un alt aspect, pe marginea căruia am mai scris: cînd va înceta această joacă de-a regulamentul?! La această întrebare așteptăm un răspuns din strada Vasile Conta 16.

GABY MICHAILESCU

TRAIAN OVIDIU

Cușea Saferului

Gogu Dumitrescu

S-a schimbat cu totul Turnu-Măgurele de cînd nu mai e Gogu Dumitrescu... Frizerul-lord englez, care aducea, aici la Dunăre, trupe de teatru, obișnuind orașul (11 000 de locuitori) cu genele serafice ale lui Leonard și pulpele fetelor lui Tănase, avea prăvălia pe centru, bărbierie mai mult pentru ucenici și agenți teatrală exclusiv pentru el. Rădea rar. Pe apucate și doar fețe simandicoase. Despre tuns nici vorbă, foarfeca fiindu-i rătăcită printre carnetele de bilete ale tînceelor. Schema sălii din parc era totdeauna, imbiatoare, la cassa unde clienții se succedau să-si achite infrumusețarea... Gogu era mult mai preocupat de rîndul II locul 5-6, decît de ras-tuns-frechie... În timpurile de acum 40 de ani, cînd amintirea lui Comino — cel mai vechi actor care-și făcuse din astă localitate

de cerealiști fief sigur — era praf și pulbere, și nici măcar o piatră de caldarim sau o ulucă nu-i mai pomeneau eroicile avatururi, frizerul de pe strada mare lupta din greu să aducă teatru la Turnu, să obișnuiască concetățenii cu ridicările de cortină, să facă „rețetă” diversilor improvizati directori, plecați la provincie să-și salveze și sărăcia și uritul. Reușea mai totdeauna, și pentru asta își crease un prestigiu, faimă. Cu el se mergea aproape la sigur. De aceea, nu-l ocoleau nici Leonard, nici Tănase, nici Bulandri, nici renumitul între renumiți, faimosul mare impresar Lică Teodorescu.

Pe zăpadă, pe sloată, pe vreme cu frunză verde, ajungeam la el, increzători. Ne primea totdeauna în gară, în cel mai elegant costum — revin, de lord englez — chiar dacă n-avea vinzare. Se mai făcea pînă seara, căci de matineu foarte rar era vorba. După ce se incredînta că am sosit, lăsîndu-ne în caldul vagonului, începea asaltul... Cunoștea că sunt orele decisive și anunțat ce făcea să apară în geamul frizeriei.

A SOSIT TRUPA! Il sfîșchia, îi dădea bătaie, indemnîndu-l să alerge la școlile de fete, unde — fătos cum era — făcea curte directorilor, cuvintele-i dulci fiind cuceritoare și convingătoare. Trecea și pe la pompieri,

unde comandantul, care-i era client (de brici) și prieten, trebuia să închidă ochii, permițîndu-i, cu reducere, să dea în piccioare. Știa să-l ia pe fiecare, fără să se cădulească, cu argumente diferite, cu distincție, și chiar cu morgă.

Nevasta, căreia îi cupea simpatie sexual femeiesc, tot simandicos al tirgului, știînd-o meșteră în a drege cîrlionți și, din vopsit, păr absolut normal, umbla la teigheaua cu plan și bilete, în lipsa celui plecat „pe teren”. Asta făcea ca în seara spectacolului să fie și locuri incurcate... Sa deplasa din cassa de bilete falnicul agent, care știa să le impace pe toate. Spre mulțumirea ofițerilor din garnizoană, pentru cari avansa costul biletelor ofițerilor de intențență; spre buna împăciuire a tineretului care toată ziua spectacolului se ținea după „Nea Gogu”, după „domn Dumitrescu”, ca după prețul cu căldărușă al Bobotezei, în zilele de iarmaroc, copiii, după animalele exotice jigărite...

Și totul se sfîrșea cu bine; incheindu-se cu masa întinsă, pînă spre zori, la restaurantul din centru. Porneam spre gară, în corpore, pe jos, unul mai dispus ca celălalt, cu Gogu în mijloc.

Flagrantul și... ce-a mai urmat

Penibilă trebuie să fie clipa prinderii cu „mița în sac”, mai ales pentru cei care trăiesc, pînă atunci, învăluiți într-o anumită aureolă de onorabilitate. Onorabilitate, meritorie, firește, pînă la un punct, dar alterată profund de ceea ce se cheamă degradare morală, abuz, incorectitudine...

Actele la control! — se adresează într-una din zile subofițerul Gavrilă Sulariu, agent de circulație la Militia județului Mureș, unui conducător auto întîlnit pe traseul Tg. Mureș — Sovata. O simplă verificare și nimic mai mult. O cer obligațiile profesionale, o impune experiența activității preventive. O înteleg majoritatea covârșitoare a oamenilor de la volan...

Ciudat! Conducătorul auto oprit, de data aceasta, de către agentul de circulație de la Mureș nu pare să se comporte „obisnuit” față de inspirația subofițerului.

„Nu pretind neapărat să-mi zimbească, deși l-am salutat respectuos — socotește în sinea sa omul în uniformă. Dar ce motiv poate avea să fie atît de tulburat?!“

— Ce transportați în sacii aceia? întrebă agentul de circulație în timp ce verifică actele primite.

Răspunsul întîrzie. Neliniștea celui de la volan ia forme paroxistice. Ceea ce fusese inițial, pentru subofițer, o simplă bănuială, devine, aproape brusc, o certitudine; evident, ceva nu e în regulă.

Și astfel, Ioan Moga, profesor din comuna Miercurea Nirajului, avea să fie depistat în flagrant, transportînd 7 saci cu porumb boabe sustras de la Baza de recepție Singergiu de Pădure. Așa avea să se descopere că Dumitru Pop, șeful bazei de recepție respective, și încă 11 complici au sustras, în ultimul timp, cereale în valoare de peste 100 000 lei, faptă pentru care au fost cercetați în stare de arest.

Acelasi subofițer, Gavrilă Sulariu, aflat în ziua de 6 iulie a.c. pe traseul Tg. Mureș — Reghin a oprit pentru control pe tractoristul I. Tamasi, care transporta o remorcă încărcată cu materiale de construcții: pastă de var, dale din beton, ipsos, miniu de plumb, plasă de sîrmă etc.

— De unde veniți și unde le duceti? întrebă subofițerul arătînd spre materialele din remorcă.

Întrebare la care făcînd „ochii mari”, tractoristul răspunde în „doi peri”.

— Așteptați puțin să vină „șefu”. Să vă „explice” el cum... stau lucrurile.

„Șeful” fiind chiar șef de serviciu personal, învățîmint și retribuție. Mihai Takacs, n-a avut incotro, fiind nevoit să explice că cele 920 kg pastă var, 49 dale beton, 90 kg ipsos, 2 kg miniu de plumb, 65 kg plasă de sîrmă, în valoare de circa 7 000 lei, erau... luate după expresia sa, în limbaj juridic se spune sustras, deoarece nu existau forme legale în acest sens, de la Trustul de antrepriză construcții chimice Cluj, Antrepriza Tg. Mureș și urmau a fi folosite la construcția unei cabane personale.

MIHAI GROZAVU

FAIR PLAY

Întîmplări semnificative

Mîine încep Jocurile Olimpice de vară — ediția Los Angeles 1984. Cu puțin timp în urmă am comentat unele gesturi de sportivitate consemnate la edițiile anterioare, fapte cu semnificații esențiale, profunde, care fac cu adevărat din sport o școală a caracterului și a personalității. Continuăm astăzi să vă reamintim campioni care nu au năzuit numai la medali și la glorie.

Helsinki 1952. În proba de 3 000 m obstacole luptă pentru victorie sovieticul Vladimir Kazanțev și americanul Horace Ashenfelder. A mai rămas de trecut ultimul obstacol. Kazanțev alunecă, pierde rîmul și pierde și cursa pe ultimii metri. Dar este întîiul care-l îmbrățișează pe câștigător. Publicul înțelege gestul și aplaudă frenetic!

Berlin 1936. Proba de maraton. Conducătorul japonezului Kitai Son, — dar englezul Harper îl urmează îndeaproape, dozîndu-și prudent eforturile. La un moment, dat, japonezul, într-o turnantă oarecare fără arbitri, intră pe un drum greșit. Harper observă greșeala lui Son și ar fi putut să-l lase să meargă pe drumul care nu mergea nicăieri. Dar, sportiv, credincios sportului olimpic, alergă după japonez, îl întoarce pe ruta corectă și continuă din nou împreună lupta cu kilometrii. Kitai Son a câștigat maratonul și medalia de aur. Dar victoria sa a datorat-o spiritului de fair play al partenerului său de întrecere care n-a înțeles să câștige prin greșeala celui alt.

Tokio 1964. Întrecerile de iahting. Echipajul australian îl depășește neregulamentar pe cel italian, dar arbitrii nu observă. Cu corectitudine, fair play australianii își recunosc greșeala. Vor primi totuși medalia de aur și prețuirea italianilor.

Tot la Tokio, la baschet, mulțimea a aplaudat îndelung un gest al antrenorului echipei braziliene. În meciul cu Uruguay, echipa sa a rămas în final cu patru jucători, ceilalți fiind descalificați pentru cîte cinci greșeli personale. Ca să nu joace într-o superioritate inechitabilă, antrenorul brazilian a scos și el un jucător și echipele au terminat meciul cu cîte patru jucători în aplauzele spectatorilor. Mai interesa oare scorul?

Montreal 1976. Olimpiada Nadiei Comăneeci. Un frumos exemplu de sportivitate ne povestește Ioan Chirilă în cartea sa despre NADIA: „O fetiță de 14 ani și cîteva luni înfruntă maestrele lumii. Ludmila Turîșeva, campioană olimpică, de zeci de ori laureată în concursuri internaționale, crede în ea și în succesul echipei sovietice. Dar, la individual, Nadia e de nedepășit. Cinci medalii, dintre care trei de aur. Delir în tribune. Inimile suporterilor români bat intens. Și lată rezultatul final. Steagul nostru flutură pe cel mai înalt catarg și Nadia se urcă pe podiumul cel mai învidiat. Turîșeva înțelege că a fost învinsă de o sportivă mai bună. Și corectă, fair play, se îndreaptă spre Nadia, o felicită și o sărută!”

Cei mai mari sportivi ai lumii, deveniți glorioși campioni olimpici, sînt aproape întotdeauna și campioni ai sportivității. Nu știu de ce, dar cînd spun olimpici, parcă vezi și alte virtuți decît acelea ale călităților fizice, parcă vezi Elada și armonia elină, te gîndești la Coubertin și la tot ce are mai de preț sportul lumii.

CRISTIAN ȚOPESCU

● Efectul invers al „fructului oprit” ● Alfa-ASH și plafonul termic ● Agricultură cu 7000 de ani în urmă ●

Nu s-ar putea spune că cei ce promovează cursa înarmărilor nu se străduiesc să-și justifice poziția. Astfel, se susține că industria de armament dă de lucru la numeroși oameni, care altminteri ar rămâne someri, că forțele armate sînt un factor de progres, singura instituție modernă din lumea a treia, că în țările dezvoltate complexul militar-industrial joacă rolul de motor al creșterii economice, fiind principala sursă de inovații tehnologice și științifice. Dar „argumentul” cel mai des invocat, devenit truism, îl constituie „asigurarea securității” și, prin aceasta, asigurarea unei dezvoltări economice autonome.

În realitate însă, nimic din aceste susțineri nu rezistă la o examinare serioasă. Locuri de muncă? Dar acestea sînt locuri de muncă parazite și sterpe, ele se creează și se mențin pe baza a ceea ce produce restul economiei și nu aduc, în ultimă instanță, nici o contribuție la ridicarea nivelului de trai al populației. În același timp, ele sînt și cu mult mai costisitoare decît locurile de muncă din sectorul nemilitar. După cum declara chiar în Congres un senator american, 1 miliard de dolari permite crearea a 100.000 de posturi în învățămînt, în timp ce în sectorul apărării cu suma respectivă se pot crea doar

40.000 de posturi. Economiceste, militarizarea produce un efect diametral opus obiectivului proclamat, căci independența militară este inexorabil repusă în cauză de către legile economice; ca urmare,

Comentariul săptămîinii

Sărăcie și insecuritate

suprainarmarea agravează insecuritatea economică și socială. Chiar și în țările industrializate — în care aspectele negative ale cheltuielilor militare sînt mascate de avantajele economice de pe urma

exportului de armament — economia în ansamblu are de suferit, devine tot mai dependentă de importuri. Statele Unite, de exemplu, importau în 1970 3,4 milioane de barili de petrol pe zi, pentru ca numai peste 8 ani să importe 8,2 milioane de barili pe zi. Dacă la începutul anilor '70 importurile americane de petrol reprezentau 24 la sută din necesar, în prezent ele reprezintă peste 50 la sută.

Cît privește asigurarea securității — menționăm aici și teza, susținută zilnic de unii, că numai înarmarea celorlalți este dăunătoare, pe cînd propria lor înarmare ar duce la „întărirea păcii în lume” —, în prezent este limpede că cu cît pe pămînt se acumulează mai mult armament, cu atît securitatea, în loc să se mărească, scade. „A te înarma — se spune în cunoscutul raport al Comisiei Brandt — înseamnă a sărăci omenirea, și nu a-i asigura securitatea”. Contrar decîi a ceea ce susțin factorii interesați, înarmările constituie, atît în țările în curs de dezvoltare, cît și în cele industrializate, o sursă permanentă de sărăcie și insecuritate. Această realitate pune și mai mult în evidență imperatiile opririi cursei înarmărilor și ale dezarmării.

ION D. GOIA ■

Bachus și vikingii

Una din problemele care preocupă foarte mult autoritățile suedeze este consumul ridicat de alcool în rîndurile populației. Potrivit datelor oficiale, în Suedia consumă băuturi alcoolice 92 la sută dintre bărbați și 85 la sută dintre femei. Aproape 4 la sută dintre suedezi sînt înregistrați ca alcoolici. Mortalitatea de pe urma cirozei a crescut în ultimii 20 de ani de 4 ori. Și cu toate că statisticile înregistrează un consum anual de alcool pe cap de locuitor inferior altor țări (6,2 litri, în comparație cu 14 litri în Franța și cu 12,5 litri în R.F.G.), toată lumea știe că adevărata cantitate este cu mult mai ridicată, poate de 2-3 ori mai mare, avînd în vedere milioanele de litri care intră în țară prin contrabandă sau care se produc pe ascuns (determinînd ritmuri record de vinzare la faină, zahăr și drojdie).

Față de această situație, în Suedia au fost luate măsuri antialcoolice severe, prohibitive, neîntîlnite în nici o altă țară europeană. Astfel, la o populație de peste 8 milioane de locuitori, există numai 316 magazine în care se vind, la prețuri deosebit de ridicate, băuturi alcoolice; în plus, aceste magazine sînt deschise numai în zilele de lucru și atunci numai în orele cînd cetățenii se află la locul de muncă. Persoanele sub 20 de ani nu pot cumpăra vin sau alte băuturi spirtoase. Amenzile pentru cei care, aflați la volan, sînt dovediți că au consumat fie și o picătură de alcool au dimensiuni colosale. În bufetele teatrelor nu se mai vind nici măcar șampanie, iar un țap de bere costă cam tot atît cît costă o sticlă de vin în Anglia. Cei descoperiți în stare de ebrietate sînt imediat luați în evidență, au un fel de cazier. Lucrătorii din serviciile speciale, care au imputerniciri foarte largi, sînt obligați să cerceteze cu meticulozitate orice informație, chiar și telefoanele și anonimele, cu privire la oamenii care, după expresia deja consacrată în Suedia, „au probleme alcoolice”. Dacă un cetățean despre care se află că abuzează de spirtoase refuză să se supună dezalcoolizării, el își face un deserviciu imens, lui și fa-

miliei, întrucît autoritățile pot să-i reducă, ori chiar să-i anuleze cu totul indemnizațiile sociale, care alcătuiesc o parte însemnată a veniturilor suedezilor.

Dar, în pofida tuturor acestor măsuri, consumul exagerat de alcool continuă să fie, după cum scria *Financial Times*, „cea mai grea problemă socială și medicală a

De pe toate meridianele

Suediei”. Pentru că în fața celor mai draconice măsuri și a celor mai ridicate prețuri din Europa la băuturile spirtoase, populația a răspuns prin „repliere”. Cetățenii nu mai beau în localurile sau în locurile publice (aici se înregistrează doar 3 la sută din consumul de băuturi spirtoase), ci acasă, unde, oricum, sînt mai la adăpost. Referindu-se la această situație, mai mulți specialiști suedezi, în special medici și sociologi, au apreciat că este vorba de efectul invers, care apare întotdeauna cînd un anumit lucru este pus în postura de „fruct oprit”. Fructul acesta este dorit cu o intensitate incomparabil mai mare decît în cazul în care ar fi la îndemîna oricui. Un renumit specialist din Stockholm, B. Löfgren, crede că cheia rezolvării dificilei chestiuni a alcoolismului o poate da educația. „Cînd suedezi — spunea el — nu vor mai cînfunda băutul cu beția, vor cădea în desuetudine și măsurile prohibitive”.

Agricultori de viță veche

Utilizînd cele mai noi metode, savanții au stabilit că indienii nord-americani practicau lucrarea pămîntului acum 7.000 de ani, adică cu 2.500 de ani mai înainte decît se credea pînă acum. Acest lucru a devenit clar după ce, cu ajutorul acceleratorului electrostatic și cu ajutorul generatorului Van de Grafe a fost determinată vîrsta semîntelor de tîgvă găsite într-o veche așezare indiană din zona Saint-Louis.

De o mie de ori mai eficientă decît aspirina

Oamenii de știință au descoperit o substanță care face să scadă temperatura corpului oamenilor bolnavi cu o eficiență de o mie de ori mai mare decît aspirina. Această substanță a fost denumită Alfa-MSH. Pe cale naturală, ea este elaborată în creierul omului, și anume de acea parte a lui care dirijează temperatura corpului și, în mod deosebit, stabilește plafonul ei maxim. Prin adăugarea de Alfa-MSH, acest plafon poate fi scăzut după dorință.

„Autobuzul dumneavoastră sosește peste un minut!”

După cum scrie ziarul londonez *Times*, către sfîrșitul acestui an, în stațiile de autobuz din capitala Angliei vor fi amplasate instalații de informare automate. Noul sistem de dirijare a circulației autobuzelor din transportul orașenesc are în componența sa retransmițători pe bază de microunde instalați pe străzi, emițători în cabinele șoferilor și informatori electronici în stații. Sistemul va permite nu numai scurtarea șirurilor de pasageri care așteaptă, ci va ușura foarte mult circulația mașinilor pe trasee, întrucît dispecerii vor ști în orice moment punctul în care se află cutare sau cutare autobuz, și-i vor dirija mișcarea. Informatorii electronici vor putea să „vorbească” sau, cu ajutorul unui indicator special, vor aduce la cunoștință călătorilor din stații care sînt autobuzele aflate pe traseele care trec prin stația respectivă și peste cît timp vor sosi. Experimentat deja cu succes în Franța — unde a și fost elaborat —, sistemul electronic de dirijare a circulației autobuzelor din transportul orașenesc și de informare a pasagerilor din stații va fi introdus, de asemenea, la Anvers și la Bruxelles.

ION CODRU ■

Accente în lume

Georges Simenon își schimbă eroul

Televiziunea franceză în colaborare cu Hamster production sînt pe cale de realizare a unor filme după treisprezece nuleve inedite ale lui Georges Simenon. De această dată, eroul nu mai este Maigret ci „micul doctor”, singurul erou din opera binecunoscutului autor de romane polițiste care îl egalează pe celebrul comisar. Micul doctor care își exercită cu dăruire meseria într-un orașel din Charantes are o pasiune: ancheta polițistă. Metodele sale de investigație îl apropie mai mult de Sherlock Holmes decît de Maigret. În desfășurarea anchetelor pe care le întreprinde, timidul, poetul și filozoful polițist amator, căci este cîte puțin și din cele amintite, depune aceeași rigoare și conștiinciozitate ca în cabinetul său atunci cînd examinează bolnavii. Doctorul mai are și o asistentă, Anna, bineînțeles frumoasă, care nu se mulțumește numai să fixeze orele de consultații ale pacienților. Bine-venit să fie amestecul femeii în toate acțiunile întreprinse de bărbați!

Campanie națională pentru a viață rațională

Soția fostului președinte al Republicii Federale Germania, doctorul Mildred Sheel, a lansat o campanie națională prin care încearcă să-și incite compatrioții, apoi să-i readucă pe căile drepte ale unei vieți raționale. Cel puțin o zi pe săptămînă, fără țigări, băuturi și televizor — cere dr. Sheel oamenilor, „pentru a-și purifica corpul, spiritul și pentru a găsi în viață alte centre de interes decît aceste medicre paleative”. Subscriem. În acea zi vom consuma fructe.

Mere din livada lui Tolstoi

Puțini sînt aceia care auzind de Iasnaia Poliana să nu facă imediat legătura cu marele scriitor rus Lev Tolstoi care a preferat acest loc mai mult decît oricare altul. Acum, lîngă conacul atît de îndrăgit de scriitor se găsește o casă de copii înconjurată de o livadă imensă. În această livadă se găsește un măr la care copiii tîn în mod deosebit. Este singurul măr care a mai rămas întreg la conacul lui Lev Tolstoi, după ce conacul a fost incendiat, în timpul războiului, de către fasciști. Mărul a fost strămutat în livada copiilor și, îngrijit cu multă dragoste, fost „pus pe picioare”. Copiii se mîndresc acum că mîncă mere din livada lui Tolstoi.

ELENA GRECESCU ■

„Chlorophyll Detector SPAD 502” este numele unui dispozitiv electronic realizat de curînd în Japonia de către renumita firmă Minolta Camera Co. Acest dispozitiv indică pe ecran conținutul exact de clorofilă al unei plante, fiind astfel deosebit de util în condițiile în care cunoașterea acestui detaliu permite stabilirea cantității de nutritiv ce trebuie adăugată pe o cultură. Se știe că de cantitatea de clorofilă depînd gradul de creștere și de dezvoltare a plantei, starea de sănătate și rezistența soarelui. Dispozitivul are dimensiuni miniatrale: 21,25 centimetri lungime, 7,5 centimetri lățime și 3,7 centimetri grosime.

Roza vînturilor

ARIEL CANZANI D. (Argentina)

CREDINȚĂ (Fragment)

Intr-o zi
Cînd ne-am trezit
Totul
Era schimbat.

La putere
Un ascet
Cu priviri
Adînci.

În școli
Dascăli
Și înțelepți
Ne inițiau
În științe
Și arte.

Pe străzi
Oamenii
Dăruiau
Aurul
Adunat
De-a lungul
Secolelor de jaf
singeros.

Sărăcii
Ofereau
Pentru hrană
Bunurile lor
Nepătate.

Generali
Euforici
Aruncau
În mare
Tunuri

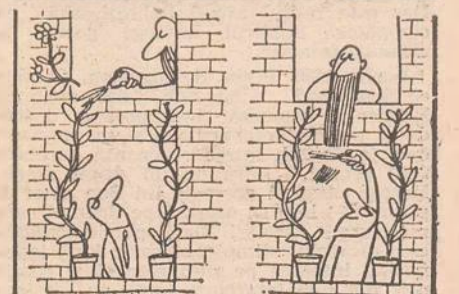
Puști
Uniforme.

Totodată
Visele lor
Despre glorie
Și singe.

Poeții
Au revenit la cîntec
Versurile
Pline de miere
Intruchipau
Parabole.

Intr-o zi
cînd ne-am trezit
Totul
Era schimbat.

În românește de PETRE STOICA ■

După FÜR DICH — R.D.G.

Mai sînt multe de explorat și pe Terra

• Cine are dreptate? • Un cocos cu multe carate •

Punct și de la capăt

Vară, uneori căldura e toridă, sînt pustii pină și terenurile cu gazon perfect, dar e mare agitație prin camerele unde se adăpostesc sedile unor vestite cluburi de fotbal. Și, dintre atîtea știri care privesc transferări, mai mult sau mai puțin spectaculoase, una a reținut atenția, în mod deosebit. Este cea privind detaliile contractului dintre Maradona și Napoli și felul cum îl așteptau vestiții „tifosi” pe noul lor idol. Unii voiau să vină pe stadion (ca James Bond, scrie „France Presse”), iar alții doreau ca „nr. 1 mondial” (în care eu nu cred de mult, dar nu prea contează!) să traverseze orașul într-un jeep blindat (ca Papa — aceeași agenție). Aici, va locui cu logodnica, părinții, unul din frați, sora lui, soțul ei, copilul acestora, într-o casă adecvată ca spațiu, cu vedere la mare, oferită de club iar impresarul va avea și el o casă „puțin mai mică”. Va beneficia și de un comision consistent din beneficiile clubului cînd acesta va primi bani de la fiecare echipă ce va înfrunta Napoli în meciuri amicale, îi vor reveni sume din publicitate iar echipa va mări tariful abonamentelor. Un singur lucru n-am aflat din știre: cînd va deveni, cu adevărat, Maradona nr. 1 mondial sau măcar de valoarea unui Platini, a unui Falcao și chiar Rummenige? Cu alte cuvinte, cînd își va reabilita imaginea de marcă atît de „umflată”? Pînă atunci pun punct și o iau eu, măcar, de la capăt.

Dacă vorbim de reabilitări, presa japoneză se referă pe larg la un fapt puțin obișnuit în analele judiciare locale deși e consemnat pentru a treia oară în decurs de un an. Yukio Saito, 53 ani, ares-tat la sfîrșitul anului 1955 și acuzat de patru omucideri la Matsuyama (îngă Sendai, 300 km nord de Tokio), condamnat la moarte în 1957, sentința confirmată și de Curtea Supremă trei ani mai tîrziu n-a încetat, în timpul care se scurgea, să susțină că e nevinovat. Procesul a început să fie revizuit în decembrie 1979, un altul a fost deschis în iulie anul trecut, iar de curînd neînfricatul Saito a fost reabilitat și anunțat de avocați că e în măsură să reclame 75 milioane de yen ca daune-interese pentru anii petrecuți după gratii. Și sînt 29! Punct și de la capăt.

Dacă în cazul precedent cifra e 29, ultimul ocaș (!?) francez, Maurice Geneste (zis și „Pepe”) o depășește atît în condamnări — care sînt 30 — cit și în anii petrecuți în închisoare — mai mult de jumătate din cei 84 de ani cîți are azi. Prima oară a fost judecat în 1919, a „vizitat” și sinistrua ocnă din Cayenne (Guyana Franceză), descrisă de Papillon, din care, ca și acesta, a evadat; a furat, a fost iarăși judecat, întemnițat, ș.a.m.d. pînă la cifra de 30 și la vîrsta de 84 de ani. Zilele trecute a vrut să escrocheze o femeie, mai tînără ca el cu... un an, dar a fost surprins. Va fi judecat pentru a 31-a oară și probabil că va reclama un loc și în „Guinness Books of Worlds Records”. Oricum, aici ajunge. Punct.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(După SLOVENKA — Cehoslovacia)

„Planetă deschisă”

Prăpădul făcut în plină natură și în pline colectivități umane de cel de-al doilea război mondial nu a egalat emoția resimțită atunci cînd s-au făcut tîndări cîteva edificii-simbol pe care combatanții din toate taberele le studiaseră în școală. A ieșit la suprafață astfel, în plină feroare a distrugerii, o curtenitoare, deși selectivă menajare a culturii universale: organizarea „orașelor deschise”. A bombardat Luvrul sau Capela Sixtină părea exagerat chiar în plină epocă de perfecționare a asasinatului în masă. Este adevărat că Parisul a scăpat ca prin minune de o dezarticulare totală, dar aceasta ar fi tînut de excepția... nefericită care urma să probeze regula bunelor intenții.

În anii de pace mizerabilă care au urmat războiului mondial armele s-au sofisticat exponențial. Războiul total s-a acreditat logic iar cel limitat la nivelul doctrinei de adormit copii. Confruntarea atomică potențială vizează demografia și ecologia. Eventualii supra-vietuitori vor muri de foame, de mizerie și, pînă la urmă, de preistorie. Agenția Associated Press nota: „În cazul unui atac nuclear de amploare asupra Marii Britanii din cei 56 de milioane de locuitori ai țării ar putea supraviețui aproape 15 milioane dar 75% din aceștia vor muri de foame în următorii trei ani, relevă raportul intitulat „Consecințele unui război nuclear asupra agriculturii” publicat de Institutul de studii în problemele păcii al Universității Bradford. Un atac nuclear asupra Marii Britanii ar distruge 95% din producția agricolă a țării, provocînd o foamete generală”.

Nu vor mai exista alimente. Simultan nu vor mai fi comodități de tot felul, meseriași care să aibă ce face cu meseriile și, peste toate, va dispărea suportul material al orgoliului cultural al umanității. Mă înspăimîntă știrea că marea pictură a lumii s-a topit, arhitectura și sculptura au devenit moloaz, bibliotecile scrum, iar istoria o lavă care va certifica era postnucleară.

RADU BUDEANU ■

Mapamond '84

După cinci ore de mers cu automobilul prin oraș, procentul de oxid de carbon din singele șoferului atinge cota de patru la sută, situîndu-se în zona de intoxicare, afirmă publicația „ADAC-Motorwelt” editată de un club automobilistic din München. În urma unor teste asupra a 53 de șoferi s-a constatat că concentrația de gaze toxice este în interiorul automobilului după cinci ore de mers de trei ori mai mare ca la urcare. Evident, automobilistul este mai afectat de oxidul de carbon și de azot în cazul cînd circulă într-un oraș cu trafic intens. Chiar în cazul de staționare s-au măsurat valori record de oxid de carbon ajungînd pînă la 265 ppm (particule la un milion de particule de aer), adică de opt ori mai mult decît cota maximă admisă la un loc de muncă, de 30 ppm. Și acest procent crește în cazul folosirii ventilatorului.

Cu fiecare zi trăită își îmbunătățește recordul de longevitate. Shigechiyo Izumi și-a sărbătorit săptămîna trecută pentru a 119-a oară ziua de naștere. Bătrînul că bărbuța albă și ochi vioi este menționat și în „Guinness-Book of Records”, fiind nu numai cel mai în vîrstă japonez, ci și cel mai în vîrstă pămîntean a cărui dată de naștere poate fi dovedită cu certitudine.

Un fermier canadian dintr-o localitate din apropiere de Toronto a avut năstrușnica idee de a-și oferi vaca care obișnuia să pască pe o pășune din apropierea unei șosele foarte circulante pentru... reclamă. Ideea era nu numai năstrușnică, dar și profitabilă, fermierul cerînd în schimb serviciilor prestate, mai precis pentru agățarea unor panouri de publicitate în spinarea animalului, suma de 500 de dolari. Curios este că s-a găsit și un client — un motel a acceptat să i se facă această reclamă excentrică în ideea că cei ce trec prin zonă vor fi intrigați de „podoaba” vitei și vor citi din curiozitate textul publicitar de pe panourile de reclamă.

Omul — interioare de conștiință

Motive de divorț

Un băiat iubea o fată... 5 mai 1976. Reședința comună: Brașov, Bulevardul Gării. Șase ani mai tîrziu, la 11 mai 1982, ea — reclamanta Gabriela Iancu — cheamă în judecată pe el — pîritul Liviu Dumitru Iancu solicitînd desfacerea căsătoriei încheiate la 6 mai 1976. La 18 iunie 1984, el scrie cu mocnită indignare: *Sînt pe punctul de a fi evacuat din propria mea casă.*

În cauză au fost ascultați martorii ei: Pitis Adriana, Gheorghe Nicolae, Petre Georgeta. Fractura bazei nazale a reclamantei, care se mai poate vedea și acum, este urmarea pumnului pîritului aplicat în fața dinșei și anume una dintre urmări. Reclamanta nu reproșă pîritului cantitățile de alcool consumate, cit faptul că după aceea ea trebuia să fugă de acasă sub o ploaie de pumni și de vase și mai ales că din cauza violenței lui puțini prieteni cu ferestrele întregi se mai arătau dispuși s-o găzduiască. La serviciul unde lucra reclamanta, pîritul venea în stare de ebrietate, adică beat, arunca totul pe jos și cerea bani pentru băutura... Și așa mai departe.

În cauză au fost ascultați și martorii pîritului, Nasta Marta, Iancu Marin, Calasu Ecaterina. Ei au relatat că părțile s-au înțeles bine la început. Discuțiile au fost provocate de împrejurarea că ea primea vizitele unor prietene care o împiedicau de la menaj. E drept că nici pîritul nu avea preocupări casnice. Reclamanta a fost văzută la restaurantul Aro în compania unor colege și o dată pe cînd el o fugărea ea s-a ascuns într-un bloc, nu se știe la cine. Discuțiile se mai iscau din pricina veniturii ei care era mai mic decît al lui. Da, reclamanta prezintă leziuni, dar acestea, chiar și cele grave, provin de la o afecțiune neuropsihică... Și așa mai departe.

Instanța reține că reclamanta a continuat conviețuirea în comun cu pîritul nădăjduind că o dată cu primirea unei locuințe noi și frumoase acesta se va adapta împrejurărilor, fapt ce nu s-a întimplat; mai reține că într-adevăr reclamanta prezenta unele instabilități psihomotorii dar numai sub pumnii pîritului și hotărăște ca de-acum înainte ea să se numească Orban, iar el Iancu. Și așa mai departe.

Din conviețuirea lor s-a născut la 31 iulie 1978 Ramona-Gabriela. Astfel a venit pe lume noua noastră concetățeană al cărei tată imolorea acum un recurs extraordinar intrucît consideră o nedreptate ca despărțindu-se de el, urmînd fiecare un alt drum al vieții, locuința lor de două camere să fie atribuită în exclusivitate fetitei și mamei fetitei lui, își vrea drepturile, partea: jumătate ele, jumătate el... dar cum?

O! Voi, zei! Ce-ați făcut din bărbății aceștia?

NICOLAE CRISTACHE ■

„Cocoșul de Hurez” are 14 ani

Tîrgul de oale „Cocoșul de Hurez” și-a tînut de curînd a XIV-a ediție. Fărmoasă și fastuoasă ca și celelalte, și, ca și celelalte, atrăgînd mii de vizitatori. Între atîtea manifestări ale creației populare, și nu doar populare, ce se anunță cu „va urma”, dar care, îndată ce ies din teritoriul copilăriei, adică al primei sau al primelor ediții, artisticele mor, pierzîndu-și prospețimile și candorile (iar citeodată mor chiar de-a binelea!), longevitatea și mai ales strălucirea încă neîntinată a tîrgului-competiție din Horezu Vilcei merită toată stima. Factorii culturali ai Horezului și ai Vilcei se vădesc atenți și ambițioși în perpetuarea unei tradiții al cărei rol în stimularea artei ceramicii populare s-a afirmat din plin. Se știe că această artă, prin forța împrejurărilor, și-a restrîns și își tot restrînge aria, se știe că n-o să mai asistăm niciodată și nicăieri la înflorirea ei, cel puțin nu la dimensiunile consacrate istoric, fiindcă satul, ca principal amator de ceramică, și-a deplasat de mult preferințele spre produsul industrial, spre recipientele mai practice. Lipsind stimulul cerinței, nici competiția între meșteri, singura producătoare de valori, nu se mai poate desfășura după cursu-i tradițional. Un tîrg care e, în același timp, un concurs între meșteri, avînd ca unic și suveran criteriu autenticitatea produsului prezentat, poate însă redesepta competiția, făcînd ca memoria produsului rafinat să redevină activă. E ceea ce tîrgul Horezului face de 14 ani. De 14 ani, nu există artist al acestei țări care să nu-și fi încercat puterile și talentul în competiția de la Horezu. De 14 ani, nu există cooperativă de meșteri sau unitate artizanală ce se respectă și vrea să-și impună numele care să nu-și fi încercat rezistența numelui în ciocnirea cu meșterii și cu criteriile tîrgului din Horezu. Un tîrg care, de 14 ani, acționează în cîmpul ceramicii populare ca un arbitru de valori, făcînd gloriu și refuzînd false gloriu, ca un cenzor artistic, nelăsînd să se strecoare prin filtrul lui decît adevărul acestei arte. Un tîrg care e, în același timp, prin întrecerea unor meșteri vestiți, a unor personalități exponențiale ale domeniului, cu valoare de referință și de model, ca și prin atragerea unor specialiști, membri ai juriului (prezidat anul acesta de distinsul etnograf dr. Ion Vlăduțiu) sau participanți la simpoziioanele și dezbaterile ce însoțesc concursul, un laborator sui-generis de creație, mai mult chiar, o catedră de la care se predă noblețea acestei arte.

Anul acesta, tîrgul Horezului a convocat meșteri din Oltenia, Moldova, Transilvania, Dobrogea, mai puțin Muntenia (păcat, sînt aici vetre ceramice care merită

toată atenția!), într-un mare spectacol al artei contemporane a lutului, argumentată printr-o varietate stilistică, printr-o bogăție de procedee ce, în destule cazuri, au făcut din fiecare piesă în parte un unicat. Ne-a impresionat, ca totdeauna, arta horezanului Victor Vișoreanu (premiul de onoare al juriului), la ceasul de față cel mai interesant olar al acestei țări, cel mai original căutător în cîmpul ceramicii, determinînd printru meșterii locului un veritabil frison mimetic, departe însă de patențul artistic al lui V.V., inconfundabil și deci greu fructificabil de către alții. Contestat sau ignorat de unii (Muzeul Satului, de pildă, generos cu mai toți clarii, lui V.V. nu i-a mai achiziționat nici o piesă de vreo cinci-șase ani!), solitarul artist continuă însă să ne ofere, cum a făcut și acum, bucurii pentru ochi de o inegalabilă puritate. Între cîștigătorii principalelor trofee ale tîrgului s-au numărat și Dumitru Mișchiu din Horezu (cu piese notabile, atent lucrate, dar parcă prea „stil Vișoreanu”), și Dumitru Șchiopu din Vlădești Vilcei, artist la apogeul creației, maestru fără rival al ceramicii roșii și mai ales al celei decorate cu angobă albă. Ne-au plăcut și Balasz Adalbert din Corund (deși cămile și farfuriile sale nu s-au părut prea încărcate cu ornamente), și Toroczky Clara din Baia (cu ceramică de autentică tradiție Lăpuș), ne-au plăcut mai ales obogeni Ion Răducanu și Gr. Ciungulescu, cu risipa lor de fantezie, de vervă cromatică, dar neabdicînd de la riguroasa tradițională a stilizării, nici de la codul cromatic sever, apărat de olarii Obogăi ca și un tezaur sacru. O surpriză ne-a provocat-o cooperativa de ceramică din Botoșani, care, pe lingă obișnuita olărie sgraffitată, zisă „de Kutty”, cu care s-a prezentat la mai toate edițiile tîrgului, anul acesta a adus și piese inspirate din faimoasele vase de Cucuteni, acele magnifice plămuii de artă fără pereche pe teritoriul geto-dacic, cu echivalente estetice doar în cultura mesopotamiană, în superba ceramică provenită din Asia Anterioară. Reinvierea formelor și motivelor de tip Cucuteni (singurul moment din evoluția noastră artistică în care admirăm în decorație meandrelor, mai libere ca îndrăzneală și fantezie decît geometriismul polar opus, generator desigur de echilibru, de liniște măreață a contemplării, sub al cărui semn criptic s-a înscris cultura noastră populară, derivată din cea arhaică), încercată de artiștii botoșeneni, propune un drum inedit artei ceramicii la români. Un drum la capătul căruia ne pot aștepta surprize.

ILIE PURCARU ■

Gala tinerilor actori (15 – 19 iulie – Costinești)

Cinci zile într-o zi

Soarele se ivește la orizont și marea pare cuprinsă de un incendiu urias. Chiar lângă tărâm se zărește epava unei corăbii care nu va mai spinteca niciodată valurile. Pescăruși planează elegant deasupra științelor. Aleile sint pustii. Vântul cald clatină ușor frunzele copacilor. În arena teatrului în aer liber nu e nimeni. Pe o piară stă scris: Gala tinerilor actori, ediția a II-a, 15–19 iulie 1984, Costinești. Dar unde sint oamenii? Unii încă mai dorm în elegantul hotel al stațiunii sau prin căsuțele risipite pe tărâm. În sala polivalentă a hotelului Forum actrița Carmen Trocan își repetă — pentru a cita oară? — rolul. E ora cinci de dimineață. La șase locu-i-l va lua o altă actriță, Carmen Cioreilă. Soarele se ridică în continuare pe boltă. Incepe să se simtă dogoarea unei zile cu adevărat din luna lui cup-tor. Sute de tineri se îndreaptă spre plajă. În curând, pe nisipul incins nu mai poți arunca un ac. Într-una din sălile hotelului Forum se termină o ședință la care participă juriul și organizatorii Galei aflate sub egida U.T.C. — Biroul de turism pentru tineret, a C.C.E.S. și a A.T.M. Criticul Valentin Silvestru, unul dintre coordonatorii galei, îmbrăcat într-un costum impecabil croit, pe care nu-l va abandona niciodată pe parcursul celor cinci zile pentru un banal costum de baie, apare pe ușă arborind pe chip veșnicul său suris ușor malițios.

Totul a pornit de la constatarea că există promoții excepționale și că lor trebuie să le oferim o rampă de lansare. Nu e vorba numai de debut: actorul român debutează devreme și reușește să joace încă mai înainte de absolvirea I.A.T.C.-ului roluri importante. Dar odată plecat din institut, el nu mai beneficiază de indicațiile profesorilor, ale criticilor și de alți stimuli. Viața este și competiție iar teatrul nu se poate sustrage acestei condiții. Gala aceasta face parte dintr-o antrenare psiho-fizică a actorilor până la 35 de ani. În cadrul unui interval de timp de o jumătate de oră lor li se oferă șansa de a prezenta stadiul la care au ajuns, ce drum au parcurs în meseria lor și ce mai au de învățat. Toți actorii au visuri secrete, de a juca marile roluri ale vieții lor, și la Costinești li se îngăduie să interpreteze tot ce cred ei că îi reprezintă. Rutina se poate instala urgent dacă nu ești în permanență solicitat de ceva nou. Iar la noi sint forțe tinere actoricești cum puține teatre în lume au. Actorii noștri tineri joacă imediat, nu fac tușa deoarece e o mare nevoie de ei. Și ajung chiar să determine gustul publicului — pentru că mulți au deja un public al lor. Vorbim acum pe un plan mai general, e incontestabil că se observă deja faptul că nu mai există adeziune față de teatrul lacrimogen, de bravură sau de comedii vulgare. Se tinde tot mai mult spre un teatru modern care sugerează și nu relatează, care provoacă stări de spirit și refuză facilitățile, fiind plin de rivnă de a descoperi ce e valoros. Teatrul românesc de azi e un teatru de cercetare activă, cu scenografi și regizori valoroși care sint într-o permanentă stare activă, încercând să ducă mai departe ceea ce au învățat. Fiindcă la noi s-a instaurat tradiția novatorismului, a promovării a ceea ce este nou prin excelență. Chiar și imperfecțiunea poate fi uneori un simptom al căutării fertile. Apoi, teatrul românesc are ambiția identității, a unei personalități distincte. Din cele mai vechi timpuri teatrul a fost conceput la noi ca un act de cultură care se adresează viitorului. În anul 2000, tinerii actori de azi vor fi actorii de bază ai acestui timp. Cum să nu faci în așa fel ca ei să-l poată susține?

Soarele se află acum chiar deasupra creștetelor noastre. Valurile lovesc le-nese stincile pline de alge. Cifiva copii caută scoici, țipind de bucurie ori de câte ori găsec una mai frumoasă. Radiocafanța transmite muzică și anunțuri. Chioșcurile de răcoritoare sint luate cu asalt de o mulțime însetată. Pe podiul de bitum al teatrului de vară un om în frac își întipărește urmele în asfaltul fierbinte. E actorul Mihai Mălaimare care se pregătește pentru recitalul de seară. Numai în hotelul Forum e o răcoare plăcută. Regizorul Alexa Visarion își exprimă opiniile tranșante, subliniindu-le cu mișcări energice ale bărbii care îi acoperă chipul.

E bine că oameni de diverse generații se întilnesc și-si pot da seama de stadiul în care se află ei și propria lor muncă. Dincolo de talent, de context există și o pătimire în arta actorului și asta nu se poate împlini decât prin arderea sufletului. E vorba de oameni care ar trebui

să fie mai mult căutați de regizori. Ei ar trebui să-i vadă la teatrele lor și astfel să se creeze viitoarele mari personalități. O astfel de gală e un câștig imens din punct de vedere intelectual, fiindcă se poate afla cum gîndesc tinerii actori în această clipă.

Mircea Diaconu, președintele juriului, pare un pici poznaș și nu prea încintat că trebuie să se păstreze grav. — Din punctul meu personal de vedere socotesc gala o ratare. N-am putut face plajă, n-am jucat fotbal și m-am îmbolnăvit. Cu ocazia asta mi-am dat seama cit de greu e să porți pe umeri emoțiile celorlalți, cit de adinc trebuie să te gîndești dîncolo de o simplă plăcere de spectator. Aș lansa rugămintea ca astfel de manifestări să nu se oprească aici ci, dimpotrivă, să se acorde mai mult spațiu schimbului frumos de opinii.

Dar cine mai e prin hol, refugiindu-se de caniculă? Cu alură de tenis-men care a câștigat la Wimbledon, trece Ioan Hidecut, cel de-al doilea coordonator al galei, vicepreședinte al

despre ce se poate face ca oaspeții de onoare pe care îi are în aceste zile Costineștiul să se simtă bine. Tot la felul cum se simt musafirii aici se gîndește și Ion Manta, unul dintre cei care s-au ocupat nemijlocit de organizarea galei. Se primește un telefon de la Maxim Crișan, director adjunct al Teatrului Nottara, care se interesează de felul cum se încadrează în ambianța galei actorul Adrian Pinteau. Cifiva delfini se apropie de tărâm și se hirjonesc spre marea haz al privitorilor. Apoi dispar în adîncuri. În sala polivalentă a hotelului Forum încep recitalurile tinerilor actori.

Carmen Trocan, ca o flacără neagră, superbă imagine a deznădejzii, recită versuri de Garcia Lorca; Mihai Cafrița oferă o viziune a trecerii omului prin lume servindu-se de versuri aparținînd lui Shakespeare, Voiculescu, Gellu Naum; Liviu Manolache și Vasile Cojocaru spun și cîntă acompaniați cu chitara versuri de Argezi, Blaga, Apollinaire, Eminescu, conturînd planul unei „lecții de

Carmen Trocan

Mihai Cafrița

Carmen Cioreilă

Grup. „Eveniment“

Adrian Pinteau

Fotografii de LUCIAN TUDOSE

B.T.T.-ului. Tot cu alură de sportiv pășeste pe mocheta verde și Lorin Vasilevici de la VIAȚA STUDENȚEASCĂ. Aflat în juriu, Aurel Borșan stă îngîndurat pe un fotoliu. Trei „gazdărite“ cu verbul ager, Natalia Ștancu de la ȘCINTEIA, Ileana Luca-ciu de la SĂPTĂMINA și Miruna Ionescu de la ȘCINTEIA TINE-RETULUI, discută cu aprindere sorbind din pahare înalte umplute cu pepsi. Actrițele Rodica Negrea și Diana Lupescu își împărtășesc într-un alt colț planurile. Miriam Cuibus, cîștigătoarea de anul trecut a galei, trece printre colegele sale tinere cu siguranța pe care și-o conferă un astfel de premiu. Imbrăcat cu pantaloni albi, tînd în mina dreaptă o haină de aceeași culoare iar în cealaltă o pipă care funcționează probabil cu foc continuu, Mircea Radu Iacoban se plimbă agitat ca un leu în cușcă. Ce mai, e o atmosferă de mare festival!

E cea mai importantă împrejurare în care se pot confrunta cadrele tinere ale teatrului românesc. Un premiu la Costinești înseamnă mult pentru un început de drum. Dacă la prima ediție caracterul galei a fost mai mult sărbătoresc, acum, la ediția a II-a, dă semne de maturizare asumîndu-și un caracter exigent, care, chiar dacă poate stîrni oarecare mirare, nu face decât să ridice prestigiul manifestării și să vină real, concret în sprijinul participanților.

Vîpiile soarelui se mai fac încă simțite. Octavian Dumitrescu, șeful dispeceratului cazare, își spune că, desigur, marea afluență de turiști la Costinești are legătură cu vremea bună, dar în același timp și cu gala. Alexandru Boan-că, unul dintre cei doi șefi ai restaurantului de la hotel Forum, discută cu Puiu Crețu, șeful formației Cristal,

dragoste la prima vedere; Tania Filip, lujer de floare care amenință să se fisi-pească la cea mai mică atingere, strigă deznădejdea Anei pe care Manole o pune la temelia operei sale; Adrian Pinteau, cu fața arsă parcă de vilvătăile unui astru necunoscut nouă, istoriseste despre Femei, femei, femei, așa cum apar ele în poemul lui Mircea Cărtărescu; Radin Ianto Adela avertizează despre pericolele pe care le poate aduce folosirea fără controlul conștiinței a cuvintelor, potrivit viziunii lui Heinrich Boll din Onoarea pierdută a Katharinei Blum; cuprinsă parcă în capcana unui vitez amfiteior, Carmen Cioreilă demonstrează cîtă corporalitate au de fapt ideile cuprinse în poeziile lui Nichita Stănescu; Marian Rilea ne înfioară interpretînd un fragment din Jurnalul unui nebul de Gogol; cu o vervă ce poate fi invidiată de un discjockey, Constantin Chiriac potoposte auditoriul cu versuri de Carl Sandburg; Alexandru Bălan ni se prezintă ca un cneaz valah la porțile Sibului; Constantin Avădanei joacă o admirabilă piesă scurtă despre frică a lui Matei Vișniec; tot despre condiția omului cuprins în mreje ce pot fi cu greu desfăcute vorbește și Laurențiu Lazăr într-un fragment din romanul lui Truman Capote, Cu sine rece. Pe plajă încă mai sint oameni întinși pe cearșafuri, inotatori temerari încearcă vigilența salvamarilor, dar în această sală 200 de oameni au uitat că marea, în timpul verii, e spațiul vacanței și s-au mutat de bunăvoie în teritoriul privilegiat al artei.

Soarele se înclină spre apus. Umbrele devin mai lungi. Locurile teatrului de vară sint toate ocupate. Curînd coboară întunericul. Lumina răzbate cu greu pînă la scenă din reflectoarele care taie ceața lăsată de neașteptate asupra acestor locuri. De undeva se aude o muzică vioaie. Din cînd în cînd un tren își vestește tre-

cerea prin apropiere. Dar toți cei 1600 de spectatori urmăresc cu suflarea tăiată ce se petrece pe scenă. Și ce se petrece pe scenă? Împrejurii unui gard grupul „Eveniment“ țese povestea unui sat oltenesc așa cum apare el în cărțile lui Marin Sorescu. Un alt grup, de la I.A.T.C., ne incintă cu tabloul mirific al unei lumi fondate pe bunătate și prietenie în spectacolul Joia dulce, o adaptare după Steinbeck; iar grupul de amatori Divertis, o adevărată gazetă umoristică vorbită, stîrnește hohotele de ris ale celor de față prin jocuri de cuvinte surprinzătoare, prin ascuțim și satire.

E apoi rîndul marilor actori să le dezvăluie celor mai tineri care sint înălțimile reale ale artei și cum se ajunge la asemenea performanțe. Tamara Buciuceanu captivează imediat publicul prin verva sa uluitoare, de mare comediantă. Mircea Albuiescu demonstrează că știința rostirii versurilor nu poate fi apănajul oricui. Iar Mihai Mălaimare, într-un tulburător număr de pantomimă, executat cu grație și sfîșiere lăuntrică, stîr-nește unui copil următoarea exclamație: mamă, dar omul ăsta vrea să se cațere-n cer!

Timpul parcă s-a oprit în loc. În-treaga fire a rămas neclintită, ca în așteptarea unei întîmplări miraculoase. În sala de la Vox maris unde de obicei răsună pînă în cea mai ascunsă celulă a trupului cadentele muzicii disco, 200 de oameni par chemați la o experiență unică: aceea de a vedea cum se comportă o ființă umană supusă la cele mai grele încercări. Ringul de dans pare o lamelă de sticlă pe care a fost ținută o făptură pentru a i se vedea reacțiile la un uriaș microscop.

Multă putere trebuie să aibă un actor, mult curaj și multă noblețe sufletească pentru a se lăsa purtat prin capcanele unor texte deseori violente, care-ți întind nervii la maximum, care-ți biciuie sufletul, pentru ca apoi să încerce să te destîndă cu un zîmbet! O femeie e cuprinsă de panică, dar nu suportă să strivită de împrejurări și luptă cu pentru a-și salva demnitatea; e personajul Irina din Matca lui Marin Sorescu. O altă femeie își plînge singurătatea nemeritată; e Carola din Orfeu în infern de Tennessee Williams. Din nou apare o femeie pe care alții o socotesc un simplu obiect lesne de cumpărat; e Larisa Dimitrievna din Fata fără zestre de Ostrovski. Iarși e în fața noastră o femeie atît de rău încît ajunge la blasfemie, alungîndu-și tatăl; e Goneril din Reg Lear. Iată și o tină care inebunește din dragoste; e Ofelia. O alta nu se poate nici ea bucura de iubirea care-i mistuie sufletul; e Julieta. Dar tinerețea poate fi și dragălașă, așa cum arată Luluța din piesa lui Aleksandri sau Angelique din Trei frați gemeni venețieni. Inșă din nou asupra lumii coboară întunericul și o femeie plină de curaj încearcă să se opună tenebrilor din om; e Andromaca din Troienele lui Sartre. Inșă pentru ca biruința aceasta să fie deplină se jertfește o fecioară; e Ifigenia din Ifigenia în Aulida de Euripide. Și prin toate aceste roluri, purtînd cu demnitate și umilință povara lor, trece de fapt o singură femeie: actrița Silvia Popovici care a oferit galei de la Costinești cel mai înalt moment de teatru care s-a văzut aici. Pare că personajele pe care le-am văzut în revistă își alegeau rînd pe rînd trup în care să prîndă cu adevărat viață. Actrița pare să-și piardă de fiecare dată identitatea proprie și să se lase posedată de zbuciumul altora. În evul mediu, cu siguranță că ar fi fost condamnată pentru vrăjitorie!

Luna luminează palid o mare pe care cei romantici ar dori-o înțesată cu corăbii cu pinze. Costineștiul e cufundat în somn. Doar cifiva oameni dezbat cu aprindere premiile galei într-una din sălile hotelului Forum. Cînd, în sfîrșit, discuțiile pline de insulflețire iau sfîrșit, membrii juriului decid că laurii îi încununază pe: MIHAI CAFRIȚA — Teatrul Tineretului Piatra Neamț — Marelui premiu, MARIAN RILEA — Teatrul Municipal Ploiești — Premiul special al juriului; Premii de interpretare: ADELA RADINIANTO — Teatrul Național Timișoara, ADRIAN PINTEAU — Teatrul Nottara, CARMEN CIORCILĂ — I.A.T.C. București (și premiul revistei România Literară), CONSTANTIN CHIRIAC — Teatrul de stat Sibiu, LAURENȚIU LAZĂR — Teatrul Municipal Ploiești, CARMEN TROCAN — I.A.T.C. București (și premiul revistei Viața studentescă); Premiul revistei Tribuna — CĂTALIN CIORNEI — Teatrul Național „V. Alecsandri“, Diploma revistei Convorbiri Literare — CONSTANTIN AVĂDANEI — Teatrul Național „V. Alecsandri“; Premiul revistei Teatrul — GRUP I.A.T.C.; Premiul Școlii tineretului — Grupul „EVENIMENT“ al ansamblului U.T.C.; Diploma stațiunii Costinești — GRUPUL „DIVERTIS“ din Iași.

Valurile se sfarmă de tărâm. GEORGE ARION

Flacăra. Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: PROBLEMELE OMULUI (Scrisori—audiențe—anchete) — Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihai Stănescu, Emanuel Valeriu, Horia Pătrașcu, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu — 25 42, 21 30, 25 58; PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Politică—economie—știință) — Cornel Nistorescu, Ion D. Gora, Liviu Timbus — 25 66; PROBLEMELE CULTURII (Literatură—artă—invățămînt) — George Arion, Victor Niță — 1457; PROBLEMELE NOULUI (Reportaj—urgențe—sport) — Ovidiu Ioanitoaia, Ilie Purcaru, Adrian Dohotaru, Nicolae Grigore, Dumitru Constantin, Oprea Georgescu, Lionel Nițescu, Constantin Balaciu, Margareta Mureșan — 21 28; PROBLEMELE REVISTEI (secretariat, foto) — Dan Bărlădeanu, Constantin Dragoș, Elena Ghera, Sorin Postolache — 21 23, 25 69, 20 72, 14 53; secretar responsabil de redacție — Nicolae Cristache — 21 43; redactor șef adjunct — Nicolae Arsenie — 21 24; redactor șef 2002, Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii“. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA“ — sectorul export-import presă, P.O. Box 12-201, telex 10376, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU